10 YEARS
AWAKE

Проекти

2022

First-born Girls

2013

ГОДИНИ
БУДНИ

Женско

ГОДИНИ БУДНИ
РЕФЛЕКСИИ ЗА ПРВИТЕ 10 ГОДИНИ НА ПРВО ПА ЖЕНСКО – ФЕСТИВАЛ ЗА ФЕМИНИСТИЧКА КУЛТУРА И АКЦИЈА

FOR YEARS AWAKE
REFLECTIONS ON THE FIRST 10 YEARS OF FIRSTBORN GIRL FESTIVAL FOR FEMINIST CULTURE AND ACTION



Content

6 **VISUAL INTRODUCTION:**
A PHOTO ALBUM FROM THE FESTIVALS' PREPARATIONS (2013–2022)

25 **MARIJA HRISTOVA, EDITOR'S NOTE:**
"FOR YEARS AWAKE" IS CREATING A COMMUNITY,
SIMILAR TO THE FESTIVAL FIRSTBORN GIRL

29 **ELIZABETA SHELEVA**
"VICTIMS" OF THEIR OWN SUCCESS –
TOWARDS THE FIRSTBORN GIRL FESTIVAL ANNIVERSARY

37 **KLELIJA ZHIVKOVIKJ IN CONVERSATION WITH JANA KOCEVSKA, JANA STARDELOVA, AND KRISTINA LELOVAC**
"REJOICE! OUR TIMES ARE INTOLERABLE"!

45 **VIKTORIJA ILIOSKA AND BILJANA TANUROVSKA-KJULAVKOVSKI**
A DIALOGUE-DRAFT ON A FORTHCOMING TEXT ON THE FIRSTBORN GIRL PERFORMANCE PROGRAM

51 **KALIA DIMITROVA AND ELENA PETROVA**
BUILDING A STRONG ART AND FEMINIST COMMUNITY UNITED IN SOLIDARITY

55 **MARIJA VULETIĆ**
FIRSTBORN GIRL –
THE FIERCEST POLITICAL FEMALE STANDPOINT IN NORTH MACEDONIA

56 **URŠKA JEŽ**
FIRSTBORN GIRL – A RELEVANT PLAYER IN THE NETWORK OF FEMINIST ORGANIZATIONS IN THE EX-YU REGION

57 **TIHANA BERTEK**
A PIONEERING AND REFRESHING FIRSTBORN GIRL FESTIVAL!

59 **JELENA VIŠNJIĆ**
FIRSTBORN GIRL IS WOMEN BREAKING BOUNDARIES,
CREATING POLICIES OF FEMINIST FUTURE

61 **ALEKSANDRA STOJANOVSKA AND DOROTEJ NESHOVSKI**
THE CHILDREN'S PROGRAM OF FIRSTBORN GIRL OR HOW TO WORK TODAY WITH A GENERATION ALREADY LIVING IN TOMORROW, IN A COUNTRY STUCK IN YESTERDAY

65 **VLADICA MLADENOVSKI-GRGA AND ELENA PELJHAN**
THE FESTIVAL AS A SPACE TO CELEBRATE MUSICIANS

69 **IVANA MIRCHEVSKA AND HRISTINA IVANOSKA**
BUILDING ALTERNATIVE CARE SYSTEMS

73 **ARTAN SADIKU AND SLAVCHO DIMITROV**
TOWARDS SOME DIFFERENT LEVELS

79 **KUMJANA NOVAKOVA, AND CONVERSATION WITH JYOTI MISTRY**
WE ARE A DIFFERENT HISTORY

85 **FIRSTBORN GIRL 2013–2022**
ARCHIVES IN CONTEXT

86 FIRSTBORN GIRL 1 2013
112 FIRSTBORN GIRL 2 2014
128 FIRSTBORN GIRL 3 2015
152 FIRSTBORN GIRL 4 2016
170 FIRSTBORN GIRL 5 2017
196 FIRSTBORN GIRL 6 2018
218 FIRSTBORN GIRL 7 2019
248 FIRSTBORN GIRL 8 2020
274 FIRSTBORN GIRL 9 2021
302 FIRSTBORN GIRL 10 2022

339 FESTIVAL'S TEAM AND VOLUNTEERS
340 PARTICIPANTS AND ACKNOWLEDGEMENTS
344 COLOPHON

СОДРЖИНА

6 **ВИЗУЕЛЕН ВОВЕД:**
ФОТОАЛБУМ ОД ФЕСТИВАЛСКИТЕ ПОДГОТОВКИ (2013– 2022)

24 **МАРИЈА ХРИСТОВА, УРЕДНИЧКА БЕЛЕШКА:**
„ГОДИНИ БУДНИ“ ГРАДИ ЗАЕДНИЦА ОКОЛУ СЕБЕ,
СЛИЧНО КАКО И ФЕСТИВАЛОТ ПРВО ПА ЖЕНСКО

28 **ЕЛИЗАБЕТА ШЕЛЕВА**
„ЖРТВИ“ НА СОПСТВЕНИОТ УСПЕХ –
ПРИЛОГ ЗА ЈУБИЛЕЈОТ НА ПРВО ПА ЖЕНСКО

36 **КЛЕЛИЈА ЖИВКОВИЌ ВО РАЗГОВОР СО ЈАНА КОЦЕВСКА, ЈАНА СТАРДЕЛОВА И КРИСТИНА ЛЕЛОВАЦ**
„ВЕСЕЛИ СЕ! НАШИВЕ ВРЕМИЊА СЕ НЕПОДНОСЛИВИ!“

44 **ВИКТОРИЈА ИЛИОСКА И БИЈЊАНА ТАНУРОВСКА-ЌУЛАВКОВСКИ**
ДИЈАЛОШКА СКИЦА ЗА ИДЕН ТЕКСТ ЗА
ИЗВЕДУВАЧКАТА ПРОГРАМА НА ППЖ

50 **КАЛИА ДИМИТРОВА И ЕЛЕНА ПЕТРОВА**
ГРАДЕЊЕ НА СИЛНА И СОЛИДАРНА УМЕТНИЧКА И ФЕМИНИСТИЧКА ЗАЕДНИЦА

54 **МАРИЈА ВУЛЕТИЌ**
ПРВО ПА ЖЕНСКО – ПОЛИТИЧКИ НАЈСИЛНИОТ ЖЕНСКИ СТАВ
ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

56 **УРШКА ЈЕЖ**
ПРВО ПА ЖЕНСКО – ЗНАЧАЕН УЧЕСНИК ВО МРЕЖАТА НА ФЕМИНИСТИЧКИ
ОРГАНИЗАЦИИ НА ПРОСТОРИТЕ НА ПОРАНЕШНА ЈУГОСЛАВИЈА

57 **ТИХАНА БЕРТЕК**
ПИОНЕРСКИ И ПОИНАКОВ, ФЕСТИВАЛОТ ПРВО ПА ЖЕНСКО!

58 **ЈЕЛЕНА ВИШЊИЌ,**
ПРВО ПА ЖЕНСКО СЕ ЖЕНИТЕ КОИ ПРЕМИНУВААТ ГРАНИЦИ,
ГРАДЕЈЌИ ПОЛИТИКИ НА ФЕМИНИСТИЧКА ИДНИНА

60 **АЛЕКСАНДРА СТОЈАНОВСКА И ДОРОТЕЈ НЕШОВСКИ**
ДЕТСКАТА ПРОГРАМА НА ППЖ ИЛИ КАКО ДА РАБОТИШ ДЕНЕС
СО ГЕНЕРАЦИЈАТА ЗА КОЈА ВЕЌЕ Е УТРЕ И ТОА ВО ДРЖАВА КОЈА
НИКАКО ДА ИЗЛЕЗЕ ОД ВЧЕРА

64 **ВЛАДИЦА МЛАДЕНОВСКИ-ГРГА И ЕЛЕНА ПЕЈЪХАН**
ФЕСТИВАЛОТ КАКО ПРОСТОР ШТО ГИ СЛАВИ МУЗИЧАРКИТЕ

68 **ИВАНА МИРЧЕВСКА И ХРИСТИНА ИВАНОСКА**
ГРАДЕЊЕ НА АЛТЕРНАТИВНИ СИСТЕМИ НА ГРИЖА

72 **АРТАН САДИКУ И СЛАВЧО ДИМИТРОВ**
ЗА ЕДНИ ДРУГИ РАМНИШТА

78 **КУМЈАНА НОВАКОВА И РАЗГОВОР СО ЦИОТИ МИСТРИ**
НИЕ СМЕ ПОИНАКВА ИСТОРИЈА

85 **ПРВО ПА ЖЕНСКО 2013-2022**
АРХИВИ ВО КОНТЕКСТ

86 ПРВО ПА ЖЕНСКО 1 2013
112 ПРВО ПА ЖЕНСКО 2 2014
128 ПРВО ПА ЖЕНСКО 3 2015
152 ПРВО ПА ЖЕНСКО 4 2016
170 ПРВО ПА ЖЕНСКО 5 2017
196 ПРВО ПА ЖЕНСКО 6 2018
218 ПРВО ПА ЖЕНСКО 7 2019
248 ПРВО ПА ЖЕНСКО 8 2020
274 ПРВО ПА ЖЕНСКО 9 2021
302 ПРВО ПА ЖЕНСКО 10 2022

339 ФЕСТИВАЛСКИ ТИМ И ВОЛОНТЕРИ
340 УЧЕСНИЦИ И БЛАГОДАРНОСТИ
344 ИМПРЕСУМ

ПРВО ПА ЖЕНСКО 1, 2013
08.03.2013, Младински културен центар – Скопје
FIRSTBORN GIRL 1, 2013
08.03.2013, Youth Cultural Center – Skopje

















ПРВО ПА ЖЕНСКО 2, 2014
07.–08.03.2014, Младински културен центар – Скопје
FIRSTBORN GIRL 2, 2014
07.–08.03.2014, Youth Cultural Center – Skopje

ПРВО ПА ЖЕНСКО 3, 2015
06–08.03.2015, Младински културен центар – Скопје
FIRSTBORN GIRL 3, 2015
06.–08.03.2015, Youth Cultural Center – Skopje









4

ПРВО ПА ЖЕНСКО 4, 2016
11–13.03.2016, Младински културен центар – Скопје
FIRSTBORN GIRL 4, 2016
11.–13.03.2016, Youth Cultural Center – Skopje













5

ПРВО ПА ЖЕНСКО 5, 2017
18–21.05.2017, Младински културен центар – Скопје
FIRSTBORN GIRL 5, 2017
18.–21.05.2017, Youth Cultural Center – Skopje











6

ПРВО ПА ЖЕНСКО 6, 2018
03–06.05.2018, Младински културен центар – Скопје, Кино Култура
FIRSTBORN GIRL 6, 2018
03.–06.05.2018, Youth Cultural Center – Skopje, Kino Kultura

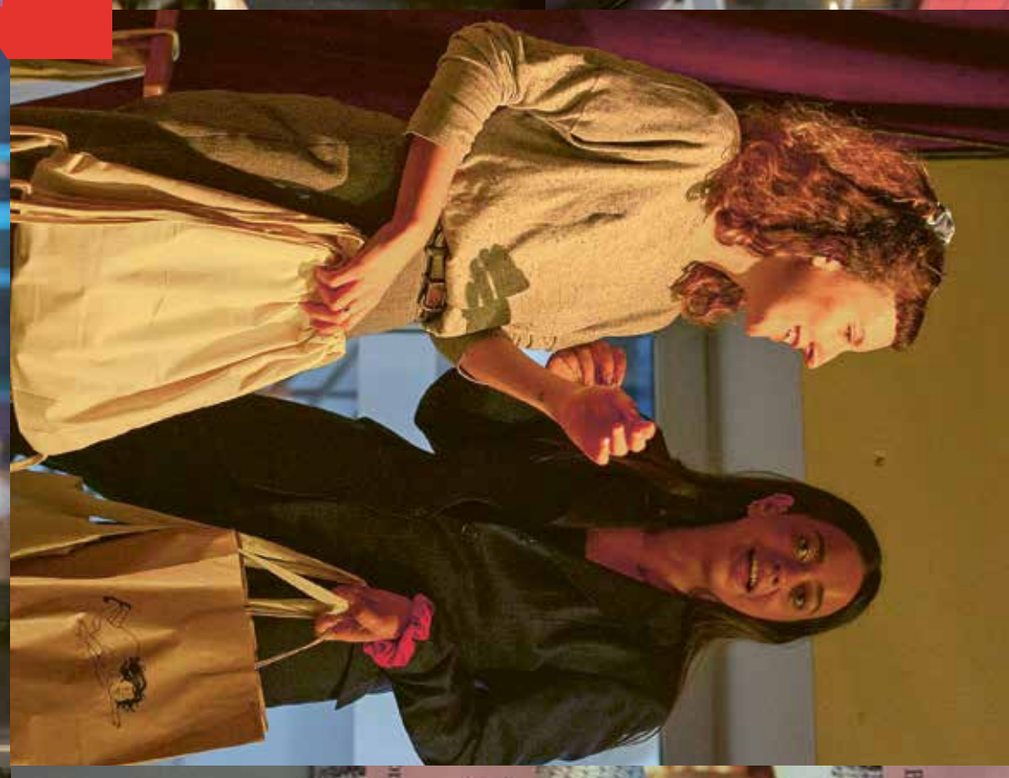


ПРВО ПА ЖЕНСКО 7, 2019
09-12.05.2019, Младински културен центар – Скопје
FIRSTBORN GIRL 7, 2019
09-12.05.2019, Youth Cultural Center – Skopje













8

ПРВО ПА ЖЕНСКО 8, 2020
17–23.05.2020, Младински културен центар – Скопје, ЦАЦ Мобилна галерија, Парк на Франкофонијата, Музеј на современа уметност – Скопје и низ градот Скопје

FIRSTBORN GIRL 8, 2020
17–23.05.2020, Youth Cultural Center – Skopje, CAC Mobile Gallery, Francophonie Park, Museum of Contemporary Art – Skopje and different locations throughout Skopje



8

ПРВО ПА ЖЕНСКО 8, 2020
17–23.05.2020, Младински културен центар – Скопје, ЦАЦ Мобилна галерија, Парк на Франкофонијата, Музеј на современа уметност – Скопје и низ градот Скопје

FIRSTBORN GIRL 8, 2020
17–23.05.2020, Youth Cultural Center – Skopje, CAC Mobile Gallery, Francophonie Park, Museum of Contemporary Art – Skopje and different locations throughout Skopje

ПРВО ПА ЖЕНСКО 9, 2021
10–16.06.2021 - Младински културен центар – Скопје,
Музеј на современата уметност – Скопје,
Летна сцена на Факултет за драмски уметности,
Кафе-книжарница Буква, Архив на град Скопје
FIRSTBORN GIRL 9, 2021
10–16.06.2021 - Youth Cultural Center – Skopje,
Museum of Contemporary Art – Skopje,
Summer Stage of the Faculty of
Dramatic Arts, Cafe-bookstore
Bukva, Archive of the City of Skopje



ПРВО ПА ЖЕНСКО 10, 2022
Март–мај, септември–ноември 2022, Младински културен центар – Скопје, Музеј на современа уметност – Скопје, Филхармонија на РСМ, Театар Комедија, Кинотека на РСМ, Национална галерија – Чифте амам, PrivatePrint Studio, Музеј на РСМ
FIRSTBORN GIRL 10, 2022
March–May, September–November 2022, Youth Cultural Centre – Skopje, Museum of Contemporary Art – Skopje, Philharmonics of RNM, Theatre Comedy, Cinematheque of RNM, National Gallery Chifte Amam, PrivatePrint Studio, Museum of RNM







Години будни

гради заедница околу себе, слично како и фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО

Марија Христова

Кога мислам на значењата што зборот заедница ги носи со себе, никогаш прво не би помислила на Скопје и на македонската културна и општествена сцена. Барем во дискусиите со моите блиски за нив, заедницата секогаш недостигала или се исцртувала како можно решение за многу несреќни состојби во нашето општество. Особено во културата, која кај нас има мал и често изолиран простор на дејство. Од друга страна, кога мислам на Скопје и на нашата културна сцена, фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО го гледам како еден од нејзините најубави белези. Уште повеќе, кога мислам на фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО, заедницата, односно можеби е поточно мноштвото заедници ги гледам како основниот концепт и движечката сила не само за видот на програмата и застапеноста што ги нуди туку и за неговата постојаност и одржливост. И во оваа противречност, за мене, се исцртува најголемата вредност на фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО – наспроти недостигот од заедништвото, раскршеноста и недовербата меѓу културните работници, активистите и публиката на нашата културна сцена, да создаде место каде што тие ќе се сретнат и ќе се поврзат.

„Години будни“ е книга посветена на првите десет години од фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО. Во моментов, кога го пишувам овој текст, ПРВО ПА ЖЕНСКО има малку повеќе од десет години; неговото 11. издание беше реализирано во 2023 година. Оттаму, оваа книга не е дефинитивен, финален документ. ППЖ е фестивал во тек и во развој, исто како што и неговите први десет години се тек и развој. Таа е критичко, асоцијативно, пријателско и, на моменти, носталгично осврнување на првите десет години на ППЖ, во кое збор земаат неговиот тим, соработничките и соработниците, пријателите и поддржувачите, од локалната сцена и од регионот.

Уште од првите изданија, фестивалот, со намера, се врти кон поширокото заедница активисти и организации кои работат на полето на родовите прашања и цели

For Years Awake

Is Creating a Community, Similar to the Festival FIRSTBORN GIRL

Marija Hristova

When I contemplate all the meanings the term community conveys, Skopje and the Macedonian cultural and social scene would never be my first association. At least in discussions with my closest surrounding, community always seemed to be missing in this context, or at least was mapped out as the potential solution for many unfortunate states in our society. Particularly true in culture, often granted a small and usually isolated space of agency. On the other hand, when I think of Skopje and our cultural scene, to me the festival FIRSTBORN GIRL is its most beautiful feature. Furthermore, when I think of FIRSTBORN GIRL, the community, or, more precisely, the many communities, are the main concept and driving force not only regarding the program type and the variety offered, rather for its consistency and sustainability. This contradiction, to me, renders the greatest value of FIRSTBORN GIRL – as opposed to the lack of togetherness, the division and insufficient trust among cultural workers, activists and cultural audience to create a place where they can all meet and unite.

"For Years Awake" is a publication commemorating the first ten years of the festival FIRSTBORN GIRL. At present, as I am writing this note, FIRSTBORN GIRL has passed the 10-year mark, having completed its 11th edition in 2023. Consequently, this publication is not a definitive, final document. FIRSTBORN GIRL is growing and ongoing, just as the first ten years were in their own right ongoing and growing. "For Years Awake" is a critical, associative, friendly, and, at times, nostalgic recapitulation of the first ten years, in which the festival team, collaborators, friends and supporters, from the local scene and the region share their experiences.

From the first few editions, the festival, intentionally, rotated towards the broader community of activists and organizations working on gender issues, seeking to open such issues in the contemporary social context, to introduce topics never discussed before, and, finally, to establish a new dictionary with which to communicate them. Over the course of the years, the community gravitating around the festival

да ги отвори во современ општествен контекст, да воведе теми што досега не биле отворени и, конечно, да воведе нов речник за нив. Со текот на годините, заедницата околу фестивалот, природно, се менува и расте. Па, следењето на фестивалските настани во текот на десетте години може да се види и како нешто како дијахронија на локалниот активизам на полето на родовите прашања. Од друга страна, разновидните форми во коишто се појавува неговата програма: дискурзивна програма, перформанс, филм, изложба, концерт, младинска и детска програма и други, се сеопфатен концепт што дополнително го проширува полето на дејствување на фестивалот и поттикнува повеќесекторски пристап. Оттаму, лесно е да замислиме дека фестивалот во својата суштина допира до широка заедница индивидуалци, професионалци и активисти, кои ги инспирираат и ги поттикнуваат неговите нови изданија.

Од оваа книга ќе дознаеме, ако тоа од претходно веќе не сме го знаеле, и дека фестивалот е изграден на основата на непосредноста на пријателството што се прелева од организаторките, кон учесничките и учесниците, до публиката и на радоста на слободната мисла, проникливиот поглед и треперливата страст кон темите на женските и малцинските прашања воопшто со која се одликува фестивалот.

Иако без намера да ја наметнува, „Години будни“, сепак, има внатрешна структура, која во себе е намерно разнородна. Во просторот помеѓу фотографскиот албум од подготовките на фестивалот и листите на тимот и благодарноста до учесниците низ годините, поставени се две главни содржински целини. Во првата целина се дава погледот од сега наназад и очекувањата за иднината на фестивалот од страна на соработничките и соработниците, кои биле дел од неговите програми. Во овој дел, можете да го прочитате прилогот од професорката Елизабета Шелева, текстот основан на разговор што го направи Клелија Живковиќ со основачките на ППЖ, Јана Коцевска, Јана Старделова и Кристина Леловац, разговори и изјави од соработничките и соработниците на фестивалот за неговите различни програми, како и изјави на соработнички од регионот.

Втората целина е архивска, „ПРВО ПА ЖЕНСКО 2013-2022 – архиви во контекст“, која ја приредив од материјалот собран во текот на создавањето на фестивалските изданија, надополнет со контекстуални делови за важни настани што ги третирала програмата или во чиј контекст се случувала, во форма на новински написи, написи на социјалните мрежи, извадоци од статии и сл. Контекстот е битен. За фестивал што работи со живата материја на горливите родови прашања отворени како последица на политички одлуки, општествени струења и случувања, како што се борбата против законот за абортус од 2013 година, македонското #metoo – #сегакажувам, женските работнички права и угнетувањето на правата на текстилните работнички, табуата за женското сексуално задоволство и здравје, различноста на родовите идентитети и многу други, тие остануваат силно поврзани со контекстот во кој се случиле. Поширокиот контекст, во оваа насока, е важен не само за да се разберат овие теми од минатите години туку да се фрли светлина и врз значењето и влијанието што фестивалот го имал во поширокаата општествена дискусија за нив.

„Години будни“ сака да ни даде слика и контекст за првите десет години од фестивалот што го сакаме. Но, таа го има времето сама во себе и како во координатен систем ќе го движи напред. Првите десет изданија на ППЖ, дури и од оваа денешна перспектива, за многумина од читателите на оваа книга се случиле во време што не им е блиско, но нивната содржина, влијанието и заедницата што ја развил фестивалот можат во секој момент да бидат сегашни за нив, да бидат материјал на кој ќе се надоврзат или кој ќе го надградат.

Години будни гради заедница околу себе, слично како и фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО!

evolved and grew. Hence, attending festival events throughout the decade could also be interpreted as a kind of diachrony of local activism in the field of gender issues. On the other hand, the various forms the new program developed: discourse program, performance, film, exhibition, concert, youth and children's program and others, is a comprehensive concept which additionally broadened the scope of agency, encouraging a multisectoral approach. It is, therefore, not difficult to envisage that in its essence the festival reaches a broad community of individuals, professionals and activists, inspiring and encouraging new editions in future.

The publication also informs, for the unacquainted ones, that the festival was built on the basis of the spontaneity of friendship gushing from the organizers to participants and audience alike, and the joy of the free thought, the discerning eye and tolerant passion for topics related to women's and minority issues generally, as the festival's main features.

Without the intention to impose it, "For Years Awake" still maintains an internal structure, deliberately diverse. In the space between the photo album featuring the festival preparation activities and the programming team and acknowledgment to the participants throughout the years, two main content sections emerge. The first half offers a retrospection and future expectations by the programming collaborators. Here you can read the text based on the conversation Klelija Zhivkovikj had with the festival founders, Jana Kocevska, Jana Stardelova and Kristina Lelovac, and the prologue by professor Elizabeta Sheleva, conversations and statements from the festival collaborators on the various programs, and statements from the collaborators from the region.

The second part is the archive "FIRSTBORN GIRL 2013-2022 – archives in context", edited from the material gathered during the developing of the festival editions, supplemented with contextual sections on the important events covered or the context in which it was held, in the form of journalist texts, social media posts, excerpts from articles etc. Context is important. To a festival dealing with the living matter of pressing gender issues, the consequence of political decisions, social trends and events, such as the backlash against the 2013 law on abortion, the Macedonian #metoo – #nowIspeak, women's labour rights and the violations of the female textile workers' rights, taboos about female sexual pleasure and health, the diversity of gender identities and many others, all of these remain closely connected to the context in which they occurred. The wider context, in this sense, is important to understand not only the topics examined, but to shed light on the meaning and impact the festival has had on the broad social discussion on these.

"For Years Awake" aims to offer the picture and context on the first ten years of the festival we all love. It has also managed to capture time, moving it forward like a coordinate system. The first ten editions of FIRSTBORN GIRL, even from today's perspective, for many of the readers occurred not so recently, but the festival's content, impact and the community developed carry the potential to be current, to be contents they could complement and built on.

For Years Awake builds communities around it, similar to the festival FIRSTBORN GIRL!

Жртви на сопствениот успех – Прилог за јубилејот на ПРВО ПА ЖЕНСКО

Елизабета Шелева, професорка на Катедрата за општа и компаративна книжевност на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје

1

Родена сум во време кога татко ми се наоѓал на отслужување на воениот рок! Убеден дека првата рожба ќе биде машко – пригодно зел да ги чести своите другари во униформа!

Но, кога разбрал за родилниот џендер наод бездруго се покајал.

Оти првата рожба се покажала инаква – мислечка и згора на сè чурук – џендер творба...

Еве како и што таа туѓомислечка рожба вели за неверојатното совпаѓање на пар настани (и личности) од лизгавиот терен на споредбената (џендер) аналитика.

Анаис Нин, авторката на, денес, култните, повеќетомни „Дневници“ (познати по тоа што изобилуваат со високоеротски набој) е родена во (февруари) 1903 година, истата година кога во Македонија избива Илинденското востание за ослободување од репресиите на османлиското владеење.

Малку подоцна, во триесеттите години од 20 век, додека Анаис се борела за своето лично – сексуално и творечко – ослободување (сознавање и препород), потпомогнато од психосеансите кај Ото Ранк и искусната прегратка на Хенри Милер – Македонците, од своја страна, масовно (и трагично) печалбареле, додека нивните (осамени и напатени) жени дома принудно го развивале беспрашалниот „култ“ на апстиненција [од што барем книжевноста виде(ла) некаков аир]. Згора на тоа, овие соло-жени доброволно се впуштале во неограничена кодошка компензација за туѓите (еротски) престапи...

Дали некогаш за Анаис Нин воопшто се поставувало прашањето: каква (и колкава) е таа како домаќинка или тоа едноставно би било неумесно (незамисливо) прашање, со оглед на нејзиниот повластен класен статус (сопруга на влијателен банкар чие нежно срце умеело да замижи пред нејзината афера со „колегата“ по перо, Хенри Милер)?

Кое и какво е значењето на зборот предавство, криминал, измама, „домаќинлак“ – денес и тогаш? Таму и овде?

Во (длабоко) патријархална средина каква што е нашата, сексуалноста сè уште останува (се восприема или „функционира“) како дејност, која е повеќе криминализирана, отколку вистинскиот и голем грабеж, злоупотреба и криминал!

Кај нас, само љубовта (и прељубата) имаат статус на криминогено дејание! Како што би рекле локалните (привилегирани) господари на улицата – та, преку таквиот (љубовен) „криминал“...

На нашево „напатено“ (малограѓанско, сеирциско) уво и понатаму повеќе му „лепи“ приватниот (не)морал, отколку колективната, општествена а-моралност, длабоко вкоренета и врежана, како практика на добро и вешто „снаоѓање“ во матните води! Овде, криминалот е all inclusive и се подразбира по дифолт! Како колективна „кауза“ и мерна единица (лакмус) за нечија добра социјална снаѓеност или посакувана „мобилност“!

Веројатно, од причина што малограѓанштината, моралот на перфидното развратно Сокаче (а не толку извиканата „македонштина“) најсуверено си управува и однатре владее со акалот на нашава, махерски брендирана, локално-заговорничка шема!

Токму на оваа, локална манипулативност некако не ѝ одговара космополитската промаја, оној отворен мегдан на вредности, што длабоко копнее по насушна споредба,

Victims of Their Own Success – Towards the FIRSTBORN GIRL Festival Anniversary

Elizabeta Sheleva, professor at the Department for General and Comparative Literature, Faculty of Philology “Blazhe Koneski”, St. Cyril and Methodius University, Skopje

1

My mother gave birth to me while my father was serving in the military! Convinced his first-born child was going to be a son, he gathered all his army buddies to celebrate the occasion in full dress uniform!

Upon hearing of the baby’s gender, however, he must have regretted it.

His first-born child happened to be otherwise – thinking, or worse, a flawed – gender creation...

Now, more on how and what this aberrant- thinking offspring has said about the unlikely coincidence of several events (and individuals) on the slippery ground of comparative (gender) analysis.

Anaïs Nin, author of the several-volume cult Diaries (charged with eroticism) was born in (February) 1903, the year of the Ilinden Uprising in Macedonia, organized against the tyrannies of the Ottoman rule.

Several decades later, in the 1930s, while Anaïs was fighting for her personal – sexual and artistic – liberation (introspection and rebirth), guided by the sessions with psychoanalyst Otto Rank and the experienced embraces of Henry Miller – the Macedonians, on the other hand, were travelling abroad in great numbers (and tragically) to earn a living, while their (lonely, tormented) wives nurtured the indisputable “cult” of abstinence (benefited only to a certain degree by literature). Moreover, these solo-women voluntarily engaged in relentless slander of others’ (erotic) offences as a compensation...

Did anyone ever asked whether Anaïs Nin was: a good housewife or was this improper (inconceivable) considering her privileged class status (a banker’s wife, whose tender heart never spoke out against her affair with her fellow writer, Henri Miller?)

What was the meaning of the words treason, crime, fraud, “housekeeping“, then and nowadays? There and here?

In an (exceptionally) patriarchal environment such as ours, sexuality continuous to be (is perceived or “functions”) an activity, criminalized more than aggravated robbery, abuse and crime!

Here, love (and infidelity) has the status of a criminal offence! In the words of the local (privileged) masters of the street – only by such (love) “crime”...

Our “tormented” (narrow-minded, gossiping) ear still nurtures preference for individual (im)morality rather than collective, social a-morality, deeply rooted and ingrained, as a practice of well and skilful “survival“ in muddy water! Here, crime is all-inclusive and implied by default! A collective “cause” and litmus test for people’s social adroitness or desired “mobility”!

Here, crime is all-inclusive and implied by default!

Probably since narrow-mindedness, the moral of the deceitful, corrupted Alley (rather than our glorious “Macedonian“ distinctiveness) rules supremely, controlling, from the inside, every thought of this, genuinely branded, local conspirative scheme!

Such local skill for manipulation cannot benefit from the cosmopolitan draft, the open arena of values, profoundly longing for constant comparison, instead of

наместо (со својот препознатлив, балкански уплав) опсесивно да бега од неа! Клетата и, не помалку „предавничка“, споредба со другиот и инаквиот!

2

И не беше тоа „толку“ одамна, туку, во 17 век, кога низ театарската сцена – се парадирало со џиновско „дилдо“ (како генијален сатиричен алат, за исмевање на кралското владеење на тогашниот англиски суверен Чарлс) и сè тоа под луцидната писателска замисла на Џон Вилмот (попознат како Ерлот од Рочестер и маестрално овековечен во извонредниот филм „Либертен“ од 2004 година). „Само“ четири века подоцна, во ударниот, оптимистички (или, што би се рекло – футуристички) почеток на 21 век, ние во Скопје (како што добро паметам) изведовме уникатен (а – родов) перформанс! Во урбаниот парк (што по ирониja на судбината го носи името) „Жена-борец“ – се одигра (светска премиера на) позлатено вгајување (на инаку „гениталната“) скулптура на Прометеј! Низ призма на оваа, не помалку театрална епизода, одошто е онаа во филмот „Либертен“ – целиот свет можеше да се запознае со новиот, ендемски жанр, „Задртмен“!

Идејата на оваа, по малку шегобијна анегдота, како и на целиов мој (пригоден) есеј – беше родена низ една неочекувана споредбена „илуминација“ – која се роди, додека читав еден мал есеј за Анаис Нин. Одеднаш ми светна фактот дека токму истата Анаис и нашето Илинденско востание всушност биле „врсници“! И дека се можни разни еманципирачки и катарзични преплетувања и преосветлувања на минатото (со неизбежни реперкусии врз сегашноста), токму во светлина на таквата – симултано изведена културна типологија и наративна аналогија (што открива сосема нови, скапоцени согледби и превреднувања). Наративите на родот не (треба да бидат и не) се работа на стерилна академска обработка, досадни шеми и табели – туку сочно изведени наративи на зачмаеноста, ведрината, егзистенцијалната трагика на Непослушните.

За жал, точно е тоа дека ние историјата главно ја учиме и ја изучуваме како низа паралелни стварности, како множество нишки – кои никаде не се вкрстуваат и не дозволуваат да се прашаме: што е добога тоа што денес боде очи, а немаме алатка да го скротиме во нешто повеќе од досаден „урок“ по минатото, да му вдахнеме нова и современа смисла, да го натопиме со духовита надеж, дека нештата сепак можат или би можеле да бидат и поинакви!

Инаквоста, јуродивоста, отпишаноста, маргиналноста – отсекогаш била, а таа и денес продолжува (перфидно) да функционира – како алатка за санкционирање на Непослушните, Жените, Другите – сите оние што на кој било начин нарушуваат нечија удобна матрица на наследена/затекната моќ и привилегија.

Без потреба од премногу думи – српската феминистка Јасмина Тешиќ ефектно го дефинира јадрениот принцип на феминизмот: „Феминизмот е прашање на парите и моќта, слободното време и привилегиите што тоа со себе ги носи“.

Феминизмот е прашање на парите и моќта, слободното време и привилегиите што тоа со себе ги носи

Денес се забележува тренд на „алгоритамски нарцизам“ и нагласена склоност кон сеопшта естрадизација, што малигно ја труе современата општествена сцена (било низ медиумите, било на социјалните мрежи, каде што во најлоша смисла се брише разликата меѓу приватното и јавното).

Во мојата колумна „Балерина и турбина“, не без доза на иронична огорченост, го разобличив ноторниот факт дека во рамките на нашиот „тврдокорен“ политички простор – и премолчаниот (дискриминаторен) кастинг (на престижни улоги и функции) што одлично вирее среде отровниот (малограѓански) морал и мизогин дискурс (набиен во главите на дечињата уште од градинка) – ние како жени сме најпожелни во улогата на „кетеринг“ лоби или „мезе“ картел!

Асимилацијата со националниот идентитет (како guardian, ангел-чувар на фиктивната национална „загроза“ или како репродуктивна машина за билдање на оптимален наталитетен „скор“) – секако спаѓа во редот на пожелни аксиоми на национално „подобната“ женственост и родова

(known for its trademark Balkan intimidation) obsessively running away from it! The wretched, not less “treacherous” comparison with the other and the different one!

2

Not so long ago, in the 17th century, actors paraded on the stage carrying a giant dildo (a genius satirical tool conspired to mock the royal rule of the English sovereign Charles), brewed by the lucid writer, John Wilmot (known as the Earl of Rochester, masterfully immortalized in the exceptional The Libertine, 2004). “Only” 4 centuries later, in the breaking, optimistic (or, as one would say, futuristic) start of the 21st century, we performed (as memory serves) a unique (gender) enactment in Skopje! In the park (ironically named) The Woman-Warrior – took place the golden re-clothing (world premiere) of the (otherwise “genital”) sculpture of Prometheus! Through the prism of this episode, not less theatrical than the one in *The Libertine*, – the entire world was acquainted with the new, endemic genre, “Pig-headedman”!

The idea behind this slightly humorous anecdote, and this (befitting) essay – came to me in an unanticipated comparative “illumination” – while I was reading a short essay on Anaïs Nin. Suddenly, I became aware of the fact that Anaïs and the Ilinden Uprising were in fact “peers”! That certain emancipatory and cathartic interweaving and insights in the past (with inevitable repercussions to the present) are possible, precisely in light of such – simultaneously performed cultural typology and narrative analogy (revealing brand new, precious realizations and re-valuing). Gender narratives are not (nor should they be) the subject of sterile academic examination, dreary schemes and charts – rather the juicily extrapolated narratives of tediousness, buoyancy, existential tragedy of the Insubordinate.

Unfortunately, history is generally studied and learnt as a series of parallel realities, a multitude of threads – never intersecting or allowing the question: what on earth sticks out so much nowadays, and yet we lack the tool to tame it into something more than a mere “spell” for the past, endow it with new, contemporary meaning, immerse it with spiritual hope that things can or could be different!

The odd, the faithful fools, the dismissed, the marginalized – have always been, as are today (perfidiously) – used as a sanctioning instrument against the Insubordinate, the Women, the Others – all those disrupting, in some way, the comfortable matrix of the inherited/found power and privilege.

Needless to say more – the Serbian feminist, Jasmina Tešić, defined the core principle of feminism adequately: “Feminism is a question of the money and power, the free time and privileges resulting from it.“

Nowadays, there is a trend of “algorithmic narcissism” and a pronounced affinity for general showbizzing, malignly poisoning the contemporary social scene (media, social networks, notorious for the non-existent distinction between the private and the public in the worst possible sense).

In my article “The Ballerina and the Turbine”, with a certain dose of ironic bitterness, I exposed the notorious fact that within this “intransigent” political space – and the unspoken (discriminatory) casting (of prestigious roles and functions), thriving successfully amid the poisonous (narrow-minded) moral and misogynous discourse (jammed in children’s brains since kindergarten) – women are most desirable in the role of the “catering” lobby or the “hors d’oeuvre” cartel!

Assimilation with the national identity (a guardian angel of the fictive national “threat” or a reproductive machine for achieving the optimal birthrate “score”) – can most certainly be placed among the desirable axioms of the nationally “appropriate” femininity and gender role. Of course, indispensable to this (and implemented phase by phase) is (perfidiously concealed) institutional misogyny (detectible in: the current favourite body shaming of other women; agism – additional discrimination against women due to age; the gloating satisfaction over single women, or worse single-mothers as the ultimate taboo in the public discourse of our (and yet, patriarchally inoculated) wanna be fem-emancipation.

Women who have failed to appear, or have no intention to appear and enlist in the hypocritical family casting – are subjected to mandatory internal exile from their own culture, excommunication from the national canon of creative greatness, skilfully balancing the multitasking imperatives of a “woman, mother, queen”. The fears harboured by self-parenting (“samohranost” as created by Croatian writer Julijana Matanović), stagnate far from the feminist focus, and the camera lights of social media – finely disguised as the ‘like’ button, i.e. the Local Crime News (when it is too late to do anything), or in occasional, heartfelt TV story, asking for

улога. Се разбира, заедно со сето тоа оди (и во чекор се имплементира) и (перфидно прикриената) институционална мизогинија (што може да се препознае во: денес омилениот боди шејминг/исмевање на телесниот изглед на другите жени; ејџизам – дополнителна дискриминација на жените поради возраста; злорадо ситење кон сингл жените, уште повеќе самохраните жени и мајки како ултимативно табу во јавниот дискурс на нашата (сепак, патријархално задоена и) wanna be феми еманципација.

На оние жени, кои веќе не се покажале или и немаат намера да се покажат и да се легитимираат во рамките на овој лицемерен „фамилијарен“ кастинг – се разбира дека им следува внатрешен егзил во сопствената култура, екс-комуникација од националниот канон на творечки величини, кои умешно еквилибрираат со мултитаскинг императивите на „жена, мајка, кралица“. Стравовите на самохраноста (како што ги нарекува хрватската писателка Јулијана Матановиќ), остануваат далеку од феминистичкиот фокус, но и светлината на општествената камера – евентуално, спакувани во рубриката за лајкови, наречена Црна хроника (кога е веќе предоцна за сè) или, пак, во повремените, срцепарателни ТВ-стории или апели на мрежите, да се згрижи со храна и облека некоја самохрана несреќница и социјална „лузерка“.

Ако евентуално ѝ се „дозволи“ на одредена жена какво било јавно признание како потврда на нејзиниот остварен успех (не дај боже, влијание) – тоа е можно само доколку таа се прикаже и се потврди како „жртва на сопствениот успех“ („victim of own success“). Нешто морало да оди (биде) курбан – за истиот тој успех да се „прости“ и да се амнестира! Или, ако се прифати позицијата на национална писателска хероина, „народна или семејно-историска писателка“, спасувачка на параноидната етнофантазма, среде глобалистичката „плажа“, полна со стрвни аџикули.

3

Ќе завршам онака како што почнав – бидејќи одново и сосема природно – ми се наметна уште една од ненасетените културно-историско-родови аналогии, со кои последниве месеци (иако по сосема друг повод) се занимавам. Ќе завршам со приказната за Деспина Каваева – можеби и не толку широко позната, но секако „бистроумна“ млада жена, која наизуст знаела дури 150 песни, вградени во Зборникот на браќата Миладиновци (а се смета дека некои од нив и самата ги дотерувала). Деспина, Депа не била само нивна внука туку и големата (иако, за жал, неостварена) љубов на Григор Прличев.

„Зборникот“ со народните песни, составен од нејзините вујковци (нашироко познати како бесмртните браќа Миладиновци) – ќе излезе од печат во Загреб, во 1862 година – истата онаа година кога човекот кој го љубела – Григор Прличев, ќе биде овенчан како втор Хомер, со Лаворов венец – на конкурсот за најдобра поема – среде Атина. Додека, самата Деспина (прочуена по своите везови и незаборавни песни) ќе заврши самотна во (пребавиот) манастир „Свети Јован“, во Канео, покрај езерото, под своето ново, монашко име Касијана. Речиси во истото време, австриската кралица Елизабета, попозната под прекарот Сиси (без трошка срам и перде) крстосува низ борделите во потрага по тајните на љубовната магија, со која ќе го задржи својот сопруг (воедно и прв братучед) Франц Јозеф како маж, татко на нејзините чеда и носител на (тогаш, можеби, најпрестижната европска круна!

Пред два дена го читав есејот „Самотија на себноста“ (од Елизабет Кеси Стентон), кога таа се навраќа на сведувањето (редукцијата) на жената како граѓанка исклучиво на „нечија“ сестра, жена, мајка – или, во рамките на она што Стентон го нарекува „случајни релации“ (во смисла на тоа што секоја жена нема да ги доживее или ќе се најде во сите од нив). Тоа (непишано правило) за мажите никако не е случај, попрво дури се смета и за своевидна придобивка. Илузија (или, делузија) за вечната момчешка слобода без обврски.

Додека граѓанскиот идентитет на жените бил и останува пред сè – релационален, дотогаш во мажот се подгрева идеалот на т.н. соло-идентитет, на кој би можел да му позавиди дури и еден Петар Пан! Малиот принц во вечна и непречена потрага по слобода и убавина или Одисеј склон на авантури (било по многубројните клубови, коцкарници или виртуелните мориња), додека неговата резидент – Пенелопа „везе ли везе“ (по мрежите и/ли моловите), билдајќи го привидот на својата „научена беспомошност“ и самонаметнатиот „кујнски“ карантин на чекањето и готвењето.

donations like food and clothes for a poor single-mother and social “looser”.

If, eventually a woman is “allowed” public recognition, attesting to her success (or God forbid – influence) – she is essentially showcased as a “victim of her own success”. The sacrifices she had to make for the success to be “forgiven” and pardoned! The only other option is to accept the position of a national writing heroine, “writing about the people or family-history”, saviour of the paranoid ethno-phantasma, amid the globalist “beach” packed with voracious sharks.

3

I finish as I began – because once again, quite naturally – another unsuspected cultural-historical-gender analogy I’ve been dealing with in the past months (although for a completely different occasion) comes to mind. I will conclude with the story of Despina Kavaeva – perhaps unknown for the broader public, but a “shrewd” young woman who knew by heart 150 songs inscribed in the Collection of Folk Songs and Traditions by the Miladinov Brothers (most of which deemed to be edited by her). Despina, Depa, was their niece and the great love (unrequited, unfortunately) of Grigor Prlichev.

The “Collection” of folk songs, gathered by her uncles (the famous and immortal Miladinov Brothers) – was published in Zagreb, in 1862 – the year when the man she loved – Grigor Prlichev, was immortalized as the second Homer with a laurel wreath at the Best Poem Competition – in Athens. Despina, on the other hand (famous for her embroidery and memorable poems), lived the rest of her solitary life in the (scenic) St. Jovan Kaneo Monastery, by the Ohrid Lake, under the name Kasijana the Nun. In the meantime, the Empress of Austria Elisabeth, Sisi, cruised the brothels (unabashed and shameless) searching to discover the secrets of love to keep her husband (and first cousin) Franz Josef, the father of her children and the ruler of (at the time perhaps) the most prestigious European monarchy!

Two days ago, I was reading *The Solitude of Self* (by Elisabeth Cady Stanton), addressing the state of having reduced the woman as a citizen solely to “someone’s” sister, wife, mother – or, revolving around, in Stanton’s words, “incidental relations” (relations that not all women may assume or never fulfil). This (unwritten rule) is never the case with men, rather considered even as a benefit. An illusion (or delusion) of the eternal boyish, unconstrained with responsibilities, freedom.

As long as women’s identity as a citizen remains mostly – relational, the ideal of the so-called solo identity, the envy of all, even Peter Pan, is further encouraged in men! The Little Prince stuck in the eternal, unhindered search for freedom and beauty, or the adventurous Oedipus (be it the various clubs, casinos or virtual seas), while the resident – Penelope “keeps on weaving” (on social media and/or the malls), pushing further the deception of her “learned helplessness” and the self-imposed “kitchen” quarantine of waiting and cooking.

Feminism is a matter of money and power

Феминизмът е въпрос на пари и мощ

Весели се!

Нашиве времиња се неподносливи![1]

Клелија Живковиќ,
трансдисциплинарна
дизајнерка, во
разговор со
основачките на
ПРВО ПА ЖЕНСКО,
Јана Коцевска,
Јана Старделова и
Кристина Леловац

Одбирам да го почнам овој текст со цитат од горливо искрените, „Распалувачки есеи“ на Џени Холзер од седумдесеттите години, бидејќи ми се чини како совршен вовед во овој разговор и навраќањето на првата декада од ПРВО ПА ЖЕНСКО. Кога првпат ја прочитав оваа реченица, веднаш го препознав во себе чувството што се содржи во неа: ослободувачка мешавина од радост и гнев што истовремено го валидира чувството на немоќ поради кое понекогаш посакувам да излезам од сопствената кожа, но и ми покажува дека излезот од тоа чувство не само што не е надвор од мојата кожа туку е и подлабоко во неа, подлабоко во моето тело. Радоста и гневот нè враќаат во нашите тела, нашите домови каде што живее целата наша моќ.

Радоста е и едно од најстарите сеќавања за Тиииит! Инк. што ги паметам. Пред десетина години, значи откако веќе се одржале едно или две изданија на ПРВО ПА ЖЕНСКО, во биографијата на нивниот фејсбук-профил прочитав дека „радоста е обврска“. Овој момент ми се врежа во сеќавањето, бидејќи дотогаш никогаш не бев помислила на радоста како обврска, како нешто што можам да го изберам, а уште помалку како нешто што на каков било начин го поврзував со феминизам. За мене, феминизмот беше поврзан со борба, бес, неправда и многу, многу сериозност. Но, цела декада и повеќе од десет изданија на ПРВО ПА ЖЕНСКО подоцна, разбирам дека да ја избираме својата радост, особено кога сме соочени со насилството на опресивните системи, е исклучително субверзивно и борбено. Како што вели една од моите омилени учителки, Едриен Мари Браун, задоволството е мерка на слободата.[2]

Сепак, би излажала ако кажам дека научив како доследно и упорно да ја избирам радоста. Сè уште ми треба време и труд за да се потсетам дека можам да донесам свесна одлука да бидам радосна, иако и тоа не е совршен рецепт. Но, чекањето на совршени услови и сојузници, или

1 “Rejoice! Our times are intolerable.” Jenny Holzer, Inflammatory essays 1979–82.
2 Brown, A. M. (2019). Pleasure activism. AK Press.

Rejoice!

Our times are intolerable![1]

Klelija Zhivkovikj,
transdisciplinary
designer,
a conversation with
the founders of
FIRSTBORN GIRL,
Jana Kocevska,
Jana Stardelova and
Kristina Lelovac

I chose to begin this text with a quote from the bitterly honest, “Inflammatory Essay” by Jenny Holzer from the 1970s, because it seems like the perfect introduction to this conversation and a retrospection of the first decade of FIRSTBORN GIRL. The very first time I read the sentence, I immediately recognized the feeling it conveys: a liberating mixture of joy and anger, simultaneously validating the feeling of powerlessness driving me mad at times, but also showing me that the escape from this feeling is not to be searched beyond me, but rather it is deep under my skin, even deeper in my body. Joy and anger restore us to our bodies, our abodes where our entire power lives.

Joy is among the oldest memories I associate with Tiiiit! Inc. Some ten years ago, after the first two editions of FIRSTBORN GIRL, I read in the festival’s bio on their Facebook page that “joy is an obligation”. This moment was embedded in my memory, since I had never previously thought of joy as an obligation, as something I could choose, even less as something I associated with feminism in any way. To me, feminism was connected with fight, rage, injustice and plenty, plenty of seriousness. Yet, a decade after the 10 editions of FIRSTBORN GIRL, I understand that to choose our own joy, particularly when faced with the violence of the repressive systems, is exceptionally subversive and courageous. To quote one of my favourite teachers, adrienne maree brown, “pleasure is a measure of freedom.”[2]

However, saying I learned to be consistent in always choosing joy would not be true. It still takes time and effort to remind myself and make a conscious decision to be joyful, despite it not being the perfect recipe. And yet, waiting for the perfect conditions and allies, or a guarantee for success, particularly in this precarious context, corresponds to resigning. Sometimes, the best we could do is try, not because working harder would help us succeed at a certain point, but rather because persistence is success in itself. Maintaining such driving impulses in life equals success when all surrounding structures are created to smother them. In such

1 “Rejoice! Our times are intolerable.” Jenny Holzer, Inflammatory essays 1979–82
2 Brown, A. M. (2019). Pleasure activism. AK Press.

некаква гаранција за успех, особено во нашиот прекаријатен контекст, е еднакво на откажување. Понекогаш најмногу што можеме да направиме е да се обидеме, не затоа што ако доволно се обидуваме во еден момент неминовно ќе успееме, туку затоа што упорноста е успех. Одржувањето на таквите импулси во живот е успех кога сите структури што нè опкружуваат се создадени за да ги згаснат. Во такви средини, средствата што ги користиме за да ја постигнеме целта стануваат наша цел.

А, кога се бориме за нешто големо како што е родовата еднаквост, идеја што во широката перспектива на денешницата се чини како да се оддалечува, а не како да се приближува, средствата со кои се служиме треба да создаваат љубови на пријателство, радост, слобода, солидарност и грижа што ни даваат привремен пристап до светот кој се бориме да го создадеме.

Така некако почнува и приказната за Тиии!т! Инк., со едно „ајде да направиме нешто“ во 2010 година, во девојчинската соба на Кика. Во таа соба, Кика, Јана К. и Јана С. често сонувале и замислувале како прават нешто кул во нивниот град инспирирани и поттикнати од DIY сцената, Riot Grrrls, Guerilla Girls, како и од феминистичката сцена во нашиот регион. „Во тие мрачни времиња, иако во Скопје постоеше разновидна независна сцена, сметавме дека недостига програма што комуницира со нас и решивме, наместо да се жалиме, да пробаме да организираме некаков културен настан“, раскажува Јана С.

Често ги слушаме и ги прераскажуваме приказните за тоа како дваѝца мажи, некаде во Северна Америка, во нечија гаража со само два компјутера почнале бизнис што сега е глобална корпорација. Многу поретко зборуваме за тоа што прават жените и девојките кога со своите пријателки ќе се најдат во сличен мал простор (во случаѝов во девојчинска соба) и ќе почнат да замислуваат, создаваат, заговараат. Од една страна, тоа го наметнува прашањето со какви замисли се занимаваат момчињата, а со какви девојчињата, а од друга страна стои прашањето какви средства избираат едните, а какви другите за да го создадат светот кој го посакуваат?

Јана К. вели дека ги водело чувството за субверзија, бунт и панкерски отпор кон она што ги опкружувало во тој период. Истиот бунт одекнува и во изборот на името ПРВО ПА ЖЕНСКО, сакан и прославуван фестивал за женска акција што произлезе од нивните обиди да направат нешто, а кое радосно и бучно им прскоси на закоравените патријархални флоскули. „По сè изгледа гаражите и детските соби се сериозен извор на енергија и магичен простор каде што почнуваат неверојатни приказни, а ние сме навистина среќни како се развива нашата“, додава таа.

„Пријателствата можат да бидат во голем контраст со феминистичките начела: непостојани, асиметрични, неегалитарни, но истовремено можеме да најдеме инспирација и моќ во нив, а во идеален случај, со нив можеме да придонесеме кон општествени промени. Низ годините постоење на Тиии!т! Инк. нашето пријателство поминало низ секакви ситуации, ПРВО ПА ЖЕНСКО и дејствувањето на Тиии!т! Инк. сме го промислувале многу пати. Мислам дека континуитетот постои затоа што си овозможуваме Тиии!т! Инк. да биде простор што се реобмислува и се менува. Без нашето пријателство немаше да има Тиии!т! Инк., а без нашата отвореност кон промени веројатно (Тиии!т! Инк.) немаше да постои толку долго“, се надоврзува Јана С.

Замислените светови што се раѓаат од заразниот ентузијазам и секавичната енергичност на пријателствата во младоста се магични и нивната магија е токму во тоа што ни даваат сила и решителност за да се осмелиме да се обидеме да ги отелотвориме и создадеме.

На моето прашање до каде сме со светот кој тие го замислија во 2010 година во нејзината соба, Кика одговори дека „од времето на првите заеднички мечтаења во девојчинската соба до денес, светот со неверојатна брзина станува сè поужасен“. На почетоците тие се соочувале со предизвикот зборот „феминизам“ воопшто да се спомене во јавниот дискурс, борба што зачудувачки сè уште се провлекува. Сега, феминистичкото движење е соочено со интензивирано глобално будење што се случува на пресекот на многу борби за правда и слобода: родово ослободување, климатска правда, антирасизам, деколонијализација, антиимперијализам итн. Сведочиме како империите од нашето време се распаѓаат и бараат нови начини да опстанат, но глобалното и локалното феминистичко движење доживува „раслојување и прекршување поради (не) подготвеноста за храбро и артикулирано спротивставување на оваа реалност, чија директна последица, меѓу другите ужаси, е и тоа што преку екраните на нашите мобилни телефони секојдневно следиме геноцид.

„Во какво време во кое се чини дека човештвото е укинато, а ние сме немоќни да ја смениме реалноста, како феминистки имаме обврска да учествуваме во радикални чинови на сочувствително мечтаење што ќе ни ги одржи волјата и подготвеноста низ нашите здружени акции – каква што иманентно е и ПРВО ПА ЖЕНСКО, да го

environments, the means used to achieve the goal become our objective.

When we fight for something as grand as gender equality, a notion that in the broad perspective of current times seems to become more distant rather than approaching, the means at our disposal should create pockets of friendship, joy, freedom, solidarity and care, bestowing us temporary access to the world we are fighting to create.

In this sense began the story of Tiiii!t Inc., with a simple “let’s do something about it” in 2010, in Kika’s teen girl bedroom. In this room, Kika, Jana K. and Jana S. often dreamed and imagined about doing something cool in their city, inspired and encouraged by the DIY scene, Riot Grrrls, Guerilla Girls, and the regional feminist scene. “In these dark times, despite the assorted independent scene in Skopje, we believed there was a need for a program able to communicate with us, and decided to stop complaining and put our efforts in organizing a cultural event,” says Jana S.

We have all heard the story of how two guys, somewhere in a garage in North America, created an empire, a global corporation, with only two computers. However, the story of what women and young girls would do in a similar space (in this case a childhood room), what they talked about, created and conspired is a less known story. On the other hand, it imposes the question of what do boys dream about as opposed to girls, and what are the means chosen by the first, and what by the latter in order to create the world they desire?

Jana K. states they were inspired by feelings of subversion, rebellion and punk resistance against their surroundings. The same rebellion echoed in the process of name choosing, FIRSTBORN GIRL, a loved and celebrated festival dedicated to women’s action, the result of their attempts to do something that would joyfully and loudly resist the deeply rooted patriarchal empty phrases. “After all, it seems that garages and childhood rooms are a deep source of energy, a magical space where incredible stories are born, and we are truly happy about how ours is developing,” she added.

“Friendship, potentially, has conflicting qualities with the feminist principles: inconsistent, asymmetric, non-egalitarian, yet inspiring and a source of power, and ideally, a likely factor in social changes. Throughout the years of Tiiii!t Inc., our friendship endured all kinds of situations, FIRSTBORN GIRL and Tiiii!t Inc.’s activities were reexamined many times. I believe there is continuity because we allowed Tiiii!t Inc. to be a space that is rethought and progressing. Without our friendship, Tiiii!t Inc. wouldn’t have existed, and without our openness to changes, probably it wouldn’t have endured for so long,” added Jana S.

The worlds imagined, born out of that contagious enthusiasm and vigorous energy of friendships pursued in youth are magical, acting as a source of energy and decisiveness to dare and venture embodying and building these worlds.

To my question how far along is the world they foresaw in 2010, in her room, Kika replied “since we first started dreaming together in my childhood room until today, the world has become increasingly horrifying.” At first, the greatest obstacle was the mere mentioning of the term “feminism” in the public discourse, a struggle that surprisingly still endures. Now, the feminist movement is facing intensive global awakening occurring at the intersection of many justice and freedom fights: gender emancipation, climate justice, anti-racism, decolonialization, anti-imperialism etc. We are witnessing the fall of former empires, seeking new ways to survive, while the global and local feminist movement is going through “stratification and breaches due to (not) being ready to courageously and articulately oppose this reality, the direct consequences of which, among other horrors, being the daily broadcasting of a genocide on our smart phones.”

“Humanity seems to be cancelled these days, and we are powerless to change the reality. Being feminists, we have an obligation to participate in radical acts of sympathetic dreaming to sustain our willingness and readiness, by means of joint actions – such as FIRSTBORN GIRL is in its nature, to keep the flickering, warm sparkle of hope for the possibility of a better, more humane and just world,” she said.

This intention is a persistent and consistent thread in all festival editions, but also in Tiiii!t Inc.’s activities. About FIRSTBORN GIRL, Jana K. says, “it never aimed to be the perfect festival, nor a textbook example of what a festival should look like. FIRSTBORN GIRL truthfully is a patchwork of suggestions, ideas, current events relevant to the context, attempting to present a program within the possibilities, often struggling against the current and until burnout, unfortunately.”

However, through the exhaustion, burnout and enormously hard work necessary to sustain any program on this scene, irrevocable joy and obstinate pleasure emerge as an integral part of their work ethics. The latter reflect and reproduce in the sensibility of their activism, the diverse collaborations with designers and artists and the assortment of themes and visualizations, as well as the titles selected for these activities, already a trademark at our stage: FIRSTBORN GIRL, PeachPreach, Rehearsing Feminist Futures.

“The visual and general identity of the festival is not the product of a perfect

одржуваме живо и топло малото пламнче надеж дека подобар, похуман, поправичен свет е можен“, додава таа.

Оваа намера истрајно и доследно се провлекува низ сите изданија на фестивалот, но и низ целото дејствување на Тиииит! Инк.. За ППЖ, Јана К. вели дека „никогаш не претендирал да биде совршен фестивал, ниту, пак, школски пример за тоа како еден фестивал треба да изгледа. ППЖ навистина претставува крпеница од предлози, идеи, актуелни случувања релевантни за контекстот и се обидува да презентира програма во рамките на можностите, и тоа често на мускули и низ прегорување, за жал“.

Но, низ заморот, прегорувањето и вистински напорната работа што се неопходни за да се одржи во живот која било програма на нашата сцена, неотповикливата радост и тврдоглавото задоволство се назираат како интегрален дел од нивната работна етика. Тие се отсликуваат и се репродуцираат во целиот сензибилитет на нивното дејствување, низ разновидните соработки со дизајнери и уметници на шаренилото од теми и визуализации, но и во имињата на активностите што веќе се вкоренети брендови на нашата сцена: ПРВО ПА ЖЕНСКО, „ПичПрич“, Испробување феминистички иднини.

„Визуелниот идентитет и воопшто идентитетот на фестивалот не е продукт на совршена кампања што ги поминала сите задоволувачки критериуми на пазарната логика и маркетиншката промоција, туку сосема спротивно. Во рамките на нашите капацитети и работејќи со дизајнери и уметници кои го споделуваат нашиот сензибилитет, ја обмислуваме заеднички идејата за визуелниот исход што ќе има цел да ни помогне да ги доближиме програмските единици на фестивалот поблиску до нашите посетители и тој поток на развивање на визуелно решение си зафаќа свој тек“, разјаснува Јана К.

„Затоа, секој пат сме шарени, розови, но пак бучни, релевантни и забележливи. Истовремено жестоки, но неверојатно нежни. Веројатно таквата естетика се должи на тоа какви навистина сме, бидејќи не постои некој посебен рецепт според кој постапуваме. Можам со сигурност да кажам дека играат улога искреноста, герилската наклонетост, субверзивноста, разликите помеѓу нас и несовршеностите што немаат амбиција да остваруваат успеси, туку повеќе да преиспитаат, да промислат и да истражат. И доколку навистина фестивалот резултира со промени кај оние што нè следат, тогаш тоа е показател дека сме потребни и дека влијаеме на некои скромни, мали, но значајни поместувања.“

Честопати, во контекстот во кој се наоѓаме, овие мали, но значајни поместувања, какви и да се, како и нашите постојани обиди да бидеме заедница, се сè што имаме. Ова е особено важно, затоа што, навраќајќи се на изминатава деценија, поразително е соочувањето со реалноста дека во јавните структури, чија функција е да бидат во служба на граѓаните, не можеме да најдеме вистински сојузници во борбата за родова еднаквост и правата на жените. Во радоста, гневот, тагата или отпорот – ние сме сè што имаме.

Тука некаде можеме да ја лоцираме моќта на ППЖ и заложбите на Тиииит! Инк. кон континуирано и конзистентно одржување на овој фестивал. Секоја година, овој фестивал ни овозможува простор и време да се видиме и посведочиме едни со други, да почувствуваме дека не сме сами во ова и да се потсетиме дека сме многу несовршена, хаотична заедница, која, таква каква што е, навистина е скапоцена. Грижата што можеме да си ја дадеме едни на други не може да надомести за недостатокот на грижливи системи, но тоа ја прави повеќе, а не помалку неопходна.

„Сите лутаме во некоја своја индивидуалност и си фаќаме грешки и погрешни потези, без емпатија и согледување на реалната слика. Културата на откажување, т.е. 'кенс'л културата' детективски бдее врз нас, наметнувајќи ни цензура и автоцензура за тоа што е дозволиво, а што не да се напише и да се говори, додека, пак, под паролата на слободен говор и слободно изразување се навредуваат и се отфрлаат сите оние што не припаѓаат на големата општоприфатена 'нормална' група луѓе, пишуваат со омраза кон оние со кои не се идентификуваат и со тоа отфрлените и потиснати групи и заедници уште повеќе се туркаат кон маргините. Веројатно тоа што би можело да се нарече успех е да продолжиме да пливаме низ моралзирачкото море и да ја држиме главата над површината за да имаме постојан пристап до воздух и можност за критички поглед кон сето она што се случува и да преживееме во таквата состојба еве веќе 12 години“, вели Јана К.

Додека се допишувавме и го водевме ова интервју, често се чувствував самосвесна за ентузијазмот и возбудата што ги носам во себе кога размислувам на работата на Тиииит!. Без разлика дали станува збор за настан од ППЖ, донаторски настан за помош на Палестина, работилница, дискусија или перформанс, секогаш кога присуствувам во простор обезбеден од нив и од нивната етика, јас чувствувам припадност и згриженост што се вистинска реткост во јавната сфера.

campaign, meeting all required criteria set by the market logic and promotion, rather the opposite. Within the possibilities of our capacities, working with designers and artists sharing their sensibilities, together we rethink the idea of the visual outcome, aiming to help us familiarize the visitors with the festival's programming, and this stream of developing a visual solution has its own current," explains Jana K.

"It is why we always choose to be colorful, pink, yet noisy, relevant and noticeable. Fierce and incredibly gentle simultaneously. This aesthetic is the result of who we truly are, since we aren't following any special recipe. The one thing I am certain is that honesty, guerrilla inclination, subversion, the differences among us and the imperfections we never attempted to turn into successes but rather to reexamine, rethink and research them have a big role. Should the festival stir changes among our followers, it indicates we are necessary, and able to trigger humble, small but meaningful shifts."

Oftentimes, in the current context, minor and important shifts of any kind, in addition to our constant efforts to be a community, are all we have. This is particularly important because a recap of the past decade clarifies the startling reality that public structures, supposedly in the function of the citizens, are nothing alike true allies in the fight for gender equality and women's rights. In joy, anger, sorrow or resistance – we are all we've got.

Herein, lies the power of FIRSTBORN GIRL and Tiiiit! Inc.'s efforts to continuously and consistently sustain the festival. Each year the festival provides the space and time to see and witness each other, to realize we aren't alone and remember the imperfect, chaotic community that we are, precious as it is. Caring for one other cannot compensate for the lack of trigger systems, yet, it makes it more, not less necessary.

"We are all wandering in our individuality, making mistakes and wrong moves, without any empathy or facing reality. The cancel culture roams around us like a bloodhound, imposing censorship and self-censorship of what is acceptable, and what cannot be written or said, while the free speech and free expression slogan is abused, offending and rejecting all those not belonging to the great universal "normal" group of people, spewing hatred against people they cannot identify with, pushing the rejected and repressed groups and communities even further to the margins. In that sense, success would be to continue swimming in this moralizing sea and keeping our heads above the surface to ensure constant airflow, the opportunity for a critical examination of current events, and being able to survive them for 12 years," says Jana K.
While we were texting each other and having this interview, oftentimes I felt self-aware about my enthusiasm and excitement when I contemplated my work at Tiiiit! Inc. Whether it's an event for FIRSTBORN GIRL, a fundraising for Palestine, a workshop, discussion or performance, me being in a space provided by them and their ethics always makes me feel like I belong and am being taken care of, a seldom occurrence in the public sphere.

It might be a symptom of exhaustion and the burnout we mentioned previously, but faced with my enthusiasm about their work, alike that of an anime character, during our exchange, my interlocutors remained professional, grounded and collected. At the beginning I thought my job in the interview would be to extract the same excitement out of them, but now I realize it wouldn't be fair to the real history of FIRSTBORN GIRL or the joy synonymous with the festival, at least not in my dictionary.

Truth is, a festival like FIRSTBORN GIRL and joy both require determination and fight, at times exciting but often miserable and never guaranteed. They also require allies: people, organizations and institutions ready to invest in achieving a common goal.

Mostly, it takes faith in a better world, in which even small steps are not in vain. If I had to describe FIRSTBORN GIRL succinctly, I would call it a portal to the world I dream of and fight for: where I am free, I don't have to restrain myself or self-censure, where taking care of each other is implied, and joy and anger are allowed, encouraged and supported.

Finally, Kika, Jana S. and Jana K. have something they would like to tell those three girls in Kika's childhood room, from this perspective:

Kika: Thank you for teaching me that "deep, abiding friendships are the place where many women know lasting love"[3], I believe that "we must love each other in order to go on living."[4]

Jana K.: Be persistent, do research, write and act. Don't forget the ones before you and learn from their experiences how to better resist the injustice and hegemonic structures. You can truly find fresh power in small things, which brings meaningful changes, and change begins with all of you.

Jana S.: Just trust your gut. :)

I would also like to thank you for the care, alliance and joy.

3 bell hooks
4 Audre Lorde

Можеби е симптом на исцрпеноста и прегореноста што ги споменуваме неколкупати во ова интервју, но наспроти мојата возбуда за нивната работа еквивалентна на аниме карактер, во текот на нашата размена моите соговорнички останаа професионални, приземјени и трезвени. На почетокот мислев дека мојата задача во овој разговор е да ја извлечам од нив таа возбуда што ја чувствувам кај себе, но сега разбирам дека тоа не би било праведно ниту кон вистинската историја на ППЖ, ниту кон радоста за која овој фестивал е синоним, барем во мојот лексикон.

Вистината е дека и за фестивал како ППЖ и за радост потребни се упорност и борба што понекогаш се возбудливи, често се мачни и никогаш не се загарантирани. Потребни се и сојузници: луѓе, организации и институции што се подготвени да се вложат во постигнување на заедничката цел.

Најмногу од сè, потребна е верба дека подобар свет е можен, дека дури и навидум малите чекори кон него не се залудни. Кога би требало да го опишам ППЖ накратко, би го нарекла портал кон светот по кој мечтаам и за кој се борам: свет во кој сум слободна, во кој не морам да се воздржувам или да се цензурирам, во кој грижата за себе и едни за други се подразбира, каде што радоста и гневот се дозволени, охрабрени и поддржани.

За крај, еве што Кика, Јана С. и Јана К. би сакале да им кажат на тие три девојки, во девојчинската соба на Кика, од оваа перспектива:

Кика: Фала ви што ме научивте дека „длабоките, долгогодишни женски пријателства се местото каде што ја осознаваме трајната љубов“ и што верувам дека „мораме да се сакаме за да преживееме“.

Јана К.: Бидете упорни, истражувајте, прашувајте и дејствувајте. Сеќавајте се на оние пред вас, а нивните искуства нека ве учат како подобро да го создавате вашиот отпор кон неправдите и хегемониските структури. Во малите нешта навистина постои свежа моќ што носи значајни промени, а промената почнува од секоја од нас.

Јана С: Клишејското „Trust your gut“. :)

Ви благодарам и јас, за грижата, сојузништвото и радоста.

3 Deep, abiding friendships are the place where many women know lasting love. – bell hooks.
4 We must be very strong and love each other in order to go on living. – Audre Lorde.

Trust your gut

Дијалошка скица

за иден текст за изведувачката програма на ППЖ

Разговор меѓу Викторија Илиоска, кореографка и изведувачка, и Биљана Тануровска-Ќулавковски, културна работничка, куратorка и истражувачка, сооснивачка на „Локомотива“ – Центар за нови иницијативи за уметност и култура

ВИКТОРИЈА

За мене, лично, како автор, програмата на ПРВО ПА ЖЕНСКО претставува средба со македонската публика, како и простор каде што можам да соработувам со други уметници, куратorки, културни работнички. Интердисциплинарна размена или множество идеи што секогаш оставиле убаво чувство, како кога заедно правиш нешто поголемо од тоа што би можела да направиш сама. Да, заедништво... или припадност. И кога работничките практики се иницирани и негуваат феминистички пристап уживам кога гледам како фестивалот добива важна политичност.

Кога разговаравме со Бљац за ова прашање, таа ја донесе метафората на трамбулина, баш ми се допадна тоа. Од кореографска или движечка перспектива, не само што скоковите го ублажуваат стресот и напнатоста туку и го зајакнуваат кардиоваскуларниот систем, ја подобруваат издржливоста, рамнотежата, координација, како и моторниот систем. Си велам во себе колку добра слика на она што го работиме и преку оваа платформа: исфрламе од себе сè она што го закржлавува овој систем, а во исто време со една исклучителна издржливост, ние, всушност, воспоставуваме и зацврстуваме рамнотежа.

БИЉАНА

Не знам што да додадам, бидејќи се согласувам со сè што кажа. Можеби треба да го искомбинираме текстов да не се знае што кажа секоја, да направиме една игра, бидејќи и двете сакаме игри или можеби некој заеднички текст? Може сега ќе пишувам јас во мое лице, а потоа да се „вплетеме“, сакаш?

Ќе продолжам со тоа што ќе додадам една локална перспектива, со тоа што ќе подвлечам дека *изведувачката програма на ППЖ* и за мене, исто, е и надополнување и простор каде што се чувствувам дека не сум сама, туку сме заедно и се вклопуваме, вмрежуваме спознанија и сознанија за тоа каде одат размислите во современите изведувачки уметности. Фестивалот и оваа програма почнаа кога сè уште постоеше „Локомоушн“, фестивалот за современ танц и перформанс што беше изграден и вибрираше на сцената и од оваа временска точка, гледајќи наназад, сметам дека тие заедно продолжија да ги разгрануваат прегледите за изведбените уметности за и на меѓународната и домашната сцена. Ние решивме да се трансформира фестивалот „Локомоушн“ во платформа што трае цела година, бидејќи беше неодржлив во тие услови, тогаш и во таква форма, па потоа продолжи во просторот „Кино Култура“ како програмска единица низ целата година. И во тие трансформации се градевме, а и се спојувавме и креиравме „програмски дијалог“ со ППЖ, што го водиме и го

A Dialogue-draft

On a Forthcoming Text on the FIRSTBORN GIRL Performance Program

A conversation between Viktorija Ilioska, a choreographer and performer, and Biljana Tanurovska –Kjulavkovski, a cultural worker, curator and researcher, co-founder of LOKOMOTIVA – Centre for New Initiatives in Arts and Culture

VIKTORIJA

Personally, I experience the FIRSTBORN GIRL program as a meeting with the Macedonian audience, and a space for cooperation with other artists, curators, cultural workers. An interdisciplinary exchange, an assortment of ideas with a pleasant after-taste, creating something bigger together than what you could have ever done alone. That's right, togetherness... or belonging. With working practices initiated and abiding by a feminist approach, I enjoy having to witness the festival gain significant political aspect.

In a discussion about the issue with Bljac, she brought up the trampoline metaphor I became fond of. From a choreographic or movement perspective, the jumping not only reduces stress and tension, but also strengthens the cardiovascular system, improves stamina, balance, coordination, as well as the motor system. I believe it to be the perfect metaphor for our work on this platform: discharging from within everything obstructing the system, and simultaneously, with an exceptional endurance, establishing and reinforcing one's balance.

BILJANA

I have nothing more to add, I agree completely. It might be a good idea to combine our lines to make the speaker undistinguishable, as a sort of wordplay since we both like wordplays, or perhaps write a joint text? I start from a first-person perspective and then our words interweave, what do you think?

Let me continue with a local perspective, by highlighting that I see the festival's performance program as an addition as well, a space where I don't feel alone. We are here together and fit in, networking ideas and knowledge on contemplations in contemporary performance arts. The festival, along with the program, were launched when the Contemporary Dance and Performance Festival Locomotion was already established and vibrating on the stage, and looking back from this perspective, I think they joined together to branch out the prospects of performance arts about and from the international and domestic scene. Locomotion was transferred into a year-round platform, since it was unsustainable in such a form and circumstances, only to find a new home in Kino Kultura, as a year-long program unit. Through these transformations we built, merged and created a "program dialogue" with FIRSTBORN GIRL, ongoing and growing. The program is not merely my personal space for dialogue on performance and its contemporarity, or a joint overview, it is a space to establish new views to this artistic practice, with huge stakes in the development of contemporary performative practices in our country. Not merely by how it is received, but also through the program aspect – Feminist Future Testing Platform,

развиваме и ден-денес. Така што оваа програма не само што е мојот личен простор за дијалог околу и за изведбеноста и нејзината современост или заеднички преглед за неа, таа е простор каде што се гради и новиот поглед кон таа уметничка практика и сметам дека даде и дава огромен придонес за тоа како денес се развива сцената за современи перформативни практики кај нас. И не само преку рецепцијата за неа туку и преку програмскиот дел – *Платформа за испробување феминистички иднини,* таа интервенира во методите, во пристапите на продукција, односно творештвото на домашната сцена, кое е изворот од каде што се генерира иднината на сцената.

ВИКТОРИЈА

Кога мислам на најзначајните настани на ПРВО ПА ЖЕНСКО, на моја штета, повеќе паметам настани на кои не сум можела да присуствувам поради моите студии во Германија, па така од далеку сум се обидувала да следам колку е можно. Но, некои на кои многу добро се сеќавам се: предавањето на Валерија Грацијано и Јулија Паладини, на Бојана Кунст, на „Женска соба“, на „Жени на работ на нервен слом“ и Ивана Коцевска, на почетоците на „Пич-Прич“, на Биљана Тануровска и Ивана Васева за културниот работник, на „Виа Негатива“, на „Срам“ и Ангела Стојановска и „Јовано, Јованке“ и Јована Зајкова, на „I need a new body“, на „Дијалог што недостига“... и на сите незаборавни журки!

БИЉАНА

Повторно, ете, Вики, како да пишуваш во мое име, исто како да имаме двоен потпис на ова што го пишуваме. Нашиов разговор ми се чини повеќе личи на дијалошка скица за колективно пишување или заеднички текст за програмата.

И да продолжам... Сите овие дела што ги набројуваш се дел од мојата телесна меморија што афектирала и ме оликува(ла), па секако се сеќавам, а исто така, некои од споменатите активности заедно сме ги правеле – испробувајќи „взаемнување“, градејќи го сепството или тој „програмски дијалог“ што го споменав. Така што, најзначајно нешто за мене постои или е содржано во испробувањето на тоа „взаемнување“ и на негово одржување, како и на постоењето на овој фестивал и на оваа програма. Сметам дека програмата растеше и себеси се изгради во еден од ретките ексцеси во морето од приказ на сличности во изведбените уметности и е една од малобројните најзначајни елементи во градењето на друг поглед за современите изведбени уметности. Па, сите настани што Вики ги набројa, како и другите прикажани перформанси, се исто така едни од најзначајните подлоги и трамбулини од кои можеме да отскокнеме понатаму, во мислењето и творењето на современи перформативни/изведбени уметности.

ВИКТОРИЈА

Имаш право, Бљац, ова нашето е we agree to agree, наместо we agree to disagree! Релевантноста на фестивалот ја гледам во неговата истрајност. И во упорноста. Многу често се прашувам дали постоењето на локалната уметничка и независна сцена го земаме здраво за готово. Уметничката и независна сцена не постои ако некои не ја создадат и, исклучително поважно, ако некои не ја одржуваат за да постои. Особено сум горда што во нашата, тоа го прават исклучителни жени на кои, ако ме прашувате мене, јас би им дала држава да водат, а не, пак, сцена!

Особено сум горда што во нашата, тоа го прават исклучителни жени на кои, ако ме прашувате мене, јас би им дала држава да водат, а не, пак, сцена!

БИЉАНА

Да, целосно се согласувам, Вики, и тоа токму на тие жени на кои мислиш, затоа што направија помрднувања во полето на уметноста, за кои, за жал, неупатените кои се од истото поле, ќе речат: *Прават некои чудни програми.*

Ама, нели сме научиле дека чудните го водат светот напред, односно чудното значи идното. Така што, релевантноста е во практикување на иднината и на плуриверзум во творењето. Таа се изгради во релевантен простор каде што се гради иднината на современите изведбени уметности, погледот на тој плуриверзум во творењето, односно каде што можеме да видиме различни уметнички практики и методи. И, таа е релевантна затоа што истрајува, трансформирајќи се заедно со потребите и тековите што се појавуваат во светот.

it intervenes in methods, in the production approaches, i.e. domestic production, the source generating the future of this scene.

VIKTORIJA

The most noteworthy events for me, unfortunately, are the ones I couldn't attend due to my studies in Germany, so I tried to keep up as much as possible from a distance. The ones that come to mind are: Valeria Graziano and Guilia Palladini's lecture, Bojana Kunst's lecture, "Women's Room", "Women on the Verge of a Nervous Breakdown" and Ivana Kocevska, the early stages of "Peach Preach", of Biljana Tanurovska and Ivana Vaseva on the cultural worker, of Via Negativa, of "Shame" and Angela Stojanovska and "Jovano, Jovanke" and Jovana Zajkova, of "I Need a New Body", the "Missing Dialogue"... and the memorable parties!

BILJANA

Once again, Viki, you seem to be speaking on my behalf, one thought behind our double signature of what is being written here. Our conversation resembles a draft-dialogue on collective writing or a joint text on the program.

But to continue... All the works you referred to belong to my corporal memory affecting and shaping me, so of course I remember, although we worked together on some of these activities – attempting "togetherness", building the self, the "program dialogue" I mentioned. Personally, the most significant exists, i.e. is contained, in the attempts for "togethering", sustaining this, the festival and the program. I believe the program grew and developed along the few bursts of identical displays of performance arts, as a sporadic element crucial in creating another viewpoint on contemporary performance arts. The events Viki mentioned along with the other performances, generate this significant foundation, a trampoline to eject us further in thinking and creating contemporary performative arts.

VIKTORIJA

You're right, Bljac, this turned out to be let's agree to agree, instead of let's agree to disagree! The festival's relevance is also mirrored in the continuation. The persistence as well. I often wonder whether we take for granted local art and the independent scene. It exists only if created, and, more importantly, if sustained. I am particularly proud that ours was created and sustained by exceptional women, whom I would choose, if given the choice, not only to run this scene but to run the country!

I am particularly proud that ours was created and sustained by exceptional women, whom I would choose, if given the choice, not only to run this scene but to run the country!

BILJANA

I completely agree about the women you mention, Viki, because they helped generate shifts in the field of art, characterized as some *bizarre programs* by the less versed colleagues.

Yet, as we know, the bizarre keeps the world moving forward, i.e. the bizarre signifies the future. Being relevant means practicing the future, a pluriversum in creation. The program developed into a relevant space for the future of contemporary performance arts, the view of this pluriverse of creation, offering various artistic practices and methods. In its endurance it remained relevant by transforming along with the global needs and trends.

VIKTORIJA

Here, I would briefly evoke certain historical events from the last century. The second feminist wave, among other, gave birth to "feminist art" or the art reflecting or expressing women's lives and experiences on an international level. By re-examining the relations between the art market and the female artists, utilizing production and reproduction means, in life and art, female artists from the 60s onwards embody the political dimension of how cultural institutions structure art. Still, this practice of representation doesn't seem to come "naturally".

Gender should definitively cease to function as a social and class category and ultimately stop affecting socio-economic living, but also it should not influence and define the roles and statuses on the labour market.

Finally, should something like feminist art exist? Honestly, feminist art seems necessary now more than ever, particularly the type of art calling attention to reinstating and reinforcing the demands of the first and second-wave of feminism, and consequently again, with far more

ВИКТОРИЈА

Би сакала кратко да потсетам на некои историски настани од минатиот век. Вториот бран на феминизмот, меѓу другото, ја роди и „феминистичката уметност“ или уметноста што на интернационално ниво би го одразила или изразила животот на жените и нивните искуства. Со преиспитување на односите помеѓу уметничкиот пазар и уметницата, преку начините на производство и репродукцијата, како во животот, така и во уметноста, жените уметници од шеесеттите години наваму ја носат политичката димензија на тоа како културните институции ја структурираа уметноста. Сепак, сè уште се чини дека оваа практика на репрезентација не доаѓа „природно“.

Родот дефинитивно треба да престане да биде социјална и класна категорија и конечно треба да престане да влијае врз социоекономското живеење, како и засекогаш да се отстрани од влијанието и дефинирањето на улогите и статусите на пазарот на трудот.

Конечно, дали треба да има нешто како феминистичка уметност? Да бидам искрена, ми изгледа дека повеќе од кога било има потреба од феминистичката уметност, особено онаа што ќе го сврти вниманието на обновување и зајакнување на барањата од првиот и вториот бран на феминизмот и со тоа, уште еднаш одново со многу посериозна интерсекционална оптика, ќе влијае на креирање на политиките. Уште повеќе, она што ми изгледа како клучен фактор е да се постапува со итност за примена на феминистичките практики и политики преку реартикулирање на вообичаената релационалност (re-articulating habitual relationality).

БИЉАНА

И да се надоврзам и на ова. Ненси Фрејзер, во нејзината книга *Fortunes of feminism – from State managed capitalism to Neoliberal crises,* укажува дека вториот бран на феминизмот искова епохална културна револуција, но огромната промена на менталитетот (сè уште) не е преведена во структурни, институционални промени. Таа понатаму вели дека ова зборува за широкото прифаќање на феминистичките идеи, но дека едното не може да опстојува или да се менува без другото, менталитетот и културата на живеење без институциите и обратно. Па, таа вели дека таквата теза само укажува дека нам ни треба само да ги натераме првите да се израмнат со подоцнежните, за да можат да се остварат феминистичките надежи. Овој указ таа го секцира и понатаму го образложува детално, што јас нема да го правам тука, но се надоврзав со ова за да одговорам за релевантноста, односно дека секогаш некој од претходните нема да го увиди она што и следните, и обратно, што укажува дека релевантноста е испреплетена со минатото, сегашноста и иднината. Се сеќавам на Сузана Милевска кога правеше изложба во деведесеттите, „Капитал и пол“, а и претходно укажуваше на феминизмот и феминистичкото како важно поле во современата визуелна уметност, додека некои од уметничките одбиваа нивните дела да се читаат како феминистички практики. Но, таа продолжи, инсистираше и инсистира на тоа. Изведувачката програма е дел од мала мрежа практики што продолжуваат да инсистираат и тие се онаа надеж за која зборував претходно. И затоа се најважни, релевантни и ИДНИ, каде што ќе се сретнат ова минато и таа сегашност и каде што ќе управуваме со љубов и грижа, врз кои се градат феминистичките практики и политики. Тогаш оптиката за која зборува Вики ќе биде интерсекциска. И да, итност и истрајност, сега, веднаш и заедно.

ВИКТОРИЈА БИЉАНА

И да, да испробуваме и да градиме уште многу идни феминистички хоризонти заедно. Или нешто многу подиректно како она што Катарина Цибулка го напиша: *As long as the art market is a boys' club,* I will be a feminist! Секако, и потоа и не само поради тоа.

И да, да испробуваме и да градиме уште многу идни феминистички хоризонти заедно.

serious intersectional optics, affecting policy making. In addition, the key factor seems to be urgent action towards feminist practices and policy application by re-articulating the habitual relationality.

BILJANA

To add, *Nancy Fraser, in Fortunes of Feminism – from State Managed Capitalism to Neoliberal Crises*, indicated that second-wave feminism forged a historic cultural revolution, however the huge mentality shift (still) does not translate to structural, institutional changes. She links this to a broader acceptance of feminist ideas, where one cannot exist and change without the other, mentality and culture of living without institutions and vice versa. Consequently, feminist expectations can be achieved by urging the first to level with the latter. She continues dissecting this claim, elaborating in details, which I am not going to do here, but I touched on it in response to relevancy, i.e. the same thing will always be disregarded by some before us and after us, and vice versa, suggesting relevance is intermingled with the past, presence and the future. I remember Suzana Milevska acknowledging feminism and the feminist as imperative to contemporary visual art in her exhibition entitled “Capital and Sex” in the 90s, even long before that, while other female artists withdrew from their art being read as feminist practice. Yet, she didn’t relent and continues to maintain this viewpoint. The performance program is part of a small but persistent practice network, the hope I previously spoke about. Hence its importance, relevance and FUTURITY, the point where the past and the present connect and from which we lovingly and caringly operate, on the foundation of which feminist practices and policies are built. Only then will the optics Viki mentioned be intersectional. And, of course, urgency and perseverance, now, immediately and together.

VIKTORIJA BILJANA

Yes, let us explore and built many feminist horizons together in the future. Or, more specifically, in the words of Katarina Cibulka: *As long as the art market is a boys' club, I will be a feminist!* And long afterwards, of course, and not only because of that.

Yes, let us explore and built many feminist horizons together in the future.

Градење на силна и солидарна уметничка и феминистичка заедница

Калиа Димитрова
уредничка на феминистичката платформа „Медуза“, и

Елена Петрова
соработничка на истата платформа, разговараат за младинската програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО

Калиа

Елена, годинава навршуваат цели десет години од ПРВО ПА ЖЕНСКО! Импресивен јубилеј и импресивно молскавично летање на времето. Кога ќе размислам на тие десет години наназад, прво се гледам себеси како го посетувам фестивалот како млада, помалку збунета студентка, страсно заинтересирана да научи нешто повеќе за феминизмот и да се запознае со „поупатените“ феминистки. :) Веќе неколку години подоцна бев од другата страна, организирајќи содржини за ППЖ (и како Калиа и како „Медуза“), а последното такво искуство и го споделивме заедно, кога работевме на младинската програма за ППЖ. Што претставува младинската програма во контекст на ПРВО ПА ЖЕНСКО како фестивал за феминистичка култура и акција?

Елена

ПРВО ПА ЖЕНСКО за мене отсекогаш претставуваше простор каде што можам слободно да истражувам, создавам и промислувам што значи феминизмот за мене и за мојата заедница и сметам дека тоа се отсликува во деветтото и дел од десеттото издание од којшто бев дел. Во контекст на ФЕМ-школата, која се одржа во двете последни изданија на фестивалот, како соработка помеѓу „Медуза“ и ППЖ, можам да кажам дека бев презадоволна од одзивот на учесничките, како и од содржините што резултираа од таа едукативна програма. Лично, ми беше важно што околу ФЕМ-школата, како и низ другите содржини на фестивалот, се прошири феминистичката заедница, а со тоа и произлегоа нови феминистички перспективи на новите генерации феминист(к)и. Што претставуваат за тебе содржините на коишто имаш работено на ППЖ?

Калиа

Имам работено на неколку сегменти на фестивалот низ годините и, во целосна искреност, најпријатно ми е кога сум само гостинка, зашто тогаш можам да уживам во сите содржини

Building a Strong Art and Feminist Community United in Solidarity

Kalia Dimitrova
editor-in-chief for the feminist platform Meduza and

Elena Petrova
from Meduza, discussing the youth program of FIRSTBORN GIRL

Kalia

Elena, this year is the 10-year Anniversary of FIRSTBORN GIRL! An impressive jubilee. How time flies! When I think back of those 10 years, I see myself attending the festival, a slightly puzzled student, passionate about learning more of feminism and the more “versed” feminists :). Few years later I advanced to the other side, organizing events (on behalf of Medusa, and individually), sharing together the last similar experience, working on the festival youth program. Let’s discuss the youth program in the context of FIRSTBORN GIRL, a festival on feminist culture and action?

Elena

Personally, I’ve always experienced FIRSTBORN GIRL as a space for free expression, creation and deliberation on what feminism means to me and my community, reflected in the 9th and 10th edition I participated in. In the context of the FEM School organized in the past two festival editions, a cooperation between Medusa and FIRSTBORN GIRL, I must admit I was delighted by the attendance, and the contents resulting from the educational program. The feminist community gathered around the FEM School, and the other festival contents, which was important to me since it produced new feminist perspectives of new feminist generations. How did you personally experience the contents you worked on?

Kalia

I have worked on several festival segments throughout the years, and to be honest, I find it most pleasing when I attend as a guest because it allows me to immerse in the contents completely, without the associated stress. Organizing a festival is demanding, so hats off to Tiiiit!’s members for the huge success and efforts throughout the years! In response to your question, and on a more formal note, I truly enjoyed being part of the youth program. The FEM School, a school for feminist reading, writing (and living) is the activity I cherish the most from the Medusa Platform, so joining forces and introducing part of the program and methodology in the festival was a pleasure. I strongly

најслободно, без придружниот стрес. Да се организира фестивал е напорно, така што им симнувам капа на „тиииитовки“ за нивниот огромен успех и труд сите овие години! Да се вратам на прашањето и да одговорам посериозно, навистина уживав да бидам дел од младинската програма. ФЕМ-школата е школа за феминистичко читање, пишување (и живеење) и е една од моите најмили активности на феминистичката платформа „Медуза“, па ми беше особено мило што здруживме сили и донесовме дел од таа програма и методологија на фестивалот. Силно верувам дека сите наши феминистички напори се најсилни кога се испреплетуваат, разменуваат, растат заедно и токму затоа омилени содржини ми се оние што ги отсликуваат тие вредности на споделена грижа и знаење. И секако, уживам да бидам во контакт со новите генерации феминисти и феминистки и колку што можам да придонесам кон нивниот раст. Исто како што фестивалот ППЖ ме прегрна и ме вдоми мене, тогаш одамна. :)

Кажи ми, што пометиш како најзначаен настан во рамките на оваа програма или настан што се случил во Скопје токму поради фестивалот и неговото поле на дејствување?

Елена

Во рамките на младинската програма за ППЖ #10 се одржаа работилниците за деца и млади „За еднаквост во работата“ со уметницата Селма Селман, во МСУ. Работилниците беа дел од проектот на Селман „Марш на школо/Get the heck to school“, проект преку кој Селма се залага за зголемување на бројот на ромските деца во училишните клупи. Целта на работилниците беше да се поттикнат и да се мотивираат децата и младите да разговараат за родовата различност и да се потикне намалувањето на родовиот јаз при уписот во училиште, што сметам дека е особено важно, земајќи ги предвид регионалните и локалните карактеристики на формалниот образовен процес. Учесничките и учесниците кои земаа учество споделија важни увиди за родовиот јаз во образованието и им се радувам на идните вакви настани.

Калиа, кој настан ти би го изделила како особено важен?

Калиа

Тешко е да се издвои само еден и веќе ми се измешани сите години, настани и акции. Но, еве, би издвоила два, да речеме, моменти што останале со мене. Настанот што го организираше Шкарт Прота од Белград, во соработка со занаетчиското здружение „NEpraktič-ne žeNE“. И, еднаш, кога сакавме малку да се скриеме од метежот на фестивалот со Стефан и Ена, па влетавме на детската работилница за креација на контрабајка на Театар „Сенки и облаци“, која се занимаваше со метаморфоза на една гасеница во пеперуга. Пеевме Аријана Гранде со децата и беше магично.

На малку посериозна нота, каде ја препознаваш релевантноста на програмата за локалната уметничка сцена, но и за општеството во целост?

Елена

Во градењето на силна и солидарна уметничка заедница. Верувам дека повеќе сме свесни за прекарноста на независните уметници во Република Северна Македонија, па така треба свесно и да ги одржуваме ваквите независни уметнички простори. А, конкретно, младинската програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО е важна за идните генерации феминист(к)и. Најпрвин, сметам дека настаните се простори за потенцијално феминистичко здружување, а понатаму и одржување на феминистичките заедници. Промените се случуваат преку далекосежни и трпеливи напори, кои зависат единствено од здружено дејствување и солидарност.

А ти?

Калиа

Според мене, континуитетот на фестивалот е успех во ова општество на дисконтинуитет. Фестивалот ППЖ и секое негово издание, па и секоја негова програма (меѓу кои и младинската) ја гледам како можност, реална можност, да се случува интергенерациска и, на други начини интерсекционална, размена што е бесценета, во контекст на нашето заедничко замислување и креирање на иднината.

believe our feminist efforts are most impactful when interweaved, exchanged, growing together, making my favourite contents those reflecting the values of shared care and knowledge. Interaction with new feminist generations is always gratifying, as is encouraging their growth. Just as the festival embraced me and gave me a home, long ago :)

Which event from the youth program will remain as the most noteworthy for you, or perhaps, an event resulting from the festival and its influence?

Elena

The youth program within the 10th edition of FIRSTBORN GIRL hosted the youth and children's workshops "Job Equality with the Artist Selma Selman" at the Museum of Contemporary Art, as part of Selman's project "Get the Heck to School" striving to increase the number of Roma children graduating from school. The goal was to encourage and inspire children and youth to discuss gender diversity, as well as to decrease the gender gap in the school admission process, important considering the regional and local characteristics of the formal educational process. The participants shared valuable insight on the gender gap in education, and it is these types of events that I will always cherish.

Which event would you single out as important, Kalia?

Kalia

It is difficult to distinguish a single one, with events, actions and festival editions all blending into one amalgamation. There are two moments I would like to share, though. The event organized by Škart Prota from Belgrade, in cooperation with the craft association Impractical Women (NEpraktič-ne žeNE). The second is the time we crashed a children's workshop seeking hideout from the festival crowds with Stefan and Ena. The Shadows and Clouds Theatre were working on creating a counter-fairytale, a story about the metamorphosis of a caterpillar into a butterfly. We sang along with Ariana Grande and the children, it was magical.

On a more serious note, where do you recognize the program's relevance to the local art scene and society as a whole?

Elena

In building a strong art community joined in solidarity. I believe it made us more conscious of the precarity of independent artists in Nort Macedonia, and independent art spaces should be sustained more deliberately. Specifically, the youth program of FIRSTBORN GIRL is important for future feminist generations. First of all, I see the events as spaces for potential feminist joining, and further for sustaining feminist communities. Changes occur through long-term and persistent efforts, conditioned only by joint action and solidarity.

How about you?

Kalia

The festival's continuity is a sign of success in a society of discontinuity. Each edition of FIRSTBORN GIRL and the program (the youth one as well) is an opportunity, a real opportunity for intergenerational, and in many ways intersectional exchange, priceless in terms of joint depiction and creation of the future.

ПРВО ПА ЖЕНСКО политички најсилниот женски став во Република Северна Македонија

Марија Вулетиќ

активистка за ЛГБТИ+ права, поранешна програмска координаторка на Фондацијата „CURE“, Сараево, Босна и Херцеговина, и на нивниот феминистички фестивал „Pitchwise“

ПРВО ПА ЖЕНСКО за мене отсекогаш бил еден од најубавите и најмили женски фестивали во регионот. Дали е така поради тоа што говориме за Северна Македонија, за најтоплите луѓе на Балканот, за огромната љубов меѓу нас сестрите - феминистки од Балканот, за истите маки, борби, солзи и смеа, или поради тоа што Македонките секогаш најтопло ме пречекуваат: „Кај си бе?“ – што ми ја грее душата, поради тоа што најмногу ме разбираат и што се чувствувам најсигурно, токму со нив, во Скопје.

ПРВО ПА ЖЕНСКО е политички најсилниот женски став во Северна Македонија, особено ако говориме за жените во уметноста, за алтернативните простори, за овозможувањето сигурен простор за женските теми, за тоа дека се чувствуваме добредојдени и слободни, видени и препознаени.

Го сакам ППЖ, посилна сум кога сум видена, почитувана, кога сум прашана и кога сум охрабрена да прашувам. Сето тоа ми го дава ППЖ, Скопје, ми го дава смеата, поддршката од моите сестри, расеани по целиот Балкан, но тука една за друга. Секогаш. Веќе со години. Солидарно, приватно и работно, активистички и луто, тажно, меланхолично и љубовно. Ве сакам жени, да останеме поврзани засекогаш! Да ни живее ППЖ! <3

Феминистички солидарно,

Маре

FIRSTBORN GIRL the Fiercest Political Female Standpoint in North Macedonia

Marija Vuletić

an LGBTI+ rights activist, former program coordinator of the CURE Foundation, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina and the feminist festival PITCHWISE

FIRSTBORN GIRL has always been the dearest and most beautiful women's festivals in the region. Whether because it concerns North Macedonia, with the kindest people on the Balkans, the huge feminist love we, the sisters from the Balkans cherish, the same hardships, pain and laughter we have experienced, or the warmest welcome by my Macedonian sisters ("Kaj si be?"), earnest and cherished for being understood and feeling the safest with them, in Skopje.

FIRSTBORN GIRL is the fiercest female political standpoint in North Macedonia, particularly concerning women in arts, alternative spaces, creating a safe space for women's topics, feeling welcomed and free, seen and recognized.

I love FIRSTBORN GIRL. I feel stronger when seen, respected, asked and encouraged to ask questions. FIRSTBORN GIRL, Skopje, offers all of this, the laughter, my sisters' support, scattered throughout the Balkans but always there for one other. Always. For years. In solidarity, informally and formally, as activists, angrily, in sadness, melancholy and love. I love you, women, let's stay connected forever! Long live FIRSTBORN GIRL! <3

In feminist solidarity with you,

Mare

Фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО – значаен учесник во мрежата на феминистички организации на просторите на поранешна Југославија

Уршка Јеж

„City of Women Association“,
Љубљана, Словенија

ПРВО ПА ЖЕНСКО е единствениот феминистички фестивал во Република Северна Македонија што се стреми да огради простор за обработка на теми преку кои општеството ќе стане подобар простор за живот. Фестивалот нуди платформа не само на младите и на веќе остварените локални и меѓународни уметници туку и ги пренесува иновативните, значајни и прокосни уметнички гласови на публиката во Република Северна Македонија. Дополнително, фестивалот е значаен учесник во мрежата на феминистички организации на просторите на поранешна Југославија. ПРВО ПА ЖЕНСКО е наш партнер од основањето, а фестивалската програма ни претстави реномирани уметници, со нивно посредство донесовме уметнички дела на нашиот фестивал, но и испративме наши дела во Скопје. Покрај уметничката програма, мора да се истакне и работата со младите и со маргинализираните заедници, влијанието отаде урбаното, како и цврстата позиција заснована на постојаното промислување и истражување на теми поврзани со родот од минатото и од сегашноста. По првпат воведоа еколошки и одржливи практики за почиста животна средина во фестивалот – мотивација за сите нас.

FIRSTBORN GIRL – A Relevant Player in the Network of Feminist Organizations in the Ex-Yu Region

Urška Jež

City of Women Association,
Ljubljana, Slovenia

FIRSTBORN GIRL is the only feminist festival in North Macedonia holding space for topics that make every society a better living environment. Not only does the festival give a platform to both young and established local and international artists and brings innovative, relevant and daring artistic voices to the audiences in North Macedonia. It is also a relevant player in the network of feminist organizations in the ex-Yu region. FIRSTBORN GIRL has been our partner since it was established and we have learned about several relevant artists through their program, brought artworks to our festival through their mediation as well as brought our own productions to Skopje. In addition to their artistic program, we also cherish their work with youth and marginalized communities, their reach beyond the urban and their strong position based on constant reflection and research on past and present issues related to gender. They are also pioneers in making their festival greener and introducing sustainable practices we are all learning from.

Пионерски и поинаков, фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО!

Тихана Бертек

„Vox Feminae“, Загреб,
Хрватска

Отсекогаш сме се воодушевувале од активностите на нашите мили пријатели – или *другарки* – од Тиииит! Инк.: темите предмет на обработка, нивните соработници, отпорот и топлината во очи на комплексниот социополитички контекст, заеднички за сите нас, а сепак со посебни локални карактеристики и предизвици. Заснован на пријателство и активизам, пионерскиот и секогаш поинаков фестивал ПРВО ПА ЖЕНСКО претставува важен простор за феминистичката борба, солидарност и уметнички израз. Се радуваме на секоја можност за средба со Тиииит! Инк. – неформална – вообичаено на феминистички настани во регионот, или поформално – како домаќини на фестивалот или преку соработка на историски женски проекти, како „Жена на жена“ („Women on Women“). Мили колешки, ви посакуваме уште многу годишнини и со нетрпение ги очекуваме идните соработки и размена на идеи!

A Pioneering and Refreshing FIRSTBORN GIRL Festival!

Tihana Bertek

Vox Feminae Zagreb,
Croatia

We've always admired what our dear friends – or *drugarice* – at Tiiiit! Inc. are doing: the topics they choose to focus on, the people they collaborate with, their resilience and warmth in the face of a complicated socio-political context that we all share, but that has its local specificities and challenges. Founded on friendship and activism, their pioneering and always refreshing ПРВО ПА ЖЕНСКО festival is an important space for feminist struggle, solidarity, and artistic expression. We rejoice at every opportunity to encounter Tiiiit! Inc. – whether informally – usually at feminist events in the region, or more formally – by hosting them at our own festival, or through collaboration on women's history projects such as "Women on Women". Dear colleagues, we wish you many more anniversaries and we are looking forward to our future collaborations and exchanges!

ПРВО ПА ЖЕНСКО се жените кои преминуваат граници, градејќи политики на феминистичка иднина

Јелена Вишњиќ

Фестивал на феминистичка култура и акција „BeFem“, Белград, Србија

Пред два дена, прелистувајќи стари преписки, наидов на делови од едно интервју што ми го правеше Јелена Петровиќ уште во 2018 година. Ќе препишам еден краток дел од разговорот.

„Од почетоците, работата на 'BeFem' беше насочена кон регионално поврзување, особено на релација Белград-Загреб-Сараево-Љубљана. И тогаш, жените од Македонија сами се појавија. Беше 2013 година, Кика и Јана и Јана беа чуле за 'BeFem', се спакуваа и дојдоа зашто иницирале фестивал во Македонија – ПРВО ПА ЖЕНСКО. Всушност, првиот контакт со регионалниот, постјугословенски, фестивалски простор, ним им беше на 'BeFem'. Навистина ги сакам и 'Vox Feminae' и 'Mesto Ženski' и 'Rdeče Zore' и 'Pitchwise', ги обожавам сите тие жени. Но, кон Кика и Јаните отсекогаш имав некој посебен однос – тоа не е оној поглед на постара сестра, туку посветеност, со посебна нежност и љубов, да им помогнеме, да учиме заедно сите овие години, низ политики на пријателство, солидарност и градење заедници на феминистичко знаење.“

Фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО беше и остана место на љубов и заедништво, отпор против патријархалните структури на мој, беше и остана мноштво од гласови, но пред сè, за мене, се моја Кика и Јаните, жените кои преминуваа граници, градејќи политики на феминистичка иднина.

FIRSTBORN GIRL Is Women Breaking Boundaries, Creating Policies of Feminist Future

Jelena Višnjić

BeFem Festival of Feminist Culture and Action, Belgrade, Serbia

Two days ago, going through old e-mails, I came upon interview segments by Jelena Petrović in 2018. I attach part of the conversation.

“From the very beginning, BeFem aimed towards regional connection, particularly the Belgrade-Zagreb-Sarajevo-Ljubljana route. And then the women from Skopje invited themselves. The year was 2013, Kika, Jana and Jana had heard of BeFem, packed their bags and arrived because they had founded a festival in Macedonia – FIRSTBORN GIRL. BeFem was their first contact with the regional, post-Yugoslavian, festival space. I truly love VoxFeminae and Mesto Ženski and Rdeče Zore and Pitchwise, I adore these women. But I've always had this special relationship with Kika and the two Janas – not like the watchful eye of an older sister but rather devotion, special affection and love, to help, to learn together through the years, through friendship policies, solidarity and building communities of feminist knowledge.”

FIRSTBORN GIRL was and remains a space of love and togetherness, resistance against patriarchal power structures, was and remains a multitude of voices, but above all, for me personally, it is my Kika and the two Janas, the women breaking the boundaries, creating policies of feminist future.

Детската програма

на ППЖ или како да работиш денес со генерацијата за која веќе е утре и тоа во држава која никако да излезе од вчера

Изјави во дијалог на Александра Стојановска, културна работничка, дел од Театар „Сенки и облаци“, и Доротеј Нешовски, уметник и едукатор во Детскиот креативен центар, МКЦ – Скопје

АЛЕКСАНДРА

Размислувам визуелно, а не фактолошки и полесно ми е, присетувајќи се, да разговарам за колажот од доживувања што ППЖ (ми) ги приредило, отколку да гуглам, скролам и истражувам.
До скоро, си виткав книги во постерите на ППЖ, па така оној од првото фестивалско издание ѝ се падна на „Москва на солзите не им верува“ од Валентин Черних, женска приказна сосем слична како онаа на баба ми, воедно се викам исто како бебето кое се раѓа на крајот од книгата. ППЖ се сака со дела. Да не речам „како мевлем на рана“, еве, за мене нека е „како таан во смути“ – подмачкува, прикрепува и зближува; безосетно, непретенциозно и со шарм... Е, толку интимно ми значи ППЖ. Ми се пикнало под кожа, навлегло во порите и се дружиме на долги патеки.

ДОРОТЕЈ

Навистина охрабрува извонредното патување и влијанието на иницијативата на Тиииит! Инк. во изминатата деценија. Посветеноста и напорот вложени во промовирањето на феминизмот, родовиот идентитет и социјалната инклузија преку уметноста и културните настани се инспиративни. Способноста на иницијативата да создаде глобална платформа за толку краток временски период, соединувајќи оригинални уметници, мислители и изведувачи, е навистина за пофалба. Особено вреди да се забележи посветеноста на поттикнување на креативноста и критичкото размислување од раното детство преку програми како што се детските работилници. Фокусот на теми како слободата, почитувањето, човековите права и екологијата не само што го збогатува нивното разбирање туку и олеснува значајни јавни дискусии.

АЛЕКСАНДРА

За време на некое од првите фестивалски изданија, паметам како наидов на едни сенародни протести, навидум играта „Сакате ли војна?!“ Толпите се сретнаа под мостот „Гоце Делчев“, а јас само ги заобиколив и со лек чекор продолжив накај МКЦ. Тука спомент од црно-бел добива боја, секако розова, а животот во Скопје добива смисла.

ДОРОТЕЈ

Ако ја вртам меморијата наназад од почетоците, ми текнува на една случка каде што тогашната иницијатива „Кооперација“ имаше настан во еден неформален простор во близина на „Матица“, бев присутен на предавање на самоформираната организација Тиииит! Инк., каде што го објавија нивното заложување и дејствување како формална иницијатива и нивните идеи за почетокот на работа и за во иднина. Фасцинантно е што за толку краток период успеаја да создадат фестивал што не е конципиран само со локалната сцена туку и глобално, што е од огромно значење, со извонредни уметници, предавачи, теоретичари, изведувачи и музичка програма, секогаш актуелна и со огромен

Children's Program

of FIRSTBORN GIRL or How to Work Today with a Generation Already Living in Tomorrow, in a Country Stuck in Yesterday

Statements in the form of a dialogue between Aleksandra Stojanovska, cultural worker, part of the Shadows and Clouds Theatre and Dorotej Neshovski, artist and educator in the Children's Creative Centre, MKC – Skopje

ALEKSANDRA

I tend to think visually, not in terms of factology, so discussing the collage of movements organized by FIRSTBORN GIRL seems less effortless than having to google, scroll and research. Until recently, I used FIRSTBORN GIRL posters as wrapping paper for my books, the first edition poster protecting Valentin Chernykh's "Moscow Does Not Believe in Tears", a woman's story, much alike my nanna's, incidentally my name being the same as the baby born at the end. FIRSTBORN GIRL is loved with actions. Something like "a balm for the wounded soul", only for me "like tahini in a smoothy" – soothing and connecting; unsuspectedly, naturally, gracefully... So intimate has FIRSTBORN GIRL become to me. It is under my skin, deep in my pores, together for the long-term.

DOROTEJ

Tiiiit! Inc.'s extraordinary journey and influence in the past decade is encouraging. The dedication and efforts invested in the promotion of feminism, gender identity and social inclusion by means of art and cultural events are inspirational. The initiative's capacity to create a global platform in such a short time, to unite original artists, scholars and performs is truly commendable. Specifically, the dedication to encourage creativity and critical thinking from an early age with the children's workshops is particularly worth mentioning. Focussing on topics such as freedom, respect, human rights and the environment enriches their understanding but also facilitates public discourses.

ALEKSANDRA

During the first festival edition, I remember encountering protests organized by the "common man", selected few contesting the defiance of the general population against the authority?! The crowd gathered under the Goce Delchev Bridge. I passed them and cheerfully continued towards MKC. It is at that point that my memories turned from black and white into colour, pink of course, and living in Skopje gained new meaning.

DOROTEJ

I recall a situation at the very beginning, when Initiative Cooperation was organizing an event in an informal space near the Matica Bookstore. I was attending a lecture by Tiiiit! Inc. announcing their official commitment and activities, ideas and future plans. The ability to establish a festival in such a short time conceived around the local and global scene – more importantly with amazing artists, lecturers, scholars, performers and a musical program, always current and with a huge social impact for the communities is fascinating.

општествен и социолошки контекст за заедниците.

АЛЕКСАНДРА

ППЖ се случува во даден момент, дразнејќи ги сите сетила истовремено, притоа отворајќи и по некоја нова „чакра“, нов хоризонт што лебди во етерот и никако да добие своја тежина, гравитацијата не работи – ако проработи ќе стане земјен, човечки проблем и ќе треба да се справуваме со него како и со сè друго – ќе организираме некој настан, ќе изиграме некоја претстава, ќе се поклониме за аплауз... Но, не. Со ППЖ нештата добиваат вонземска форма и мирис, дури и вкус на слатко од тиква (веројатно изборот на овошје се должи на портокаловото во дизајнот годинава).
Е, сега, и на толку комплицираната реалност, замислете, програма за деца. Каква дистопија! Од година в година си мислиш, океј, веќе сè сме виделе и чуле, следно е уште топла вода да измислат... Епа, не, другарки и другари, ППЖ ќе се поклони и ќе почне, а ние ќе си останеме со подзинати вилици и може само да каскаме зад нив со нашите концепти. Јавно и одговорно тврдам, како ерудирана скопска публика, дека ППЖ стана репер за организација на еден јавен настан. Стана сплав за една сериозна маса на лица жедни за репете од колачот феминистичка култура.

ДОРОТЕЈ

Очигледно е дека работата на Тиииит! Инк. ги надминува конвенционалните граници, правејќи ја уметноста не само форма на изразување туку и медиум за општествени промени и дијалог. Посветеноста кон создавање и промовирање на социјалната хармонија преку уметнички потфати е навистина инспиративна.
Јас сум вклучен во детската програма, каде што на нивна покана имаме реализирано неколку заеднички проекти: Работилница за татковци и ќерки, Еколошка работилница за платнени торби наместо пластични ќеси, Детската ликовна работилница за илустрирање на торбички, Фензин со уметницата Невена Алексовски и други. Колаборативните проекти го истакнуваат инклузивниот пристап на организацијата. Со вклучување на различни заедници и возрасни групи, Тиииит! Инк. создава богата таписерија искуства и перспективи, поттикнувајќи разбирање, сочувство и солидарност меѓу луѓето.

АЛЕКСАНДРА

Призмата на детската програма како камелеон се менува низ годините – од поигрувајќи си со контрапунктови (на пример, работилница за татковци кои им врзуваат кики на своите ќерки) до курирајќи суштествени дискусии на теми како родова различност. Со театарот „Сенки и облаци“ бевме дел од програмата во 2019 година со „Контрабајка“ – претстава со сенки, каде што една гасеница се претвора во пеперуга. Децата се најдоа во улога на автори, раскажувачи и изведувачи на претставата што носеше порака дека родовата флуидност е природен процес и само бара простор за да дише слободно и на свој начин.
Придавката „детска“ кон зборчето програма носи двојно бреме, две таргет-групи засегнати од темата и повикани на активно учество – децата и нивните родители. Детската програма на ППЖ итро ги интригира и едните и другите, знаејќи дека важните теми по завршувањето на настанот е неопходно да продолжат да тлеат во секојдневието на едно семејство, дека а-ха! моментите (што произлегле од некое интересно искуство) доаѓаат подоцна како проблесоци дома.
Оваа програма решава равенка со неколку непознати – шах-мат во неколку чекори. На еден навидум наивен, но всушност длабоко стратешки начин, сее семе во пукнатините на нашето општество, кое стрмоглаво брза (некаде и не секогаш напред) заборавајќи на многубројни човечки, естетски, етички и уметнички вредности што треба да се сервираат пред сите, вклучувајќи ги и најмладите. Неважно дали е прво јајцето или кокошката, односно феминизмот или културата – ППЖ со своите десет години стигна до петто одделение и се подготвува за одделенска настава. Класните „тиииитовки“ истераа супер деца во публиката, дел од нив веќе пораснале, па сигурно ги следат и настаните за возрасни. Љубов во време на колера, континуитет во време на корона. Со ППЖ подрака и сè е полесно!

ДОРОТЕЈ

Радосно е „тиииитовки“ што работат на едукација и вклученост на разните заедници, нудат работилници и настани од 2, па до 102 години. Па, нели тоа е за радост што тие не дискриминираат ничиј труд, туку го стимулираат во нашите социјални кругови од најмала возраст.
Градовите се производ на нашите општествени животи и токму затоа е клучно да се создаде соодветна и здрава животна средина со помош на темелно разбирање на животот што се одвива во неа. Како дел од нивниот социјален развој, децата стануваат агенти на промени, интеракција и иновации и токму затоа е исклучително важно да се слушне нивниот глас преку нивното ликовно творештво.

АЛЕКСАНДРА

П.С.: ППЖ за мене е во среден род, од засега непознати причини.

ALEKSANDRA

FIRSTBORN GIRL occurs at a specific moment, it stimulates all senses simultaneously, opens a new “chakra”, a new horizon hovering in the sky and never gaining weight, with zero gravity – gaining gravity would make it an earthly, human issue having to be dealt with – organize an event, a play, bow for the ovations... And yet, no. FIRSTBORN GIRL conveys an unearthly form and fragrance, tasting of pumpkin jam (the choice of fruit probably originated by the current orange design).
Add to this complex reality a children’s program! Truly dystopic! Each year it seems we’ve seen and heard it all. I mean, you can’t reinvent the wheel! But no, dear friends, FIRSTBORN GIRL bows and begins, leaving us flabbergasted and making current concepts seem primitive. As member of the Skopje erudite audience, I declare that FBG has set a benchmark for organizing a public event. A raft saving the numerous hungry for another piece of the feminist culture cake.

DOROTEJ

Obviously, Tiiiit! Inc.’s work surpasses conventional restrictions, making art not simply a form of expression, but also a social change/dialogue medium. The dedication to create and promote social harmony through art ventures is truly inspirational.
I am involved in the children’s program, having completed several joint projects at their invitation: Workshop for Fathers and Daughters, Environmental Workshop for Replacing Plastic with Canvas Bags, Children’s Art Workshop for Drawing on Bags, Fanzine with the artist Nevena Aleksovski etc. The collaboration projects emphasize the organization’s inclusive approach. By including diverse communities and age groups, Tiiiit! Inc. created a rich tapestry of experiences and perspectives, encouraging understanding, compassion and solidarity among people.

ALEKSANDRA

The children’s program has been transforming with the years – starting with counterpoints (for instance, a workshop for fathers doing their daughter’s hair) to curating key discussions on gender diversity. The Shadows and Clouds Theatre participated in the 2019 program with “Counter-tale”, a shadows play about a caterpillar transforming into a butterfly. The children were given the role of authors, narrators and actors, relying the message that gender fluidity is a natural process, seeking space to freely express itself in its own way.
Having “children” in the program complicates things since it concerns two target groups invited to actively participate – children and their parents. The Children’s Program manages to intrigue the first and the latter, preserving the spark incited during the events in the family’s daily life, a-ha! moments (the result of an interesting experience) occurring later at the homes.
The program is an equation with several variables – a checkmate in several moves. Seeds are planted in the cracks of our society in a seemingly naïve, yet profound strategic way. A society rushing (somewhere, not always straight ahead), neglecting the countless human, aesthetic, ethic and art values served in front of everybody, including our youngest. Disregarding the chicken & egg paradox, i.e. feminism or culture – FIRSTBORN GIRL has aced every grade for the past 10 years. The headteachers from Tiiiit! Inc. fostered a new audience among the children, some of them now old enough to attend the adult program. Love in times of cholera, continuity in times of Corona. FIRSTBORN GIRL makes everything seem lighter!

DOROTEJ

How joyful to have Tiiiit! Inc. members working on education and inclusion in diverse communities, organizing workshops for 2 and 102-year-olds alike. Not discriminating against anyone’s work, but rather inspiring creation in society from a young age is joyful.
Cities are the product of our social lives, so creating an adequate and healthy environment by genuinely understanding life in such an environment is crucial. As part of their social development, children become the agents of changes, interaction and innovation, and hearing their voices being expressed through art is exceptionally important.

ALEKSANDRA

P.S: To me, FIRSTBORN GIRL is neutral gender, for unknown reasons, for now.

Фестивалот како простор што ги слави музичарките

Владица Младеновски-Грга, музички уредник во МКЦ – Скопје,
и Елена Пељхан, основачка на „ISKRA Tourbooking“,
разговараат за музичката програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО

За улогата на музичката програма во рамките на с евкупната мисија на фестивалот за промовирање на феминистичката култура и акција

ГРГА

Ја имав таа чест, а и задоволство, да селектирам музичка програма за фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО. Уште на првите состаноци со Коцевска, Леловац и Старделова се согласивме дека музичката програма ќе има важна улога во севкупната програма на ППЖ. Грижливо селективме изведувачи, па за првото издание на ППЖ ги букиравме белградските „Репетитор“, а интересен момент беше дека и гитаристот и вокал Борис Властелица (единствено машко во бендот, м.з.) на концертот настапи во фустан. А свој настап на првиот ден на фестивалот имаа и „Џун“.

ЕЛЕНА

Мислам дека музичката програма на ППЖ игра витална улога во мисијата на фестивалот и донесе огромна промена во последниве години. Фестивалот се појави како простор што не само што ги промовира туку и активно ги слави музичарките. Со тоа им помогна да добијат видливост, но и ги предизвика хетеронормативните принципи што преовладуваат во музичката индустрија.

ПРВО ПА ЖЕНСКО наспрема „Здраво млади“[1]

ГРГА

Предизвикот да се селектира програма за ППЖ ми беше супер интересен и забавен, бидејќи фестивалот има свој зацртан контекст и цврста агенда. На ППЖ имавме идеја да претставиме девојки/жени на сцената како музичари, фронтмени... да не заборавиме дека тоа беше пред десет години и имавме цел да ја разбудиме и да ја развиеме свеста за родова еднаквост во музичката уметност или индустрија, ако сакате.

„Здраво Млади“ имаше друга цел, мотото на „Здраво Млади“ е new music first и има малку поширок контекст, иако и на „Здраво Млади“ се трудиме да имаме родов баланс во програмата.

Најзначаен настан во рамките на музичката програма

ГРГА

Програмата ја селектирав во првите три-четири години, паметам дека огромен успех и видливост фестивалот доживеа со концертот на Акуа Нару во рамките на ППЖ. На почетоците и буџетот за музичката програма беше скромен и

1 Владица Младеновски-Грга ја селектира програмата на фестивалот „Здраво млади“

The Festival as a Space to Celebrate Women Musicians

Vladica Mladenovski-Grga, music editor in MKC – Skopje,
and Elena Peljhan, founder of ISKRA Tourbooking,
discuss the music program of FIRSTBORN GIRL

On the role of the music program in the festival's mission of promoting feminist culture and action

GRGA

I had the honour and pleasure of selecting the music program for the FIRSTBORN GIRL Festival. From the very first meetings with Kocevska, Lelovac and Stardelova, we agreed on the important role the music program would have in the festival. The selection of performers was meticulous, having booked the band REPETITOR from Belgrade for the 1st edition, during which the lead vocal and guitarist Boris Vlastelica (the only guy in the band - editor's note) performed in a dress. The band JUNE also performed on the very first day.

ELENA

I think FIRSTBORN GIRL's music program is vital to the festival's mission and has introduced substantial shifts throughout the years. The festival emerged as a space promoting, but also actively celebrating female musicians. It prompted their visibility and challenged heteronormative norms dominant in the music industry.

FIRSTBORN GIRL vs Zdravo Mladi[1]

GRGA

I found the challenge of selecting the music program as super fun and interesting, because of the festival's distinctive context and firm agenda. The idea was to introduce girls/women musicians on the stage, frontwomen... remember, this was 10 years ago and the goal was to promote and develop gender equality awareness in music art or the music industry, if you please.

The objective with Hello Youth was different, its motto being new music first, with a broader context, although gender balance is important in this program as well.

The most significant event from the music program

GRGA

I worked on the program selection in the first 3-4 years, so I remember the huge success of AKUA NARU. It helped promote the festival. The budget was small the first few years, and it was truly challenging to create an appealing, exciting and good program.

On the international dimension and the local music scene influence

1 Vladica Mladenovski-Grga is the selector of the Zdravo Mladi Festival program.

беше вистински предизвик да се креира примамлива, возбудлива и квалитетна програма.

За меѓународната димензија на фестивалот и за влијанието на локалната музичка сцена

ГРГА

Музичката програма на ППЖ секогаш играла важна улога во рамките на целиот настан и меѓународната програма и гостите од други држави додаваат голема вредност и тежина. Покрај искуствата, секако се случуваат и соработки и се остваруваат контакти што можат да помогнат за понатамошни соработки и културни размени.

ЕЛЕНА

За повеќето странски уметници беше и прв настап во Македонија... Носењето меѓународни уметнички и уметници го збогатува фестивалот на повеќе начини. Ја изложува локалната публика на различни музички култури, поттикнувајќи поинклузивна и разновидна музичка сцена. Фестивалот игра важна улога во трансформирањето на локалната културна сцена. Инспирира меѓукултурни дијалози и поттикнува соработки.

Фестивал е жива материја, расте, се развива, се менува

За улогата на фестивалот во промовирањето и поддршката на локалните артистки/артисти

ГРГА

ППЖ со текот на годините се етаблираше како сериозен фестивал на кој е веќе и престиж да се настапува. И секако е од огромно значење, особено за артистките кои добиваат платформа за презентација на својата уметност. Мислам дека ППЖ одлично си ја врши „домашната задача“ и кога ќе се погледне листата на музички изведувачи на минатите фестивали, бројката и квалитетот на артистките и артистите е фасцинантна.

ЕЛЕНА

Поддршката на локалните артистки и артисти е клучна. ППЖ им дава(ло) простор на новите бендови, што мислам дека е трансформативно искуство за нив. Ја зајакнува локалната музичка сцена и ги поттикнува младите бендови да се вклучат во феминистичкиот дискурс преку нивната уметност. Едни од помилите концерти ми беа на Фосфен, Хана Корнети, Јоана Ристеска, Долорес и Димитра.

За различноста на музичките стилови и жанрови прикажани низ годините на фестивалот

ГРГА

Жанровите се измислица на индустријата. :) Ми се допаѓа no genre концептот и мислам дека пристапот кон креирањето на музичката програма на ППЖ е исклучително храбар, паметен и бескомпромисен.

ЕЛЕНА

Разновидноста на музичките стилови ја покажува разновидноста на феминистичката култура и акција, докажувајќи дека феминизмот го надминува секој поединечен жанр. Привлекува поширока публика и охрабрува поширока демографија да се вклучи во феминистичките идеали.

За иднината на музичката програма

ГРГА

Фестивалот е жива материја, расте, се развива, се менува и тоа, според мене, е сосема нормален тек. Не верувам во зацртани шаблони и верувам во јадрото на ППЖ дека ќе ја најдат вистинската формула да останат конкуренти, интересни и примамливи со музичката понуда во рамките на фестивалот како и во изминатите 11 години.

ЕЛЕНА

отребно е време и напор да се деконструира системот на патријархални вредности што има пуштено длабоки корени на Балканот. Верувам дека ППЖ ќе продолжи да ги предизвикува родовите стереотипи, со активно промовирање артистки кои ги поместуваат границите. Верувам дека и понатаму ќе им дава простор на жените на кои со години (векови) им било одземено правото на јавен глас.

GRGA

The music program has always been crucial to the festival, and the international program and foreign guests add substantial value and gravity. In addition to gaining new experiences, it is an opportunity for collaborations and networking, and future collaborations and cultural exchange.

ELENA

For most foreign artists it was the first performance in Macedonia... International artists enrich the festival in many ways. Local audience is exposed to various music cultures, instigating more inclusive and diverse music scene. The festival helps transform the local culture scene, inspiring intercultural dialogues and nurturing collaborations.

A festival is a living thing, it grows, develops, changes

On the festival's role in the promotion and support of local artists

GRGA

Over the course, FIRSTBORN GIRL developed into a major festival. Performing here is considered prestigious. It has huge significance for female artists who are provided with a platform for their art. In my opinion, FIRSTBORN GIRL has done its homework excellently, apparent in the names of the music guests, and a fascinating number and quality of male and female artists.

ELENA

Supporting local artists is key. FIRSTBORN GIRL provides space for new bands, which in itself is, I believe, a transformative experience for them. It bolsters the local music scene and inspires young bands to participate in the feminist discourse through their art. My personal favourite concerts were those of Fosfen, Hana Korneti, Joana Risteska, Dolores and Dimitra.

On the different music styles and genres at the festival

GRGA

Genres are an invention of the industry :) I love the no genre concept, and believe the approach applied in creating the musical program of FIRSTBORN GIRL to be exceptionally bold, smart and uncompromising.

ELENA

The diverse music styles illustrate the diversity in feminist culture and action, attesting to the fact that feminism surpasses the individual genre. It appeals to a wider audience, encouraging the inclusion of broader demographics in feminist ideals.

On the future of the music program

GRGA

The festival is a living matter, growing, developing, changing, quite naturally. I don't believe in strict patterns, and I truly believe that in its core, FIRSTBORN GIRL holds the true formula for a competitive, interesting and compelling music offer, just as it has in the past 11 years.

ELENA

Deconstructing the system of patriarchal values, deeply rooted on the Balkan, takes time and effort. I believe FIRSTBORN GIRL will continue to challenge gender stereotypes by actively promoting artists trying to break through the glass ceiling. I know it will continue to offer space to women deprived of the right to a public voice for years (centuries).

Градење алтернативни системи на грижа

Визуелните уметници Ивана Мирчевска и Христина Иваноска разговараат за ликовната програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО

Ивана

Особено ми е мило дека имам можност за оваа преписка со тебе, пред сè поради тоа што во нашите уметнички практики и двете приоѓаме на теми и се обидуваме да најдеме методологии што се врзуваат за женското тело како политички и историски субјект изложен на форми на политичко и симболичко подјармување.

Христина

И јас се радувам што ни е дадена оваа можност за дијалог. Низ годините знаеме за уметничката практика една на друга, но од скоро имавме можност да се запознаеме и да се доживееме повеќе лично, што ми е посебно мило.

Ивана

Се прашувам, како фестивалот ППЖ за тебе, не само како уметница туку и како активна граѓанка, одговара на денешните (локални) предизвици што произлегуваат токму од вкотвените патријархални релации на мој?

Христина

Мислам дека е многу важно да се нагласи дека ова е можеби единствен фестивал за феминистичка култура во Скопје и веројатно во Македонија, а уште позначајно дека успева да опстане и да биде релевантен цела декада. Не можам да се пофалам дека сум била во можност доследно да ги следам програмите секоја година од оправдани лични и професионални причини, но среќна сум што сме се препознале и сме имале одлични соработки низ годините во неколку наврати.

Исто така, свесна сум дека цела помлада генерација девојки и млади жени го чувствуваат и го доживуваат фестивалот како неопходен во нивниот развој како самосвесни, еманципирани и храбри жени. ППЖ си создаде своја верна публика токму поради ангажираниот и концепциски правилно осмислен фокус на фестивалот. Знам дека тимот неуморно работи на нашата релативно мала сцена и публика да ѝ го претстави и да ѝ го доближи, преку дебати, изложби, преводи, перформанси,

Building Alternative Care Systems

Visual artists Ivana Mirchevska and Hristina Ivanoska discuss the art program of FIRSTBORN GIRL

Ivana

I find the opportunity for this correspondence with you particularly dear, mostly since, in our artistic practice, we both approach and attempt to reveal methodologies relating to women's bodies as political and historical subjects exposed to various forms of political and symbolic oppression.

Hristina

The opportunity for such a dialogue delights me as well. Throughout the years, we were both aware of each other's art practice, although recently we had the chance to better acquaint and experience ourselves more personally, of which I am particularly glad.

Ivana

I wonder how, for you personally as an artist but also active citizen, does the FIRSTBORN GIRL Festival respond to current (local) challenges resulting from the deeply rooted patriarchal power relations?

Hristina

It is important to stress that this might be the only festival of feminist culture in Skopje and probably Macedonia, successfully constant and remaining relevant for a decade. I have not been very consistent in my attendance throughout the years, unfortunately, due to personal and professional reasons, but I am glad we recognized each other and nurtured excellent collaborations on several occasions.

I am also aware that a whole younger generation of girls and young women experience the festival as indispensable to their development as self-sufficient, emancipated and courageous women. The engaged, vigilantly outlined focus of the festival fostered loyal audience. The team has been working tirelessly to present and familiarize this relatively small scene and audience with current trends in feminist culture, production and politics, in the region and more globally, through debates, exhibitions, translations, performances and research.

What has been your experience of FIRSTBORN GIRL? Its significance and

истражувања, она што е актуелно и кај нас, но и во регионот и пошироко во однос на феминистичката култура, продукција и политика.

Кажи ми какво е твоето доживување на ППЖ? Што значеше/значи тој и како придонесе/придонесува во однос на твојот развој како уметница?

Ивана

Особено во моите рани дваесетти, кога и почнав да ја следам програмата на ППЖ, ме повлече можноста да следам содржина што се гради врз постојна генеалогија на женските движења и иницијативи и артикулира во мене свесност за тоа какви сè политички и естетски диспропорции се јавуваат врз женското тело и субјективитет. Содржините на фестивалот, како и мноштвото непосредни средби со колеги и колешки од различни уметнички, активистички и научни дисциплини и практики, постојано ме стимулираат и ми помагаат во позиционирањето во овие реалности и тематики во мојата уметничка практика.

Дополнително, ППЖ за мене беше и платформа на тестирање идеи и испробување на разни уметнички изрази и колективи. Имено, во два наврата сум учествувала во уметничката програма на фестивалот, еднаш со дел од уметничкиот колектив „Кула“ во 2015 година, каде што ја поставивме инсталација „Дома“, а во 2021 година со Елена Чемерска го поставивме проектот „Ничии прагови конкретно“. Во моментов учествувам во групниот проект „Here, but somewhere else“ во куратorство на Јана Старделова. Тој ќе биде изложен на крајот од оваа година (2023) во галеријата „Шкуц“ во Љубљана, а следната во рамките на ППЖ. Комуникацијата и соработката со фестивалот и неговите организаторки е постојана и преку неа стекнувам значајни искуства.

Дали и како овој тип акции како ППЖ се надоврзуваат во она што се обидуваш да го направиш преку твојот уметнички ангажман?

Христина

Особено би сакала да го нагласам дијалогот што го развивам, пред сè, со Јана Коцевска последниве години. Се пронаоѓаме во многу заеднички теми и интереси, најмногу во недостатокот на критичко и естетско промислување на историјата на жените во Македонија. Лани, 2022 година, по првпат работевме на поголема, посериозна продукција, мојата последна самостојна изложба „Документот што недостига: За методологијата (текст, глас и тело)“, која ја поставивме во историскиот дел на Музејот на Македонија. Дел од неа беше претставен и на 29. Фестивал „Град на жени“ („Mesto zensk/City of Women“), под куратorската палка на Ива Ковач. Веќе разговараме за уште поамбициозни соработки, што особено ме радува, зашто треба да се негуваат пријателствата и соработките што произлегуваат од соојузништвата.

Затоа што ППЖ влегува во нова декада, што е она на што би требало посебно да му посветат внимание, како тема, проблем, критичко промислување, што тебе ти недостига или си го согледала како потреба или добра практика преку твоето искуство и можност да соработуваш со културни работници надвор од нашиот контекст?

Ивана

Чинам дека ППЖ се развива органски и е во дослух со актуелни и ургентни теми, потреби и актери и актерки на локалната и на регионалната културна сцена. Особено ми е важно да се градат одржливи и еко-социјални платформи за интердисциплинарното и интерсекциско истражување во културата и уметноста. Ваквите платформи дозволуваат информирани експерименти и простор за критичко промислување и се во тесна релација со политичкото дејствување во тематските контексти.

Сметам дека ППЖ оди натаму.

Имено, и гореспоменатата изложба што во моментов ја подготвуваме заедно со повеќе уметници (кои се на релација Скопје, Љубљана и други европски градови), произлегува од критички промислувања врзани со прашањата на припадност, меморија, пријателство и земја. Во овој едногодишен процес проследен со разговори, преписки и споделување литература и референции, заеднички размислуваме од позиција на градење на алтернативни системи на грижа.

За мене, тоа е феминистички пристап што не се стреми само кон продукција на изложба што пластично ги обработува овие прашања туку и структурата на проектот станува алтернативен систем на грижа што процесуално се информира и се гради за и со нас, како грижа меѓу нас, грижа од нас и кон другите.

contribution, past and current, in your development as an artist?

Ivana

In my early 20s, during my first festival attendance, the chance to pursue contents building on the existing genealogy of women's movements and initiative was appealing, articulating, for me personally, consciousness on the political and aesthetic disproportions occurring on the woman's body and subjectivity. The festival contents, and the numerous spontaneous meetings with colleagues from various art, activist and scientific disciplines and practices kept me stimulated and helped me position these realities and themes in my art.

In addition, the festival served as a platform to test ideas and various artistic expressions and collectives. Namely, on two occasions I participated in the festival's art program, in 2015 as part of the Kula Art Collective with the installation Home, and in 2021 with Elena Chemerska, with the project "Thresholds of No-Body in particular". Currently, I am participating with the group project "Here, but somewhere else", curated by Jana Stardelova, to be exhibited in December 2023, at the Shultz Gallery, Ljubljana, and FIRSTBORN GIRL. Communication and collaboration with the festival and its organizers is constant, a source of important experiences for me.

In what way do the activities of FIRSTBORN GIRL related to what it is you're trying to achieve with your art engagement?

Hristina

The dialogue established with Jana Kocevska in the past two years is something I would particularly like to emphasize. We identified many common themes and interests, mostly in the lack of critical and aesthetic consideration of women's history in Macedonia. In 2022, we had the chance to work on a more serious production, my last independent exhibition "Document Missing: On Methodology (text, voice and body)", set up in the Museum of Macedonia. A portion was presented at the 29th Festival City of Women (Mesto zensk), curated by Iva Kovač. We discussed more ambitious collaborations, which I find particularly exciting, since friendships and collaborations stemming from unions should be nurtured.

Since FIRSTBORN GIRL is entering a new decade, can you suggest a new topic, issue, critical thinking, something missing, that you've perceived as necessary or a good practice in your experience, an opportunity for collaboration with cultural workers beyond our context?

Ivana

I believe FIRSTBORN GIRL is developing organically, in touch with current and urgent themes, needs and actors of the local and regional cultural scene. Building sustainable and eco-social platforms for interdisciplinary and intersectional research in culture and art is particularly important to me. Such platforms ensure informed experiments and space for critical thinking, closely linked to political acting in thematic contexts.

FIRSTBORN GIRL has taken that direction.

Namely, the abovementioned exhibition we are working on currently with several other artists (Skopje, Ljubljana and other European cities) is the result of critical thinking related to issues of belonging, memory, friendship and country. In this year-long process of conversations, correspondence and sharing literature and references, we've been thinking together from a position of building alternative care systems.

To me, this is a feminist approach, striving not only to produce an exhibition acutely exploring these issues. Rather the project's structure itself becomes an alternative care system drawing information from and being built for and with us, shared caring, us caring for the others.

За едни други рамништа

Заедничка изјава на Артан Садику, истражувач, теоретичар и активист, и Славчо Димитров, истражувач на родот и квир-наративите, за дискурзивната програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО, создадена низ разговор и надополнување

Во годините во кои мрачните дискурси владееја со формалната државна структура и во кои насилството се воспоставуваше како прифатливо политичко дејствување, се појави ПРВО ПА ЖЕНСКО како природен, инстинктивен општествен одговор кон насилното означување на нашето колективно искуство и практика. Дискурзивната програма на ППЖ за мене секогаш претставуваше простор во кој се воспоставуваат нови/други рамништа на она што е дискурзивно можно во нашиот интелектуално стеснет и осиромашен простор. Пред сè, за мене, оваа програма претставуваше еден од поконкретните и радикални одговори на новите форми на ретрадиционализација во нашето општество, кои во нивниот налет почнаа да се вкоренуваат во формалниот образовен систем, во медиумскиот простор, како и во естетското преуредување на јавниот простор.

Не сум сигурен дали без таквата форма на репресија би постоеле ваквите успешни форми на реакција – фестивалот ППЖ секогаш ги опфаќаше „жешките теми“ што насилно беа исфрлени од јавниот дискурс, а многу од нив завиени под превезот на табу и срам. ППЖ преку дискурзивната програма овозможи одржување во живот на темите за родот, сексуалноста, политичноста на телото и искуството, без кои нашиот град и нашето општество би биле осудени на целосен антиеманципаторски мрак.

Во оваа насока, настојчиво ми се наметнува во мислите еден цитат на Марина Гржиниќ во однос на појавата на панкот во доцните седумдесетти и раните осумдесетти во Љубљана. Да парафразирам, пред појавата на панкот Љубљана беше село; со појавата на панкот стана град. Ова е остра и храбра изјава, но провокативна. Слично, мислам дека ПРВО ПА ЖЕНСКО, заедно со серија други иницијативи, проекти, движења, фестивали, простори, креации и продукции што доідоа од независниот културен сектор во текот на изминативе неколку децении, можеби не го направија Скопје град, но сосема извесно овозможија да (пре)(за)живее плурализмот, разликата, циркулацијата, размените, промените, непознатото, новото, изненадувачкото, случајното во средбата, афективниот шок и слаткотрауматскиот упад/прекин, како и перверзното задоволство – а кои се карактеристични за урбаноста и, воедно, за еманципаторскиот дух.

За мене, дополнително, исклучително значајно е дека креирањето на дискурзивните платоа како критички фронтови во рамките на Фестивалот, иако претставуваа, како што впрочем и треба, одговор на актуелните горливи теми на сегашноста и одговор на тоа што е нашата сегашност, во духот на критичката традиција што Фуко ја препознава во кантовското прашање за просветителството, тие не беа реактивни одговори и рефлексии на веќе понудените рамки на мислење и дејствување. Напротив, на проблемите одговараа со дополнителна проблематизација и вмрежување на одредени теми во мноштво односи со поими, концепти, истории и телесни искуства, со што успеваа, мислам, да ги разлабават објектите на нашите мисли и чувства, да постават нови, навидум непрактични и ненавремени (untimely) прашања, а со тоа и да отворат нови хоризонти на можното мислење и изведување на политичкото (и на тоа што е женствено/машко, што е тело, што е сексуалност, кој е политичкиот субјект итн.) и да станат проветрени рамништа надвор од задушувачките ехо-соби на „можното“, на „интелегибилното“, на медиумски (и енциовски) баналното.

Конечно, продукцијата на нови концепти и инфраструктури на мислење преку дискурзивните програми, важно е да

Towards Some Different Levels

A joint statement of Artan Sadiku, researcher, theoretician and activist, and Slavcho Dimitrov, gender and queer narrative researcher, on FIRSTBORN GIRL's discourse program, a product of conversation and complementing each other's thoughts.

In times when dark discourses ruled the formal state structure, when violence was instituted as an acceptable political agency, FIRSTBORN GIRL occurred as a natural, instinctive social response to the violent denotation branding our collective experience and practice. To me, the discourse program represented a space for establishing new/other levels of the discursively possible in our intellectually shrivelled and impoverished space. Primarily, the program is an express and radical response to the new forms of re-traditionalization introduced to our society, the onslaught of which even penetrated the formal educational system, media space, as well as aesthetic re-arrangement of the public space.

Conceivably, such forms of repression are conditioned by these successful response forms – FIRSTBORN GIRL always embraced "hot topics", forcibly eliminated from the public discourse, even masked with the veil of taboo and shame. With its discourse program, FIRSTBORN GIRL ensured discussion on gender topics, sexuality, body politics and experience, the lack of which would mean total anti-emancipatory darkness for our city and society.

In this context, a quote by Marina Gržinić on punk in the late 1970s and early 1980s comes persistently to mind. To paraphrase, before the emergence of punk, Ljubljana was a village; the emergence of punk transformed it into a city. A harsh, bold statement, but also provocative. Similarly, I believe that FIRSTBORN GIRL, and several other initiatives, projects, movements, festivals, spaces, creations and productions from the independent culture sector in the past several decades, didn't, perhaps, turn Skopje into a city, but allowed it to survive/revive/live in pluralism, diversity, circulation, exchange, change, the unknown, the new, the surprising, the accidental meeting, the affective shock and sweet traumatic intrusion/break, as well as the perverse satisfaction – typical for the urban and the emancipatory spirit.

I would particularly like to emphasize that the creation of discourse plateaus as fronts of critique within the festival, even as responses, appropriately, to current hot topics and to what our present is, in the spirit of the critical tradition Foucault recognizes in Kant's question on Enlightenment, was not a form of reactive responses and reflexions to the already proposed frames of thinking and action. On the contrary, issues were further problematized and other topics were placed into various relations with terms, concepts, histories and bodily experiences, consequently managing to, I believe, unloose the objects of our thoughts and feelings, to introduce new, seemingly impractical and untimely questions, and thus open new horizons on the potential thinking and performance of the political (and what is feminine/male, what is the body, what is sexuality, which is the political subject, etc.), and transform them into aired levels, far from the suffocating echo-rooms of the "possible", the "intelligible", the media (and NGO) banal.

Finally, this production of new concepts and infrastructures of thinking with the discourse programs, noteworthy, fed not just brains in a vat, rather they were/are part of socialization practices and performance of embodied collectivism, above all feminist, and simultaneously reflections of these practices. My memories of FIRSTBORN GIRL are related to the lively atmosphere during the festival days, packed with productive discourses, learning, discussions and even conflicts (like our argument on the

нагласиме, не хранеа само мозоци во тегла туку беа/се и дел од практики на социјализација и изведување на отелотворени колективности, феминистички пред сè, и истовремено рефлексија врз практиките. Моето сеќавање на ПРВО ПА ЖЕНСКО е врзано со живата искуствена атмосфера во текот на фестивалските денови, исполнети со продуктивни дискусии, учење, расправи, па и конфликти (моето сеќавање е обележано со наша расправа во рамките на дискусијата за РОДОТ НА ПОЛИТИКАТА И ПОЛИТИЧКОТО ТЕЛО), на кои се надоврзуваа визуелни шокови и одучувања на нашите сензориуми преку изложби, ослободувања на телата преку перформанси и кореографии или, пак, концерти и журки и целодневни дружења пред МКЦ, Национална галерија или МСУ.

***

Кога веќе сме ја воспоставиле релевантноста и важноста на темите на дискурзивната програма на ППЖ и кога веќе фестивалот полни цела декада, сметам дека е важно да се отворат прашањата за односот на фестивалот со публиката и мислењето на новите возможни рамништа кон кои фестивалот може/треба да се движи. Ако на почетокот фестивалот ги прибираше луѓето жедни за разговор и размена во простор што е политички одреден од темите, по една деценија, во која многу нешта се промениле, сметам дека секој фестивал може да потпадне под инерцијата на повторување без различност. Разликувањето во себе и сам со себе, фестивалот ППЖ можно е да ја изгради преку храбро експериментирање со нови форми преку кои ќе се развиваат идеи што денес се преплетени со новиот традиционален антиродов популизам, технолошката хегемонија врз секојдневната практика и пазарните продори во сексуалноста што ги поддржуваат новите идентитетски именувања, а со тоа и разделувања, и бескрајна партикуларизација.

Токму кога зборуваме за новите технопартикуларни контексти, во кои веќе нема отсуство на теми, туку има пренатрупаност на информации што се реорганизирани во форма на ставови спакувани за разменската политичка економија на новите техноагори, фестивалот ППЖ треба да го најде својот простор, особено за комуникација со помладата технолошки уценета генерација. Моделот на уцена денес функционира како мнозинска алгоритмичка доминација во која физичките простори веќе ја губат борбата за својата политичност – тие се проста рефлексија на доминантниот алгоритмичен свет на информации. Во овој свет, фестивали како ППЖ несомнено се среќаваат со предизвикот што можеме да го наречеме: „Како да се бидува понатаму?“

Современите предизвици кон визијата за еднакви колективни модели не се исправени пред класичното прашање: „Што да се прави?“, туку во контекст на веќе воспоставени теми и политички агенди клучното прашање е: „Како?“ Преку кои форми, модели и практики денес може на најдобар начин да се придонесе кон рамноправни, праведни и еманципаторни практики и дискурси? Една од формите преку кои ППЖ може да го задржи жив и жилав својот порив за родова еднаквост е преку константно внатрешно разликување, преку тестирање со формати што не се испробани, со градење на нови/други рамништа во кои темите ќе придобијат нов елан и во кои политички ќе можеме да го реобмислиме нашиот веќе деценискиколектив.

Конечно, пишувајќи го ова во мрачните времиња кога веќе само недвосмислено самодекларираните или практикувачки фашисти или, пак, сензорно тотално оштетените и афективни идиоти можат да ги затворат очите пред тековниот геноцид, окупација, колонијално доселеништво и осакатување од страна на ционистичкиот Израел врз Палестинците, мислењето и испробувањето на алтернативни модели и практики на дејствување, самоорганизирање и политичка субјективација како иден хоризонт на мислење и саморефлексија на фестивалот, сметам дека мораат да бидат длабоко вкоренети во практиките и визиите на деколонијалниот феминизам и квир-феминизмот. Ова подразбира радикална посветеност на преиспитувањето на фетишизираните западни категории на политичкото (слободата, еднаквоста, правдата, суверената, државата, граѓанинот), но и на сексуалноста, родот, телесноста (особено претпоставената природна, нормална, здрава, независна телесност), субјектот, респектабилноста, класата и расата. Но, исто така и испробување во од, тековно, среде кризата на секојдневието и животот, на нови инфраструктури и кореографии на заедничкото (при што концептите, дискурсите, поимите и критичките апарати се нужно дел од тие инфраструктури што му даваат минимална и привремена стабилност и кохерентност на животот и светот или, пак, отвораат нови вени за инфузија на иновативното на ненормативното), без однапред понудени и сигурни модели и под сенката на ризикот за неуспех. Или да ги парафразирам Берлан и Ахмед, ова подразбира истраjност во бидувањето проблем додека посочуваме на проблемот и стануваме проблемот, останување со тешкотиjата и неволjата на соживотот со незнаjните и неизбраните други, решителност да бидеме непријатни за репродукцијата на нормативноста и светот како што го знаеме и подготвеност да се чувствуваме непријатно.

discussion THE GENDER OF POLITICS AND THE POLITICAL BODY), accompanied by visual shocks and the unteaching of our senses via exhibitions, liberating our bodies through performances and choreographies or concerts and parties and all-day gatherings in front of МКС, the National Gallery or the Museum of Contemporary Art.

***

Having already established the relevancy and significance of the topics covered in the discourse program, at the festival's 10-year anniversary, it is important to open questions on the festival's relationship with its audience and the thinking of new potential/required levels of direction. If at the very beginning, the festival welcomed people thirsty for conversation and discussion in a space politically determined by the topics, a decade later, and after abundant changes, a festival could succumb to being repetitive and undistinguishable. This distinguishability in and with itself could be established by boldly experimenting with new forms to help develop ideas currently intermingled with the new traditional anti-gender pluralism, technological hegemony of daily practices and market penetration into sexuality supporting new identity nomenclature, and consequently division and endless particularization.

Speaking of these new techno-particular contexts, in which absence of topics is unheard of, and too much information is reorganized as stances boxed for the political economy of exchange of the new techno-agoras, FIRSTBORN GIRL has to make space for communication with the younger technologically extorted generation. The blackmail model, nowadays, functions as a plural algorithmic domination where the physical space has already lost the fight to remain political – it has become a mere reflection of the dominant algorithmic world of information. Festivals like FIRSTBORN GIRL must necessarily meet the challenge of "How to be from here on" in this world.

Contemporary challenges of the equal collective models vision do not face the classic question: "What to do?", but in the context of the already established topics and political agendas, the key question would be: "How?" Which forms, models and practices, nowadays, would lead to equal, fair and emancipatory practices and discourse? A potential form for FIRSTBORN GIRL to sustain its gender equality fervour is constant diversity, experimenting with new, never-before tested formats, building new/other levels to generate new enthusiasm for the topics covered, and in which we would be able to politically rethink this decade-old collective of ours.

Finally, writing in these dark times when only the explicitly self-declared or practicing fascists, the sensory damaged and affective idiots, are able to shut their eyes to the undergoing genocide, occupation, colonial immigration and mutilation by Zionist Israel against the Palestinians, thinking and testing alternative models and practices of agency, self-organization and political subjetification as the Festival's future horizon for thinking and self-reflection, I believe, must be deeply instilled in practices and visions of decolonial and queer feminism. This would imply radical dedication to re-examining the fetishized Western categories of the political (freedom, equality, justice, sovereignty, the state, the citizen), but also of sexuality, gender, corporeality (particularly the presumed natural, normal, healthy, independent corporeality), the subject, respectability, class and race. Yet also, testing while doing it, amid the crisis of everyday life, of new infrastructures and choreographies of the joint (where concepts, discourses, terms and critical apparatuses are necessarily part of these infrastructures providing minimum and temporary stability and coherency to life and the world, or opening new arteries to infuse the innovative, the non-normative), without reaching to safety models and risking failure. To paraphrase Berlant and Ahmed, it implies persevering in being a problem while indicating to the problem and becoming the problem, remaining in the troubles of cohabitating with the unknown and unchosen others, resolution to feel inconvenience about the reproduction of normativity and the worlds as we know it and being prepared to feel inconvenience.

...being prepared
to feel
inconvenience.

...подготвеност
да се чувствуваме
непријатно.

Ние сме поинаква историја

Изјава на Кумјана Новакова, режисерка и кураторка на филмската програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО, и нејзин разговор со Џиоти Мистри, режисерка од Јужноафриканската Република

Овде сме за да го одбележиме континуитетот, ретка можност на независната уметничка сцена на, како што велат многумина, крајот на светот... Но, и да ја напишеме историјата за постојаната работа на Фестивалот за феминистичка култура и акција ПРВО ПА ЖЕНСКО, на Тиииит! Инк. во Скопје. Десет години на женско создавање. Годишникот пред вас ја документира нашата работа во изминатите десет години, со сите попатни препреки. Со умерена доза возбуденост од можноста да пишувам за нешто што во иднина ќе се смета за историја на жените во уметноста во овој мал дел од светот, не можам а да не помислам на прашањето на Лиз Роудс во 1979 година: Чија историја?

„...кој за кого ја прави историјата...“

Токму овие прашања ме поттикнаа да споделам мал сегмент од постојаниот разговор, замислен или вистински, со мојата колешка, режисерката Џиоти Мистри, чии дела беа прикажувани во рамките на филмската програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО во 2021 година. Дел од разговорот се однесува на прашањето зошто ги истражуваме и пишуваме за сопствените истории, зошто себеси се опишуваме, но одбиваме опис однадвор, зошто создаваме сопствени слики и зошто инсистираме на фрагменти. Зошто ги одбиваме митовите и инсистираме на кршливите проблесоци на контурите од минатото и сегашноста.

Разговараме и ги опишуваме сопствените истории.
На наш, сопствен начин.
Во согласност со наши, сопствени правила.
Пишуваме поинаква историја.
Самите сме поинаква историја.

We Are a Different History

A statement by Kumjana Novakova, a filmmaker and curator of the film program of the festival, and a conversation with Jyoti Mistry, a filmmaker from South Africa

We are gathered to celebrate continuity, which is a rather special occasion in the independent art scene in what others regard as the world's periphery. ... and to write a history of the continuous work of the FIRSTBORN GIRL Festival for Feminist Culture and Action, of Tiiiit! Inc. in Skopje. A decade – 10 (ten) years – of female creation. This book that we hold in our hands documents our work in these 10 years, with all of its limitations. Being slightly overwhelmed by the possibility of writing for what will at one point in time be regarded as the history of women in arts in our small part of the world, I cannot stop thinking about the question of Lis Rhodes in 1979: Whose History?

"... who makes history for whom?"...

It was these questions that pushed me to share a small segment of a continuous conversation, imagined and real, with a fellow filmmaker Jyoti Mistry whose work was shown as part of the film program of FIRSTBORN GIRL in 2021. Part of what we talk about shares on why we research and write our own histories, why we describe ourselves and do not accept descriptions from outside, why we create our images, and why we insist on the fragments. Why we reject myths and insist on fragile, glimpsed contours of pasts and presents.

We discuss and describe our own histories.
In our own ways.
On our own terms.
We write a different history.
We are a different history.

Фрагмент на режисерка Џиоти Мистри претставена од Кумјана Новакова[1]

Одредени средби создаваат широки простори за промислување и истражување. Џиоти ја запознав откако го изгледав нејзиниот филм „Причина за смрт“ (Cause of Death) (2020) и го презентирав, прво во рамките на филмската програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО, а подоцна во неколку други програми, каде што бев куратор во поинаков контекст.

Филмот претставува есеј за феминистичката историја на насилството: сликите навидум експлодираат од систематски, институционално врежани закони, норми и алатки на дискриминација и го нарушуваат начинот на кој ја читаме и ја пишуваме историјата.

Средбата со Џиоти го поплочи патот кон пронаоѓање на споделени простори: дисконтинуитетот во нашите простори, заедничката потрага по филмските јазици потекнати од ваквите дисконтинуитети со кои се открива систематското насилство.

КУМЈАНА

Во двете дела од твојата трилогија – „Кога ќе пораснам сакам да бидам црнец“ (*When I grow up I want to be a black man,* 2017) и „Причина за смрт“ (*Cause of Death,* 2020) – ги обработуваш стратегиите за претставување на траумата. Индивидуалната, но и колективната траума, често како составен дел од конструирањето на колективното значење и на самото колективно.

ЏИОТИ

Насилството и последиците од траумата често се претставуваат како дискретни чинови и настани. Со други зборови, настаните на насилство резултираат со траума и таквите односи често се објаснуваат како отаде „нормативните“ живеани искуства на луѓето или отаде граѓанските структури. Настаните како војните, геноцидот или историските форми на опресија (на пример, ропството) ги обликуваат овие колективни меморији на траума и на нив гледаме како на предизвикувачи на траума. Но, траумата не резултира секогаш од одреден чин или индивидуален настан, туку може да биде и хронична; континуираниот стрес како нарушување може да биде резултат на општествените и политичките структури што самите продуцираат постојан стрес, анксиозност и непрекината траума. „Кога ќе пораснам сакам да бидам црнец“ ги експонира историските и политичките структури на расизмот, кој резултира со постојана закана врз доживеаните искуства и опстанокот на црниот субјект, особено црнецот. „Причина за смрт“ ги изложува општествените и политичките структури преку кои се одржува систематското угнетување на жените; нивните (нашите) тела секогаш изложени на ризик, а нивната (нашата) субјективност често дефинирана преку репродуктивната улога на жените во општеството. Пребарувајќи низ архивите, успеав да исцртам нови односи преку кои ќе се создадат колективни искуства на црниот машки субјект и во случајот на вториот филм, да

1 Ова е кратка верзија од текстот што оригинално беше објавен во рамки на програмата *Fragment d'une œuvre: Jyoti Mistry/Kumjana Novakova*, во организација на États généraux du film documentaire 2022.

Fragment of a film-maker: Jyoti Mistry presented by Kumjana Novakova[1]

Certain encounters open vast spaces of reflection and exploration. I met Jyoti after seeing her film Cause of Death (2020), and presenting it first at the FIRSTBORN GIRL film program, and later within several other programs I curated in different contexts.

Her film is an essay in feminist history of violence: as if the images explode from the systematically, institutionally engraved laws, norms and tools of discrimination, breaking with the ways we read and write history.

To meet Jyoti meant to discover shared spaces: the discontinuities of our spaces, the common search for film languages that grow from these discontinuities and that unearth systemic violence.

KUMJANA

In the two works that form part of your trilogy – *When I Grow Up I Want To Be a Black Man* (2017) and *Cause of Death* (2020) – you engage with strategies of representation of trauma. Both individual, and collective trauma, often as an irreplaceable element in the construction of collective meaning, and collectivity itself.

JYOTI

Violence and the aftermath of trauma are often described as discrete acts and events. In other words, the events of violence result in trauma and these relations are often explained as outside the “normative” lived experiences of people or outside civil structures. Events like war, genocide and historic forms of oppression (like slavery) have shaped these collective memories of trauma and we think of such events as triggers of trauma. But trauma may not to be a result of a defining act or singular event but chronic; continuous stress disorder is a result of the social and political structures that produce constant stress, anxiety and unrelenting trauma. *When I Grow Up I Want To Be a Black Man* exposes the historical and political structures of racism that result in a constant threat to the lived-experiences and survival of the black subject, particularly black men. *Cause of Death,* exposes the social and political structures that have maintained the systemic oppression of women; their (our) bodies always at risk and their (our) subjectivity often defined through women’s reproductive roles in society. By exploring the archive, I was able to draw out new relations to create collective experiences of the black male subject and in the case of the latter film, to collectivize women’s experiences from different histories and geo-political spaces.

In my way of working with archives, the fragment is an important mode in two ways. The first, is fragment (as a noun); a segment of what is “left behind” – “the remains” or a trace from the whole. This trace serves as a prompt or start towards creating

1 This is a short version of a text that was originally published on the occasion of the programme *Fragment d'une œuvre : Jyoti Mistry/Kumjana Novakova*, organized by États généraux du film documentaire 2022.

ги спојам искуствата на жените од различни истории и геополитички простори.

Фрагментот претставува важен елемент од два поинакви аспекта во мојата работа со архивот. Првиот е фрагмент (именка); сегмент од она што „останало“ – „остатоци“ или траги од целината. Трагата поттикнува создавање нова целина или барем дел од предложениот нов однос или реконструкција. Таа претставува начин за шпекулација или вообразба на нови можности за употреба на фрагментот со цел поврзување со нови реорганизирани можности во архивскиот каталог или начин да се забележат испуштените истории; историите што биле изоставени. Тоа може да се опише како спекулативна фабулација создадена од архивскиот фрагмент. Втората идеја за фрагментот претставува чин на кршење (како глагол); или распарчување. Ваквото кршење или прекин е значајно за начинот на кој работам со структурата во филмовите. Се дистанцирам од одредени форми на линеарност затоа што често колонијалните истории или наративи создаваат и обезбедуваат идеолошка позиција преку рационализирање на линеарните причински односи во приказниве со намера да создадат односи на моќ. Поконкретно, колонијалните истории се пишуваат во нивниот зачеток, со доаѓањето на колонизаторите и овие архиви се создадени со цел да се ратификува моќта на колонијалното владеење. Фрагментите или трагите во архивите што ги истражувам служат да се прочитаат искуствата на колонизираните во архивот и да се најде начин да се прекине или да се прекрши таа колонијална историја. На тој начин фрагментите и трагите се применуваат во деколонијализирачка стратегија кон прекршување или фрагментирање на линеарноста на колонијалната историја. Во трилогијата: „Кога ќе пораснам сакам да бидам црнец“ (2017), „Причина за смрт“ (2020) и во последниот дел „Љубов помеѓу“ (*Loving in between*) – во изработка – работам со фрагменти од Музејот на филмот во Амстердам со цел да конструирам искуства на раса, род или сексуалност во секој од овие филмови. Во твојот филм „Вознемирена земја“ (2021), користиш траги од места и фрагменти од градот Сребреница за да го истражиш геноцидот и да прикажеш како таму историјата – минатото е сеприсутно во својата присутност.

КУМЈАНА

Промислувањето на филмот и споделувањето на филмот во образовните средини е исто така заедничко за нас. За мене претставува уште еден простор на борба: не само затоа што европските и современите практики на образование се засноваат на угнетување и на односи на моќ туку и затоа што мислам дека феминистичките теоретичарки и режисерки можат да влезат и да воведат нови методологии само доколку некој пред нив (намерно или не) заборавил да ја затвори вратата.

ЏИОТИ

Не се работи само за подотворена врата туку и за разбивање на вратите и заземање на просторот наместо да се направи простор, да се поместат дискурсите и начините на претставување со цел да се трансформираат односите на моќ. Да се искористи можноста да се интервенира во образованието е суштински начин за експериментирање со нови методи, како што самата истакна, и постојано да се истражуваат рамки со кои односот меѓу етиката и естетиката во политиката на филмската практика ќе стане поексплицитен. Уште повеќе, тврдам дека училницата претставува простор каде што треба да се крене револуција, една по една. Во тој поглед, мојата педагошка работа и работата како режисерка по природа зависат една од друга и се поттикнати од моето истражување. Ваквата интеракција меѓу практиката-истражувањето-педагогијата во мојата работа е од огромно значење. Но, вистинскиот предизвик во трансформативните пристапи кон филмската практика е просторот на имагинација. Тиранските односи на моќ се толку неизбришливо врежани длабоко во нашиот психосоцијален состав што да се заборави наученото и да се ослободи имагинацијата, како што филмот дозволува, претставува навистина застрашувачка задача. Но, не треба да се обидеме да го направиме сето ова одеднаш, подобро е да ги промислиме парчињата, деловите, дискретните фрагменти (да се навратиме на идејата) на социополитичката структура предмет на реконструкција. Во делчињата и трагите се наоѓа новата енергија.

a possible new whole or at least a part of a proposed new relation or reconstruction. It is a way to speculate or imagine new possibilities in how the fragment is used to connect with reconstituted possibilities in the archival catalogue or a way to make elided histories visible; those histories that have been left out. This may be described as the speculative fabulation produced from the archival fragment. The second idea of fragment is an act of breaking (as a verb); or to shatter. This breaking or rupturing is significant for how I try to work with the structure of films. I am interested in moving away from certain forms of linearity because in many ways colonial histories or those narratives created and secured ideological positions by rationalizing linear causal relations in these stories to produce power relations. To describe it in concrete terms, colonial histories are written at their inception with the arrival of colonizers and these archives were created to validate the power of colonial rule. The fragments or traces in the archive that I investigate serve to read the experiences of the colonized in the archive and to find ways to disrupt or break that colonial history. It is a way of using fragments and traces in a decolonial strategy towards breaking or fragmenting the linearity of colonial history. In the trilogy: *When I Grow Up I Want To Be a Black Man* (2017), *Cause of Death* (2020) and the final part *Loving in Between* (currently in production) I work with fragments from the EYE Film Museum in Amsterdam to construct experiences of race, gender and sexuality in each of these respective films. In your film Disturbed Earth (2021), you use the traces in places and fragments from the city of Srebrenica to explore the genocide and show how history – the past is ubiquitous in its presence in that place.

KUMJANA

Thinking film and sharing film in educational environment is another line of work that we share. For me, this is another space of struggle: not only because European, and contemporary practices of schooling are based on oppression and power relations, but also because I have the feeling that feminist scholars and filmmakers can enter and introduce new methodologies only if someone before them has (on purpose or not) forgotten to close the door.

JYOTI

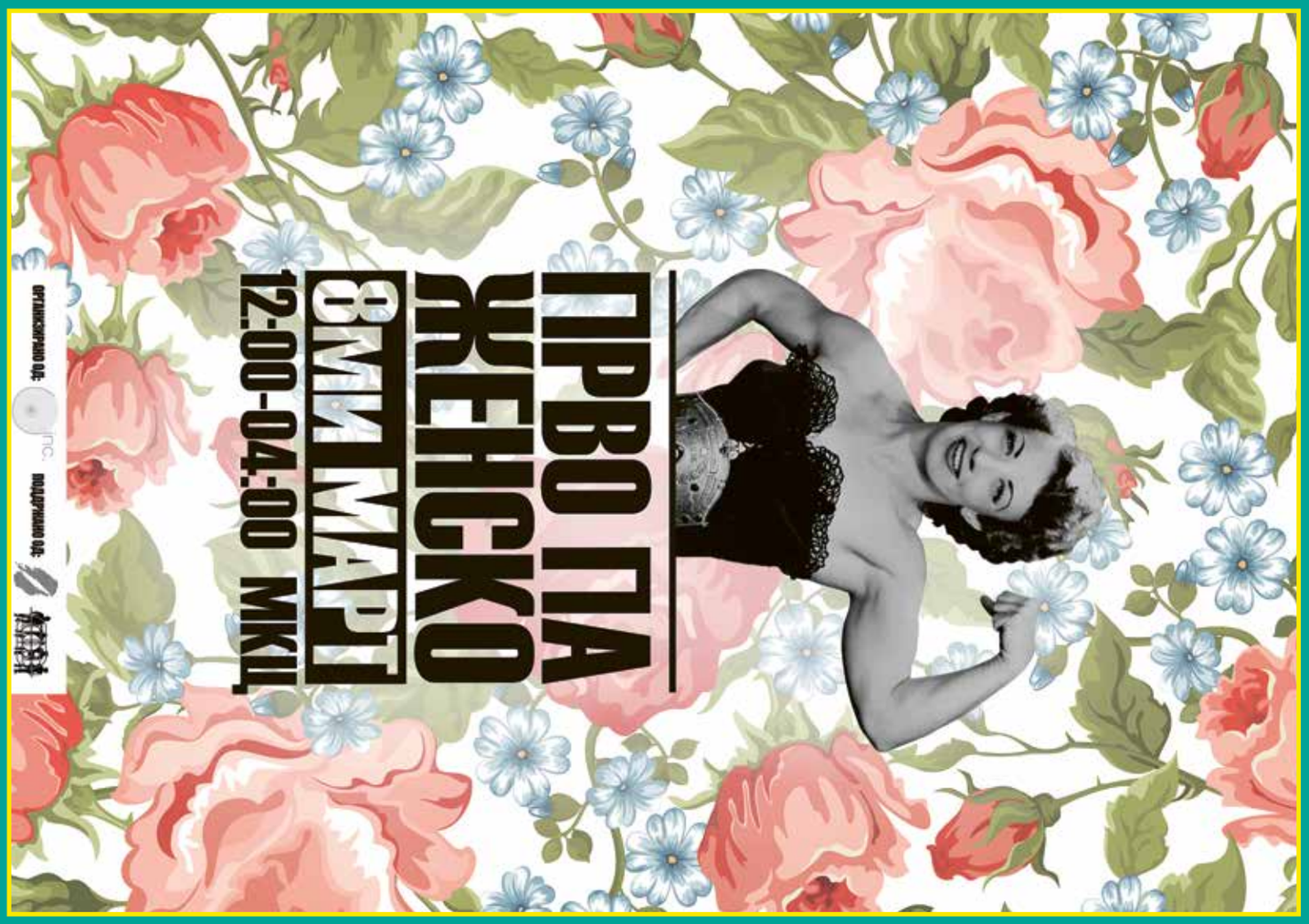
I think more than finding a door left open, it's about breaking open the doors and taking the space rather than making space, to shift the discourses and modes of representation to transform power relations. Taking the opportunity in education is a vital way to experiment with new methods as you point out, and to consciously work with exploring frameworks to make the relationship between ethics and aesthetics in the politics of film practice more explicit. Moreover, I have maintained that the classroom is a space for a single revolution at a time. In that sense, my pedagogic practice and my practice as a filmmaker are inherently co-dependent and fueled by my research. It is immensely valuable to have this interplay between practice-research-pedagogy in my work. But the real challenge in transformative approaches in film practice is the space of imagination. Oppressive power relations are so indelibly deep in our psycho-social makeup that to unlearn and free the imagination in the way film enables is one of the truly daunting tasks. But rather than trying to do the whole thing at once, it is useful to think of the pieces, the parts, discrete fragments (to return to this idea), portions of a socio-political fabric that we are reconstituting. In these bits and traces there is a revitalizing energy.

Прво па женско Firstborn Girl 2013—2022

ARCHIVES IN CONTEXT
АРХИВИ ВО КОНТЕКСТ

Младински културен центар – Скопје
Youth Culture Centre (MKC) Skopje

ПРВО ПА ЖЕНСКО 1 FIRSTBORN GIRL 8.3.2013



ПОСТЕР – дизајн: Магдалена Дилевска
POSTER – Design: Magdalena Dilevska

GIRLS ARE NOT CHICKS

ain't no Wifey!

"I don't like woman telling other woman what to do, or how to do it, or when to do it."

#6GIRLS

IF I CAN'T DANCE IT IS NOT MY REVOLUTION

Emma Goldman

MY SIN. MY SOUL

THIS MAMA COOKS

DEFLOWERED NOT DEVALUED

FUCK BEAUTY STANDARDS

VAGINA

Anatomically correct since the beginning of humanity.

who runs the world GIRLS

ПРВО ПА ЖЕНСКО 1,
пораки користени за промотивни материјали
FIRSTBORN GIRL #1,
messages used for promotion materials

ПРВО ПА ЖЕНСКО е иницијатива што има цел да поттикне одново промислување на значењето на 8 Март – Меѓународниот ден на жената. Идејата е одново да се отвори широкото прашање за положбата на жените во нашето современо општество, притоа не ограничувајќи се на едно подрачје/теорија (феминизам, еднакви права...), туку обидувајќи се низ отворен пристап кон согледбите на сите страни да создаде можност за препознавање на поголемата слика. Програмата е конципирана како отворено поле за претставување и креативна размена на активните жени денес – оние што од најразлични позиции теоретски се занимаваат со прашањата на родот, но и оние што јавно се застапуваат и се обидуваат да влијаат на подобрувањето на политиките што се однесуваат на жената, како и жени кои автентично се промислуваат себеси и својата улога во општеството, изразувајќи се во сферата на различните уметности.

Девојките од неформалниот колектив Тиииит! Инк. ја почнуваат оваа иницијатива со желба за отворање на еден неексклузивен простор, во кој низ конструктивна дискусија и креативна размена ќе се препознаат околностите во кои денес живее жената чијшто профил, интереси, ставови и лични залажби за самоостварување се опираат на традиционалните стереотипи, но и на оние што денес кај нас насилно се наметнуваат како единствени морални и општествено-политички подобни. Основната цел е остварување на заеднички (не исклучиво женски или исклучиво машки) поглед и подлабоко разбирање на состојбите што ќе отвори простор за унапредување на отвореноста кон активноста на оние што јавно го поставуваат женското прашање. Меѓу другото, сакаме да го отвориме прашањето на разликата помеѓу феминистките и оние жени кои тоа не се, иако обете групи во секојдневието се исправени пред истите предизвици.

Идејата е настанот да отвори простор и да поттикне препознавање, континуирано следење и вреднување на т.н. активна женска сфера во Скопје и воопшто во Македонија, која, иако е постојано присутна и жилаво егзистира, сè уште не е препознаена, ниту, пак, самата има развиена свест дека може да го осигури своето постоење и унапредување, профилирајќи се како организиран ентитет.

FIRSTBORN GIRL as an initiative strives to foster a rethinking of March 8th – International Women's Day, and its significance. The idea is to open the broad question of women's position in our contemporary society, avoiding focus on a single field/theory (feminism, equal rights...), but rather create the opportunity to recognize the larger picture through an open approach to all considerations. The program is conceived as an open space for a creative exchange among active women today – women dealing with gender issues from various positions, but also women publicly advocating and attempting to improve women-related policies, as well as women authentically rethinking themselves and their role in society, finding expression within the sphere of different arts. A space to present all of them.

The girls from the informal collective Tiiiit! Inc. raise this initiative, striving to create a non-exclusive space, a space for constructive discussion and creative exchange, to recognize the circumstances of women whose profile, views and personal efforts for self-realization oppose traditional stereotypes, forcibly imposed as the only moral choice and socially-politically acceptable. The main idea is to establish a joint (not solely women's or solely men's) view towards deeper understanding of the circumstances, thus opening space to promote acceptance for activities relating to women's issues. To examine the difference between, feminists and women who do not declares themselves as such, despite the fact that both groups face the same daily challenges.

The objective is proposing space and encouraging recognition, continuous communication and valuing of the so-called active women's sphere in Skopje and Macedonia generally, always present, resisting its demise, still not recognized and yet lacking self-awareness on the ability to ensure its existence and promotion as an organized entity.

ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА



Концерт на „Репетитор“
Live Performance Repetitor

Еднодневна програма: **Базар:** ATAMI, Александра Шекутковска, LUDUS, Драма студио Ивана Кнез, Нита Муча и Дафина Џепаровска, M craft's, Wizart (Јасмина Главинче и Милена Крстева), Soro Jewelry (Андријана Андреева), Chic Undercowear, Плетени колачиња, Ultra Design Shop, Damaja [handmade] i Atelier دن) / **Изложба на фотографии:** Камка Тоциновски, Ѓорче Ставревски, Ана Јакимска, Иван Илиев, Наташа Гелева NeuErotik, Самир Љума, Катја Штркова, Димитар Апостолов, Менче Петреска и Филип Пајдаков / **Работилница:** „Практична жена“ / **Женска соба:** „Акција Здруженска“ – претставување на кампањата „МЕСЕЦ на правата на македонските жени“; „Реактор“ – Промоција на „Реагирај!“ и на новиот сајт „Родов реактор“; Христина Иваноска – „Улици и ќор-сокаци“, презентација; „Контрапункт“ – потсетување на иницијативата „Како да станеш величествена феминистка“; „Theatra“ – проекција на промотивни видеа; Skopje Casual – презентација / **Женски осврт на македонската кинематографија,** во соработка со Кинотека на РМ: „Фросина“ (1952), режија: Воислав Нановиќ; „Јас, Блага Мицанова“ (1977), режија: Вангел Чемчев – Лаки; „Опасна Баба“ (1985), режија: Милчо Манчевски; „Исправи се Делфина“ (1977), режија: Александар Ѓурчинов / **Детска програма:** „Никулец креатива“ – боење со деца / **ХНУ кулинарски перформанс** „Вкусот на машкиот ручек“ + **Матине концерт:** JUNE / **Танцов перформанс:** „Жени со мустаќи. Мажи без брада“ на Ивана Коцевска / **Дискурзивен настан:** „Жена и пол“, **концепт:** Ивана Васева, Филип Јовановски и Јованка Попова / Концерт: „Репетитор“ (РС); домашна поддршка: Dayanas vs. The world и De Dash feat. Yannah & Fresh / **Жени зад диџеј-пултот:** Galathea, Виолета Качакова, Ана Мало и Ивана Драгшиќ.

ПОДДРШКА:
МКЦ, Канал 103 и Фондација Отворено општество – Македонија

Program: **Bazar:** ATAMI, Aleksandra Shekutkovska, LUDUS, Ivana Knez Drama Studio, Nita Mucha and Dafina Dzeparovska, M craft's, Wizart (Jasmina Glavinće and Milena Krsteva), Soro Jewellery (Andrijana Andreeva), Chic Undercowear, Pleteni Kolachinja, Ultra Design Shop, Damaja [handmade] and Atelier دن) / **Photography Exhibition:** Kamka Tocinovski, Gjorche Stavrevski, Ana Jakimska, Ivan Iliev, Natasha Geleva NeuErotik, Samir Ljuma, Katja Shtrkova, Dimitar Apostolov, Menche Petreska and Filip Pajdakov / **Workshop:** "The Practical Woman" / **Women's Room:** Zdruzenska – presenting the campaign "Macedonian Women's Rights MONTH"; Reactor – Promotion of React! and the new website Gender Reactor; Hristina Ivanoska – "Streets and Blind Alleys", presentation; Kontrapunkt – reminder of the initiative "How to Become a Great Feminist"; Theatra – promotional videos; Skopje Casual – presentation / **A Female Review of Macedonian Cinematography,** with Cinematheque of RM: Frosina (1952), director: Voislav Nanovikj; I, Blaga Micanova (1977), director: Vangel Chemchev-Laki; Badass Grandmother (1985), director: Milcho Manchevski; Stand Up Straight, Delfina (1977), director: Aleksandar Djurcinov / **Children's Program:** Nikulec Kreativa – colouring with children / **FSA Culinary Performance** The Taste of Lunch Cooked by Men + **Matinee Concert:** JUNE / **Dance Performance:** Women With Mustaches. Men Without Beards by Ivana Kocevska / **Discourse event:** Women and Sex, concept: Ivana Vaseva, Filip Jovanovski and Jovanka Popova / **Concert:** Repetitor (Serbia); local support band: Dayanas vs. The world and De Dash feat. Yannah & Fresh / **Girls Behind the DJ Table:** Galathea, Violeta Kachakova, Ana Malo and Ivana Dragshikj

SUPPORT:
MKC, Chanel 103 and Foundation Open Society Macedonia

PROGRAM OVERVIEW

ЖЕНСКА СОБА

Сопствена соба. Топол, интимен простор за раскажување убави приказни, размена на искуства и идеи за нови соработки. Претставувања и презентации отворени за публиката.

„Женска соба“ како програма за презентации, дискусии и предавања на организации и поединци од граѓанскиот сектор од земјата и меѓународно се појавува низ сите изданија на ПРВО ПА ЖЕНСКО или како дефинирана целина на презентации, или како разновидна дискурзивна програма низ фестивалските денови.

На ПРВО ПА ЖЕНСКО 1 свои презентации, меѓу другите, имаа:



STREETS AND BLIND-ALLEYS

Presentation by Hristina Ivanoska, a visual artist

Hristina Ivanoska is a visual artist from North Macedonia researching issues relating to the suppression, control and the creation of the collective memory of women's resistance strategies and policies, critically examining experiences of current social and political systems and how they connect to theory and history.

"My personal story with Skopje's streets names began in 2004, when faced with the fact that of the 1,078 streets, only 26 were named after notable women. Not a single boulevard or bridge in Skopje is named after a woman. It was at that moment that my "silent" struggle for change began."
Hristina Ivanoska

УЛИЦИ И КОР-СОКАЦИ

Претставување на Христина Иваноска, визуелна уметница

Христина Иваноска е визуелна уметница од Република Северна Македонија, која во својата практика ги истражува прашањата поврзани со потиснувањето, контролата и градењето на колективната меморија во однос на стратегиите и политиките на отпор на жените, критички осврнувајќи се кон искуствата на денешните социјални и политички системи и нивната поврзаност со теоријата и историјата.

„Мојата лична приказна со имињата на улиците на Скопје почна во 2004 година кога по првпат се соочив со фактот дека од тогашните 1.078 улици само 26 се именувани со имиња на значајни жени. Во Скопје нема ни булевар ниту мост именуван со име на жена. Оттогаш почна мојата 'тивка' борба за промена."
Христина Иваноска.



КАМПАЊАТА

МЕСЕЦ НА ПРАВАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ЖЕНИ

Претставување на „Акција Здруженска“

„Акција Здруженска“ е здружение за унапредување на родовата еднаквост. Нивната кампања „Месец на правата на македонските жени“, претставена на првото издание на ПРВО ПА ЖЕНСКО, ја носи клучната порака дека неправдата и дискриминацијата врз жените не се случува само еден ден.single day.

CAMPAIGN

MACEDONIAN WOMEN'S RIGHT MONTH

Presentation - Akcija Zdruzenska

Akcija Zdruzenska is a gender equality promotion organization. Their campaign "Macedonian Women's Right MONTH", presented on the first edition FIRSTBORN GIRL, conveys the key message that injustice and discrimination against women occur every single day.

INDEPENDENT THEATRE THEATRA

Video Promotion

Theatra is an independent theatre, elevating theatre making to a different level, and restoring theatre essence from every aspect: raising the standards into new art forms, expressions and meanings.

НЕЗАВИСЕН ТЕАТАР „THEATRA“

Видеопромоција

„Theatra“ е независен театар што го носи создавањето на театарот на ново ниво, кое ја враќа потребата од случување театар во секоја смисла, подигнување на неговите стандарди во нови уметнички форми, облици и значења.

ПРОМОЦИЈА НА ДВЕ ИНТЕРНЕТ-СТРАНИЦИ

РЕАГИРАЈ! И РОДОВ РЕАКТОР

Претставување на „Реактор“

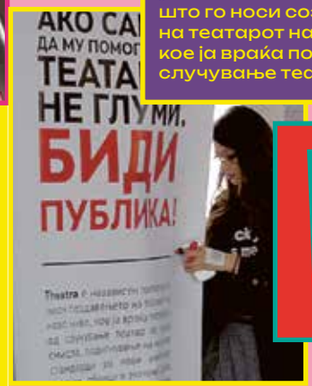
„Реактор“ е независна истражувачка организација со работа насочена на родовата еднаквост, младите и урбаниот развој. „Реагирај!“ е иницијатива против насилството што им се случува на жените и девојките на јавните места во Скопје и државата. „Родов реактор“ е простор во кој на едно место ќе бидат содржани сите родово-поделени податоци што се релевантни во напорите за постигнување родова еднаквост.

PROMOTION OF TWO WEBSITES

REACT! AND GENDER REACTOR

Presentation of Reactor

Reactor is an independent research organization working towards gender equality, young people and urban development. React! is an initiative against the public violence women and girls suffer in Skopje and the country. Gender Reactor is a space for all gender disaggregated data relevant in the efforts to achieve gender equality.



WOMEN'S ROOM

A room of one's own. A warm, intimate space for story-telling, exchanging experiences and ideas for new collaborations. Presentations open to the public.

Women's Room as a program for presentations, discussions and lectures by organizations and individuals from the civil sector, local and global, ran through all of the FIRSTBORN GIRL festival's editions, either as a defined presentation program or a diverse discourse program during the festival days.

FIRSTBORN GIRL #1 hosted the appearance of, among many others:

INITIATIVE HOW TO BECOME A GREAT FEMINIST?

Kontrapunkt presentation with Iskra Geshoska and Nikola Gelevski

Kontrapunkt is devoted to the support development and promotion of new art and culture practices, as well as the advancement of critical culture through intersectoral cooperation and establishing relations between culture and all social spheres.

The topic of discussion was the initiative How to Become a Great Feminist. "There are different ways to become a feminist. For instance, oppose sexism. Oppose racism, nationalism, homophobia, patriarchy. Fight for justice, freedom, womanhood. Not succumb to the pain and isolation. Increase your self-confidence, raise your awareness. Learn to get organized and advocate."

ИНИЦИЈАТИВА „КАКО ДА СТАНЕШ ВЕЛИЧЕСТВЕНА ФЕМИНИСТКА“

Претставување на „Контрапункт“ со Исира Гешоска и Никола Гелевски

„Контрапункт“ е здружение за поттикнување, развој и промоција на нови уметнички и културни практики, со цел развој на критичката култура преку интерсекторска соработка и воспоставување релации помеѓу културата и сите општествени слоеви. Во рамките на оваа презентација, потсетија на иницијативата „Како да станеш величествена феминистка“. Велат: „Постојат разни начини како да се стане феминист/ка. На пример, да му се спротивставиш на сексизмот. Да им се спротивставиш на расизмот, национализмот, хомофобијата, патријархалноста. Да се бориш за правда, за слобода, за женскост. Да не им се препушташ на болката и изолацијата. Да ја зголемуваш самодовербата, да ја прошируваш свеста. Да научиш да се организираш и да лобираш“.

ИСТРАЖУВАЊЕ

СТАТУСОТ НА ЖЕНАТА ВО ТРАДИЦИСКАТА СЕЛСКА ЗАЕДНИЦА И СЕМЕЈСТВО

Објавено: „ЕтноАнтропоЗум“, Институт за етнологија и антропологија, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 2001

Авторка: Анета Светиева – македонска уметница и доктор по етнологија и антропологија. Пензионирана редовна професорка е на Институтот за етнологија и антропологија при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Скопје.

Извадок

Сопствени теренски истражувања во Велешко (Р. Македонија), 1999

Во врска со статусот на жената во традициската семејна задруга и селската заедница, моделите од минатото наоѓаат поткрепа во податоците од рецентните теренски истражувања со информатори од најстарата генерација, споредени со примерите од кратките фолклорни жанрови (пословици, поговорки). Во таа смисла можеме да зборуваме за идеален модел на традициската култура каде што доминирал машкиот принцип со најголеми права и обврски, како и реален модел на традициската култура во кој жената, преку механизмите на женската супкултура, присвојувала значаен дел латентни права.

(...)

Обврски на жената која управува со женската работа: идеален модел: треба да се грижи за куќата; да биде правична и одговорна; правилно да управува со заедничките материјални и парични средства; да не биде груба со снаите; да не ги привилегира ќерките; да ги сноси последиците од штетите направени од членовите; да се грижи за угледот на семејството пред надворешниот свет; да се грижи за честа на ќерките и снаите; да се покорува на одлуките на мажот; да се грижи за миразот на девојките за мажење; да ги учи најмладите на семејните преданија; да ги учи најмладите на однос кон постарите; да ги учи на семејното стебло; да ги запознае со роднини до седмо колено, побратими и посестрими; да ги учи на народната религија; да ги научи да го почитуваат кумот и кумството.

Реален модел: жената релативно често применувала механизми на женската супкултура: за да се одржи во заедницата и да освои поголеми права: кражба, лага, дволичност, женска обредност како изворна моќ и заштита итн.

RESEARCH

WOMEN'S STATUS IN A TRADITIONAL RURAL COMMUNITY AND FAMILY

Published in:
EtnoAnthropoZoom, Institute of Ethnology and Anthropology, St. Cyril and Methodius University, Skopje, 2001

Author: Aneta Svetieva – Macedonian artist and Doctor of Ethnology and Anthropology. Retired professor from the Institute of Ethnology and Anthropology within the St. Cyril and Methodius University, Skopje.

Excerpt

Personal field research from the region of Veles (R. Macedonia), 1999

Pertaining to women's status in the traditional family farming and rural community, models from the past find support in data gathered from recent field research and conversations with informants from the eldest generations, contrasted with examples from the short folklore genres (such as proverbs, sayings). In that context, we can speak of an ideal traditional culture model, one with a dominant male principle, carrying the majority of rights and responsibilities, as well as a real traditional culture model in which women, by means of female subculture mechanisms, adopted a substantial part of the latent rights.

(...)

A woman's responsibilities managing women's chores: an ideal model: should take care of the household; be fair and responsible; properly manage joint property and finances; be respectful with daughters-in-law; not to prefer daughters over sons; liable for consequences resulting from other members' damages; maintain the family's reputation; protect her daughters' and daughters'-in-law honour; respect her husband's decisions; ensure the daughters' dowry; teach the children of the family traditions; teach the children to respect their elders; teach them of the family tree; introduce them to relatives from seven generations, blood brothers and sisters; teach them of the folk religion; teach them to respect the godfather and his legacy.

Real model: women relatively often employed mechanisms of the female subculture: to maintain her position in the community and adopt greater rights: steal, lie, hypocrisy, women's ceremonial traditions as a source of power and protection, etc."

РАБОТИЛНИЦА

ПРАКТИЧНА ЖЕНА

во соработка со Здружението „Домаќинки“ на Македонија

Инспирирана од иницијативата „Куварице“ на уметничката група „Шкарт“ од Белград. Везење во живо во соработка со Здружението „Домаќинки“ на Македонија од Скопје.

WORKSHOP

THE PRACTICAL WOMAN

with the Macedonian Association of Housewives

Inspired by Škart's "Kuvarice" Initiative from Belgrade. Live needlework, in collaboration with the Macedonian Association of Housewives from Skopje.



FSA CULINARY PERFORMANCE

THE TASTE OF LUNCH COOKED BY MEN

Concept: *Igor Angelov, Vlatko Delovski and Artan Sadiku*

The Food Science and Art Research Studio, explores the process of starting with an idea to a finished product by cooking food. It examines the relationship between the recipe and the final taste. Can any recipe be transformed to taste deliciously? The process aims to stress the importance of responsibility in cooking/creating of culinary/culture products.

ХНУ КУЛИНАРСКИ ПЕРФОРМАНС

ВКУСОТ НА МАШКИОТ РУЧЕК

Концепт: *Игор Ангелов, Влатко Деловски и Артан Садику*

ХНУ_Истражувачкото студио за храна наука и уметност, преку готвењето храна го истражува процесот од идеја до готово дело. ХНУ го поставува прашањето за врската помеѓу рецептот и крајниот вкус. Дали секој рецепт може да биде претворен во добар вкус? ХНУ преку целиот овој процес има цел да потенцира колку е важна одговорноста во готвењето/создавањето на кулинарските/културните продукти.

АРТАН САДИКУ

САКАМ ДА КАЖАМ... СЛОБОДА ВО КУЈНАТА

Концепт:
Упад во кујната, вметнување на нови вкусови, субверзија на традиционалното готвење и традиционалните улоги во кујната

РЕЦЕПТ

ARTAN SADIKU

ON MY MIND... FREEDOM IN THE KITCHEN

Concept:
Intrusion in the kitchen, introducing new tastes, subverting traditional cooking and traditional roles in the kitchen

RECIPE

1

Rice acquires new colours and tastes

- 1 kg or rice and 1 package of corn
- 500 gr cashew nuts
- 300 gr raw almonds
- parsley
- lemon
- mint
- curry powder
- raisins
- a package of dried red peppers (sweet)
- the meat is also sweet
- 3 turkey legs (smoked)
- a package of prunes (seedless)
- mustard 300gr

оризот добива нови бои и вкусови

- 1 кг ориз интегрален и 1 пакување пченица за варење
- 500 г индиски орев
- 300 г бадеми непечени
- магдонос
- лимон
- нане
- кари
- суво грозје
- суви пиперки, пакувани (благи) и месото е благо
- 3 мисиркини батаци (сувомеснати пакувани)
- пакување суви сливи (без коски)
- сенф 300 г

ИГОР АНГЕЛОВ

КУВАРО, ГОТВАЧО, СПАНАЌО И НЕЈЗИНИОТ ЉУБОВНИК...

АРТИКЛИ

IGOR ANGELOV

THE COOK, THE CHEF, THE SPINACH AND HER LOVER...

GROCERIES

- Spinach – 3kg
- Dried tomatoes – 1 package
- Dried basil – 1 spoon
- Olive oil – ½ litre
- Carrots – ½ kg
- Arugula – 2 bundles
- Prosciutto (beef) – 400gr
- Parmesan – 500gr
- Bread cubes – 4 packs
- Pepper
- Salt
- Balsamic Vinaigrette – ½ l
- Blue cheese (Paladin) – 400gr

- спанаќ – 3 кг
- домат сушен – 1 кеса
- босилек (сушен) – 1 парче
- маслиново масло – ½ литар
- Мориков – ½ кг
- ригола – 2 китки
- пршута (говедска) – 400 г
- пармезан во коцка – 500 г
- кубети (без зачини) – 4 кесички
- бибер
- сол
- оцет/балсамико – ½ кг
- мувлосано („Паладин“) сирење – 400 г

2



ВЛАТКО ДЕЛОВСКИ

КРОКЕТИ ОД МАШКИ РАЌЕ ЗА ЖЕНСКО СРЦЕ

АРТИКЛИ

VLATKO DELOVSKI

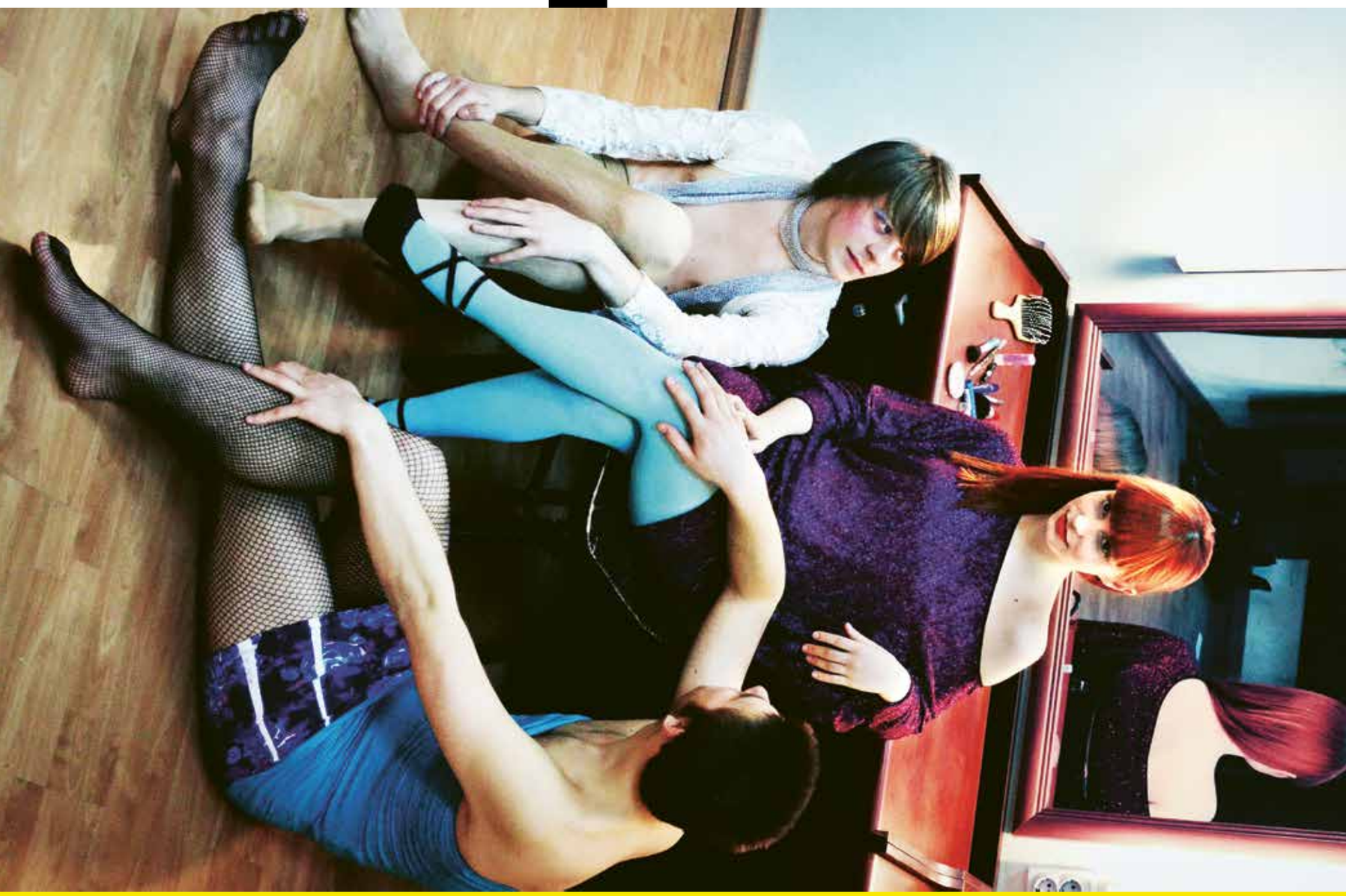
CROQUETS MADE BY MEN FOR WOMEN'S SOULS

- наут – 2 кг
- масло – 3 кг
- јајца – 30
- брашно – 1 кг
- кесички презла – 15
- кашкавал – 0,7 кг
- пилешка шунка – 0,7 кг
- компири – 1,5 кг
- лимон – 0,5 кг
- китка магдонос
- китка праз
- кромид 1 кг
- фолија
- салфетки – 6 пакетчиња
- целер – 1 корен
- „Фант“ за јофтиња – 2 кесички, купени
- лук – главица или две кесички во прав

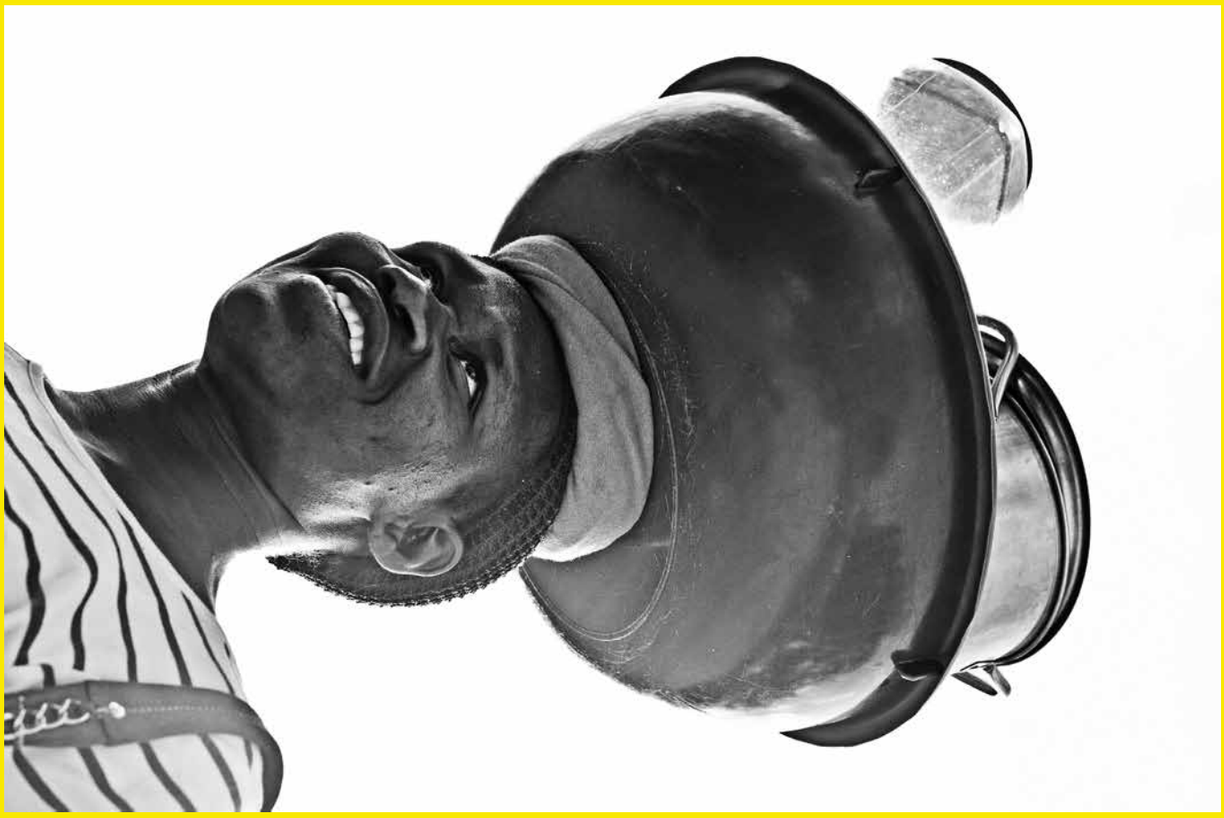
3

- Chickpeas – 2kg
- Oil – 3kg
- Eggs – 30
- Flor – 1kg
- Bread crumbs – 15 packages
- Cheese – 0,7kg
- Smoked Chicken – 0,7kg
- Potatoes – 1.5kg
- Lemon – 0.5kg
- Parsley
- Ice
- Onions 1kg
- Foil
- Paper towels – 6 rolls
- Celery – 1 piece
- Meatballs spice Fant – 2 packages, store bought
- Garlic – one or two packages of garlic powder

GROCERIES



Лево / Left: Фотографија:
Ана Јакимска / Photography: Ana Jakimska
Десно / Right: Фотографија:
Самир Љума / Photography: Samir Ljuma



ИЗЛОЖБА НА ФОТОГРАФИИ

8 март во интимниот фокус на Камка Тоциновски, Ѓорче Ставревски, Ана Јакимска, Иван Илиев, Наташа Гелева NeuErotik, Самир Љума, Катја Штркова, Димитар Апостолов, Менче Петреска и Филип Пајдаков.

PHOTOGRAPHY EXHIBITION

8th March in the intimate focus of Kamka Tocinovski, Gjorche Stavrevski, Ana Jakimska, Ivan Iliev, Natasha Geleva NeuErotik, Samir Ljuma, Katja Shterkova, Dimitar Apostolov, Menche Petreska and Filip Pajdakov.

Фотографафија: Ѓорче Ставревски /
Photography: Gjorche Stavrevski



Лево / Left: Фотографија: Катја Штркова /
Photography: Katja Shtrkova
Десно / Right: Фотографија: Наташа Гелева /
Photography: Natasha Geleva



SECRET

Албум: *Someday Soon,*
Believe Music во име на Password Production, 2012
Album: *Someday Soon,*
Believe Music on behalf of Password Production, 2012

THEY STARTED TALKING AND NEVER STOPPED
HE MADE HER FEEL FREE AND SHE MADE HIM LAUGH
HE HAD A SECRET HE DIDN'T SHARE
IN ONE HAND SHE HAD BIBLE AND IN OTHER GOD

THEN HE HAD TO WALK IN TO THE GARDEN AND
CUT THE FLOWERS IN BLOOM
THEN HE HAD TO WALK IN TO THE OCEAN AND NEVER RETURN
BUT WE ALL KNOW HE DIDN'T DO THAT FOR LOVE ONLY FROM A PAIN
ENABLE TO FIND HIS OWN WAY OUT STAYING ON HIS OWN ALONE

THEY STARTED FIGHTING AND NEVER STOPPED
HE MADE HER FEEL SAD AND SHE MADE HIM MAD
HE HAD A SECRET HE DIDN'T SHARE
IN ONE HAND SHE HAD BOTTLE AND IN THE OTHER A GUN

DID HE HAVE TO WALK IN TO THE GARDEN AND
CUT THE FLOWERS IN BLOOM
DID HE HAVE TO WALK IN TO THE OCEAN AND NEVER RETURN
BUT WE ALL KNOW HE DIDN'T DO THAT FOR LOVE ONLY FROM A PAIN
ENABLE TO FIND HIS OWN WAY OUT STAYING ON HIS OWN ALONE

THE FLOWERS WILL BLOOM AGAIN THE OCEAN WILL DRY...

CONCERT
JUNE

June is the product of three engineers' enthusiasm, infatuated with music. Established in October 2010, by Bojana, Dancho and Filip, the band has left an authentic trace on the Macedonian music scene, introducing a breath of fresh air with their mix of indie pop, Americana with a tinge of acoustic country pop.

КОНЦЕРТ
JUNE

June (Џун) е производ на ентузијазмот на тројца инженери длабоко вљубени во музиката. Формиран во октомври 2010 година од Бојана, Данчо и Филип, бендот остава автентичен траг на македонската музичка сцена, давајќи и здив на свежина со својот микс од инди-поп, американа со примеси на акустичен кантри поп.

BALLET PERFORMANCE
WOMEN WITH MUSTACHES. MEN WITHOUT BEARDS

Concept: *Ivana Kocevska*
Performing: *Ivana Kocevska and Igor Velanoski*

БАЛЕТСКИ ПЕРФОРМАНС
ЖЕНИ СО МУСТАЌИ. МАЖИ БЕЗ БРАДА.

Концепт: *Ивана Коцевска*
Играат: *Ивана Коцевска и Игор Веланоски*



3456789 10
123
ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
08.03.2013

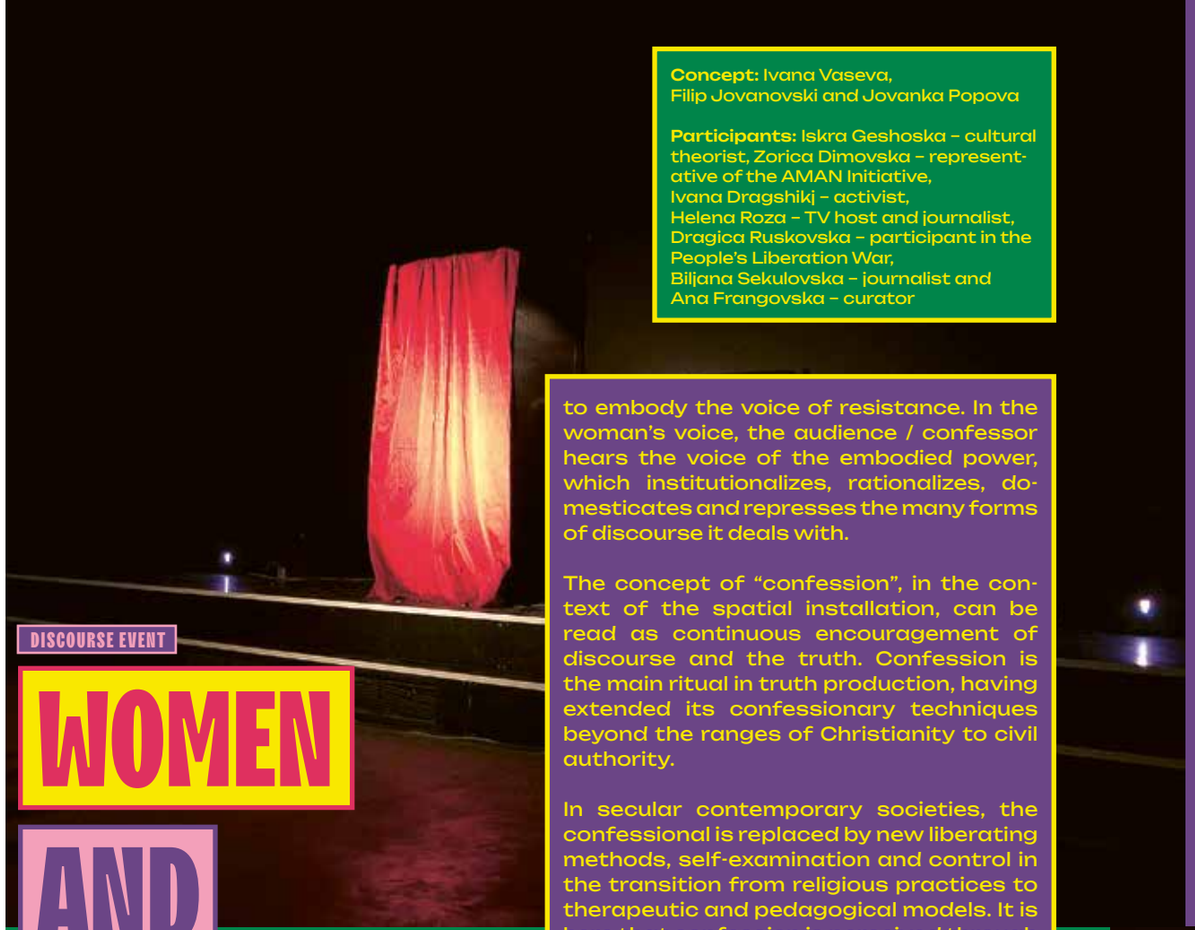
КОГА ПОСЛЕДЕН ПАТ СИ СЕ ПРЕПРАВАЛА ДЕКА НЕ МОЖЕШ ДА ЈА ОТВОРИШ ТЕГЛАТА СО ЏЕМ? НИЕ СМЕ ИНТУИТИВНИ, ТАЛЕНТИРАНИ И МОЖЕМЕ СЕ. ОДАМНА ЈА ПОБИВМЕ ИДЕЈАТА ЗА ПОСИЛНИОТ ПОЛ. И СЕГА ШТО? КОЈ КОМУ МУ ЈА КРАДЕ МАШКОСТА И ШТО СО НЕА?







WHEN WAS THE LAST TIME YOU PRETENDED YOU COULDN'T OPEN THE JAM JAR? WE ARE INTUITIVE, TALENTED AND WE CAN DO ANYTHING! WE HAVE DISPROVED THE IDEA OF THE WEAKER SEX LONG AGO. NOW WHAT? WHO IS STEALING MANHOOD FROM WHOM AND WHAT TO DO WITH IT?



DISCOURSE EVENT

WOMEN AND GENDER

Concept: Ivana Vaseva, Filip Jovanovski and Jovanka Popova

Participants: Iskra Geshoska – cultural theorist, Zorica Dimovska – representative of the AMAN Initiative, Ivana Dragshikj – activist, Helena Roza – TV host and journalist, Dragica Ruskovska – participant in the People's Liberation War, Biljana Sekulovska – journalist and Ana Frangovska – curator

THE PERSONAL IS POLITICAL

With the motto "the personal is political' as a starting point, a feminist reference from the 1960s and 1970s, this spatial installation, a symbolic representation of the intimate church ambient, the home of "confessions", proposes to act as a medium to transform the casual observer into a voyeur, someone forced to hear the "confession" and accordingly take the position of consolidating, re-examining and exposing the "identity" or problematizing the question: - "Who is this imaginary "preacher"? Considering the instrumentalized power positions in our society, to whom is the contemporary woman "expected" to "confess", i.e. explain herself? Confession as a method is an attempt to embody the voice of resistance. In the woman's voice, the audience / confessor hears the voice of the embodied power, which institutionalizes, rationalizes, domesticates and represses the many forms of discourse it deals with.

The concept of "confession", in the context of the spatial installation, can be read as continuous encouragement of discourse and the truth. Confession is the main ritual in truth production, having extended its confessionary techniques beyond the ranges of Christianity to civil authority.

In secular contemporary societies, the confessional is replaced by new liberating methods, self-examination and control in the transition from religious practices to therapeutic and pedagogical models. It is here that confession is perceived through the prism of a series of actions encouraging the subject to create discourse truth, very effective for the subject. Through the therapeutic feeling of releasing all problems the subject has to deal with, this truth has actual transforming effect on the person practicing it. This new form of confession presents an affirmation for the identity practicing "contemporary individualization methods not linked to others at the moment of affirmation."

Narration, as a feature of the confession method, i.e. the process of narrating the truth, is not its only attribute. Speech acquires a performative function, and while in its religious form a confession implies verbal admission, the contemporary alternative implicates declaring and revealing, recognizing or being open towards discovering new feelings and thoughts as part of one's identity. In that instance, confession is communicative but also an expressive act, a story in which the subject is (re)created by creating their own story, narrating the past, publicly, or at least in a dialogue with someone. The performative aspect in the narration process during confession implies "discipline", self-evaluation, and self-regulation, commencing with speech and movement control.
Concept for a discourse event

ЛИЧНОТО Е ПОЛИТИЧКО

Тргнувајќи од слоганот „личното е политичко", како феминистички референт од шеесеттите и седумдесеттите години, просторната инсталација што е симболичка репрезентација на црковен интимен амбиент во кој се одвива чинот на „исповед", има цел да стане медиум преку кој случајниот набљудувач го става во улога на воајер, на некој што е присилен да ја слушне „исповедта" и соодветно да се постави во однос на консолидирање, преиспитување и разоткривање на „идентитетот" или проблематизирање на прашањето за тоа: – Кој, всушност, е имагинарниот „проповедник"? Кому сè, имајќи ги предвид инструментализираните позиции на моќ во ова општество, „треба" да му се „исповеда", односно – дава отчет, современата жена.

Методот на исповед, всушност, е обид да се отелотвори гласот на отпорот. Она што публиката/исповедникот го слуша преку говорот на жената е гласот на отелотворена моќ, кои ги институционализира, рационализира, демистифицира и потиснува многуте форми на дискурс со кои се справува.

Притоа, концептот на „исповед" во контекст на просторната инсталација може да се чита двонасочно, како континуирано поттикнување на дискурсот и вистината. Исповедта е еден од главните ритуали што служат како алатки за продукција на вистина што го проширила полето на делотворност на своите исповедувачки техники надвор од границите на

ДИСКУРЗИВЕН НАСТАН

ЖЕНА И ПОЛ

Концепт: Ивана Васева, Филип Јовановски и Јованка Попова

Учесници: Искра Гешоска – теоретичарка на културата, Зорица Димовска – претставничка од иницијативата „АМАН", Ивана Драгшиќ – активистка, Хелена Роза – ТВ-водителка и новинарка, Драгица Русковска – учесничка во НОБ, Билјана Секуловска – новинарка и Ана Франговска – куратorka



0123456789 10 12
ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
08.03.2013

христијанството и во редот на граѓанските овластувања.

Во секуларните современи општества новите ослободувачки методи, самоиспитувања и контрола, на преминот од верските практики кон терапевтски и педагошки модели, ја заменуваат исповедалницата. Тука исповедта се перципира низ призма на низа постапки што го поттикнуваат субјектот кон создавање на дискурзивна вистина што станува делотворна за субјектот. Преку терапевтското чувство на ослободување од проблематиките со кои има потреба да се справува таа има ефективно трансформирачко дејство врз лицето што ја практикува. Оваа нова форма на исповед е афирмација за идентитет што вклучува „современи постапки на индивидуализација, односно оние што не се врзуваат со другите во моментот кога се потврдува тој“.

Наративноста како карактеристика на методот на исповед преку процес на раскажување на вистината не е единственото својство што го поседува таа. Говорот се здобива со перформативна функција и ако во својата религиозна форма исповедта значи вербално признавање, во современата варијанта таа вклучува декларација и откривање, препознавање или приемчивост за откривање на нови чувства и размисли што се дел од нечиј идентитет. Во тој случај, исповедта е и комуникациски и експресивен чин, приказна во која субјектот се (ре) создава преку создавање на сопствената приказна, прераскажување на минатото, пред јавноста или барем во дијалог со друг. Перформативноста на процесот на раскажување во исповедта вклучува „дисциплина“, самоевалуација, како и саморегулација, почнувајќи со контрола на говорот и држењето.

Оттука, методот на исповед може да се чита одделно како дискурзивна форма на проблематиката на репресија и на субјективитетот одделно; или воедно и како процес на откривањето на вистината, или како нејзина реинвенција.

Концепт за дискурзивниот настан

MEDIA COVERAGE



Базар на ракотворби
Artisan Bazaar

FIRSTBORN GIRL

Published: 15.03.2013, Blog “Vezilka”

Excerpt
The girls from Tiiiit! Inc. gave birth to a healthy female baby! The firstborn event organized to honour the International Women’s Day held in МКС, is a healthy, progressive, rosy-cheeked idea. An idea introducing changes. An idea dawning a new day. On kindness, courage, inspiration. On the strong-gentle creature: the woman. Attendance was large, expecting to grow larger in future! Check out the story on the creation of a new history through the photos by Em Ellephantski, Karadzovski Kristijan and my poor phone shoots.

ПРВО ПА ЖЕНСКО: АИРЛИЈА!

Објавено: 15.03.2013, Блог „Везилка“

Извадок
Девојките од Тиииит! Инк. породија здраво женско бебе! Првороденият настан за одбележување на Меѓународниот ден на жената во нивна организација што се одржа во МКЦ, е здрава, напредна, румена идеја. Идеја што ќе донесе промени. Што ќе раздени нови утра. За милоста, за храброста, за инспирацијата. За силно-нежното суштество: жената. Одзивот беше голем, одекот ќе биде уште поголем! Низ фотографиите на Em Ellephantski, Кристијан Караџовски и моите кутри снимки од телефон, погледнете ја приказната за создавањето на една нова историја.

FIRSTBORN GIRL OR A DIFFERENT CELEBRATION OF MARCH 8TH

Author: Ljupco Jolevski
Published: 06.03.2013,
Radio Slobodna Evropa

Excerpt
The event is completely misinterpreted. March 8th above all is the day of the working woman, and we believe it should be celebrated with an activity, not merely by observing women’s aesthetic aspects. Consequently, our objective was to involve literally people from all ages and women dealing not only theoretically with the women’s issue, but rather living it in practice and facing all the challenges of contemporary women today.”

Jana Kocevska, Tiiiit! Inc.

“The event was outlined not merely on feminism or equal rights advocacy. Rather, it strives to place the female subject as heterogenous more broadly in society, and recognize it as active.”

Jana Stardelova, Tiiiit! Inc.

ПРВО ПА ЖЕНСКО ИЛИ ПОИНАКВО ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ НА 8 МАРТ

Автор: Љупчо Јолевски
Објавено: 06.03.2013,
Радио Слободна Европа

Извадок
„Сметаме дека тотално погрешно се толкува овој настан. 8 Март, пред сè, е празник на работната жена и ние мислиме дека треба да се прослави со некоја активност, а не да се гледа само на естетската страна на женатa. Затоа со овој настан имавме цел да ги вклучиме буквално сите возрасти и жените кои не само теориски се занимаваат со женското прашање туку и практично го работат и се соочуваат со предизвиците на современата жена денес.“

Јана Коцевска, Тиииит! Инк.

„Ние овој настан го зацртавме така што тој не се базира само на феминизам или само на залагање на еднакви права туку сака и да го постави женскиот субјект како хетероген и да го постави пошироко во општеството и во исто време да се препознае како активен.“

Јана Старделова, Тиииит! Инк.

МЕДИУМСКИ ОБЈАВИ



Женска соба
Women's room

2

ПРВО ПА ЖЕНСКО „Пробуваме да бидеме гласни и да ги уриваме нормите во општеството што одамна чекаат на промена. Формите на репресија кај нас сè поприсутни од кога било и тоа во повеќе сфери на нашето живеење, не само од родовиот аспект. Ова е начинот на кој ние знаеме и умееме да се бориме.

Активизам секогаш и секаде постои, но дали се забележува и дали менува нешто во местото каде што живееш е прашање отворено за коментирање. Со ПРВО ПА ЖЕНСКО пробуваме да ги собереме на едно место оние луѓе кои се активни во создавање на нови простори на дејствување поинаков од оние што се конвенционални и застарени. Во изминатиот период од две-три години во Македонија веќе почнуваат да се случуваат таквите настани. Има некоја свежина во културниот простор во земјата и покрај повеќето секојдневни разочарувања што ги гледаме. Има храбри млади луѓе кои ги прават тие промени. Храброста ја гледаме во дејствувањето како незавиосен субјект против сите оние конвенционалности и против моќните политики што нè задушуваат наместо да ни помагаат. Не сакаме да стане нечии модели на граѓани. Според нас, да се биде храбар значи сам да направиш избор и да ги промениш оние работи што не ти се допаѓаат. Тоа е тешко, но потребно е дејствување.

Хероина за нас е секоја жена која нема да потклекне на репресиите што ги доживува во секојдневието. Тоа значи цврсто заземање став и уривање на стереотипите од кои многу жени не можат да се ослободат. Понекогаш е потребно малку повеќе храброст за тоа, но промената што се случува е бесценета! Се надеваме дека ПРВО ПА ЖЕНСКО ќе влијае барем малку во охрабрување на жените и во појавата на нови, секогаш потребни хероини.“

Наместо изјава кон изданието, извадоци од интервјуто на организаторките на ППЖ за „Никулец“, 28.2.2014

FIRSTBORN GIRL / “It is an attempt to be loud and destroy society’s norms, long waiting for a change. Repression forms are more present than ever in most spheres of living, not only from a gender aspect. This is how we know and can fight.”

“Activism has always existed and will continue to throughout the world, but whether it is perceived and changes anything in your place of living is another question. FIRSTBORN GIRL is an attempt to gather in one place people active in creating new spaces of agency, different than the conventional, old-fashioned ones. In the past couple of years, Macedonia has already witnessed such events. Fresh air is permeating the culture space, despite the numerous disappointments observed daily. Certain young people are bold enough to introduce changes. Courage is acting independently against all conventionalities and power politics, suffocating instead of helping us. We refuse to become someone else’s model citizens. Being brave is making your own choices and changing the things you don’t like. No matter how difficult, action is needed.

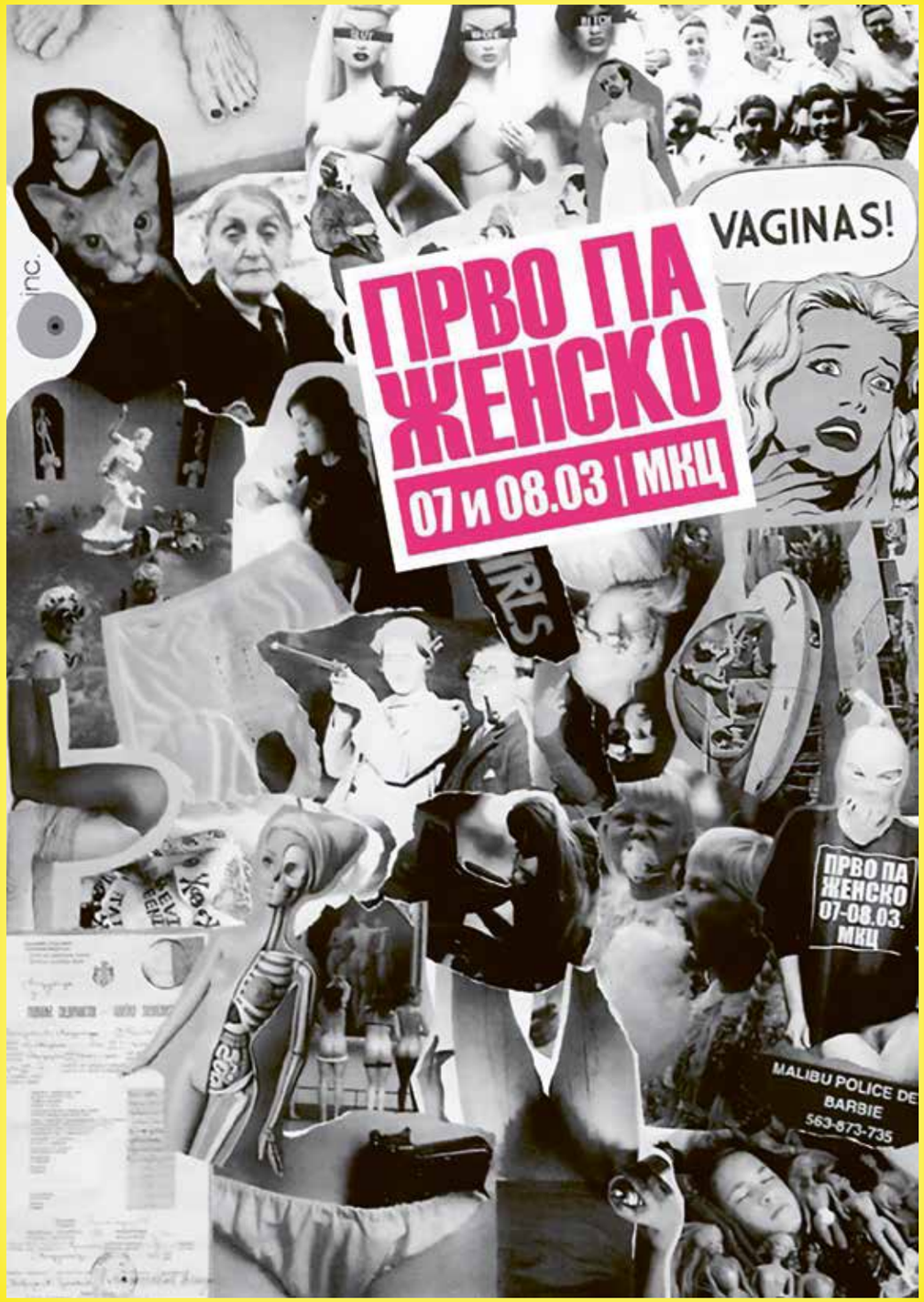
“A heroine, to us, is any woman refusing to yield to the repression experienced daily. It means making a stand and destroying stereotypes enslaving many women. At times it may take a little more courage, but the resulting change is priceless! We hope that FIRSTBORN GIRL will encourage women even the slightest and incite the appearance of new, always necessary heroines.”

Instead of a statement on this Festival’s edition, excerpts from an interview with FIRSTBORN GIRL organizers, Nikulec, 28.2.2014

7–8.3.14

Младински културен центар – Скопје
Youth Cultural Centre (МКС) – Skopje

ПОСТЕР – колаж: Јана Коцевска,
графичко обликување: Магдалена Дилевска
POSTER – Jana Kocevska, graphic design: Magdalena Dilevska
How the Poster was Tempered for the Lowest-Budget
and Most Exciting Edition of FIRSTBORN GIRL



ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА

ДЕН 1

Женска соба: „Матка“ – платформа за слободен пристап до легален абортус; „Реактор“ – организација што се занимава со истражувања во сферата на родовата еднаквост; младите и урбаниот развој со цел креирање политики / **Филмска програма** во соработка со Студиорум, Pravo Ljudski Film Festival и Women Make Movies, концепт: Кумјана Новакова: The Queen, Manuel Abramovich, Argentina (2013); The Marina Experiment, Marina Lutz, USA (2009); Night Cries: A Rural Tragedy, Tracey Moffatt, Australia (1990); The Body Beautiful, Ngozi Onwurah, UK (1991); Buoyant, Julie Wyman, USA (2004); Even if she had been a criminal, Jean-Gabriel Périot, France (2006) / **Изложба:** Human Beings – God's Only Mistake#5, Wasted Rita / **Перформанс:** Класична механика, Haveit / **Диџеј-сет:** Дамите бират, Теодор Поповска и Валентина Миновска.

ДЕН 2

Детско катче со „Никулец креатива“ и „Чекор по чекор“ / Работилница за изработка на фанзини: Making zines is easy as fuck / **Женска соба:** Haveit – презентација, „BeFem“ – фестивал на феминистичката култура и активизам од Белград / **Антипредавање:** Собата на Вулф – наш проект: „Осумдесет и шест години подоцна“, Маја Бојаџиевска, Славица Србиновска и Рајна Кошка Хот / **Поетско читање** со „ЛезФем“: Сафо од нашата улица / **Театарски перформанс:** „Лузни“, режија: Драгана Стојчевска, играат: Ирена Илиевска, Талија Настова, Ангела Стојановска, Емилија Мицевска,



Нина Максимова и Ивана Павлаковиќ / **Филмска програма** во соработка со Студиорум, Pravo Ljudski Film Festival и Women Make Movies, концепт: Кумјана Новакова: Seven Women. Seven Sins., продуценти: Макси Коен, Маја Константин и Брицит Крамер (1987) / **Концерт:** Punchke (CRO), Chreasus Jist (SRB), June (MKD), Karmakoma (SLO) и Kontradikshn (SLO).

ПОСТОЈАНО

Женска архива 2.0, „Бори се женски“ / **Фем книжарница**, издавачки куќи: „Табахон“, „Слово“, „Сигма Прес“, „Или-или“, „Темплум“, „Магор“, „Фабрика књига“, „Академска книга“ и „Блесок“ / **Базар:** Wizart, Just Because, Плетени колачиња, Глигор Кузмановски, ATAMI & Gaya, Em Ellephanstki, M craft's, Black Fox, Drama Studio, Bip Art, Soro Jewelery, Александра Шекутковска, LUDUS, IsNoGood, Мима Пејоска, KAPKA Jewelry и Ѓорѓе Јовановиќ.



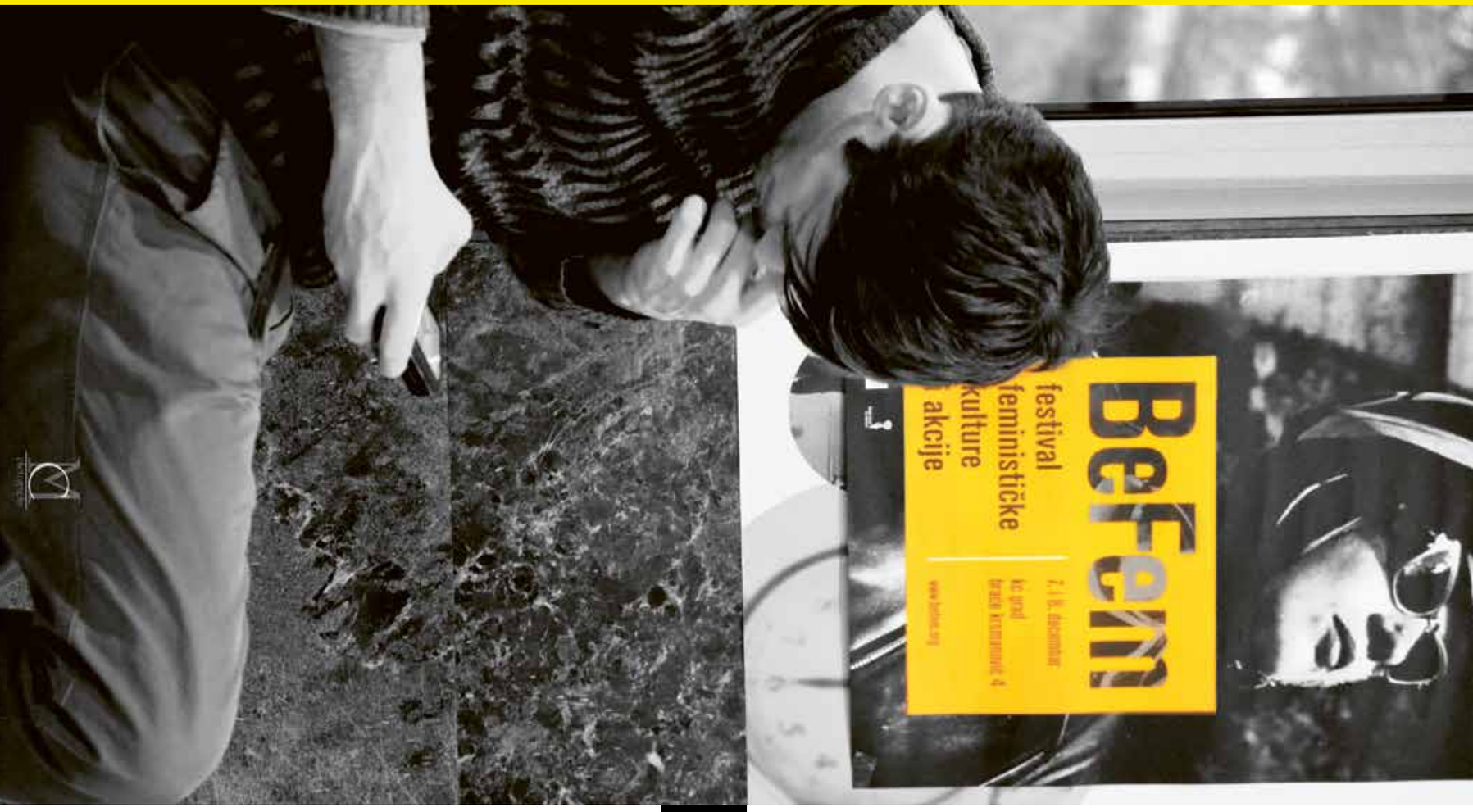
Промотивен флаер за ПРВО ПА ЖЕНСКО 2
Promotional flyer for FIRSTBORN GIRL #2

Sappho from Our Street / **Theatre Performance:** Scars, director: Dragana Stojcevska, cast: Irena Ilievska, Talija Nastova, Angela Stojanovska, Emilija Micevska, Nina Maksimova and Ivana Pavlakovic / **Film Program** in cooperation with Studiorum, Pravo Ljudski Film Festival and Women Make Movies, concept: Kumjana Novakova: Seven Women. Seven Sins, producents: Maxi Coen, Maya Constantine and Briggitte Kramer (1987) / **Concert:** Punčke (CRO), Chreasus Jist (SRB), June (MKD), Karmakoma (SLO) and Kontradikshn (SLO).

PERMANENT SETTING

Women's Archive 2.0, Fight Like a Girl / **Fem Bookstore,** publishing houses: Tabahon Publishing, Slovo, Sigma Press, Ili-Ili, Templum, Magor, Fabrika Knijiga and Blesok / **Bazaar:** Wizart, Just Because, Knitted Cookies, Gligor Kuzmanovski, ATAMI & Gaya, Em Ellephanstki, M craft's, Black Fox, Drama Studio, Bip Art, Soro Jewellery, Aleksandra Shekutkovska, LUDUS, IsNoGood, Mima Pejoska, KAPKA Jewellery and Gjorgje Jovanovic.

Промотивен материјал на БеФем
Promotional material for BeFem



МАТКА

платформа за слободен пристап до легален абортус

„Матка“ на ПРВО ПА ЖЕНСКО го промовира второто издание на весникот „Избор“ и второто промотивно видео од својата иницијатива „Мое тело – мој избор!“

Тиииит! Инк., поттикнати од нетранспарентноста, од бруталната насилност и од застрашувачката брзина на носењето на Законот за прекин на бременоста, заедно со Х.Е.Р.А. – Асоцијација за здравствена едукација и истражување, „Реактор – Истражување во акција“, „ЛезФем – ЛГБТИ центар за поддршка – Хелсиншки комитет за човекови права на РМ“, Коалицијата „Сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници“, „Бори се женски“, Здружението „Студентска организација Излез“, „Контрапункт“ и „Акција Здруженска“ ја создадоа „Матка“. „Матка“, во рамките на својата иницијатива „Мое тело – мој избор!“, чија цел е да укаже на сериозниот посег во основните човекови права што се случи со донесувањето на новиот закон за прекин на бременоста, работи на запознавањето на поширокатa јавност со последиците од донесениот закон и на нејзино активно вклучување во акциите за пристап до слободен и легален абортус. Поширокатa јавност ги подразбира сите – и мажите и жените, и младите и возрасните, и оние што допрва ќе создаваат семејства и оние што веќе ги имаат. Затоа, овој закон не е само женски проблем. Тој сериозно допира и во интимата на мажите. Со овој закон сме соочени сите. И само прашање на време е кога ќе нè допре. А тој допир, земајќи ги предвид содржината на Законот и мотивот на кој се темели, ќе биде болен. И крвав. „Матка“ е тука постојано да потсетува дека никој нема апсолутна ингеренција врз нашите најинтимни одлуки освен нас самите. Дека политиките што се однесуваат на нашите тела, срца и глави не можат да се менуваат без да бидеме прашани. Дека мавтањето со закони што ни ги загрозуваат основните човекови права не смее да се користи за дефокусирање на вниманието на јавноста од политичките и од економските неуспеси на државата. Одбивањето да се прават и да се раѓаат деца под притисок на националистичките политики, во држава што тоне во сиромаштија, нема никаква врска со одговорноста кон нацијата. Родителството не е законска обврска, туку лична и најинтимна потреба. Слободата на човекот се остварува низ практикување на правото на избор. А абортусот е токму тоа, еден можен избор. И, затоа, демократските општества имаат обврска да го направат легален, сигурен и достапен.

Иницијативата „Мое тело – мој избор!“ е поддржана од Фондацијата Отворено општество – Македонија. Од иницијативата произлезе печатењето на четири броја на весникот „Избор“!



MATKA (WOMB)

A Platform for Free Access to Legal Abortion

“Matka” is promoting the second issue of the newspaper “Izbor” and the second promotional video of the “My Body – My Choice!” initiative”!

Tiiiit! Inc., driven by the non-transparency, the brutal violence and the frightening speed the adoption of the Law on Termination of Pregnancy acquired, together with H.E.R.A – Health Education and Research Association, Reactor – Research in Action, LezFem – LGBTI Support Centre – Helsinki Committee for Human Rights of RM, Coalition Sexual and Health Rights of Marginalized Communities, Fight like a Girl, Student Organization “Izlez”, Contrapunct and Akcija Zdruzenska created Matka. The Initiative “My Body – My Choice!”, focusing on the imminent intrusion on human rights the adoption of the new Law on Termination of Pregnancy would cause, works towards familiarizing the general public with the consequences of the adopted law, encouraging its active involvement in activities towards free and legal abortion access. The general public implies everyone – men and women, young and old, people with families and those yet to establish families. The Law does not affect only women. Rather, it is also an intrusion of the intimate sphere of men as well. Everyone is facing its consequences. It is only a question of time when the storm will unleash. A painful impact, at that, considering the wording of the Law and the motivation. Bloody as well. Matka has found its mission to be a constant reminder that making the most intimate decisions falls under no one’s jurisdiction but our own. That when policies referring to our bodies, hearts and minds are concerned, we decide. That boasting around with laws endangering basic human rights will not distract the public from the political and economic failures the country is facing. Refusing to make or give birth to babies coerced by nationalistic policies, in a country overwhelmed by poverty, has nothing to do with duty to one’s nation. Parenthood isn’t legally mandatory, but a personal and most intimate need. Freedom is achieved only when practicing the right to choose. Abortion is one possible choice. Precisely because of that, democratic societies have a duty to make it legal, safe and accessible.

The Initiative My Body-My Choice! is supported by the Foundation Open Society – Macedonia. It resulted with three editions of the newspaper Izbor!

„Избор“, весник на Матка – платформа за слободен пристап до легален абортус
“Izbor”, newspaper published by Matka (Womb) – Platform for Free Access to Legal Abortion

Повик за протест против предлог-законот
за прекинување на бременоста
Организиран од Х.Е.Р.А., 29.05.2013

НЕ ЗА ЗАКОНОТ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ДОНЕСЕ ПО СКРАТЕНА ПОСТАПКА. НЕ ЗА ЗАКОНОТ ШТО ЌЕ ГИ ОГРАНИЧИ ПРАВАТА НА ЖЕНИТЕ ЗА ПРИСТАП ДО АБОРТУС.

ЗОШТО ДА СЕ ПОВЛЕЧЕ ПРЕДЛОГ-ЗАКОНОТ ЗА ПРЕКИНУВАЊЕ НА БРЕМЕНОСТА?

1

Предлог-законот за прекинување на бременоста ја укинува/брише досегашната одредба на слободен избор на жената за прекин на бременоста до десеттата гестациска недела преку воведување на рестрикциски механизми што не се базирани на научни сознанија и медицина – базирана на докази ниту во согласност со постојните медицински насоки за прекинување на бременоста дефинирани од страна на Светската здравствена организација:

- доставување на писмено барање од страна на жената за прекин на бременоста,
- давање на писмена согласност за интервенцијата од страна на жената,
- задолжително предабортус советување,
- известувување на брачниот партнер,
- поставување на задолжително време за чекање од три дена по советувањето за да може да се изведе интервенцијата,
- доставување потврда од гинеколог-специјалист.

Одредбите во член 6 од предлог-законот за прекинување на бременоста по нејзино барање до десеттата недела се во колизија со член 2 од предлог-законот што дефинира дека за прекинување на бременоста слободно одлучува жената, основа по која најмногу се цени колку земјите ги почитуваат слободите и дигнитетот на жените и се стремат кон постигнување на родова еднаквост.

2

Предлог-законот во голем дел ја централизира моќта на одлучувањето во Министерството за здравство, односно министерот лично преку:

- подготовка на форматот за писмено барање за абортус,
- воспоставување акти за советување и клинички протоколи,
- формирање на првостепени комисии во здравствените институции.

Со ова се нарушува автономноста и способноста/капацитетите на здравствените установи задолжени да ја вршат оваа дејност особено што абортусот во законот се дефинира како медицинска интервенција и со тоа експертизата треба да лежи во професионалниот кадар и здравствените установи и медицинската фела (лекарска комора). Формирањето комисија во здравствената установа од страна на министерот дополнително ќе ја бирократизира процедурата за жената која поднела барање, а индиректно министерот ќе биде во улога на одлучувач дали на жената да ѝ се прифати барањето или не.
3. Високи парични казни, како и воведување мерка затвор за лекарите кои не се придружуваат до одредбите во овој закон дури за процедури што не се животозаканувачки (водење евиденција, известување партнер) не содејствуваат со казните при изведување на други медицински интервенции, а дополнително го урива дигнитетот на лекарите и самата професија.

Извор: Повик за протестот на „Фејсбук“

КРАТКА ХРОНОЛОГИЈА

Сè до јуни 2013 година, Република Македонија имаше особено либерален закон за абортус, кој потекнуваше од нејзиното социјалистичко минато. Во 2013 година, Владата, преку Министерството за здравство, поднесе до Собранието предлог-закон за прекинување бременост што требаше да биде донесен по скратена постапка. Ова предизвика бурни општествени реакции и протести, предводени од организации од граѓанскиот сектор. И покрај сите реакции, собранието го донесе законот на десетти јуни 2013 година, само дваесет дена откако го доби неговиот прв нацрт. Во септември 2013 година, употребувајќи го единствениот преостанат демократски механизам за измена на законот што веќе беше степен во сила, една професорка по право и четири НВО поднесоа до Уставниот суд иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на законот. На седницата на Уставниот суд на осми октомври 2014 година, сите, освен една од судиите/јките, се изјаснија дека не го сметаат законот за проблематичен и во целост ја отфрлија иницијативата. Спротивставената судијка, Наташа Габер-Дамјановска, излезе со издвоено мислење.

Овој закон беше на сила сè до новиот Закон за прекинување на бременоста, донесен на 22.05.2019 година. Со него се укинуваат постојните административни процедури и бариери, кои го одложуваат спроведувањето на постапката за прекин на бременоста.

Користени извори: „Закон за прекинување на бременост од 2013 година: Јасна слика за укинувањето на демократијата во Македонија“, д-р Ана Мишковска-Кајевска, Светски политиколошки конгрес, Познањ, Полска, 2016, и Соопштение, Министерство за здравство на РСМ, 03.06.201

A Call for Protest against the
Draft-Law on Termination of Pregnancy
Organized by HERA, 29.05.2013

SAY NO TO THE LAW ABOUT TO BE ADOPTED IN A SHORTENED PROCEDURE. SAY NO TO THE LAW RESTRICTING WOMEN'S RIGHTS TO ABORTION.

WHY THE DRAFT-LAW ON TERMINATION OF PREGNANCY SHOULD NOT BE ADOPTED

1

The Draft-Law on Termination of Pregnancy revokes the provision allowing women to freely decide whether to terminate pregnancy during the first 10 weeks, by introducing restrictive mechanisms not scientifically or evidence-based, straying from current medical guidelines on termination defined by the World Health Organization:

- submission of a written request to terminate the pregnancy by the woman;
- requesting a written consent for the intervention by the woman;
- mandatory pre-abortion counselling;
- mandatory notification of the spouse;
- providing a three-day period for counselling, prior to the intervention;
- submitting a certificate from a specialist gynaecologist.

The provisions in Article 6 on terminating a pregnancy within 10 weeks at the woman's request are contrary to Article 2, stipulating that the woman freely decides whether to terminate the pregnancy. This freedom is key in assessing how much a country respects women's freedoms and dignity and aims towards achieving gender equality.

2

The Draft-Law greatly centralizes the decision-making towards the Ministry of Health, in particular the Minister personally, by:

- Issuing a format for the written request for abortion;
- establishing regulations for counselling and clinical protocols;
- establishing first-committees in health care institutions.

This violates the autonomy and the ability/capacity of health care institutions competent to perform termination of pregnancy, particularly since the Draft-Law defines abortion as a medical intervention hence competence should rest on the professional staff and health institutions, as well as the medical profession (The Medical Chambre). The establishment of the health commission by the Minister further complicates the administrative procedure for the woman submitting the request, making the Minister indirectly in charge of making the decision to reject or approve the request.
3. High fines and introducing imprisonment for doctors who do not comply with the provisions of the Draft-Law for non-life-threatening procedures (keeping records, notifying the partner) does not correspond to the penalties set forth for other medical interventions, and further undermines the dignity of doctors and the profession itself.

Source: A Call to Protest posted on Facebook

BRIEF CHRONOLOGY

Until June 2013, the Law on Abortion in Macedonia was quite liberal, having derived from the country's socialist past. In 2013, the Government, acting through the Ministry of Health, submitted a Draft-Law on Termination of Pregnancy to the Assembly, to be adopted in a shortened procedure. It prompted a surge of social response and protests, led by civil-society organizations. Despite the reactions, the Assembly adopted the Law on June 10th, 2013, only 20 days after having received the first draft. In September 2013, utilizing the only remaining democratic mechanism to amend the Law in force, a law professor and four NGOs submitted an application to the Constitutional Court for initiating an assessment procedure of the Law's constitutionality. At a session held on October 8th, 2014, all but one of the Constitutional judges declared the law to be acceptable and rejected the initiative in full. Natasha Gaber-Damjanovska, the only opposing Judge, issued a press statement with her individual opinion.

The Law was in force until the adoption of the new Law on Termination of Pregnancy in May 22nd, 2019. The new Law revoked all existing administrative procedures and obstacles postponing the termination of pregnancy.

Sources: "2013 Law on Termination of Pregnancy: A Clear Depiction on Democracy Failure in Macedonia," d-r Ana Mishkovska Kajevska, World Congress of Political Science, Poznan, Poland, 2016 and Announcement, Ministry of Health of RNM, 03.06.2019



Wasted Rita на отворањето на нејзината изложба наПРВО ПА ЖЕНСКО 2, фотографија: лична архива

Wasted Rita at the opening of her first exhibition at FIRSTBORN GIRL #2, photo: personal archive

WASTED RITA AT FIRSTBORN GIRL

EXHIBITION
Human Beings –
God's Only Mistake#5

WASTED RITA is a mixture of many hours spent in a religious college, an adolescence distorted by Black Flag and a massive willpower to take over the world. A freelance illustrator, graphic designer, sarcastic as needed and a full-time thinker who must write about life and human behaviour. Her work has been featured in countless art and graphic design websites, magazines and books. She is presenting her work for the first time on FIRSTBORN GIRL in Skopje. HUMAN BEINGS - GOD'S ONLY MISTAKE#5 is an ongoing series of exhibitions (PART 1: DINAMO 10, Viana do Castelo, PT (March, 2013); PART 2: Rundlauf Festival, Bochum, GER (May, 2013); PART 3: Idrawalot Gallery, Berlin, GER (June, 2013) and PART 4: TReNuTaK.39, Zagreb, CRO (September, 2013) having in common the unceasing desire and interest for exploring, reflecting and collecting floor emotions, actions, ideas and making up assumptions about the mankind every day. This project can be seen as a never-ending thesis about being a human and, consequently bowing to fate, the biggest mistake macrocosm has ever seen. Keep calm and blame it on the Holy Spirit.

РАБОТИЛНИЦА ЗА ИЗРАБОТКА НА ФАНЗИНИ
Making zines is easy as fuck

Фанзин е Do It Yourself списание составено од текстови и слики посветени на сè она што го сака младата и урбана публика (фановите, па оттаму фан-зин). Фанзинот претставува облик на изразување најблизок до панк-супкултурата, но еднакво присутен во сите супкултури. Работилницата што ја водеше Wasted Rita е структурирана како серија прашања и одговори за историјата на културата на создавање фанзини и за нивната важност како алатка за промоција и застапување на женските права. Примери, практични упатства и креирање направи-сам-фанзин.

ZINES WORKSHOP
Making Zines is Easy as Fuck

A Fanzine is a do-it-yourself publication composed of texts and photos dedicated to everything young and urban audiences love (fans, hence fan-zine). A fanzine, as a form of expression, is most common in the punk subculture. This workshop, led by Wasted Rita consists of series of Q&As about the history of zine-making and their importance as a tool for activism and advocacy for women's rights. Examples, practical guidelines and making a do-it-yourself zine.

ИЗЛОЖБА
Human Beings – God's Only Mistake#5

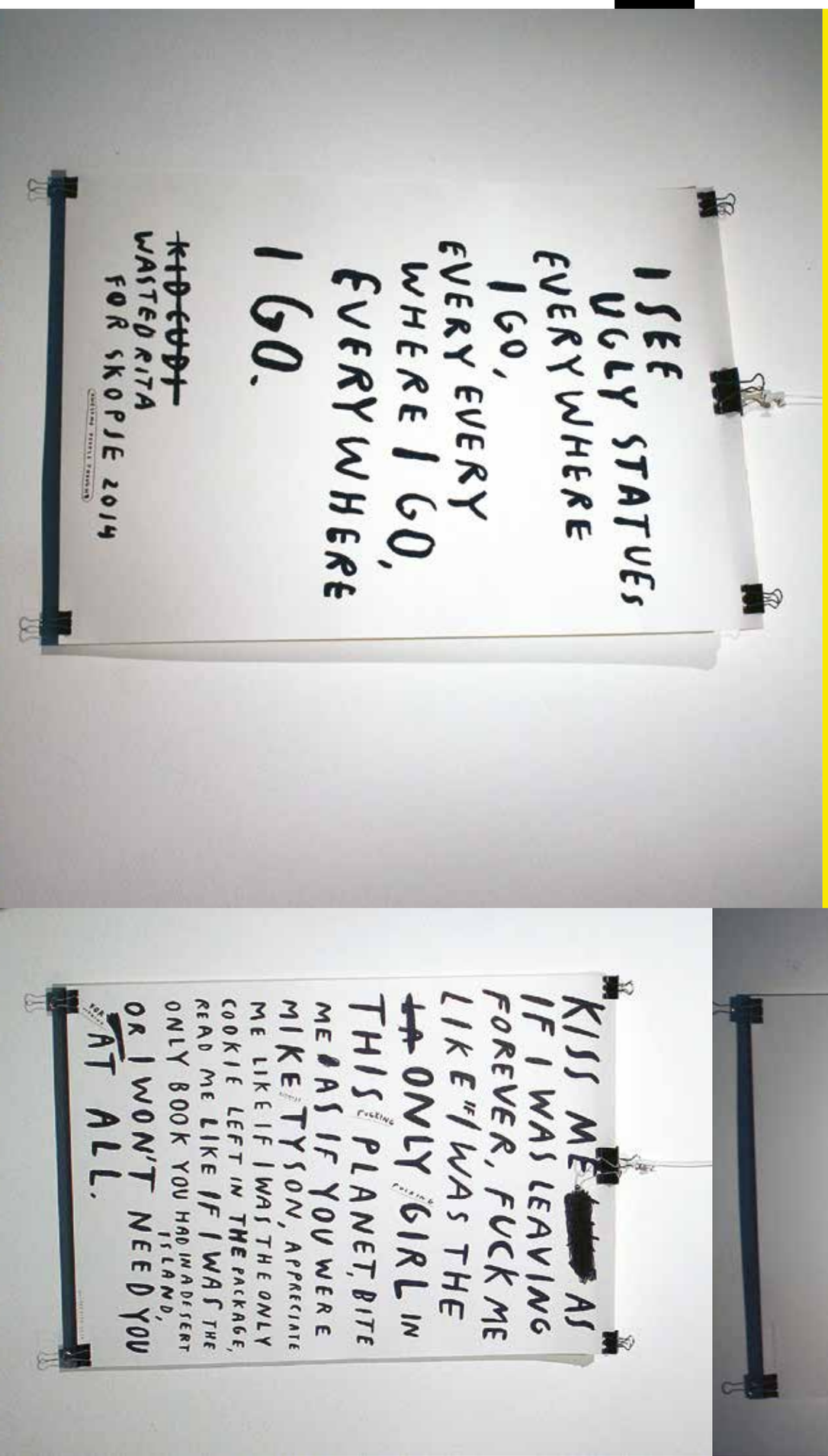
WASTED RITA е микс од многу часови поминати на религиозен колеџ, адолесценција расипана од „Блек флег“ и силна волја да завладее со светот. Фриленс-илустраторка, графичка дизајнерка, саркастична колку што е тоа неопходно, сака да пишува за животот и за човековото однесување. Нејзините дела можете да ги најдете на безброј сајтови за уметност и графички дизајн, списанија и книги. На ПРВО ПА ЖЕНСКО по првпат ќе ги претстави своите дела во Скопје. HUMAN BEINGS – GOD'S ONLY MISTAKE#5 е дел од серијата самостојни изложби [Дел 1: DINAMO 10, Viana do Castelo, PT (март 2013); дел 2: Rundlauf Festival, Bochum, GER (мај 2013); дел 3: Idrawalot gallery, Berlin, GER (јуни 2013); и дел 4: TReNuTaK.39, Zagreb, CRO (септември 2013)] што ги поврзува незапирливата желба и потреба за истражување, рефлектирање и архивирање емоции, акции, идеи и секојдневни претпоставки за природата на човекот. На овој проект може да се гледа како бескрајно теоретизирање за тоа што значи да се биде човек и да се потклекне пред судбината, најголемата грешка што му се случува на макрокосмосот. Само опушти се и обвини го за СЀ Светиот дух.



Making Zines Is Easy as Fuck работилница / workshop

„Рита ја следиме веќе подолго време и сме нејзини големи фанови. Таа е една од нашите урбани хероини која доаѓа од Португалија и со која често се идентификуваме. Решивме да ја поканиме и да видиме дали ќе прифати да дојде на ПРВО ПА ЖЕНСКО. По размената на само еден мејл, сфативме дека сме на иста бранова должина со неа и ја прифати нашата покана.
Тоа нè изналтираше, буквално! Сè уште не ни се верува дека ќе ја шетаме Рита во нашето Скопје, дека ќе има изложба во МКЦ и дека ќе држи ултра кул работилница за изработка на фанзини, медиум што порано и можеше да се сретне кај нас, но сега многу ретко. Со Рита сакаме да ја потенцираме важноста од создавање фанзини и сакаме да ја иницираме повторно таквата активност кај нас.“

Краток извадок од: интервјуто на организаторките на ППЖ за „Никулец“, 28.2.2014



Human Beings – God's Only Mistake#5
изложба / exhibition

“We have been following Rita for a while now and we are huge fans. An urban heroine from Portugal, we often identify with her, hence our decision to send her an invitation to participate at FIRSTBORN GIRL. After exchanging only one e-mail, we realized we were on the same wave-length and she accepted it. Such a thrill, literally! It’s still difficult to believe that we get to show Rita our Skopje, that she will have her exhibition in MKC and have a Zine-Workshop, a medium formally common for our country as well, but not any longer. By inviting Rita, it’s our intention to emphasize zine-making and encourage this activity here.”

An excerpt from:Nikulec, interview, 28.2.2014



HAVEIT AND FIRSTBORN GIRL

PERFORMANCE
Classical Mechanics
WOMEN'S ROOM
Performance Presentations

Haveit is an art activist collective from Pristina, Kosovo. Four girls dared to abandon daily comfort, pleasures and moralistic rules, refusing to agree with the mainstream. They don't do anything except tell their story... and yours!

It is what they do in this short, compact and fierce performance of hair pulling, slaps in the face and glass plates.

In the WOMEN'S ROOM, the girls from Haveit will perform Ekzaminimi, Without Water, Fountains Everywhere, Je Suis Glamour and Classical Mechanics.

HAVEIT НА ПРВО ЖЕНСКО

ПЕРФОРМАНС
Класична механика
ЖЕНСКА СОБА
Презентација на перформанси

„Haveit" е уметничко активистичка група од Приштина, Косово. Овие четири девојки се осмелуваат да ги напуштат секојдневниот комфор, задоволствата и моралните правила и одбиваат да се согласат со нештата што ни се сервираат. Всушност, не прават ништо повеќе, само ја раскажуваат својата и нашата приказна! Тоа го прават и во овој краток, набиен и жесток перформанс во кој летаат прамени коса, шлаканици и стаклени чинии. Освен перформансот, во „Женската соба" девојките од „Haveit" ги претставуваат своите перформанси „Ekzaminimi", „Without water, fountains everywhere", „Je suis glamour" и „Classical Mechanics".





ЖЕНСКА СОБА
BeFem

„BeFem" е фестивал на феминистичката култура и активизам од Белград, кој ја промовира идејата и политиката на феминизмот, ги анимира младите девојки и жени да се вклучат во работата на сцената и да дадат свој придонес во ре/конструкцијата на реалноста. За „BeFem" зборуваат Сања Селишкар и Јована Нетковиќ. Во рамките на презентацијата е прикажан и краткиот документарен филм на Неда Костиќ за фестивалот што настана во 2009 година како потврда на континуитетот на феминистичко дејствување на овие простори и оттогаш отвора нови полиња за акција низ дијалог и иницијативи на феминистки со различна историја зад себе.

WOMEN'S ROOM
BeFem

BeFem is a Feminist Culture and Activism Festival in Belgrade, promoting ideas and politics of feminism, and encouraging young girls and women to get involved and contribute to the re/construction of reality. Sanja Seliškar and Jovana Netković spoke about BeFem, followed by a screening of Neda Kostić's short documentary about the festival established in 2009 as a continuation of what the feminist movement has been doing so far and the creation of new space for actions through dialogue and initiatives with feminists from different backgrounds.

DORUČAK

Албум: „Sunčano s povremenom naoblakom“, Загреб, 2013
Продукција: Хрвоје Никшић
Музика: „Пунчке“
Текст: Луција Ившић

Mi se ne šetamo, mi ne gledamo u zvijezde, mi ne ležimo u travi jer ja bojim se mravi. Jer mi ne radimo, što svi drugi rade, jer mi ne radimo, što svi drugi rade. Mi se ne kupamo na pješčanoj plaži jer ja mrzim kad mi pijesak uđe u kupaci, jer mi ne radimo što svi drugi rade, jer mi ne radimo, što svi drugi rade. Mi se ne pravimo da se ne volimo hranit, mi se ne svađamo tko će se kome prvi javit jer mi ne radimo, što svi drugi rade, jer mi ne radimo, što svi drugi rade. Još samo da ti kažem da ne postoji ništa ne postoji nitko, tko je bolji od tebe, tko je bolji od nas, još samo da ti kažem da ne postoji ništa, ne postoji nitko, tko me može usrecit, kao ti.

DORUČAK

Album: Sunčano s povremenom naoblakom, Zagreb 2013
Production: Hrvoje Nikšić
Music: Punčke
Texts: Lucija Ivšić

ЖЕНСКА АРХИВА 2.0

дозволиме да ги заборави и интернетот. Акцијата е отворена за сите заинтересирани – понесете лаптоп и ставете ја вашата хероина на интернет.

Повик за акцијата

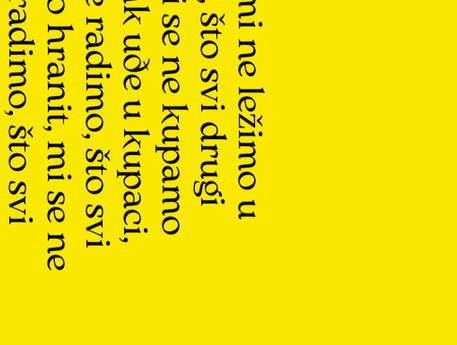
Бори се женски

„Бори се женски“ е независна и неформална грасрут-иницијатива посветена на промовирање на родовата рамноправност преку поттикнување дебата во јавната сфера, а „ЖЕНСКА АРХИВА 2.0“ е нивната интернет-акција во реално време – обид за архивирање на истакнати жени заборавени од македонската интернет-сфера, преку внесување статии во „Википедија“ на македонски јазик. Целта е да го прошириме доминантниот наратив преку актуализирање на заборавените и потиснати женски гласови низ историјата. Ако официјалната историја ги заборава овие жени, да не

Fight Like a Girl

Fight Like a Girl is an independent and informal grassroot initiative for gender equality promotion by encouraging public debates, while WOMEN'S ARCHIVE is an Internet action in real time – an attempt to archive eminent women forgotten by the Macedonian internet sphere, by uploading articles on Wikipedia in Macedonian. The goal is to broaden the dominant narrative by restoring the forgotten and repressed women's voices through history. Even if official history has forgotten these women, let's not allow for the Internet to do so. The action is opened to all interested – bring your laptop and upload your heroine on the Internet.

A call to action



Дизајн: Бори се женски
Design: Fight like a girl

КОНЦЕРТ

„Punčke“ se all girl трио од Винковци, Хрватска. Луција (гитара/вокал), Руби (тапани) и Ања (бас-гитара) кон крајот на 2013 година го издадоа својот деби-албум „Sunčano s povremenom naoblakom“, кој се најде на врвот на топ-листите на сите релевантни регионални музички портали. Досега имаат повеќе од 200 настапи, меѓу кои и настапи на фестивали како „Теранео“, „Ин мјузик“... ПРВО ПА ЖЕНСКО е можност првпат да засвират и во Скопје.

Punčke are an all-girl trio from Vinkovci, Croatia. Lucija (guitar/vocals), Ruby (drums) and Anja (bass guitar). They released their debut album “Sunčano s povremenom naoblakom” at the end of 2013, which quickly rose on the top lists of all relevant regional music portals. They have had more than 200 performances, at festivals such as Teraneo, In Music Festival... The performance at FIRSTBORN GIRL is their first one in Skopje.

CONCERT

МЕДИУМСКА ОБЈАВА

Фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО 2 ќе го окупира МКЦ

Објавено: 05.03.2014, Радио Слободна Европа
Автор: Љупчо Јолевски

Извадок
Кристина Леловац вели дека ние несомнено живееме во едно општество што е десничарски ориентирано, а во таквите општества жените секогаш го извлекувале подебелиот крај во смисла на тоа дека не само што се жртви на стереотипизирање туку и на негативните последици од сето тоа.

„Доволно е само да ги споменеме кампањата за трето дете и новиот закон за прекин на бременоста и на некој начин ја имаме таа некоја сеопфатна јавна слика, некој дискурс што се протнува како доминантен општествен во којшто живееме и тоа на некој начин ја моделира сликата и доживувањето на жената во нашето современо, ако воопшто така можеме да го наречеме, општество.

Така што ПРВО ПА ЖЕНСКО едноставно се наметнува како потреба и го бара својот простор. Беше добро и тоа што, покрај сите предизвици, некако успеавме и оваа година да го истераме и да ја потврдиме нашата заложба ова да прерасне во вистински фестивал што ќе се случува секоја година на овој убав датум – 8 март – Меѓународниот ден на жената“, вели Леловац.

(...)

Леловац дополнува дека уште кога го конципирале настанот не сакале да бидат етикетирани како „здодевни, лути феминистки кои јадат мажи за појадок што и не е некаква препорака“, туку се решиле да му дадат една поп, привлечна нота што би била податлива за поширок круг посетители и дека тоа се покажало како добар пристап. Таа смета дека тоа е добар чекор во ширењето на гласот и во креирањето на свеста.

„Едноставно, не треба да молчиме. Да не ги прифаќаме работите по линија на помал отпор, туку да кажеме, во најмала рака, што мислиме и како тие стеги влијаат на нас и што чувствуваме. Ете, тоа може да биде добар почеток за каква било промена што ни е многу важна и потребна“, вели Леловац.

MEDIA COVERAGE

The FIRSTBORN GIRL Festival to Occupy MKC

Published on: 05.03.2014, Radio Slobodna Evropa
Author Ljupco Jolevski

Excerpt
Kristina Lelovac claims we live, unquestionably, in a right-wing society in which women always get the worst of it, meaning not only are they stereotyped against but suffer the negative consequences as well.

“The Third Child Campaigns and the new Law on Termination of Pregnancy paint a sufficiently clear picture of the situation,

of the current dominant social discourse portraying the image and experiences of women in this so-called contemporary society. FIRSTBORN GIRL imposed itself as a necessity, demanding space. Despite all the challenges, fortunately we managed to persevere this year as well, and reaffirm our efforts to grow this initiative into a true festival, organized every year on this wonderful date – March 8th, International Women's Day,” says Lelovac.

(...)

Lelovac added that while drafting the event, the objective was not to be labelled as “boring, angry feminists eating men for breakfast, not much of a recommendation,” but rather they opted for an attractive, pop note ideal for a wider audience, which proved as a good approach. She believes it is a good step towards spreading the word and raising awareness.

“We simply cannot be silent any longer. Do not accept the line of least resistance, but speak up your opinion and against the chains constricting you. That could be a good beginning for any important and necessary change,” says Lelovac.

ПРВО ПА ЖЕНСКО

ТРЕТО ПА ЖЕНСКО

6-8.03.2015

FIRSTBORN GIRL

THIRD-BORN GIRL

Младински културен центар – Скопје
Youth Cultural Centre – Skopje

ПОСТЕР – дизајн: Игор Делов
Фотографија: Дарко Мораитов
POSTER – design: Igor Delov
Photo: Darko Moraitov



0123456789 129 ПРВО ПА ЖЕНСКО FIRSTBORN GIRL 06.-08.03.2015



Идејата им била да работат нешто ангажирано што ќе ги одржува еуфорични и, се чини, им успева – актерката Кристина Леловац, етнологот Јана Коцевска и културологот Јана Старделова

Прво па женско Манифестацијата „Прво па женско“, одржана за време на викендов во МКЦ, на организаторките од иницијативата „Тиииит. инк“, всушност, им е трето па женско. Веќе трета година го организираат овој фестивал, кој постојано се шири, вклучувајќи работилници, предавања, проекции на филмови, дискусии и концерти, чиј заеднички именител се – жените. Мажите беа, исто така, добродојдени. – Фестивалот настојува да се отвори слободен простор кај што ќе размислуваме за сопствената положба во општеството, заедно со мажите. Идејата е да се расветли баучот околу феминизмот, кој не е ништо друго туку поим за еднаквост – вели Кристина Леловац, актерка и една од трите организаторки на фестивалот. **(Ј.Ф. Фото: И.Т.)** ■

Списание „Тea модерна“, март 2015

Tea Moderna Magazine, March 2015
English translation: The manifestation FIRSTBORN GIRL took place during the weekend at MKC, although it was Third-born Girl for the organizers from Tiiiit! Inc. The Festival is being held for the third year, continuously growing to include workshops, lectures, film screenings, discussions and concerts, the common factor in all being – women. Men were also welcomed. The Festival holds space for rethinking about our own position in society, together with men. The idea is to throw light around the whole hoop-la behind feminism, which is nothing more than another word for equality – said Kristina Lelovac, one of the three organizers. (J.F. Photo: I.T.)

СВЕТО, ТРЕТО. ЖЕНСКО!

HOLY, THIRD. GIRL!

Тиииит! Инк. и „Сто тројка“ ве канат на три незаборавни женски филмски вечери во МКЦ: девет филма, девет режисерки, три дискусии по филмовите со авторките и со важни познавачи на филмот, проследени со три диџеј-сета на девојките од „Сто тројка“.

Статистиката на светско ниво вели дека само 16% од сите активни филмски режисери, продуценти, писатели, кинематографери и монтажери денес се жени. Од друга страна, по првпат во историјата на иднината на македонската кинематографија, класата по филмска режија на ФДУ во Скопје е женска класа. Дури четири од шест студенти се девојки, кои за неколку години ќе им се придружат на петте филмски режисерки кои таму дипломираа во изминативе пет години. Сите умни, смели женски со уникатен поглед на светот и автентично толкување на тоа што е филм. Прават добри филмови и собираат награди на меѓународни фестивали.

Филмската режија во Македонија ја доживува својата женска ренесанса. И тоа вреди да се одбележи!

„3“ е важен број, исто како што на овие девојки им е важно и ПРВО ПА ЖЕНСКО, па благодарение на добрата волја на сите учесници во нив, овие настани ќе бидат можност за fundraising за третото издание на фестивалот што ќе се одржи од шести до осми март во МКЦ.

ПРВО ПА ЖЕНСКО Е И ТВОЈ ФЕСТИВАЛ! БИДИ СОЛИДАРЕН, ПАРТИЦИПИРАЈ!



Дизајн: Виолета Качакова
Design: Violeta Kachakova

Од поканата за настанот за собирање средства за фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО 3, „Свето, трето. Женско!“, одржан на 5, 12 и 20 февруари 2015 година во Младинскиот културен центар во Скопје.

Tiiiit! Inc. and Radio 103 invite you to three memorable nights of women's films at MKC: 9 films, 9 female directors, 3 discussions with the authors and eminent cinephiles, backed up by three DJ sets with the girls from Radio 103.

According to global statistics, only 16% of all active directors, producers, writers, cinematographers and film editors are women. On the other hand, for the first time in the history of the future Macedonian cinematography, the Film Direction Department within the Faculty of Dramatic Arts in Skopje consists of mostly women. As many as four of the six students are girls, to join the 5 female film director graduates in a couple of years. Brave, bold women, with a unique perspective of the world and authentic interpretation of film. Making great films and harvesting awards from international festivals.

Film directors in Macedonia are experiencing their Renaissance. This is worth celebrating!

The number "3" is an important number, just as important as FIRSTBORN GIRL is to these girls. With the contribution of all participants, these events will help raise funds for the festival's THIRD issue to be held from 06 to 08 March at MKC.

FIRSTBORN GIRL IS YOUR FESTIVAL AS WELL! BE CHARITABLE, CONTRIBUTE!

From the fundraising event invitation "Holy, Third. Girl!" for the FIRSTBORN GIRL Festival, held on 5th, 12th and 20th February, 2015 at the Youth Cultural Centre in Skopje.

ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА

ДЕН1

Женска соба: Живи библиотеки: форми на субверзија против патријархалните норми во „Хамлет“; Женско филмско попладне: Проекција на филмови проследена со дискусија со авторките модерирана од Ана Василева: „Жена, Маж или Човек“, Сара Симоска и Калиа Димитрова (2011), „Растење“, Верица Недеска-Трајкова (2013) / **Филмска проекција:** „Сакаме и рози“ (Vogliamo anche le rose), Алина Мараци (2007) / **Филмска проекција** во соработка со фестивалот Pravo ljudski (БиХ): „ANA ANA“ (Јас сум јас), Корин ван Егерат и Питер Лом (2013) / **Танцов перформанс:** „Жени на работ на нервен слом“, концепт и идеја: Ивана Коцевска / **Женски жур:** Диџеј-сетови на музичките соработнички на независното радио „Канал 103“.

ДЕН2

Женска соба: Жените на Македонија и нивната борба за рамноправност – предавање на Вера Бунтеска, претседателка на Организацијата на жени на Општина Карпош и потпретседателка на Главниот одбор на Сојузот на борци на Македонија; Антипредавање: Родот на политиката и политичкото тело, говорници: Славчо Димитров, проф. Катерина Колозова, проф. Јелисавета Благојевиќ; Работилница: „Let’s talk about (clitoral) sex“ со Сандра Дален (Шведска) / **Филмска програма** во соработка со фестивалот „Vox Feminae“ (HRV) и Women Make Movies (US): „Герилци меѓу нас“, Ејми Харисон (1992), „Некои американски феминистки“, Лис Гибо, Никол Бросар и Маргарет Вескот (1980) / **Концерт:** Sajsi MC, Threesome (Србија), Да Џака Накот, Green Fuzz и Палиндром.

ДЕН3

Детско катче / Женска соба: Cultural and gender practices network – платформа за родови и културни практики – презентација; Панел-дискусија: „Што да се прави?“, концепт на Ураниј Пировска, Ирена Цветковиќ, Биљана Гинова и Неда Коруновска; Филмско матине со „Лез-фем“: Премиера на „Семи“ и дебата за правото на семеен живот на ЛГБТИ-заедницата, модераторка: Драгана Дрндаревска – „ЛезФем“, говорници/чки: Ана Симова, Павлина Симоноска-Арсиќ, Жарко Трајаноски, Петрус Тениз / **Поетски перформанс:** „Женско писмо“ – поетско читање на „ЛезФем“ и пријател(к)ите / **(Прик)вечерен концерт:** Телемама / **Филмска проекција** во соработка со фестивалот Pravo Ljudski (БиХ): „Фрик Орландо“, Улрике Отингер (1981).

ПОСТОЈАНО

Фем библиотека, издавачка куќа „Сигма Прес“ / **Скејт-работилница** за девојки со Скејт асоцијација на Македонија (САМ) и Ана Мало Стаматовска / **Базар:** ATAMI, Em Ellephantski, Isnogood, BlackFox, Гли гор Кузмановски, WizArt, LUDUS, Плетени колачиња, Just Because, M’Crafts, Windmillshop, Mei Ro, Илина Поповска, Damaja, Soro Jewelry, Ѓорѓе Јовановиќ, UrbanBehavior, Наде Димушевска / **Инсталација** во простор и **работилница** за шиење и сито печат со девојките од „Кула“.

ПОДДРШКА: Канал 103, Амбасада на Шведска во РС Македонија, хотел „Порта““

PROGRAM REVIEW

DAY1

Women’s Room: Living Libraries: Forms of Subversion against the Patriarchal Norms in Hamlet; Women’s Film Afternoon: screening and a discussion with the authors, moderated by Ana Vasileva: Woman, Man or Human, Sara Simoska and Kalia Dimitrova (2011), Growing up, Verica Nedeska-Trajkova (2013) / **Film Screening:** We Want Roses Too (Vogliamo anche le rose), Alina Marazzi (2007) / Screening in collaboration with the Festival Pravo Ljudski (BH): „ANA ANA“ (I Am Me), Corinne van Egeraat and Petr Lom (2013) / **Dance Performance:** Women on the Verge of a Nervous Breakdown, concept and idea: Ivana Kocevska / **Women’s Party:** DJ sets of the female music associates of the independent radio Channel 103.

DAY2

Women’s Room: Women in Macedonia and Their Struggle for Independence – Vera Bunteska, President of the Women’s Organization of the Municipality of Karposh and vice-president of the Committee of the 2nd World War Veterans Association of Macedonia; Anti-lecture: Gender of Politics and the Political Body: Slavcho Dimitrov, prof. Katerina Kolozova, prof. Jelisaveta Blagojević; Workshop: Let’s Talk About (Clitoral) Sex with Sandra Dahlén (Sweden) / **Film Program** in collaboration with the Vox Feminae Festival (HR) and Women Make Movies (US): Guerrillas in Our Midst, Amy Harrison (1992), Some American Feminists, Luce Guilbeault, Nicole Brossard and Margaret Wescott (1980) / **Concert:** Sajsi MC, Threesome (Serbia), The Jaka Nakot, Green Fuzz and Palindrome.

DAY3

Children’s Corner / Women’s Room: Cultural and Gender Practices Network – Gender and Cultural Practice Platform; Pannel Discussion: What Should We Do? concept by Uranija Pirovska, Irena Cvetkoviki, Bilicna Ginova and Neda Korunovska; Film matinee with LezFem: Premier of “Semi” and a debate

PERMANENT SETTING

Fem Library, Publishing House Sigma Pres / **Skate Workshop** for young women with the Skate Association of Macedonia and Ana Malo Stamatovska / **Bazar:** ATAMI, Em Ellephantski, Isnogood, BlackFox, Gligor Kuzmanovski, WizArt, LUDUS, Knitted Cookies, Just Because, M’Crafts, Windmillshop, Mei Ro, Ilina Popovska, Damaja, Soro Jewelry, Giorgje Jovanovic, UrbanBehavior, Nade Dimushevska / Space **Instsallation** and **workshop** on sewing and screen printing with the girls from Kula.

SUPPORT: Channel 103, Embassy of Sweden in RN Macedonia, Hotel Porta

ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
06.–08.03.2015

ЛЕЗФЕМ НА ПРВО ПА ЖЕНСКО

Лезбиско-феминистичката група – „ЛезФем“ е оформена во рамките на ЛГБТИ центарот за поддршка во Скопје. Оваа група е посветена на женските права со посебен поглед на лезбијките. Главна цел на групата е преку редовно состанување, да се посочат проблемите со кои се соочуваат лезбијките и жените во Македонија и со размена на идеи и нивна реализација во конструктивни акции да се пристапи кон нивно решавање.

„ЛезФем“ е создадена низ дружења и долги разговори на неколку девојки кои се препознаваат себеси како лезбијки, политички лезбијки, феминистки. Нивната цел е зголемување на видливоста и политичката релевантност на лезбискиот и феминистичкиот активизам и промовирање на свежи стратегии на отпор кон доминантните идеолошки концепти на патријархатот, шовинизмот, хетеронормативноста, национализмот, клерикализмот.

„ЛезФем“ и ПРВО ПА ЖЕНСКО се стари другарки. Низ изданијата на ПРВО ПА ЖЕНСКО „ЛезФем“ одржале вкупно седум настани, меѓу кои три во рамките на „Женска соба“ и четири поетски перформанси и слемови.

ЖЕНСКА СОБА

ФИЛМСКО МАТИНЕ СО „ЛЕЗФЕМ“

премиера на краткиот документарен филм „Семи“ и дебата за правото на семеен живот на ЛГБТИ-заедницата

Модераторка: Драгана Дрндаревска – „ЛезФем“
Говорници/чки: Ана Симова, Павлина Симоноска-Арсиќ, Жарко Трајаноски, Петрус Тениз

Краткиот документарен филм „Семи“ е изработен од Ана Симонова како режисерка и авторка и Ана Таневска како монтажерка. Двете се млади феминистки, борки за правата на ЛГБТИ-заедницата и членки на „ЛезФем“. Пред сè, филмот говори за правото на семеен живот на ЛГБТИ-заедницата преку приказната на Семи и прикажува како тој изгледа во една реалност далеку од нашата. Приказната не завршува кај семејниот живот, туку отвора и многу други прашања поврзани со детството и развојот на децата на истополови родители, борбата против хомофобијата, улогата на феминизмот итн.

LEZFEM AT FIRSTBORN GIRL

A Lesbian-feminist group – LezFem was established within the LGBTI Support Centre in Skopje. The group is dedicated to women’s rights, with a special focus on lesbians. The main goal is to underline the issues lesbians and women in Macedonia face by meeting regularly, and exchange ideas in order to realize them in constructive actions towards resolution.

LezFem is a product of gatherings and long conversations of several young women who recognize themselves as lesbians, political lesbians and feminists. They aim towards increasing the visibility and political relevance of lesbian and feminist activism and promoting new resistance strategies against the dominant ideological concepts of the patriarchy, heteronormativity, nationalism, clericalism.

LezFem and FIRSTBORN GIRL are old friends. Throughout the festival’s editions, LezFem organized seven events, three as part of Women’s Room and four poetry clams and performances.

WOMEN’S ROOM

FILM MATINEE WITH LEZFEM

PREMIERE OF THE SHORT DOCUMENTARY FILM SEMI AND DEBATE ON THE LGBT’S COMMUNITY RIGHT TO FAMILY

Moderator: Dragana Drndarevska - LezFem,
Speakers: Ana Simova, Pavlina Simonoska-Arsic, Zharko Trajanoski, Petrus Theunisz

The short documentary film Semi is created by Ana Simonova, director and author, and Ana Tanevska, editing. Both young feminists, activists for LGBTI rights and members of LezFem. Narrating the story of Semi, the film speaks of the LGBTI’s community right to family, portraying a reality nothing like ours. The story doesn’t stop with one family life but rather poses many other questions related to childhood and the development of children with same-sex parents, fighting homophobia, the role of feminism, etc.

ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
06.–08.03.2015

NOW I AM A LAKE.

A WOMAN BENDS OVER ME,
SEARCHING MY REACHES FOR
WHAT SHE REALLY IS.

Sylvia Plath

POETRY PERFORMANCE

WOMEN'S WRITING – POETRY SLAM BY LEZFEM AND FRIENDS

Participants:
Slavica Dineva,
Biljana Sekulovska,
Ana Vasileva,
Jana Jakimovska,
Uranija Pirovska,
Ana Mishkovska-Kajevska,
Tatjana Kochorovska,
Rinna Weasley-Jankulovska,
Jasmina Vasileva,
Ana Martinovska,
Doroti Pachkova,
Angelika Apsis,
Martina Trajkova,
Jana Koeva,
Kristina Lelovac,
as well as
Kocho Andonovski,
Marigjen Demiri,
Novica Nakov and
Nikola Shindre.

ПОЕТСКИ ПЕРФОРМАНС

Женско писмо – поетско читање на „ЛезФем“ и пријател(ј)ите

Учесници:
Славица Диневска,
Билјана Секуловска,
Ана Василева,
Јана Јакимовска,
Уранија Пировска,
Ана Мишковска-Кајевска,
Татјана Кочоровска,
Rinna Weasley-Јанкуловска,
Јасмина Василева,
Ана Мартиновска,
Дороти Пачкова,
Ангелика Апсис,
Мартина Трајкова,
Јана Коева,
Кристина Леловац,
како и
Кочо Андоновски,
Маригјен Демири,
Новица Наков и
Никола Шиндре



ЕДНА ЖЕНА СЕ СВИВА НАД МЕНЕ БАРАЈЌИ ГИ МОИТЕ ПОЛЕТИ ЗА ОНА ШТО СТВАРНО Е.

Силвија Плат

„Лезбејките ви посакуваат пријатен ден!!!“, банер на ЛезФем
“The lesbians wish you a good day!!!”, LezFem banner

АНТИПРЕДАВАЊЕ

РОДОТ НА ПОЛИТИКАТА И ПОЛИТИЧКОТО ТЕЛО

Говорници: Славчо Димитров – истражувач, теоретичар и активист, проф. Катерина Колозова – Институт за општествени и хуманистички истражувања – Скопје, проф. Јелисавета Благојевиќ – Факултет за медиуми и комуникации – „СИНГИДУНУМ“, Белград

СЛАВЧО ДИМИТРОВ

Дискусијата, односно форматот на антипредавање има цел да ја проблематизира и да ја доведе под критика комплексната историска и неутрализирана релација помеѓу конструкцијата на политиката/политичката имагинација и конструкцијата на машкоста, односно маскулинизмот, а која се рефлектира во хегемониските начини на коишто сè уште го формулираме, замислуваме и практикуваме политичкото, односно како го дефинираме хегемониот политички вокабулар, вклучително и концептите за политичкиот поредок, државата, рационалноста, јавната сфера/приватното, слободата, граѓанството и правдата.

Дискусијата тргнува од претпоставката дека историјата на политичката теорија, филозофија и практика ја сместува нашата сегашност во линија со историските слики и конструкции на политиката засновани на историските конструкции за машкоста.

Низ историска перспектива, различните историски и државни потреби, особено во периоди на криза и војна, генерирале апарати преку кои машките тела се дисциплинираат и се конструираат во согласност со специфичните историски потреби на политичкото тело/државата, а ваквите идеали за машкоста подоцна стануваат организациски и формативен принцип на општеството во целина. Челичниот маж, на пример, чиишто телесни потенцијали се проектираат како нужни за опстанокот на политичкото тело во време на војна, вклучително и сите квалитети корисни за воен или кризен период, како храброста, пожртвуваноста, братството, самоконтролата и дисциплината врз машкото тело како оформено, мускулесто и милитаризирано, остануваат оперативни во време на мир и во замислувањето на различните форми на отпор, активизам, непослушност и политичка борба.

ЈЕЛИСАВЕТА БЛАГОЈЕВИЌ

Зошто стана навредливо да бидете наречена либерална феминистка? Кој може да биде во позиција да проценува што денес е феминистичка позиција, а што не е? И што правиме со сопствените привилегии? Што ме мачи мене, имам чувство дека ние постојано зборуваме во име на некој друг. Што во најмала рака е непристојно, а да не кажам дека не е ни политичко. И постојано во теориското контекст се бара тој простор, не некој да зборува во име на некого кој не е привилегиран, туку да се отвори простор да се проговори од тие места од коишто ние се трудиме да зборуваме. Ние, денеска, овде, сосема сигурно имаме можност да зборуваме...

КАТЕРИНА КОЛОЗОВА

Во политичкиот јазик, вклучително и оној на радикалната левица, е вградена логиката на патријархатот, логиката на потчинување... едно феминистичко движење, ние, феминистките, сметаме дека не може да оди понатаму без да расчисти со оваа логика на потчинување што е вградена внатре. Не верувам во тотални и тоталистички агенди што ќе покријат апсолутно сè правично на планетата. Верувам во контингентни, конкретни агенди, врзани за конкретни делови од материјалната стварност. Мојот избор е феминистичката агенда.

ЗОШТО СТАНА НАВРЕДЛИВО ДА БИДЕТЕ НАРЕЧЕНА ЛИБЕРАЛНА ФЕМИНИСТКА?

ANTILECTURE

THE GENDER OF POLITICS AND THE POLITICAL BODY

Speakers: Slavcho Dimitrov – researcher, theoretician and activist, Prof. Katerina Kolozova – Institute of Social Sciences and Humanities – Skopje, Prof. Jelisaveta Blagojević – Faculty of Media and Communications – SINGIDUNUM Belgrade

SLAVCHO DIMITROV

This anti-lecture discussion, i.e. format aims to problematize and criticize the complex historical and neutralized reaction between the construction of politics / political imagination and the construction of masculinity, reflected in the hegemonic modes through which we still formulate, imagine and practice the political, i.e. how we define the hegemonic political vocabulary, including concepts on the political order, the state, rationality, the public sphere/private, freedom, citizenship and justice.

The discussion opens with the presumption that the history of political theory, philosophy and practice situates our presence along the lines of historical images and constructions of politics based on masculine historical constructions.

From a historical perspective, different historical and state necessities, particularly in times of crises and wars, generated apparatuses through which male bodies were disciplined and construed pursuant to the specific historical requirements of the political body/state, ideals about masculinity which later grew into organizational and formative principle of society as a whole. A man made of steel, for instance, whose bodily potentials are projected as necessary for the survival of the political body in war times, including all qualities beneficial in wars or crises, such as courage, commitment, brotherhood, self-control and discipline of the male body as well-built, muscular and militarized, remain operational in peace times and in the construction of various forms of resistance, activism, insubordination and political fight.

JELISAVETA BLAGOJEVIĆ

Why has being called a liberal feminist become offensive? Who gets to decide what nowadays is a feministic position and what isn't? And what about our own privileges? What about what bothers me, because I believe we are constantly talking on behalf of someone else. What is, to say the least, inappropriate, without saying it isn't political. Constantly, in a theoretical context we look for space, not someone talking on behalf of someone unprivileged, but rather creating space to speak from the places from which we attempt to speak. We certainly have the opportunity to speak today here...

KATERINA KOLOZOVA

The logic of patriarchy, of repression is embedded in the language of politics, including that of the radical left-wing... a feminist movement, we feminists believe, has to deal with this logic of repression incorporated from the inside in order to continue further. I don't believe in total and totalitarian agendas covering everything just on the planet. I believe in contingent, specific agendas, linked to specific parts of the material reality. My choice is the feminist agenda.

WHY HAS BEING CALLED A LIBERAL FEMINIST BECOME OFFENSIVE?

ТТАНЦОВ ПЕРФОРМАНС

ЖЕНИ НА РАБОТ НА НЕРВЕН СЛОМ

Концепт и идеја:
Ивана Коцевска
Изведба и креативен тим:
Викторија Илиоска,
Бојана Додевска и Ивана Коцевска
Техничка поддршка:
Тања Рибарска

КАРМИН (ЧЕК)
РИМЕЛ (ЧЕК)
ПУДРА (ЧЕК)
ПАРФЕМ (ЧЕК)
БОТОКС (ЧЕК)
ПУШАП БРА (ЧЕК)
СЕКСИ АТИТУД (ЧЕК)...
ЕЈ ДА... НЕ ЗАБОРАВАЈ ДА СЕ ПОНЕСЕШ СЕБЕСИ...



DANCE PERFORMANCE

WOMEN ON THE VERGE OF NERVOUS BREAKDOWN

Concept and Idea:
Ivana Kocevska
Performance and creative team:
Viktorija Ilioska,
Bojana Dodevska and
Ivana Kocevska
Technical support:
Tanja Ribarska
Technical support:
Tanja Ribarska

LIPSTICK (CHECK)
MASCARA (CHECK)
MAKE-UP (CHECK)
PARFUM (CHECK)
BOTOX (CHECK)
PUSH-UP BRA (CHECK)
SEXY ATTITUDE (CHECK)
HEY, DON'T FORGET TO TAKE YOURSELF TOO...



ПРЕДАВАЊЕ

ЖЕНИТЕ НА МАКЕДОНИЈА И НИВНАТА БОРБА ЗА РАМНОПРАВНОСТ

Вовед од Јана Коцевска за предавањето на Вера Бунтеска – претседателка на Организацијата на жени на Општина Карпош и потпретседателка на Главниот одбор на Сојузот на борци на Македонија, Жените на Македонија и нивната борба за рамноправност

Македонија броела 5.752 учесници во НОВ, 141 носителки на споменица и најхрабрите, воедно и најмлади седум прогласени за народни херојки. Четири од нив загинати на возраст од 17 до 23 години. Секогаш ќе нè потсетуваат дека години имаме доволно, но дали ја имаме и нивната храброст. Дали ќе ја искористиме шансата што ни ја дава животот за да се докажеме и да ја одбраниме честа на овие седум исклучително млади девојки. Три од нив до неодамна беа меѓу нас. Жалам што не се веќе тука. Жалам што со нив се заминати сите спомени и сета меморија за тоа време. Но, дали треба сè уште да жалиме или време е веќе да почнеме да одиме по нивните стапки. Да докажеме дека сме способни да го следиме нивниот чекор со што ќе пронајдеме кој е нашиот непријател и ќе се бориме да не нè прегази. Дали ќе продолжиме да се бориме за правата и за слободата на жените. Дали ќе продолжиме да се бориме женската активност да излезе на виделина како и тогаш. Да докажуваме дека сè уште жените умеат да го подобрат светот во кој живеат. Помнењето за нив мораме да го оживуваме постојано. Затоа ќе помагам како знам и умеам сè додека можам, тие да не останат заборавени.

Ќе завршам со потсетување на големиот собир, на кој зборува баба Мара Крстева, 65-годишна жена која се обратила на народ од 24 села во Клепа. Зборовите што го опишуваат овој настан се следните:

„Појќето жени се боси, времето е дождливо и кално. Тие се овде собрани од 24 села и по некоја од ним патувала 3-4 сата да дојдат на својот митинг.

Гледаш на таја слика пред тебе и наеднаш помислуеш на старата македонска жена – на жената роб. И каква разлика! Рушејќи ги сите ропски прегради нашата жена, во цврста заедница со другите жени на Југославија, знае зошто се бори и свесна е за своето место во слободниот живот“. Старата Мара се обраќа на присутните: „Солзи ми навират од радос, на моите стари очи, кога гледам како нашите синови и ќерки ја ослободуват нашата поробена Македонија... Слушајте народе, сега си добиваме држава, убава слободна држава... но, слушајте борбата уште не е свршена...“

И јас би рекла дека борбата и ден-денес не е завршена, порачувам сите заедно да се бориме против секојдневните неправди.

Јана Коцевска

ПАНЕЛ-ДИСКУСИЈА

ШТО ДА СЕ ПРАВИ?

Концепт и говорнички: Уранија Пировска – Хелсиншкиот комитет на Македонија, Ирена Цветковиќ – Коалиција „Сексуални и здравствени права на маргинализирани заедници“, Неда Коруновска – „Реактор“, Билјана Гинова од „ЛезФем“, говореа и: Наташа Габер-Дамјановска – судија на Уставниот суд на Република Македонија, Сибел Амет и Мери Цветковска – Студентски пленум и Аида Мустафовска од РЕЦ „Амбрела“.

Неодамнешните законски измени ги загрозуваат репродуктивните и основните човекови права, како и правата на жените. ЛГБТ-заедницата е под постојан напад и нема заштита од институциите. Оваа трибина се обидува да понуди критички осврт на позицијата на жените и на ЛГБТ-заедницата во актуелните политичко-општествени услови и да открие нови можни методи на активизам основани на соработка и вмрежување.

„БОРИ СЕ ЖЕНСКИ“

ПРАВАТА НА ЖЕНАТА СЕ ЗАГРОЗЕНИ ОД МНОГУ ЗАКОНСКИ ИЗМЕНИ ШТО СЕ НОСАТ КРИШУМ

Објавено: 08.03.2015, „Академик“, интернет-страница

Извадок
Последниве години насилно и кришум од јавноста се носат законски измени што ги загрозуваат основните човекови права. Голем дел од тие законски измени директно ги нарушуваат и правата на жената. Ова денеска беше заклучено на трибината во МКЦ по повод Меѓународниот ден на жената и нејзините права, а во рамките на ПРВО ПА ЖЕНСКО и „Бори се женски“. Иницијативата ПРВО ПА ЖЕНСКО има цел да поттикне одново промислување на значењето на 8 Март – Меѓународниот ден на жената.

На почетокот од трибината, Уранија Пировска од Хелсиншкиот комитет за човекови права се осврна на дискриминаторските политики во трудовото законодавство и практика, но и на загрижувачкиот пораст на семејното насилство во македонското општество.

Повикувајќи се на сознанијата и на предметите на Хелсиншкиот комитет, Пировска рече дека во практиката постојат многу случаи во кои се нарушуваат правата на жената, нејзината еднаквост и правото на приватност. (...)

Пировска го елаборираше и прашањето за семејното насилство и истакна дека голем дел од одговорноста за нерешените случаи при семејно насилство, немањето превенција и постоењето на случаи што резултираат со трагични последици треба да се бара кај центрите за социјална работа.

Уставната судијка Габер-Дамјановска, во однос на правата на жената, говореше за нејзиното издвоено мислење за Законот за прекинување на бременоста и даде екстензивен социолошки и правен осврт за ова прашање. Судијката Габер-Дамјановска, како што е наведено и во нејзиното издвоено мислење, истакна дека жената има неотуѓиво, самоодговорно и лично право на избор во рамките на разумните ограничувања врзани со здравствената етиологија и придружено со соодветни медицински протоколи, потполно слободно и лично да донесе одлука за исходот на својата бременост. (...)

Ирена Цветковиќ од Коалицијата „Сексуални и здравствени права на маргинализирани заедници“ говореше за уставните измени во однос на бракот, притоа појаснувајќи како се бореле тие како мрежа да ги истакнат медиумски и правно своите аргументации, особено низ, како што подвлече, небулозната собраниска дебата. (...)

Ирена Цветковиќ од Коалицијата „Сексуални и здравствени права на маргинализирани заедници“ говореше за уставните измени во однос на бракот, притоа појаснувајќи како се бореле тие како мрежа да ги истакнат медиумски и правно своите аргументации, особено низ, како што подвлече, небулозната собраниска дебата.

PANNEL DISCUSSION

WHAT SHOULD YOU DO?

Concept and Speakers: Uranija Pirovska – Helsinki Committee of Macedonia, Irena Cvetkovic – Coalition Sex and Health Rights of Marginalized Communities, Neda Korunovska – Reactor, Biljana Ginova from LezFem. Also speaking: Natasha Gaber – Damjanovska – judge of the Constitutional Court of Republic of Macedonia, Sibel Amet and Meri Cvetkovska – Student Plenum and Aida Mustafovska from REC Umbrella

Recent legislative changes endanger reproductive and basic human rights, as well as women's rights. The LGBT community is under constant attack and has no protection against institutions. This forum is trying to offer a critical overview of the position of women and the LGBT community in the current political-social conditions and to discover new possible methods of activism founded for cooperation and networking.

FIGHT LIKE A GIRL

WOMEN'S RIGHTS ENDANGERED BY THE MANY LEGISLATIVE AMENDMENTS ADOPTED IN SECRET

Published: 08.03.2015, "Academic", website

Excerpt
In recent years, many legislative amendments have been adopted coercively, endangering basic human rights. Largely, the amendments are a direct violation of women's rights as well. This was the conclusion from today's discussion held at MKC on the International Women's Day within FIRSTBORN GIRL and Fight Like a Girl. The Initiative FIRSTBORN GIRL aims to encourage rethinking of the meaning of 8th March – the International Women's Day.

Uranija Pirovska from the Helsinki Committee for Human Rights began by addressing the discriminatory policies in labour relations legislation and practice, and the disturbing rise of domestic violence in Macedonian society.

Referring to insights and the cases represented by the Helsinki Committee, Pirovska pointed to the many instances when women's rights, their equality and the right to privacy have been violated in practice. (...)

Pirovska elaborated on the domestic violence issue, locating the responsibility for the unsolved domestic violence cases, the lack of prevention and tragic consequences, partially, in the social work centres.

In the context of women's rights, the constitutional judge Gaber Damjanovska, shared her personal opinion about the Law on Termination of Pregnancy, offering an extensive sociological and legal analysis on the issue.

According to Judge Gaber-Damjanovska, women have an inalienable, self-responsible and personal right to a choice, within reasonable limitations, concerning medical aetiology and the adherence of proper medical protocols, to freely and personally decide on the outcome of their pregnancy. (...)

Irena Cvetkovic from the Coalition Sex and Health Rights of Marginalized Communities spoke of the constitutional amendments to marriage, of their efforts to catch the media attention and legally elaborate their arguments, particularly, she stressed, with the nebulous parliamentary debate.



LECTURE

WOMEN OF MACEDONIA AND THEIR STRUGGLE FOR INDEPENDENCE

Introduction by Jana Kocevska, lecture by Vera Bunteska – President of the Women's Organization of the Municipality of Karposh and Vice-president of the Committee of the 2nd World War Veterans Association of Macedonia

Macedonia contributed with 5,752 participants in the National Liberation War, 141 awarded with a Commemorative Medal of the Partisans, while the bravest, and also the youngest 7 of them carry the Order of the People's Hero. Four of them died aged 17 to 23. They will always remind us to be thankful of old age, but can we boast of their courage? Are we going to use this chance life has given us to defend the honour of these exceptional seven young girls. Three of them have just recently passed away. I mourn their death. I mourn all the memories about those times gone with them as well. Yes, there has been enough mourning. Time has come to follow in their footsteps. Let us prove our capability to follow them by locating our enemy and fighting against it. Fight on for women's rights and freedoms!

Fight on for the visibility of women's participation just as then. Let us prove that women have the ability to make the world they live in better. We must sustain the memory of them forever. And I will never stop helping with all my being, and for as long as I can to preserve their memory.

At the end, I would like to share the speech of Mara Krsteva, a 65-year-old woman, speaking to people gathered from 24 villages from the Klepa region during the Great Congress. This is how she described the event:

"Most of the women are barefoot; it's raining and the earth is muddy. They've gathered here from 24 villages, some of them having walked 3-4 hours to arrive.

The view makes you think of the traditional Macedonian woman – a slave woman. What a journey! Having overcome all servile barriers, this woman, united with all women from Yugoslavia knows what she is fighting for and knows her place in free life." The old Mara turns towards the present: "Tears of joy stream down my wrinkled face upon seeing our sons and daughters liberating this enslaved Macedonia... Hear me, people, we built this state, a beautiful state... but, hear me, the fight is not finished yet..."

I would also like to add that the struggle is not finished, and urge all to fight together against the daily injustices.

Jana Kocevska



CONCERT

TELEMAMA

Dragana Zarevska (Telemama) is a visual artist working on hybrid projects inspired by innovative processes.

THE STUDENT'S SONG

Author: Telemama
Album: "Miss Sloboda", from "Ako nikoj ne sviri" (If No One Is Playing), 2015

Fahrenheit 451,
Books are forbidden
The eternal bully hits you in the face,
the futures are wounded.

You only want to go to the cinema
Poets, good people
A bike, sci-fi, and
A make-out,
Trip around the world,
And a bright day at home.

A he-student and a she-student walk hand by hand,
A he-student and a he-student walk hand by hand,
A she-student and a she-student walk hand by hand,
They march like that, while holding hands.

Fahrenheit 451,
Books are forbidden.
The Big Brother is a jerk
We are walking heads held high.

КОНЦЕРТ

ТЕЛЕМАМА

Драгана Заревска (Телемама) е визуелна уметница која реализира хибридни проекти инспирирани од иновативните процеси.

СТУДЕНТСКА

Авторка: Телемама
Албум: „Мис Слобода", издаден од „Ако никој не свири", 2015

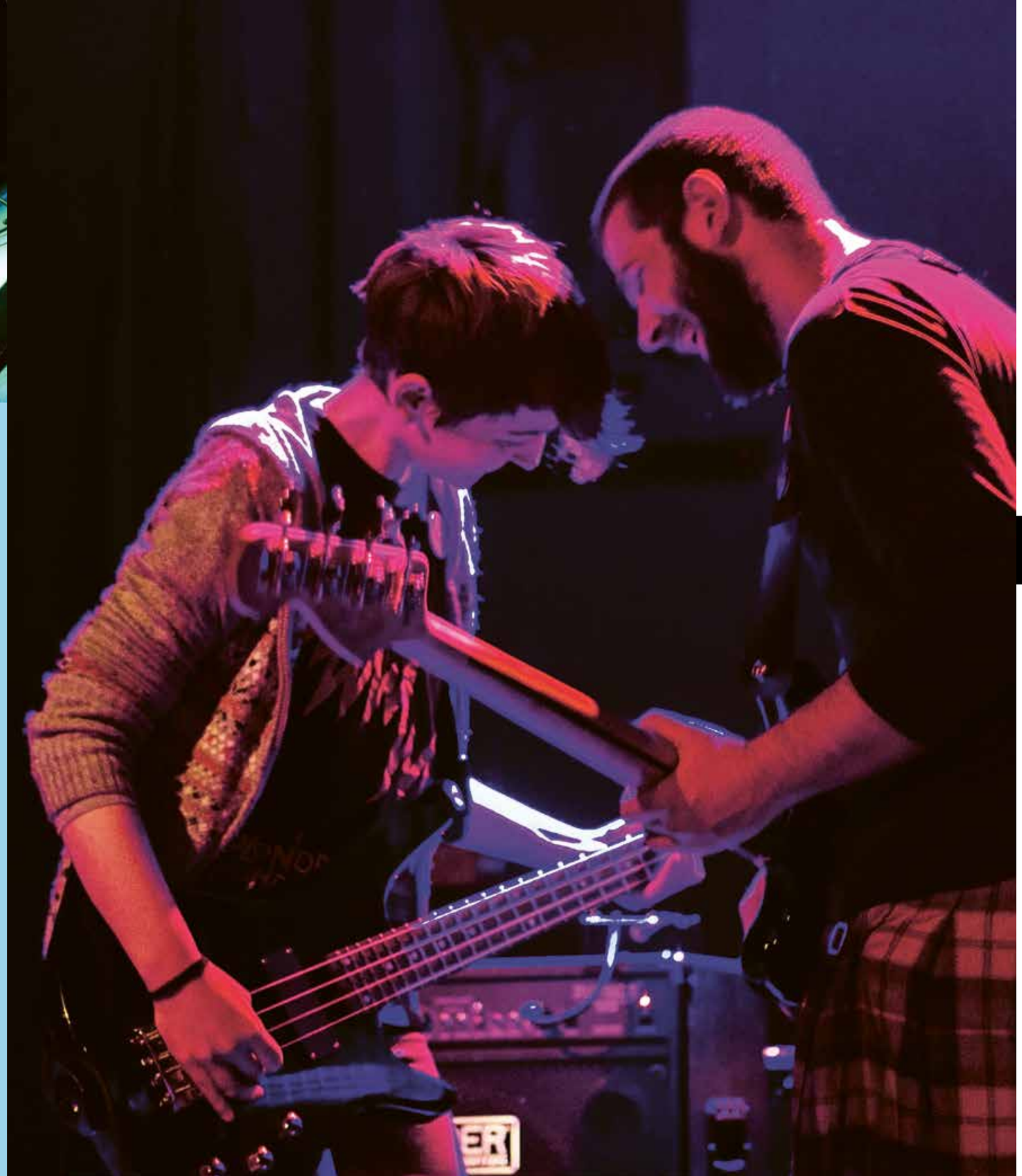
Фаренхајт 451,
книги се забранети
вечното були
ти мава шамар
иднините се ранети

Ти сакаш кино, поети,
и добри луѓе
сакаш точак,
и сајфај и јако мување
пат околу светот
а дома,
силно светнал ден.

Студент и студентка
се држат за рака
студент и студент
се држат за рака
студентка и студентка
се држат за рака

Фаренхајт 451,
книги се забранети
Големиот Брат е кретен
нашите глави - дигнати

Концерт на ПРВО ПА ЖЕНСКО 3
Concert at FIRSTBORN GIRL #3



ПЕТИЦИЈА

ПОДДРШКА ЗА ЈАВНИТЕ ПОЛИТИКИ

Петиција за повторно активирање на уписот на нови студенти на Институтот за родови студии при Филозофски факултет, УКИМ – Скопје

Институтот за родови студии при Филозофскиот факултет на универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ е единствената образовна единица во Република Македонија на која може да се стекне формално академско образование на додипломски студии од областа на родовата проблематика. Неговото отворање предизвика огромен интерес во нашата средина за што сведочи нашиот упис и нашите индекси со кои се гордееме. Во изминативе седум години, покрај совладувањето на наставните содржини бевме вклучувани во сите проекти што ги иницираа и ги спроведуваа нашите професори и во проектите реализирани со партнерски организации и институции. Станавме видливи и препознатливи во јавноста по нашите заложби за постигнување на родовата рамноправност. По пет години успешно функционирање, уписот на нови студенти на Институтот за родови студии е ставен во мирување и во моментот се одржува настава само со последните две генерации студенти. Иднината на институтот е неизвесна, бидејќи немаме информации кога повторно би имало уписи на нови студенти. Затоа, ние, поранешните и сегашните студенти на Институтот за родови студии, ја активираме оваа петиција со цел оваа академска година повторно да има упис на студенти на нашиот институт. Аргументи зошто треба активно да се продолжи со родовите студии во Република Македонија се следниве:

- Република Македонија е потписничка на редица меѓународни документи со кои се регулира/промовира родовата рамноправност, а исто така настојувањата за родова рамноправност се преточени во редица документи-закони и стратегии.
- Институтот за родови студии испорачува експерти кои ќе даваат значаен придонес во спроведувањето на политиките за родова еднаквост.
- Родовите студии ја промовираат свеста за вредноста на сите луѓе, без разлика на полот.
- Родовите студии се посветени на остварувањето и зајакнувањето на рамноправноста на жените и мажите во сите сфери на општественото живеење.
- Родовите студии се важни во промовирање на концептот на еднакви можности и човекови права.
- Родовите студии едуцираат и вложуваат напори за спречување на родовата дискриминација во македонското општество.
- Родовите студии се важни за зголемување на родовата сензитивност во нашето општество.
- Родовите студии дејствуваат во насока на родова сензибилизација во наставата на високото образование.
- Родовите студии се една од најистражуваните сфери во светот, од областа на општествените и хуманистичките науки.
- Родовите студии се клучен фактор во намалување на родово базирано насилство.

PETITION

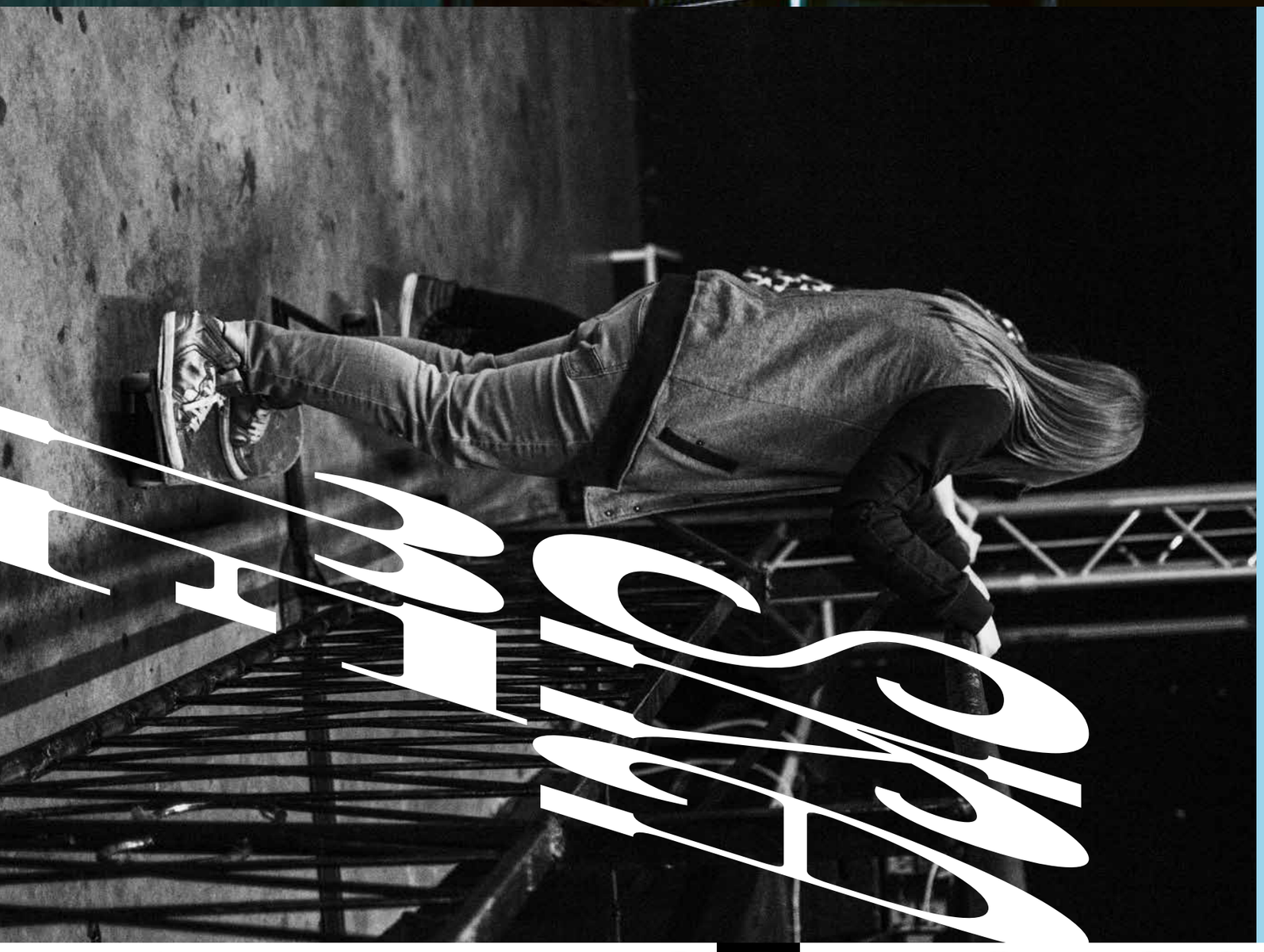
SUPPORT GENDER STUDIES

Petition to re-activate enrolment of new students and the Institute for Gender Studies within the Faculty of Philosophy, St. Cyril and Methodius – Skopje

The Institute for Gender Studies within the Faculty of Philosophy at the St. Cyril and Methodius University is the sole educational unit in Macedonia for formal academic education at the undergraduate level in the field of gender studies. The opening of the institute caused a great surge of interest in our environment, as evidenced by our enrolment and students' record transcripts. In the past seven years, in addition to the teaching contents, we were also involved in all projects initiated and conducted by our professors, and projects implemented by partner organizations and institutions. We gained visibility and were recognized in public by our efforts for gender equality. After five years of successful operation, enrolment of new students at the Institute is paused, while lectures are only held for the last two generations of students. The Institute's future is uncertain, due to lack of information on new enrolment. Consequently, we, former and current students of the Institute for Gender Studies, submit this petition for enrolment of new students at the Institute. Arguments in support of the continuation of Gender Studies in Macedonia:

- Macedonia is signatory to several international documents regulating/promoting gender equality, and gender equality efforts are included in numerous documents-laws and strategies;
- The Gender Studies Institute generates experts who will give meaningful contribution to the creation and implementation of gender equality policies;
- Gender studies promote awareness of people's value regardless of their sex;
- Gender studies are dedicated to achieving and strengthening women and men's equality in all spheres of social life;
- Gender studies are important for the promotion of the equal opportunities and human rights concept;
- Gender studies educate and work towards prevention of gender discrimination in Macedonian society;
- Gender studies are essential to sensitizing the society on gender issues;
- Gender studies act towards gender sensitivity in higher education;
- Gender studies are among the most researched fields globally, in social studies and humanities;
- Gender studies are essential towards decreasing gender-based violence.





SKATE WORKSHOP FOR GIRLS
In cooperation with the Skate Association of Macedonia and Ana Malo Stamatovska

СКЕЈТ-РАБОТИЛНИЦА ЗА ДЕВОЈКИ
Во соработка со Скеіт асоцијација на Македонија (САМ) и Ана Мало Стаматовска





Концерт на ПРВО ПА ЖЕНСКО 3
Concert at FIRSTBORN GIRL #3





Женски жур: дишеј сетови на соработничките на Канал 103 радио
Women's Party: DJ sets of the female collaboratorts from Radio Kanal 103

Жена-борец

Оваа година, ПРВО ПА ЖЕНСКО ја слави жената-борец. Програмата е портрет на женското лице на годината одбележана со свирежи, скандирања и поворки по улиците. Одек на автентичната женска борба со пендреците, штитовите, чизмите со метални ѓонови, со барикадите, солзавците и водените топови. На женското НЕ на неправдата, насилството и криминалот. Жените бестрашно и неуморно ги освојуваа улиците. Уште малку ќе ја освојат и слободата!

11-13.3.2016

THE WOMAN-WARRIOR

This year, FIRSTBORN GIRL celebrates the Woman-Warrior. The program portrays the woman of a year marked with whistles, protests and marching down the streets. An echo of the authentic women's fight against the truncheons, shields, steel sole boots, barricades, teargas and water cannons. Of women's NO against injustice, violence and crime. Women occupied the streets fearlessly and tirelessly. Freedom is next!

Младински културен центар – Скопје
Youth Cultural Centre – Skopje

ПОСТЕР – дизајн: Марко Манев
POSTER – design: Marko Manev



ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА

ДЕН 1
Филмска проекција: „Cè за тебе“, Алина Мараци (Италија) / **Изложба** на протестни фотографии „Жена-борец“ – женски портрет на граѓанскиот отпор во Македонија во 2015, концепт: Луми Бекири и Кристина Леловац / Гала-вечер на раскажување женски приказни **„ПичПрич“** со Ана Василева и Румена Бужаровска / **Диџеј-сет:** Свежо машко месо, Lepi Xhoni, Na Meho Maliot, Kung FUlish и Crno Seme.

ДЕН 2
Женска соба: Феминистички интернет-портали „Voxfeminae“, „Muff“ и „Libela“ (Хрватска), „Фемкање“ (Србија), Фестивалот „Femart“ (Косово), „All together distro“ (Македонија) / **Антипредавање:** „Женското писмо (не) постои“, Елизабета Баковска / **Дискусија:** „Кој се плаши од родот онлајн?“, Х.Е.Р.А., говорници: Јована Ананиевска, Маја Мрмова, Биљана Гинова, Наташа Бошкова, модератор: Ана Поп Стефанија / **Филмска проекција:** Teenage филмска програма во соработка со фестивалот „Vox Feminae“, Кратки филмови на хрватски автор(к)и / **Изложба:** „Ете ни жени“, Адела Јушиќ (БиХ) / Перформанс: „Девојката со сонце над главата“ (Косово) / **Женски жур:** DJ Alinka (Chicago, USA), Ilina Angel и Ивана Драгшиќ/Hada Blam (Македонија).

ДЕН 3
Базар учесници: MightyJewelry, Глигор Кузмановски, ПлетЕлица, Pocket Gallery / **Женска соба:** „Една може“ (Македонија), Обединети против насилството врз жените (Македонија, Хрватска, Црна Гора), Платформа за родова еднаквост, ЛД „Солидарност“ / **Дискусија:** „Знаеш ли да препознаеш љубов? А вистинска љубов?“, Х.Е.Р.А. млади, модератор: Маја Балшиќеска, говорници: Деспина Стојановска, Насер Дурмиши, Елена Димушевска / **Дискусија:** „Жените во бегалската криза“, модератор: Јана Старделова, говорници: Уранија Пировска, Мерсиха Смаиловиќ и Ленче Здравкин / **Театарска претстава:** „Будење на пролетта“, Интимен театар Битола, според текстови од Франк Ведекинд и документарни материјали, режисер: Софија Ристевска, драматург: Биљана Крајчевска, кореограф: Кире Миладиноски, играат: Здравко Стојмиров, Стефанија Милевска и Софија Ристевска / **Концерт:** Ана Ќурчин (Србија).

ПАРАЛЕЛЕНА ПРОГРАМА: **Стрип работилница** со Хелена Јанечиќ (хрватска) / **Работилница** за деца: „Шепот на ѕидовите“ со „Фрлачи на сенки“ (Хрватска) / **Хуманитарна акција** за собирање средства за жените бегалки / **Мобилна клиника** за женско здравје Check In/Check Up @ HERA Mobile Clinic.

ПОДДРШКА:УСАИД, Фондација Отворено општество – Македонија, FRIDA Young Feminist Fund, Фондација Култура Нова – Хрватска



PROGRAM OVERVIEW

DAY 1
Screening: Tutto parla di te, Alina Marazzi (Italy) / **Exhibition** of Protest Photography “Woman Warrior” – Female Portrait of the 2015 Civil Resistance in Macedonia, concept: Ljumi Bekiri and Kristina Lelovac / **Peach Preach** Gala Night of Women’s Storytelling with Ana Vasileva and Rumena Buzharovska / **DJ Set:** Fresh Men’s Meat, Lepi Xhoni, Na Meho Maliot, Kung FUlish and Crno Seme

DAY 2
Women’s Room: Feminist Online Portals Voxfeminae, Muff and Libela (Croatia), Femkanje (Serbia), Femart Festival (Kosovo), All Together Distro (Macedonia) / **Anti-lecture:** Women’s Writing Does (not) Exist, Elizabeta Bakovska/ **Discussion:** Who’s Afraid of the Online Gender?, HERA, speakers: Jovana Ananievska, Maja Mrmova, Biljana Ginova, Natasha Boshkova, moderator: Ana Pop Stefanija / **Screening:** Teenage Film Program in collaboration with the Voxfeminae Festival, Short films by Croation Authors / **Exhibition:** Here Come the Women, Adela Jušić (BH) / **Performance:** The Girl with Sun Above Her Head (Kosovo) / **Women’s Party:** DJ Alinka (Chicago, USA), Ilina Angel and Ivana Dragshikj / Hada Blam (Macedonia)

DAY 3
Craft Bazar participants: Mighty Jewellery, Gligor Kuzmanovski, PletElica, Pocket Gallery / **Women’s Room:** One Can (Macedonia), United against Violence against Women (Macedonia, Croatia, Monte Negro), Gender Equality Platform, LD Solidarity / **Discussion:** Can You Recognize True Love?, HERA Youth, moderator: Maja Balshikeska, speakers: Despina Stojanovska, Naser Durmishi, Elena Dimushevska / **Discussion:** Women in the Refuge Crisis, moderator: Jana Stardelova, speakers: Uranija Pirovska, Mersiha Smailovic and Lence Zdravkin / **Theatre:** Spring Awakening, Intimate Theatre Bitola, texts by Frank Wedekind and other documentary materials, director: Sofija Ristevska, dramaturgist: Biljana Krajcevska, coreography: Kire Miladinoski, actors: Zdravko Stojmirov, Stefanija Milevska and Sofija Ristevska / Concert: Ana Ćurćin (Serbia)

Parallel Program: **Comic Workshop** with Helena Janećić (Croatia) / **Workshop** for children: The Whisper of the Walls with Shadow Casters (Croatia) / Charity Event for Refugee Women / **Mobile Clinic** for Women’s Health Check In/Check Up @HERA Mobile Clinic

SUPPORT: USAID, Foundation Open Society – Macedonia, FRIDA Young Feminist Fund, Foundation Cultura Nova – Croatia Young Feminist Fund, Culture Foundation New - Croatia





The Woman-Warrior Monument revealed

The monument was revealed by the president of the Union of World War 2 Veterans’ Associations of the Socialist Republic of Macedonia, Zlatko Biljanovski

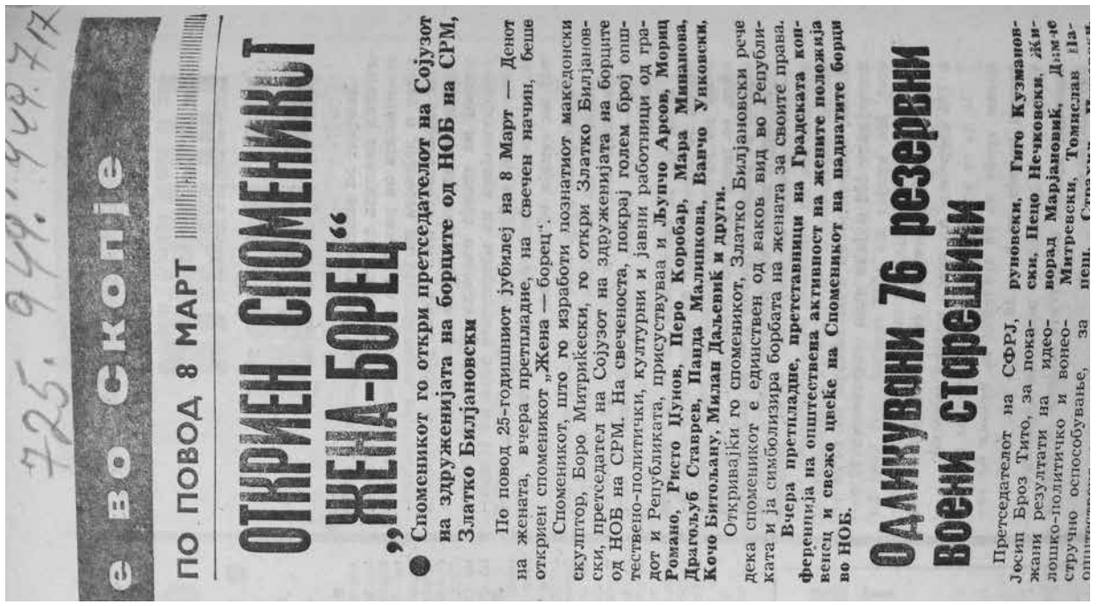
On the 25th anniversary on 8th March – International Woman’s Day, the Woman-Warrior Monument was revealed yesterday afternoon.

The monument, the work of the Macedonian sculpturer Boro Mitrikeski, was revealed by Zlatko Biljanovski, the president of the Union of NOB Veterans’ Associations of SRM. The event was attended by many social-political, cultural and public servants of the City of Skopje and the Republic, such as Ljupco Arsov, Moric Romano, Risto Dzunov, Pero Korobar, Mara Minanova, Dragoljub Stavrev, Panda Malinkova, Vanco Unkovski, Koci Bitoljanu, Milan Daljevic and others.

During the ceremony, Zlatko Biljanovski pointed the monument was the only one in the Republic, a symbol of women’s fight for their rights.

Yesterday afternoon, representatives of the City Conference on Women’s Social Activity placed flowers and wreaths on the Monument of the Fallen Fighters of NOB.

Извор: Весник „Вечер“, бр. 2016, 07-08.03.1970
Source: Newspaper “Vecer”, no. 2016, 07- 08.03.1970



е во скопје

ПО ПОВОД 8 МАРТ

ОТКРИЕН СПОМЕНИКОТ „ЖЕНА-БОРЕЦ“

● Споменикот го откри претседателот на Сојузот на здруженијата на борците од НОБ на СРМ, Златко Билјановски

По повод 25-годишнината од основањето на Сојузот на здруженијата на борците од НОБ на СРМ. На свеченоста, покрај голем број општествено-политички, културни и јавни работници од градот и Републиката, присуствуваа и **Љупчо Арсов, Мориц Романо, Ристо Џунов, Перо Коробар, Мара Миланова, Драгољуб Ставрев, Панда Малинкова, Ванчо Унковски, Коче Битољану, Милан Даљевиќ и други.**

Откривајќи го споменикот, Златко Билјановски рече дека споменикот е единствен од каков вид во Републиката и ја симболизира борбата на жената за своите права.

Вчера претпладне, претставници на Градската конференција на општествена активност на жените положија венец и свежо цвеќе на Споменикот на паднатите борци во НОБ.

ОДАЛИКУВОНИ 76 РЕЗЕРВНИ ВОЕНИ СТАРЕШИНИ

Претседателот на СФРЈ, руновски, Гиго Кузманов-ски, Пецо Нечковски, Јосип Броз Тито, за пока-жани резултати на ворад Марјановиќ, Дамче идео-лошко-политичко и Митревски, Томислав стручно оспособување, За



ГАЛА-ВЕЧЕР НА РАСКАЖУВАЊЕ ЖЕНСКИ ПРИКАЗНИ „ПИЧПРИЧ“

Одамна не сте слушнале жени како раскажуваат? Мислите дека жена не може да раскаже приказна во десет минути, без да ја прекинете или да направи дигресија? Тогаш дојдете на гала-вечерта на раскажување приказни „Пичприч“/PeachPreach, каде што ќе имате можност да уживате во раскажувањето на неколку бестрашни и истакнати жени од нашето секојдневие, и тоа за нивниот „Првпат кога...“ – секоја, се разбира, по своја интерпретација на зададената тема. Изборот на гостинки е изненадување, како што се и самите приказни, за кои ветуваме дека ќе ве заскокоткаат и ангажираат ем општествено, ем емоционално. За концептот и беспрекорната реализација на програмата се виновни Ана Василева и Румена Бужаровска.

Од поканата за настанот

„Долго пред да добијат сопствена соба, жените, наместо да пишуваат, раскажувале. Исклучени од главните текови на историјата, науката и книжевноста, кои главно го претставувале светот како еден збир на порази и победи, како еден збир на освоени или изгубени територии или, пак, мртви и заробени тела, жените, чиишто раце секогаш биле полни со работа и додека ја мешале манцата или, пак, го хранеле детето или плетеле или ја копале нивата, постојано раскажувале. Во нивните скутови сме понеле во оној магичен свет на усната женска историја, во којшто поговорката: Кога ќе се роди женско и стреите плачат, значела дека стреите го жалат девојчето кое неправедно ќе се мачи во животот.“

Ана Василева на првиот „ПичПрич“
на ПРВО ПА ЖЕНСКО 4

„ПичПрич“ е раскажувачка иницијатива што се занимава со женската усна историја, со цел да се сопостави на традиционалната писмена историја доминирана од мажи и да ги нормализира женските искуства. Истовремено се стреми да ги афирмира жените кои даваат свој придонес во општеството, како и да разоткрива нови и свежи раскажувачки гласови. Формирана е на почетокот на 2016 година, по авторски концепт на Румена Бужаровска и Ана Василева, а своето премиерно претставување го имаше на фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО во 2016 година.

Од 2016 година до денес се одржани вкупно 25 настани: Гала-вечери по повод 8 Март во Скопје, раскажувачки вечери во Битола, Охрид, Штип, Куманово и Велес, „Срамота“ – раскажување квир-приказни на Скопскиот прајд викенд, како и слем-настани на „ПичПрич“.

ПичПрич

Концепт:
Ана Василева и Румена Бужаровска

Peach Preach

Concept:
Ana Vasileva and Rumena Buzharovska

GALA NIGHT OF WOMEN'S STORYTELLING PEACHPREACH

It's been a while since you've heard a woman talk? You didn't think a woman could tell a story in 10 minutes without interruptions or digressions? Well, come to a gala night of storytelling PeachPreach and enjoy the opportunity to hear fearless and eminent women from our community telling us about "The first time I..." – each with an individual interpretation of the topic. The guest selection is a surprise, as are their stories, but we promise they will intrigue you from a social and emotional aspect. The main culprits for the concept and flawless organization are Ana Vasileva and Rumena Buzharovska.

A quote from the invitation

"Long before women were given a room of their own, instead of writing, they told stories. Excluded by the main trends in history, science and literature, in which the world was chiefly portrayed as a mixture of defeats and victories, conquered or lost territories, or dead and captured bodies, women, their hands full with work, while stirring the stew or feeding the baby, or knitting, or cultivating the land, kept on telling stories. Sitting in their laps, captured by the enchanted world of women's oral history, in which the old Macedonian saying: Even the eaves cry when a girl is born, meant the eaves empathize for the unjust predicaments women face in their life."

Ana Vasileva on the first PeachPreach
at FIRSTBORN GIRL #4

PeachPreach is a storytelling initiative dealing with women's oral history, aiming to oppose traditional written men-dominated history and normalize women's experiences. In addition, the goal is to give affirmation to women contributing to society, and reveal new, fresh storytelling voices. Founded at the start of 2016, created by Rumena Buzharovska and Ana Vasileva, it premiered at the FIRSTBORN GIRL Festival in 2016.

Twenty-five events have been held since 2016: Gala-nights during International Women's Day, 8th March in Skopje, storytelling nights in Bitola, Ohrid, Shtip, Kumanovo and Veles, Sham – queer storytelling at the Skopje Pride Weekend and PeachPreach slam events.



Првиот ПичПрич: (лево) Румена Бужаровска, (десно) Ана Василева, (средина) раскажувачки: Гордана Поп Симонова, Лилјана Дирјан, Ана Костовска, Јана Јакимовска, Оливера Трајковска.
The first PeachPreach: (left) Rumena Buzharovska, (right) Ana Vasileva, (middle) storytellers: Gordana Pop Simonova, Liljana Dirjan, Ana Kostovska, Jana Jakimovska, Olivera Trajkovska.

ИЗЛОЖБА НА ПРОТЕСТНИ ФОТОГРАФИИ:

ЖЕНА-БОРЕЦ

Концепт: Љуми Бекири и Кристина Леловац

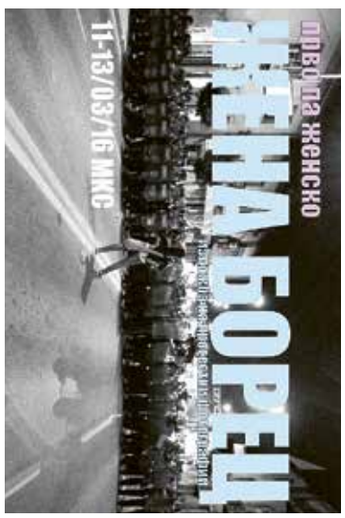
„ЖЕНА-БОРЕЦ“ – женски портрет на граѓанскиот отпор во Македонија во 2015 година. Слободна Македонија, колку тоа женски звучи! Волјата на жената е непоколеблива. Таа е присутна насекаде околу нас и е водечката сила на животот, бидејќи на нејзина страна се љубовта, вистината, правдата, толеранцијата, храброста и слободата. Оваа изложба е само мал портрет на женското лице на годината одбележана со свирежи, скандирања и поворки по улиците. Одек на автентичната женска борба со пендреците, штитовите, чизмите со метални ѓонови, со бариkадите, солзавците и водените топови. На женското НЕ на неправдата, насилството и криминалот. И покрај тоа што беа прогласени за внуки на вештерките кои предците на царот не успеале да ги запалат, македонските жени бестрашно и неуморно ги освојуваат улиците. Уште малку и ќе ја освојат и слободата!

EXHIBITION OF PROTEST PHOTOGRAPHY:

Woman Warrior

Concept: Ljumi Bekiri and Kristina Lelovac

“WOMAN WARRIOR” – a female portrait of the civil resistance in Macedonia. Free Macedonia, how female it sounds! Women are resolute in their determination. They are all around us, the guiding force of life, because they have love, truth, justice, tolerance, courage and freedom on their side. The exhibition only partly depicts the female face of a year marked with whistles, chanting and marching down the streets. An echo of the authentic women's fight against the truncheons, shields, steel sole boots, barricades, teargas and water cannons. Of women's NO against injustice, violence and crime. Proclaimed as the granddaughters of the witches the emperor failed to burn alive, Macedonian women occupied the streets fearlessly and tirelessly. Freedom is next!



8TH MARCH ACTION

Tiiiit! Inc. and the Student Plenum

Dear plenum,Dear plenum members,

We write with an idea for a joint cooperation between the Student Plenum and the Association for the Promotion of Women's Activities Tiiiit! Inc. – Skopje. We envision our cooperation as a joint action on the International Women's Day, 8th March, a holiday celebrated in a frustrating manner for some time. Tiiiit! Inc. and the FIRSTBORN GIRL Festival attempts to rethink and reexamine how the holiday has been celebrated and interpreted in our region in the past four years.

We propose handing out carnations, as the symbolic 8th March flower, along with brief messages with facts/instances of gender inequality in Macedonia in several civil spheres in the Republic, as well as social situations violating basic human rights, i.e. women's rights. We believe these situations should be discussed at least during this holiday, in an attempt to ameliorate the situation and stop dismissing the issue. In addition, we believe sharing messages will help raise awareness on these problems in Macedonia.

Should the majority of the Plenum decide to support us and conduct together this joint action, we would be pleased to schedule a meeting to arrange the details.

Respectfully,
Tiiiit! Inc.

A joint action invitation on the occasion of 8th March 2016 between Tiiiit! Inc. and the Student Plenum

ОСМОМАРТОВСКА АКЦИЈА

Тиииит! Инк. и Студентски пленум

Драги пленумци,

Ви се обраќаме со предлог-идеја за заедничка соработка на Студентскиот пленум и Здружението на граѓани за промоција на женската активност Тиииит! Инк. – Скопје. Оваа соработка ја замислуваме во вид на заедничка акција што би се спровела на 8 Март, интернационалниот ден на жената, празник чиј начин на славење во Македонија нè иритира веќе подолго време. Тиииит! Инк., преку фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО, во изминатите четири години има тенденција да го премислува и преиспитува начинот на кој овој празник се слави и се толкува на нашето поднебје.

Акцијата би подразбирала споделување каранфили, типичен подарок за 8 Март, но во прилог со каранфилите би споделувале куси пораки што би содржале факти/примери за родовата нееднаквост во Македонија во повеќе сфери на граѓанскиот живот во републиката, како и општествени состојби со кои се прекршуваат основните човекови, т.е. женски права. Сметаме дека барем на овој празник овие состојби треба да бидат тема на дискусија преку која ќе постои обид за подобрување на ситуацијата, наместо да продолжиме да ги игнорираме и понатаму. Исто така, сметаме дека со споделувањето на пораките ќе успееме делумно да ја подигнеме свеста за овој проблем во Македонија.

Доколку има интерес од поголема група на пленумот за спроведување на оваа заедничка акција, би ни било задоволство да закажеме една средба на која би ги договориле деталите околу акцијата.

Со почит,
Тиииит! Инк.

Писмо со покана за заедничка акција по повод 8 Март 2016 на Тиииит! Инк. и Студентскиот пленум

According to the global Gender Inequality Index, out of 145 countries, Macedonia has scored 69 points. In comparison to 2006, when the score was 28, this is a decline of 41 points. Happy 8th March!

Positions of power are still withheld from women, with only 8.3% of the ministers being female. Currently, out of 81 municipalities there are only 4 female mayors, while equal representation between men and women is inexistent in local councils. Happy 8th March!

According to the data from the State Statistical Office, in terms of the labour-market, more than half of the women remain inactive (54.7%). While the employment rate among men is 50.1%, it is twice lower among women, or 32%. Happy 8th March!

Women, on average, are 19.3% less paid than men for the same job position involving the same responsibilities and work load. Happy 8th March!

There have been 14 murders as a result of domestic violence in Macedonia in the past two years, with an even higher number of attempts. State institutions, on the other hand, refuse to legally protect women and recognize and regulate gender-based violence. Happy 8th March!

Since 2011, when the mortality among mothers who have given birth was 4.1, by 2013 this rate grew to 4.3. The 2015 budget planned for the Program for Active Health Care of Mothers and Children amounted to 9.5 billion MKD. This is four times less than what the state spent on an anti-abortion media campaign in 2009 – as much as 36 billion MKD. Happy 8th March!

In 2013, the Gender Studies were discontinued at the St. Cyril and Methodius University. News of new enrollment is still nowhere to be heard. Happy 8th March!

Female students from the student dormitory Goce Delcev are advised to have warm showers at their boyfriends' due to the lack of hot water in the dormitory.

Happy 8th March!
Messages included in the Action

„Според последниот глобален индекс за родовата нееднаквост, од вкупно 145 земји, Македонија е на 69-тото место. Во споредба со 2006 година, кога беше на 28-то, тоа е пад за цели 41 место. Среќен 8 Март!“

„Жените и понатаму ги нема на клучните раководни политички функции во Македонија, каде што само 8,3% од министрите биле жени. Во моментов, од вкупно 81 општина има само четири жени градоначалнички, а во ниту еден совет нема еднаква застапеност на жените и мажите. Среќен 8 Март!“

„Според податоците на Државниот завод за статистика, во Македонија повеќе од половина работоспособни жени се економски неактивни (54,7%). Ако стапката на вработеност на мажите е 50,1%, таа кај жените е речиси двојно помала и изнесува 32%. Среќен 8 Март!“

„Жените, во просек, се за 19,3% помалку платени во однос на мажите за извршување работа со иста одговорност и обем. Среќен 8 Март!“
„Во Македонија, во последните две години се случија 14 убиства како последица на семејно насилство, а бројот на обидите за убиство е уште поголем. Во исто време, државните институции и понатаму одбиваат законски да ги заштитат жените и да го признаат и да го регулираат родово базираното насилство. Среќен 8 Март!“

„Од 2011 година, кога беше 4,1, стапката на матернална смртност до 2013 година порасна на 4,3. Проектираниот буџет за Програмата за активна здравствена заштита на мајките и децата во 2015 година изнесува 9,5 милиони денари. Тоа е четири пати помалку од средствата што државата ги потроши за медиумска кампања против абортус во 2009 година – цели 36 милиони денари. Среќен 8 Март!“

„Во 2013 година родовите студии на УКИМ се ставени во мирување. Сè уште нема најави дека ќе се реактивираат. Среќен 8 Март!“

„Како решение за немањето топла вода во тушевите, на студентките во домот „Гоце Делчев“, им се препорачува да се тушираат кај дечковците.“

Среќен 8 Март!
Пораки дел од акцијата





АНТИПРЕДАВАЊЕ

Женското писмо
(не) постои

Предавање на Елизабета Баковска –
писателка, книжевна теоретичарка и преведувачка од Република Северна Македонија

Петто предавање во рамките на школата за феминизам

Поимот женско писмо и денес останува комплексен термин што тешко може да се смести во една универзална дефиниција. За едни, женско писмо е текст што така се нарекува самиот по себе, поради низа свои карактеристики, т.е. *écriture féminine*. За други, пак, женското писмо е, едноставно, текст напишан од жена-автор, писателка, познат под името women's writing. Феминистичките гледишта за женското писмо неизбежно почнуваат со „Сопствена соба" на Вирџинија Вулф, а продолжуваат со француската феминистичка теорија (особено со Елен Сиксу и Јулија Кристева), англоамериканскиот гинокритички пристап (Елејн Шоволтер) и со поновите размисли на Торил Мои.

Женско писмо X 2

écriture féminine (од аспект на самото писмо, внатрешно, инхерентно, речиси лингвистички, т.е. со претпоставка дека во јазикот постои женска иманентност)
women's writing (од аспект на авторството на писмото, т.е. надворешно, условено, речиси есенцијалистички, т.е. со претпоставка дека родовата припадност на авторот веќе ја условува, детерминира природата на писмото)

Баковска за различните аспекти на поимот женско писмо

ANTI-LECTURE

Women's Writing
Does (Not) Exist

A lecture by Elizabeta Bakovska –
writer, literature theoretician and translator from North Macedonia

Fifth lecture within the School of Feminism

Women's writing is still a complex term, difficult to universally define. For some, a text is considered a woman's writing due to its characteristics, the so-called *écriture féminine*. For others, women's writing is simply a text written by a woman writer. From a feminist perspective, women's writing began with Virginia Woolf's A Room of One's Own, continued with the French feminist theory (particularly Hélène Cixous and Julia Kristeva), the Anglo-American gynocriticism (Elaine Showalter) and the contemporary thoughts of Toril Moi.

Women's Writing X 2

écriture féminine (from an aspect of the writing, internal, inherent, almost linguistic, i.e. presuming there is women's immanence in language)
women's writing (from an aspect of authorship, i.e. external, conditioned, almost essentialist, presuming that the author's gender already conditions, determines the nature of the writing)

Bakovska on the different aspects of the term women's writing





Адела Јушиќ и Георги Старделов
Adela Jušić and Georgi Stardelov

ИЗЛОЖБА

Ете ни жени

Авторка: Адела Јушиќ – босанска современа визуелна уметница, која работи со општествено ангажирани теми, меѓу нив со теми од војната во Босна и Херцеговина и за значењето на партизанките во Југославија во Втората светска војна

„Кога го посетив бункерот на Тито во Коњиц, забележав целосен недостиг на женско присуство. Единственото место каде што можеле да го замислат присуството на жените во ова сценарио на нуклеарна катастрофа е спалната соба, опремена за Тито и неговата жена, која вклучува и маса за шминкање. Друга трага на женско присуство се јавува во форма на фигура позиционирана врз инструкциите за разновидната употреба на тоалетна хартија. Таа е испринтана на оригиналната тоалетна хартија што била поставена таму во седумдесеттите. Делото е базирано на истражување направено во соработка со Андреја Дуганџиќ, во рамките на проектот 'Што ни даде нашата борба', дел од Асоцијацијата за култура и уметност 'ЦРВЕНА'. Истражувањето, претставено како онлајн-архива од документи, фотографии, книги и интервјуа за феминистичкото наследство на Антифашистичкиот фронт на жените во Југославија (АФЖ), трага по учеството на југословенските жени во втората светска војна и нивниот значаен придонес во (повторната) изградба на социјалистичката држава. Во 1953 година Народниот фронт решава да го укине АФЖ, истата година кога Атомската воена команда (Објект АРЦ) почнува со изградба. За жените почнува поинаква студена војна. Тие повторно се враќаат во сферата на домаќинството, да ги извршуваат своите природни улоги во приватната сфера на општеството."

Адела Јушиќ

EXHIBITION

Here Come Women

Author: Adela Jušić – Bosnian contemporary visual artist working on socially engaged issues, like the war in Bosnia and Hercegovina and the role of partisan women in Yugoslavia during World War Two

"Visiting Tito's Bunker in Konjic, I observed a total lack of female presence. The only place we could imagine the presence of women in this nuclear catastrophe hideaway is the master bedroom, built for Tito and his wife, which includes her makeup table in the corner of the room. Another vestige of female presence appears as a figure on toilet paper instructions for its various use. She is printed on the original toilet paper placed there in the 1970s. The work relies on research done in collaboration with Andreja Duganđić, within CRVENA's Association for Culture and Arts project "What has our struggle given us?". The research manifested as an online archive of documents, photographs, books and interviews about the feminist heritage of the Antifascist Front of Women of Yugoslavia, exploring the participation of Yugoslav women in the Second World War and their indispensable contribution to (re)building the Socialist state. The People's Front decided to abolish the Antifascist Front of Women in 1953, the same year construction of the Atomic War Command (Object ARK) started. A different cold war started for women. Again they were about to be domesticated, placed back into the private sphere of the house, to perform their "natural" roles.

Adela Jušić

ЖЕНСКА СОБА

Една може

Презентација на здружението за родова еднаквост „Една може“

„Во борбата за достоинствен живот како самохрана мајка решив да иницирам да ја создаваме групава за самопомош на еднородителски семејства. Да се собереме на едно место сите засегнати и не само да си раскажеме што нè мачи, мори и гори туку и најважно, нешто да преземеме по прашањата. Да продреме до срцевината на нашите секојдневни искушенија, преобмислувајќи го нашето дејствување во општествово, да бидеме конструктивни и активно да се изборуваме за елементарните права и специфични потреби што ги имаат еднородителските семејства.“

Дороти Пачкова, директорка на организацијата и експертка по родови науки

WOMEN'S ROOM

ONE CAN

Presentation of the One Can! Gender Equality Association

“In my struggle for decent life as a single-mother, I initiated the creation of a single-parent family self-help group, to gather all concerned and speak of our pain and troubles, but more importantly to take action. To get to the core of our daily temptations, rethink our agency in society, be constructive and fight actively for the basic rights and specific needs single parents have.”

Doroti Pachkova, Director and expert on Gender Studies

ДИСКУСИЈА

ЖЕНИТЕ ВО БЕГАЛСКАТА КРИЗА

Модератор: Јана Старделова – Тиниит! Инк.
Говорници: Уранија Пировска – Хелсиншки комитет за човекови права на РМ, Мерсиха Смаиловиќ – „Легис“ и Ленче Здравкин.

Преглед на женските заложби во справувањето со мигрантската криза во Македонија. Предизвиците на терен и застапувањето за унапредување на политиките.

ХУМАНИТАРНА АКЦИЈА ЗА СОБИРАЊЕ СРЕДСТВА ЗА ЖЕНИТЕ БЕГАЛКИ

Во текот на фестивалот се поставен пункт за собирање храна, облека и средства за хигиена за жените и децата бегалци, кои во соработка со НВО-активистите активни на терен ќе бидат донирани во бегалските кампови.

DISCUSSION

WOMEN IN THE REFUGEE CRISIS

Moderator: Jana Stardelova - Tiiit! Inc.
Speakers: Uranija Pirovska - Helsinki Committee for Human Rights of RM, Mersiha Smailoviki – Legis and Lence Zdravkin.

Overview of women's efforts in dealing with the migrant crisis in Macedonia. Challenges in the field and policy promotion advocacy.

CHARITY EVENT FOR DONATING FOOD AND CLOTHES FOR WOMEN REFUGEES

A donation space was set up for collecting food, clothes and hygiene necessities for women and children refugees, to be donated to refugee camps in collaboration with NGO outreach activists.



Check In/Check Up @HERA Mobile Clinic

Во соработка со Х.Е.Р.А.

Мобилната клиника на Х.Е.Р.А. по првпат на ПРВО ПА ЖЕНСКО! Супер можност да се прегледате бесплатно и доверливо и да прашате што сè сте сакале за сексуалното и репродуктивното здравје, а сте немале каде.

Побарајте го комбето на Х.Е.Р.А. и добијте некој од бесплатните прегледи и советувања: гинеколошки преглед, папаниколау тест, ЕХО-прегледи, орална хормонска контрацепција, итна контрацепција, советување, дијагноза и третман на СПИ, советување за модерна контрацепција, дистрибуција на бесплатни контрацептиви и лубриканти.

Објава за мобилната клиника

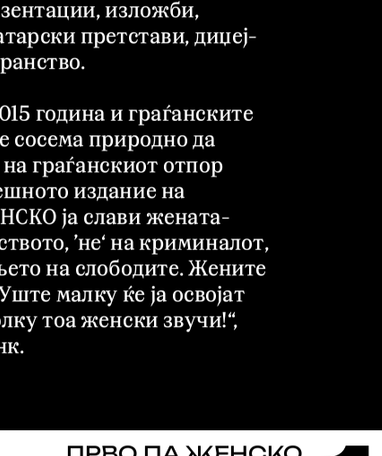
Check In/Check Up @HERA Mobile Clinic

In collaboration with HERA

HERA Mobile Clinic for the first time on FIRSTBORN GIRL! A great opportunity to receive a free and confidential examination and ask everything you ever wanted to know about sexual and reproductive health but didn't know who to ask.

Look for HERA's van and receive a free examination and counseling: gynecological exams, PAP test, ultrasonography exams, emergency contraceptives, STD counseling, diagnosis and treatment, modern contraceptive methods, distribution of free contraception and lubricants.

Mobile Clinic media post



МЕДИУМСКА ОБЈАВА

ЖЕНАТА-БОРЕЦ

ВО ФОКУСОТ НА ЧЕТВРТОТО ИЗДАНИЕ НА ПРВО ПА ЖЕНСКО

Објавено:
09.03.2016, Радио Слободна Европа
Автор:
Љупчо Јолевски

Извадок
Без многу двојба, симбол на македонската пролет од минатата 2015 година е жената. Жената-борец. Онаа што стамено се исправи пред барикадите, пред пендреците, пред штитовите. Хероината која им пркосеше на чизмите со метални ѓонови, на солзавците, на водените топови.

Жената која наместо омраза даруваше љубов и силно ја довикуваше слободата. Потребата да биде своја, гласна, моќна. Да биде жена. И, токму на жената борец, на онаа што бестрашно и неуморно ги освои улиците, на хероината која крикна против неправдата, насилството и криминалот и е посветено претстојното четврто издание на иницијативата за реобмислување на значењето на Меѓународниот ден на жената 8 Март – ПРВО ПА ЖЕНСКО. Случувањето, од 11 до 13 март, по традиција ќе го окупира Младинскиот културен центар и ќе донесе ангажирана програма исполнета со дискусии, презентации, изложби, филмски проекции, перформанси, театарски претстави, диџејсетови на учесници од земјава и од странство.

„Имајќи ги предвид случувањата во 2015 година и граѓанските заложби и протести, едноставно, беше сосема природно да направиме осврт на женската страна на граѓанскиот отпор и тоа е всушност поттемата на годинешното издание на иницијативата. Овој пат, ПРВО ПА ЖЕНСКО ја слави жената-борец, жената која му вели ’не‘ на судството, ’не‘ на криминалот, ’не‘ на неправдата и ’не‘ на загрозувањето на слободите. Жените бескомпромисно ги освоија улиците. Уште малку ќе ја освојат и слободата. Слободна Македонија, колку тоа женски звучи!“, вели Кристина Леловац од Тиииит! Инк.

MEDIA COVERAGE

THE WOMAN WARRIOR

IN THE FOCUS OF THE FOURTH EDITION OF FIRSTBORN GIRL!

Published:
09.03.2016, Radio Slobodna Evropa
Author:
Ljupco Jolevski

Excerpt
Without a doubt, the symbol of the 2015 Macedonian Spring is the woman. The woman warrior. Standing bravely in front of the metal barricades, the truncheons, the police shields. The heroine standing firm against police metal sole boots, teargas and water cannons.

The woman gifting love instead of hatred, stridently calling for freedom. The need to be herself, speak out, powerful. To be a woman. The initiative for rethinking the significance of the International Women's Day, 8th March – FIRSTBORN GIRL devoted the fourth edition to this woman warrior, the one fearlessly and tirelessly occupying the streets, the heroine shouting against injustice, violence and crime. Traditionally, the festival will occupy the Youth Cultural Centre from 11 to 13 March, with an engaged program consisting of discussions, presentations, exhibitions, screening, performances, theatre, DJ sets from the country and abroad.

“Bearing in mind the 2015 ordeals and the civilian efforts and protests, it seemed quite naturally to address the female aspect of the civil resistance, the subtopic of this year's edition. This time, FIRSTBORN GIRL celebrates the woman warrior, the woman who said NO to the judiciary system, NO to crime, NO to injustice and NO to endangering our freedoms. Women resolutely occupied the streets. Freedom is next! Free Macedonia, how female it sounds!”, said Kristina Lelovac from Tiiit! Inc.

ПЕРФОРМАНС

Девојката со сонце над главата

Авторки: Агнес Нокшиќи, Доникѐ Ахмети

„Девојката со сонце над главата" е перформанс на актерката, кореографка и режисерка Агнес Нокшиќи и на актерката Доникѐ Ахмети.



PERFORMANCE

Girl with Sun Over Her Head

Authors: Agnes Nokshiqi, Donikë Ahmeti

Girl with Sun Over Her Head is a performance by the actress, choreographer and director Agnes Nokshiqi and actress Donikë Ahmeti.





#PROTESTIRAM (I PROTEST)

The civil movement I Protest was active in 2016, organizing several protests driven by citizens' discontent with the political situation and against the ruling party, which grew into the so-called Colourful Revolution.

The last time the movement was active in 2017.
"#Protestiram was born as a civil impulse and a call for justice and responsibility, uniting different struggles and endeavours throughout the years. It was a response against the irresponsible authoritarian government, but when the citizens realized their power, transformed into a loud correction of the past and any future government

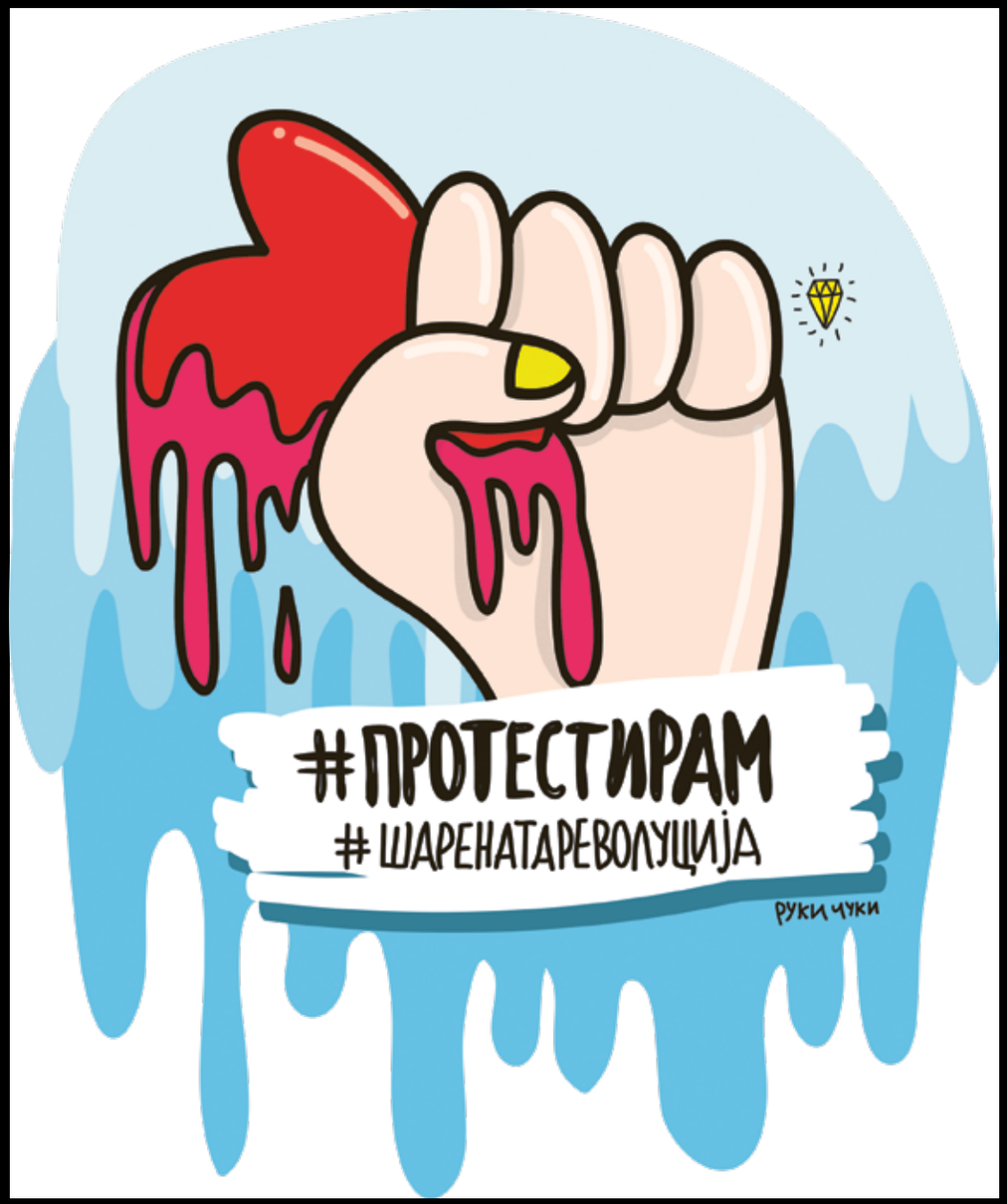
Source: The Facebook page of Protestirame

#ПРОТЕСТИРАМ

Граѓанското движење „Протестирам" беше активно во 2016 година, одржувајќи низа протести поттикнати од граѓанското незадоволство од тековните политички случувања и против тогашната владејачка партија, кои прерасnaа во таканаречената „Шарена револуција". Последните активности на движењето се во 2017 година.

„#Протестирам се роди како граѓански порив и повик за правда и одговорност, како обединување на различни борби и стремежи низ годините. Се роди како реакција на неодговорна и авторитарна власт, но во процесот на практикување и сфаќање на моќта на граѓан(к)ите се претвори во гласен коректор на минатата и секоја идна власт."

Извор: Фејсбук-профил на „Протестираме"



Постер на Руки Чуки за #протестирам
Poster by Ruki Chuki for #protestiram

34567891012345678910
ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
11.–13.03.2016
123
169

Фестивалот за феминистичка култура и акција ПРВО ПА ЖЕНСКО отвора неексклузивен простор за конструктивна дебата за околностите во кои денес живее жената спротивставена на традиционалните стереотипи. Фестивалот има цел да го промовира феминизмот и да ги поддржи заложбите на активистите за родовата еднаквост преку создавање можности за локална, регионална и интернационална размена, соработка и вмрежување, како и да придонесе кон суштинско препознавање на женската интелектуална и креативна продукција преку креирање можности за креативно изразување, соработка и професионален развој.

Домашните, но и глобалните случувања изминатава година потврдија дека сериозните чичковци во костуми, седнати на одлучувачки позиции сериозно потфрлија. Ред е на жените да го спасат светот! Под ова мото, оваа година ПРВО ПА ЖЕНСКО го слави својот петти роденден! Програмата на јубилејното издание враќа некои од незаборавните учеснички и учесници од претходните години, на кои им се придружуваат нови возбудливи пријател(к)и на фестивалот.

5 FIRSTBORN GIRL

ПРВО ПА ЖЕНСКО

18.–21. 5.2017

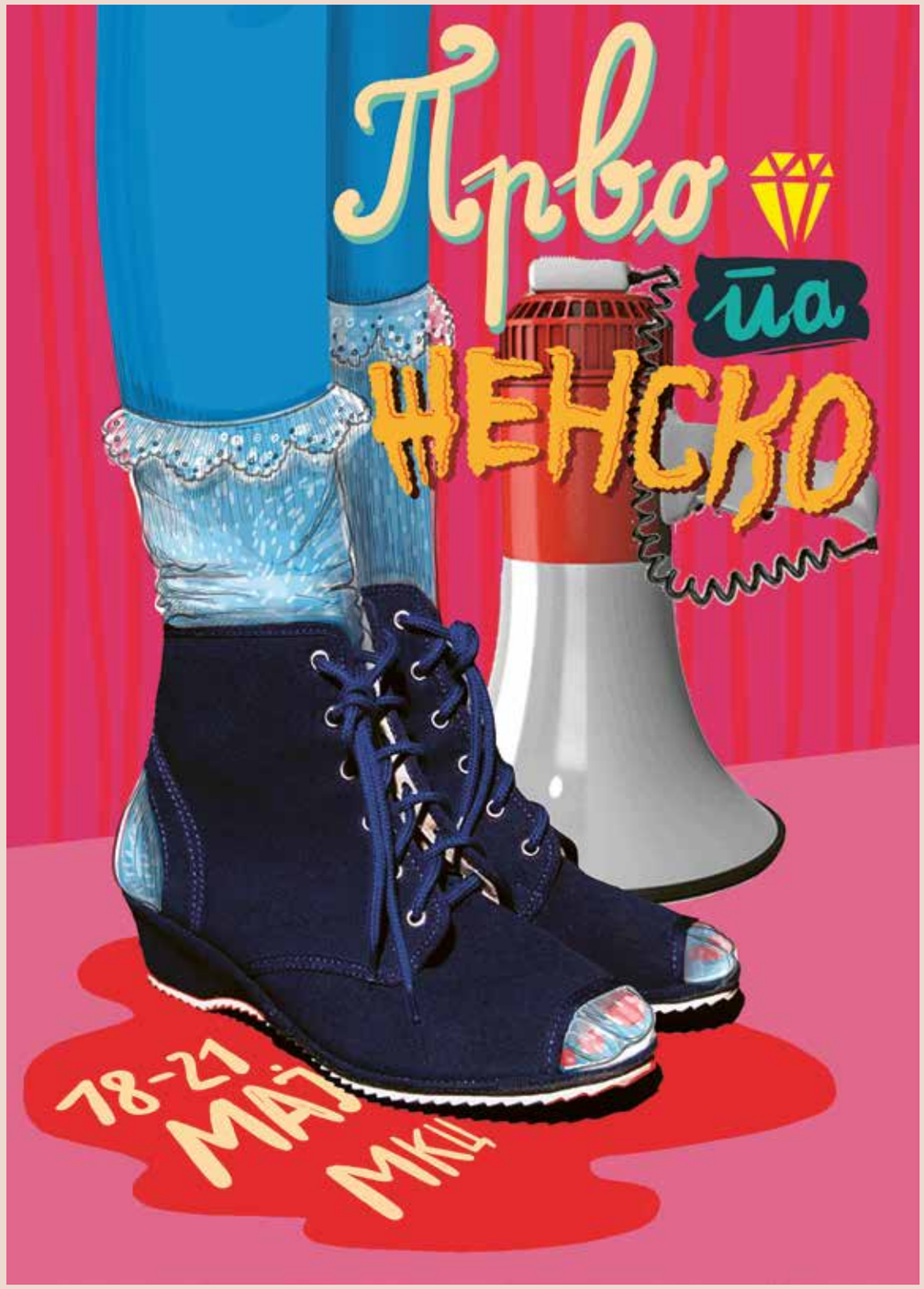
The Feminist Culture and Action Festival FIRSTBORN GIRL creates unexclusive space for constructive debate on the living circumstances of women opposing traditional stereotypes today. The festival aims to promote feminism and support the efforts of gender equality activists by creating opportunities for local, regional and international exchange, collaboration and networking, and impact the essential recognition of women's intellectual and creative production through creative expression, collaboration and professional development.

Last year's local and global events attested to the failure of the suits sitting in the big chairs. It is time for women to save the world! FIRSTBORN GIRL is celebrating their 5th anniversary under this motto! Some of the most unforgettable participants from previous years return for this jubilee edition, as well as new exciting friends of the festival.

Youth Cultural Centre – Skopje
Младински културен центар – Скопје

ПОСТЕР – дизајн: Руки Чуки
Постерот е одбран на отворен повик за визуелно решение за јубилејното петто издание на ПРВО ПА ЖЕНСКО, меѓу пристигнати 70 прилози.

Poster – design: Ruki Chuki
The poster was selected in a Poster Open Call for visual solution for the 5th anniversary of FIRSTBORN GIRL, out of 70 applications.



ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОСТЕР (СЕЛЕКЦИЈА)
POSTER CONTRIBUTIONS (SELECTION)


ПРВО ПА ЖЕНСКО
Жените
ке го спасат светот!
ПРВО ПА ЖЕНСКО 5
18-21 MAJ MKLL
ПРВО ПА ЖЕНСКО
18-21 MAJ 2017
ПРВО ПА ЖЕНСКО
18-21 MAJ MKLL
ПРВО ПА ЖЕНСКО 5
18-21 MAJ MKLL
ПРВО ПА ЖЕНСКО

ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА

ДЕН 1
Кратки филмови и дискусија: „Елена“ (2016), режија: Дина Дума; „Долорес“ (2017) премиера, сценарио и режија: Радован Петровиќ; „Влакна“ (2013), сценарио и режија: Елеонора Венинова; „Ќе дојдат децата“ (2017), режија: Ана Јакимска и разговор со авторите, модератор: Румена Бужаровска / **Диџеј-сет**, Дамите бираа: Ilina Angel.

ДЕН 2
Предавање: „Вагинален секс“, Сандра Дален / **Перфроманс и дискусија:** „Каде одат претставите што не се случуваат?“, Драгана Стојчевска Гунин / **Диџеј-сет**, Дамите бираат: Соња Исмаил и Ана Мало.

ДЕН 3
Панел-дискусија: „Родовата и сексуалната (не)еднаквост во Југославија: помеѓу револуционерната утопија и историскиот континуитет на патријархатот“, учесници: Франко Дота, Ивана Пантелиќ и Тијана Окиќ, модератор: Славчо Димитров / **Претстава:** „Црвена љубов“, БИТЕФ Театар (Србија), режија и драматизација: Олга Димитријевиќ, играат: Владимир Алексиќ, Јелена Илиќ, Милица Стефановиќ и Ана Ќурчин, музика: Ана Ќурчин / **Концерт:** King’s Peach, Contact59, Seine, Bitipatibi, Кукла.

ДЕН 4
Базар, учесници: MightyJewelry, Глигор Кузмановски, CRUSH, Em Ellephantski, Ѓорѓе Јовановиќ, ATAMI, BullBerry, ПлетЕлица, MaiCraft’s, LUDUS, WizArt, Pocket Gallery, Mei Ro, M’Crafts, Farina’s handmade, Okokori, Nikulec pop-up store, Seed of Life и Васко (ДКЦ) / **Работилница** за татковци и ќерки со Доротеј Нешовски / Работилница за поправање точаци за девојки со „Bikestop“ / **Диџеј-сет,** Дамите бираат: Мајда и Весна, Марио Антов, Виолета Качакова и ДИСКОРДИА, Ilina Angel, Соња Исмаил и Ана Мало ДИСИДЕНТ СЕТ / **ХНУ кулинарски перформанс:** „Мажите готват за ненаситните феминистки“ / **ЛезФемСлем:** „Жените тоа го прават гласно!“ / **Изложба** на постерите од конкурсот / Изложби: „Сирота мала богаташица (избришано минато)“, 2014-2015, Христина Иваноска и Pilule du Lendemain, Haveit.

ПОДДРШКА: Европската унија и FRIDA Young Feminist Fund

PROGRAM OVERVIEW

DAY 1
Short films and discussion: Elena (2016), director: Dina Duma; Dolores (2017) premier, screenwriter and director: Radovan Petrovic; Hair (2013), screenwriter and director: Eleonora Veninova; The children will come (2017), director: Ana Jakimska and discussion with the directors, moderator: Rumena / **DJ Set,** Ladies’ Choice: Ilina Angel

DAY 2
Lecture: Vaginal Sex, Sandra Dahlén / **Performance and Discussion:** Where Do All the Plays That Don’t Get Shown Go?, Dragana Stojchevska Gunin / **DJ Set,** Ladies’ Choice: Sonja Ismail and Ana Malo

DAY 3
Panel Discussion: Gender and Sexual (In)equality in Yugoslavia: between Revolutionary Utopia and Historical Continuity of Patriarchy, participants: Franko Dota, Ivana Pantelić and Tijana Okić, moderator: Slavcho Dimitrov / **Theatre:** Red Love, BITEF Theatre (Serbia), director and dramatization: Olga Dimitrijević, actors: Vladimir Aleksić, Jelena Ilić, Milica Stefanović and Ana Ćurćin, music: Ana Ćurćin / **Concert:** King’s Peach, Contact59, Seine, Bitipatibi, Kukla.

DAY 4
Bazaar, participants: MightyJewelry, Gligor Kuzmanovski, CRUSH, Em Ellephantski, Gjorgje Jovanovikj, ATAMI, BullBerry, PletElica, MaiCraft’s, LUDUS, WizArt, Pocket Gallery, Mei Ro, M’Crafts, Farina’s handmade, Okokori, Nikulec pop-up store, Seed of Life and Vasko (CCC) / Father and Daughter **Workshop** with Dorotej Neshovski / **Women’s Workshop** for Mending Bikes with Bikestop / DJ Set, Ladies’ Choice: Majda and Vesna, Marigo Antov, Violeta Kachakova and DISKORDIA, Ilina Angel, Sonja Ismail and Ana Malo DISSIDENT’S SET / **FSA Culinary Performance:** Men Cook for the Insatiable Feminists / **LezFemSlam:** Women Are Doing It Loud! / **Exhibition** from the Poster Call / **Exhibition:** The Poor Rich Girl (erased past), 2014-2015, Hristina Ivanoska and Pilule du Lendemain, Haveit

SUPPORT: European Union and FRIDA Young Feminist Fund

ДИСКУСИЈА

РОДОВАТА И СЕКСУАЛНАТА (НЕ) ЕДНАКВОСТ ВО ЈУГОСЛАВИЈА:

ПОМЕЃУ РЕВОЛУЦИОНЕРНАТА УТОПИЈА И ИСТОРИСКИОТ КОНТИНУИТЕТ НА ПАТРИЈАРХАТОТ

Модератор:
Славчо Димитров – активист за човекови права и координатор на програмата на Коалицијата за сексуални и здравствени права на маргинализирани групи.

Панелисти:
Ивана Пантелиќ (Србија) – Институт за современа историја, Белград, авторка на книгата „Партизанките како граѓанки – општествената еманципација на партизанките од 1944 до 1955 година“, со 16 собрани интервјуа од жени-партизанки, Тијана Окиќ (БиХ) – Филозофски факултет Сараево, уредничка на зборникот „Изгубена револуција: АФЖ меѓу митот и заборавот“, објавен во 2016 година од здружението „Црвена“ и Франко Дота (Хрватска) – историчар, новинар и активист за човекови права, дел од ЛГБТИ-движењето во Хрватска и еден од основачите на Парадата на гордоста во Загреб.

СЛАВЧО ДИМИТРОВ

Овој панел има цел да ја отвори за дискусија и промислување комплексната, динамична и, честопати, контрадикторна позиција на родовата и сексуалната еманципација во рамките на социјалистичка Југославија. За разлика од националистички ориентираната историографија на ревизионизам и нејзиното неправедно хомогенизирање на комплексноста на југословенското наследство под капата на „титоистичкиот тоталитаризам“, историјата на родовата и сексуалната еднаквост во Југославија треба да биде промислена одново преку посуптилен, внимателен, критички и историски сензитивен пристап, без притоа одговорот да биде вметнат во рамка на контраревизионистички тенденции на монументализација или романтизација на социјалистичкото историско наследство.

Југословенската идеологија на еднаквост и социјална правда претставуваше декларативен принцип што требаше да ги разреши прашањата поврзани со родовата нееднаквост, особено земајќи го предвид активното учество и придонес на Антифашистичкиот фронт на жените во борбите за ослободување од фашистичкиот окупатор. Сепак, значајната улога на АФЖ во антифашистичката народноослободителна борба, критиката на класната нееднаквост и национализмот, описменувањето и масовната мобилизација на жените во градењето на новата држава и борбата за еднаквост на жените, односно нивно признавање како граѓанки со широк спектар на загарантирани економски, социјални и политички права, не само што ќе биде избришана со укинувањето на АФЖ во 1953 година туку и ќе биде апроприрана и засенета со херојските наративи на новата држава во изградба и подоцна уште еднаш, во единството на историскиот ревизионизам на националистичките браќа. Од друга страна, и покрај иницијалниот револуционерен и утописки стремеж на АФЖ за радикално преструктурирање на економското и политичкото, јавното и приватното, општественото производство и репродукција, и родовите и сексуалните улоги, постоениот период ќе го забележи враќањето на патријархалниот наратив во целокупниот општествено-политички и културен живот, оперирајќи, повеќе или помалку, на прикриен начин. „Новата југословенска жена“ ќе се разбуди утрото потоа кога „новото политичко тело ќе покаже сериозни знаци на одново воспоставување на патријархатот“ (Бојана Пејиќ).

ИВАНА ПАНТЕЛИЌ

2 отсто биле жени во НОБ во Југославија. Во војната, партизанките веќе добиле политички права, преку гласање или кандидирање во народноослободителните одбори. (...) Мислам дека денес постои тој мит дека жените во Југославија биле хипервработени. Не сакам да кажам дека Југославија немала еманципаторска функција, имала. Но, сметам дека во еден момент таа револуција била запоставена, а била запоставена бидејќи Југославија се свртела кон пазарни модели. 1931 година – жените биле 33,5% од целокупната работна сила. До 1971 година таа бројка се поправила едвај на 36%. Значи, не можеме да зборуваме за некое

големо зголемување. А да не зборуваме за тоа дека жените во Југославија секогаш биле платени помалку од мажите и дека работеле во индустрии што се помалку рентабилни.

ТИЈАНА ОКИЌ

Јас сум филозофка по вокација, па така и мојата теза е особено спротивна од тоа што го работи Ивана. Мојата прва теза е и покрај прокламацијата на социјалистичкиот поредок, во Југославија не можеме да зборуваме за социјализам. Мојот текст во зборникот („Изгубена револуција: АФЖ меѓу митот и заборавот“) има симптоматичен наслов „Од револуционерни до производни субјекти“, бидејќи е многу важно да се смести целата приказна во дијалектика, меѓу револуцијата и идејата за производството присутна по војната. Она што е исто така многу важно е дека југословенската историографија пропушти да го одбележи сеќавањето на југословенските партизанки и АФЖ-овки. Ивана е една од првите што прави една историја, орална историја. (...) Ивана даде податок дека во АФЖ на ниво на Југославија учествувале околу два милиона жени. Тие се бореле за права, се бореле со пушка во војната, но повторно, ако се погледне, тие вршеле функции како медицински сестри, заднински помошни работи и други работи што се специфично женски. И повторно тука имате „природна“ поделба на работата, која само се продолжува.

Најважното што сакав да го кажам со мојот текст и со моето истражување е дека за да се пишува за женската историја, значи да не се заборави историјата; бидејќи за да се пишува за женската историја, значи дека има некоја историја претходно. Ова го зборувам, бидејќи во постјугословенската левица се мисли дека формирањето на АФЖ во 1942 година е deus ex machina. И како работите на архивата, гледате дека приказната оди многу подалеку. И дека АФЖ е резултат на претходни струења и тенденции (студентско движење, буржоаски граѓански и феминистички движења, на пример, од 1920 година почнуваат кампањи за описменување, социјалистичкото движење од 1919 година итн.).

ФРАНКО ДОТА

Во повеќето историографски дела за историјата на сексуалноста, не само на хомосексуалноста, во социјализмот, главно, социјализмот се сведува на сексофобно, дури и асексуално општество, во кое постои само една доминантна сила, а тоа е државната интрузија во приватноста на граѓаните. И за тоа говорат сите дела што се пишувани од падот на комунизмот, во деведесетите, па до пред три-четири години. Фокусот на моето истражување беше да ги утврдиме, ако ништо друго, основните факти, основните бројки и да им дадеме на нашите постјугословенски простори нешто што повеќето европски историографии го имаат, а тоа е темелна институционална историја (правна, медицинска и, нешто помалку, медиумска) на хомосексуалноста, односно на машката хомосексуалност.

Во таа насока Дота споделува и два цитата во рамките на дискусијата за правата на хомосексуалците, што се одвивала во различни периоди за време на Југославија:

„Хомосексуалните односи никому не му штетат, ниту се опасни за кого било. Се работи за луѓе кои имаат различни сексуални потреби и склоности од оние што ги сметаме за вообичаени, ама тоа не значи дека треба кривично да се гонат. Хомосексуалноста е специфика на одредени луѓе и тоа од таков вид што не може да се лекува со никаква специфична терапија, а камоли репресија. Со репресија, општеството ништо не добива, а губи многу, бидејќи создава девијантни и стигматизирани луѓе кои мораат да се движат на маргините од општеството“, изјава на професорот Љубо Бавцон, од Правниот факултет во Љубљана, заложник за човековите права.

„Ако дваџица мажи или две жени, кои се сакаат и во потполност се согласуваат и се поврзуваат во животните начела и потреби, нема причина за тие да не остварат во животна заедница. Засега, барем кај нас, сè уште не можат да ја засноваат во правноформална смисла, но можат да ја изградат во реална животна смисла. Многу луѓе кои сакаат некој од својот пол, би биле многу задоволни, би биле среќни и смирени кога би имале можност јавно и законски да стапуваат во хомосексуални брак“, извадок од книгата на хрватскиот психијатар и сексолог Маријан Кошичек, „Во рамките на сопствениот пол“, 1986, прва книга во Југославија каде што хомосексуалноста е главната тема.то хомосексуалноста е главната тема.

ХОМОСЕКСУАЛНИТЕ ОДНОСИ НИКОМУ НЕ МУ ШТЕТАТ, НИТУ СЕ ОПАСНИ ЗА КОГО БИЛО.



HOMOSEXUAL RELATIONS HARM NO ONE, NOR ARE THEY DANGEROUS TO ANYONE.

Љубо Бавцон, од Правниот факултет во Љубљана, заложник за човековите права.

Ljubo Bavcon, Faculty of Law, Ljubljana, human rights advocate

GENDER AND SEXUAL (IN)EQUALITY IN YUGOSLAVIA:

BETWEEN REVOLUTIONARY UTOPIA AND HISTORICAL CONTINUITY OF PATRIARCHY

Moderator:
Slavcho Dimitrov – human rights activists and program coordinator in the Coalition for Sexual and Health Rights of Marginalized Groups.

Panellists:
Ivana Pantelić (Serbia) – Institute for Contemporary History, Belgrade, author of "Female Partizans as Citizens – Social Emancipation of Female Partizans from 1944 to 1955," containing 16 interviews with female partizans, Tijana Okić (BH) – Faculty of Philosophy Sarajevo, editor of the volume on the Antifascist Women's Front, "Izgubljena revolucija: AFŽ između mita I zaborava," published in 2016 by the Organization Crvena and Franco Dota (Croatia) – historian, journalist and human rights activist, active in the Croation LGBTI movement and a co-founder of Zagreb Pride

SLAVCHO DIMITROV

The panel aims to open a discussion and rethink the complex, dynamic, and oftentimes, contradictory position of gender and sexual emancipation within socialist Yugoslavia. Contrasted with the nationalistically oriented revisionist historiography, and the unjust homogenization of the complex Yugoslav heritage as "Tito's totalitarianism", the history of gender and sexual equality in Yugoslavia should be rethought by employing a more subtle, deliberate, critical and historically sensitive approach, without placing the response within the framework of the counter-revisionist tendencies of monumentalisation or romanticization of the socialist historical heritage.

Yugoslav ideology of equality and social justice was a declarative principle aiming to solve gender inequality related issues, particularly considering the active participation and contribution of the Antifascist Women's Front (AFŽ) in the fights for liberation from the fascist occupier. However, the important role of AFŽ in the Antifascist National Liberation War, the criticism of class inequality and nationalism, raising the literacy rate and mass mobilization of women to build the new country, as well as the equality struggle of women, i.e. being recognized as citizens with a broad range of guaranteed economic, social and political rights, was not only erased with the abolishment of AFŽ in 1953, but also appropriated and overshadowed by the heroic narratives about the creation of the new country, and later again, by the unified historical revisionism of the nationalistic brothers. On the other hand, despite AFŽ's initial revolutionary and utopian objectives for radical restructuring of the economic and political, the public and private, social production and reproduction, and gender and sexual roles, the post-war period was marked by the return of the patriarchal narrative in the entire social-political and culture life, operating, more or less, covertly. "The new Yugoslav woman" will rise the morning after when "the new political body shows serious signs of restoration of patriarchy" (Bojana Pejić).

IVANA PANTELIĆ

Women participated with 12% in the National Liberation War. Female partisans were already given political rights in the war. By voting or being elected to the national liberation committees (...) There is an ongoing myth nowadays that women in Yugoslavia were hyperemployed. My point isn't that Yugoslavia had no emancipatory function, it had. I believe, though, that this revolution was neglected at a certain point, because Yugoslavia turned to capital market. In 1931, 33.5% of the total work force consisted of women. Until 1971, the number barely grew to 36%. A minor increase. In addition to the fact that women in Yugoslavia employed in the less profitable industries earned less than men.

TIJANA OKIĆ

My background is in philosophy, hence my thesis is quite opposite of Ivana's work. My first thesis is that despite the proclaimed socialist order, socialism never truly existed in Yugoslavia. My text in the volume was symbolically entitled "From revolutionary to producing subjects", since it's important to position the story in a dialectic occurring between the revolution and the production idea present after the war. In addition, Yugoslav historiography failed to honour the memory of Yugoslav female partisans and members of AFŽ. Ivana is among the first to offer a history, an oral history (...) She shared the information that around 2 billion women participated in AFŽ in Yugoslavia. Fighting for rights, fighting with guns in the war, but, on a second look, they participated as nurses, lesser assisting chores and other typically female things. There was a "natural" division of the chores.

Most importantly, I wanted to accentuate in my text and research that writing about women's history, implies not forgetting the history; because writing about women's history implies a previous history. Because the post-Yugoslav left-wing considered the establishment of AFŽ in 1942 as a *deus ex machina*. But exploring the archive leads to the conclusion that the story goes much further. That AFŽ, in fact, is the result of previous trends and tendencies (the student movement, bourgeois citizens' and feminist movements: literacy campaigns were launched from 1920, the socialist movement from 1919, etc.)

FRANKO DOTA

In most historiography works on the history of sexuality, not only of homosexuality, in socialism, mainly, socialism is reduced to sexphobic, even asexual society, with one predominant power – the state's intrusion in citizens' privacy. Everything written after the fall of communism, in the 1990s, even three-four years ago, attests to this. The focus of my research was to determine, if nothing else, the basic facts, basic numbers, and offer these post-Yugoslav countries something most European historiographies have, which is a detailed institutional history (legal, medical, and to a degree, media) of homosexuality, i.e. male homosexuality.

In this context, Dota shared two quotes on the discussion of homosexual rights taking place in different periods in Yugoslavia:

"Homosexual relations harm no one, nor are they dangerous to anyone. These are people with different sexual needs and affinities from those considered common, and they should not be prosecuted for that. Homosexuality is specific to certain people, and cannot be treated with a specific therapy, let alone repression. Society gains nothing with repression, but loses quite a lot due to the creation of deviant and stigmatized people who have to move on the margins of society" – statement of professor Ljubo Bavcon, Faculty of Law, Ljubljana, human rights advocate.

"If two men or two women, who love each other and completely agree and are joint in their living principles and needs, there is no reason for them not to be in a living union. For now, at least here, this union cannot be exercised legally but it can be built in reality. Many people in love with same-sex people would be satisfied, happy and at peace should they have the opportunity to publicly and legally enter homosexual marriages" – an excerpt from "Framed by One's Own Sex" by Croation psychiatrist and sexologist, Marijan Košićek from 1986, the first book in Yugoslavia dedicated to homosexuality.

ПРЕДАВАЊЕ: САНДРА ДАЛЕН (ШВЕДСКА) НА ПРВО ПА ЖЕНСКО

Сандра Дален (Шведска) веќе 20 години работи како секс-едукатор – предавач, тренер и писател.

LECTURE: SANDRA DAHLÉN (SWEDEN) AT FIRSTBORN GIRL

Sandra Dahlén (Sweden) has been working as a sex educator – as a lecturer, trainer and writer for 20 years.



На ПРВО ПА ЖЕНСКО гостувала двапати:

Женска соба: „Let's talk about (clitoral) sex", работилница на Сандра Дален на ПРВО ПА ЖЕНСКО 3, 2015

Предавање „Вагинален секс", Сандра Дален на ПРВО ПА ЖЕНСКО 5, 2017

Извадоци и цитати од двете одржани предавања на Дален, како и извадок од нејзината публикација „Водич за клиторисен секс":

Така завршив на тој тренинг (за сексуален едукатор на RFSU, Шведската организација за сексуална едукација) и мислам дека можеби по половина час, дури не беше ни цел час, заклучив дека прашањата поврзани со сексуалноста, сексуалната практика, сексуалниот идентитет, за тоа како го гледаме телото, имаат многу допирни точки со моќта, имаат допирни точки со политиката и со човековите права. А јас бев многу заинтересирана за политиката, студирав политички науки на универзитетот и некако... се навлеков на темата.
(...)
Се прашувам како може сексот што многу од жените го уживаат, со фокус на клиторисот, дури нема ни име, не е ниту збор. И затоа е многу важно цело време да наоѓаме нови зборови и да кажеме ова постои. И ова е важно.

Од излагањето на Сандра Дален на работилницата „Let's talk about (clitorial) sex", ПРВО ПА ЖЕНСКО 3, 2015

КЛИТОРИС

Многумина, и научници и поединци, горд0 изјавуваат дека го 'откриле' клиторисот. Долго време, клиторисот се чинеше дека е сметан за главниот и најочигледно женскиот полов орган, но во некое време во 19 век овој фокус на клиторисот исчезна и се префрли на вагината. Женската сексуалност сè повеќе се поврзуваше со раѓањето деца, па клиторисот беше наголемо изоставуван од сексуалната мапа. Како и да е, во 1905 година, клиторисот официјално беше 'реоткриен' од Зигмунд Фројд. Фројд го врати назад во фокусот и женскиот оргазам, верувајќи дека има два вида оргазам: клиторисен и вагинален. Вагиналниот оргазам, според Фројд, е 'зрелиот' и посакуваниот вид. Почнувајќи од средината на 20 век, истражувачи и активисти, главно од САД и Австралија, работеа на тоа да ја обноват важноста на клиторисот кај женската сексуалност. За многу девојки и жени, клиторисот е еден од најзначајните делови од телото кога станува збор за сексуалното задоволство.

Извор: A guide to clitoral sex, Sandra Dahlén, RFSU, the Swedish Association for Sexuality Education, 2008



Дали некогаш сте го слушнале изразот вагинален секс? Затоа што некогаш се користи, но обично луѓето не кажуваат вагинален секс, затоа што сметаат дека сексот е – вагинален секс. Па, затоа не треба да го кажеш. Особено ако си хетеросексуалец, тоа е како: секс – е еднакво на вагинален секс. Но, дури и да кажеш вагинален секс, тоа обично значи: пенис во вагина. И не само пенис во вагина туку и на точно одреден начин – внатре и надвор. Тоа едноставно е така, никој никогаш не го објаснил... а за мене сето тоа е многу тесен поглед. И чудно е, бидејќи не можат сите луѓе да имаат секс на тој начин. Жените имаат секс со жени, мажите со мажи. Но, ова е како, имав десет оргазми, а не, не е секс, не беше пенис во вагина. Кој го вика тоа?

Значи, што може да биде вагиналниот секс. За мене, вагиналниот секс значи задоволство во вагината на различни начини. А ти треба да сфатиш што сакаш и на кои начини го сакаш тоа. Можеби ќе сфатиш дека вагиналниот секс не е тоа што го сакаш. Имам клиторис или дури и немам вагина... Ова е многу важно, кога зборуваме за секс, да не ги основаме нашите ставови на митови или на тоа што другите го подразбираат под секс. Многу е важно да најдеме што е секс за нас и кој дел јас сакам да го вклучам во мојот сексуален живот, денес... Кога се основа на избор, на вистински избор, тогаш е многу поубаво и тогаш е зајакнувачки за човекот.

Од предавањето на Дален „Вагинален секс", ПРВО ПА ЖЕНСКО 5, 2017

She participated at FIRSTBORN GIRL twice:

Women's Room: "Let's talk about (clitoral) sex," workshop held by Sandra Dahlén at FIRSTBORN GIRL #3, 2015

Lecture: "Vaginal Sex", Sandra Dahlén at FIRSTBORN GIRL #5, 2017

Excerpts and quotes from the two lectures, and an excerpt from Dahlén's publication, "A Guide to Clitoral Sex":

So I finished the training (for sex educator at RFSU, Swedish Organization for Sexual Education), and I believe perhaps half an hour later, not even an hour, I realized that issues related to sexuality, sexual practice, sexual identity, about how we see our bodies, have a lot in common with power, with politics and human rights. I was very interested in politics, I studied political sciences at University, and somehow got addicted to the topic.
(...)

How is it possible that the sex many women enjoy, focused on the clitoris, has no name, it's not even a word. So it's very important to constantly discover new words and say this exists. This is also important.

From Sandra Dahlén's lecture at the workshop "Let's talk about (clitoral) sex," FIRSTBORN GIRL #3, 2015

THE CLITORIS

Many people, both scientists and individuals, proudly claim to have "discovered" the clitoris. For a long time, the clitoris seemed to have been regarded as the principal and most obvious female sex organ, but at some point in the 19th century this focus on the clitoris disappeared in favour of the vagina. Female sexuality was increasingly associated with child-bearing, and the clitoris was largely obliterated from the sexual map. In 1905, however, the clitoris was officially "rediscovered" by Sigmund Freud. Freud also put the female orgasm back under the spotlight, believing there were two kinds of orgasm: clitoral and vaginal. The vaginal orgasm, in Freud's view, was the "mature" and desirable kind. Since the mid 20th century, researchers and activists, mainly from the United Stated and Australia, have been working to gain renewed recognition of the importance of the clitoris to female sexuality. For most girls and women, the clitoris is the most important body part in terms of sexual pleasure."

Source: A Guide to Clitoral Sex, Sandra Dahlén, RFSU, the Swedish Association for Sexuality Education, 2008



Have you ever heard of the term vaginal sex? It's sometimes used, but people don't usually say vaginal sex, because they consider sex to be – vaginal sex. So, there is no point of saying it. Especially if you're a heterosexual, it is like: sex equals vaginal sex. Even if you say vaginal sex, it usually means: penis in the vagina. And not just penis in the vagina, but in a particular manner – in and out. It's simply so, no one has ever explained it... which I believe to be very narrow-minded. It is also strange, because not everyone can have sex that way. Women have sex with women, men with men. Something like, I had 10 orgasms, but no, it wasn't sex, it wasn't penis in the vagina. Who says that?

So, what is vaginal sex. To me, vaginal sex means pleasure in the vagina in different manners. It is up to you to realize what you like and in what manner you like it. You might realize that vaginal sex is not what you like. I have a clitoris, or even I don't have a vagina... It's very important, when we speak about sex, not to base our views on myths or on what other consider to be sex. It's very important to discover what is sex for us, and which part I want to include in my sex life, today... When based on choice, the real choice, it's much better, and empowering.

From Dahlén's lecture "Vaginal Sex", FIRSTBORN GIRL #5, 2017

ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
18.–21.05.2017
123
456789
10

ЛЕЗФЕМСЛЕМ:
ЖЕНИТЕ ТОА ГО ПРАВАТ ГЛАСНО!

„Многудетна“,
автор: @therealpsmst, дизајн:
@banekoma & Александар Јосифовски, Скопје, 2014, Македониде*Makedonide 003/2014

“A Prolific Woman”,
author: @therealpsmst, design:
@banekoma & Aleksandar Josifovski, Skopje, 2014,
Makedonide 003/2014

LEZFEMSLAM
WOMEN ARE DOING IT LOUD! !

МНОГУДЕТНА

Автор: @therealpsmst
На ЛезФемСлем ја чита Јана Коцевска

Роди ми едно
да биде вредно
да копа ораници, ниви
да сади праски, сливи

Роди ми второ
да го чува домот
имотот да го пази
од непријатели разни

Роди ми трето
да го шета светот
да го шири нашето семе
и во време и во невреме

Роди ми и женско
само да не биде дрско
понизно да слуша
да биде закопчано до гуша

Роди и уште едно
а можеби не последно
долгот ќе стаса
за партија ќе гласа

A PROLIFIC WOMAN

Author: @therealpsmst
Read by Jana Kocevska

Give me a baby
make it a hard-worker
to plough the fields,
plant trees, water the soil

Give me a daughter
but don't make her sassy
make her humble in her ways
modest in her appearance

Give me a second one
to watch the home
take care of the household
from friends and foes alike

Give me another one
and perhaps one more after this one
to wipe away my debts
the party is waiting for their votes

Give me a third one
to wander around the world
spread our seed
in good times and bad

ХУМАНИЗАМ

Автор: Калиа Димитрова

фалусот на градот
гордо расте
кога стојам во автобус
црвен и смрдлив,
ме демнее
кога одам сама
по темните улици,
се трие од мене
кога чекам ред
во пошта,
кога седам
на клупа скришно
свршува и се крие.

во диско кога шизам
фалусот на градот
ме стиска
како стигне.

но тебе,
не те интересира
феминизам.
тебе не те интересираат
влошки
пелени
моите приказни за
подочници
модрици...

тоа е толку
де моде.

тебе те интересира
хуманизам.
тебе те интересира и
да винчи
ботичели
моне
гог,
импресионизам

ренесанса
можеби барок?
но тебе,
не те интересирам јас.
мојот живот
мојот збор
мојот глас.

***

пред да се разделиме
ќе тргнеш да ме испратиш
зашто така е редот.
јас ќе кажам не,
ти ќе кажеш
-барем оди по светли улици.

таму
фалусот на градот
е колку-толку културен,
мирна, позлатена
канделабра,
стои
и од високо ми свети.

HUMANISM

Author: Kalia Dimitrova

the phallus of the city
erects proudly
when I stand in the bus
red and foul,
lurking
when I walk alone
down dark alleys,
rubbing against me
when I stand in line,
or sit on a bench
secretly ejaculating
and hiding.

When dancing in a club
the phallus of the city
pinches me
as he pleases.

but you,
you're not interested in
feminism.

you're not interested
in menstrual pads
diapers
my stories about
the circles under my eyes
the bruises...

it's such a
cliché.

you're interested in
humanism.
you're interested and
da vinci
botticelli
monet
gogh,
impressionism

renaissance
perhaps baroque?
but you,
You're not interested in me.
my life
my word
my voice.

***

before we part
you rise to send me off,
as customary.
I say no,
You say
-at least choose a well-lighted
route.

there
the phallus of the city
is sufficiently decent,
a peaceful, gilded
candelabra,
hangs,
illuminating my way.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
18.–21.05.2017
123
185







КОНЦЕРТ

КУКЛА

КУКЛА (Словенија) е самопрогласена словенска гангста геиша поп-бенд трансформерка, инаку музички проект на Кукла Кешеровиќ. Пеејќи најчесто за оружје и љубов, Кукла е во постојана војна со себе и со надворешниот свет.

CONCERT

KUKLA

KUKLA (Slovenia) is a self-proclaimed Slavic gangsta geisha pop-band transformer, or the music project of Kukla Kešerović. Singing mostly of weapons and love, Kukla is in a constant war with herself and the outside world.

ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
18.–21.05.2017
123

ХНУ КУЛИНАРСКИ ПЕРФОРМАНС

МАЖИТЕ ГОТВАТ ЗА НЕНАСИТНИТЕ ФЕМИНИСТКИ

Благодарение на долгогодишното другарство со ХНУ, за роденденот на ПРВО ПА ЖЕНСКО, незаборавниот вкус на машкиот ручек од првото издание се враќа во голем стил. Тројца џентлмени, неверојатно вешти за сечкање, матење, ролување, пржење, динстање и фламбирање ќе се погрижат овој пикник на платото на МКЦ уште долго да го паметиме по мирисите и вкусовите на нивите кулинарски ремек-дела. Да им дадеме шанса да пробаат да нè заситат!

Од најавата за перформансот





FSA CULINARY PERFORMANCE

MEN COOKING FOR THE INSATIABLE FEMINISTS

Thanks to our old friendship with FSA, the unforgettable taste of lunch cooked by men from the first edition is returning for the FIRSTBORN GIRL anniversary. Three gentlemen, with an incredible skill for chopping, stirring, rolling, frying, stewing and flambéing will prepare a picnic on the plateau in front of MKC. Let's remember MKC in the years that follow after the aroma and taste of their culinary art work. Let's give them a chance to satisfy us!

From the announcement about the performance

ИЗЛОЖБА

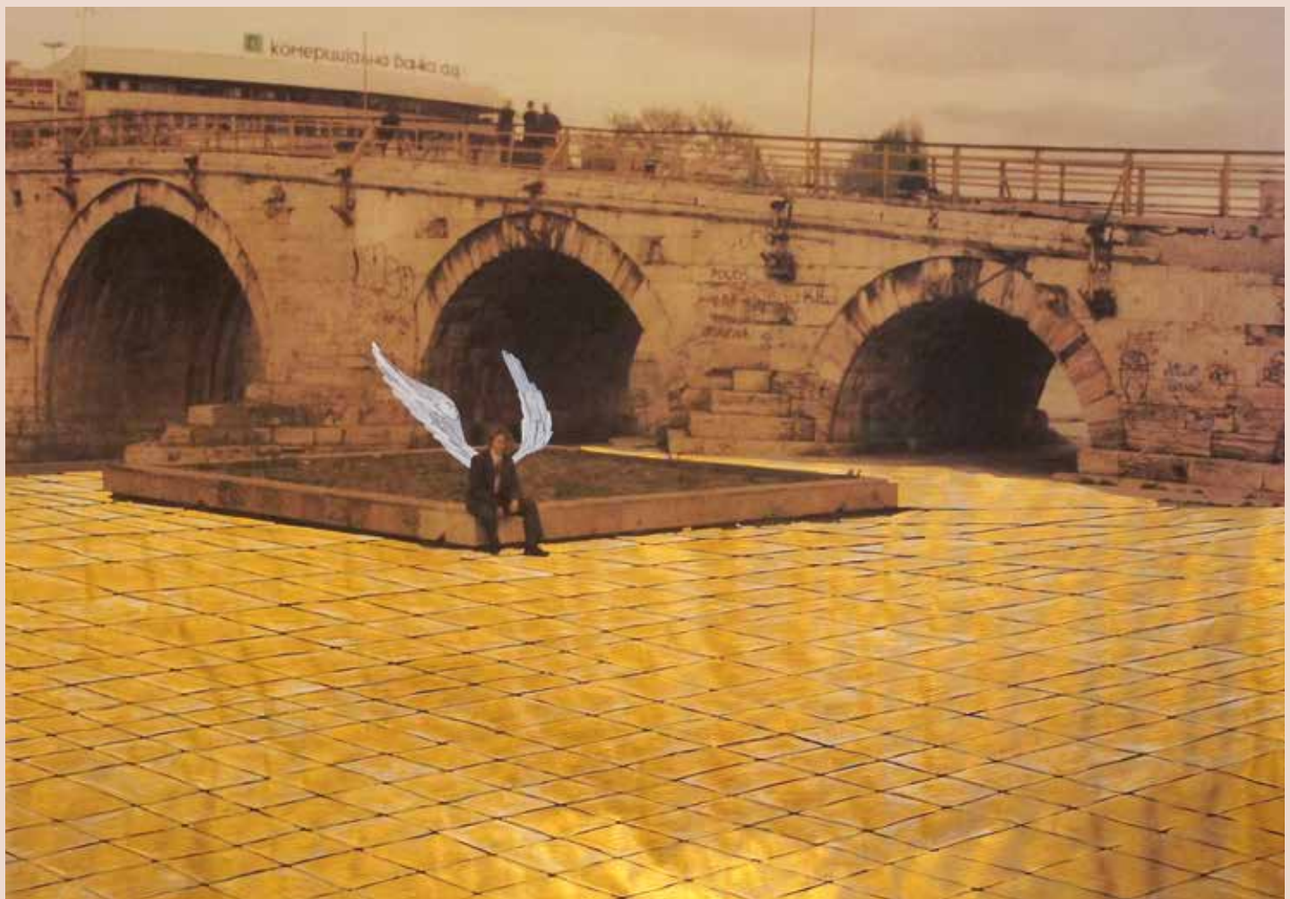
СИРОТА МАЛА БОГАТАШИЦА

(ИЗБРИШАНО МИНАТО) 2014–2015

Авторка:
Христина Иваноска

Делото е основано на фотографии од архивот на уметничката направени во 2002 година, каде што еден измислен женски лик, претставен од страна на Иваноска, беше фотографиран на различни локации низ Скопје. Откривајќи ги дванаесет години подоцна таа сфаќа дека тие го задржале изгледот и сензација на градот што е загубен засекогаш. Во изминатите години јавниот простор стана игралиште за владата и неолиберализмот капитал и игнорирајќи каква било јавна дебата во многу кратко време тие го окупираа просторот и го преполнија со згради и споменици. Новоподигнатата архитектура дизајнирана во претенциозен еклектичен стил, занемарувајќи го модернистичкото минато на градот, стана иднината на Скопје. На зголемените отпечатоци од трите избрани фотографии, Иваноска со користење само на акрилна златна боја и бело мастило создаде иконско претставување на изгубениот град. Преку овие интервенции, таа креира нова ситуација, која е во целосна спротивставеност на тековната состојба, подигнувајќи го нејзиниот индивидуален глас против промените што го уништија природниот флукс на постојниот јавен простор и аурата на центарот на градот.





EXHIBITION

POOR LITTLE RICH GIRL

(ERASED PAST) 2014–2015

Author:
Hristina Ivanoska

The works are based on the photographs from the artist's archive made in 2002, of a female fictive character presented by Ivanoska, documented in different locations through Skopje. Having discovered them 12 years later, she realized they maintained the appearance and sensation of a city lost forever. The public space, these past few years, has become the playground of the Government and neoliberal capital, and in a short period, having ignored public debates, they occupied the space, crowding it with buildings and monuments. The new pretentiously eclectic architecture, ignoring the modernist past of the city, became Skopje's future. On enlarged prints of three selected photographs, Ivanoska uses acrylic gold colour and white ink to create an iconic representation of the lost city. Her interventions create a new situation, in complete opposition to the current one, while she raises her individual voice against the changes destroying the natural flux of the existing public space and the city centre's aura.

МЕДИУМСКА ОБЈАВА

ИНТЕРВЈУ ПО ПОВОД ПЕТТОТО ИЗДАНИЕ НА ФЕСТИВАЛОТ ЗА ФЕМИНИСТИЧКА АКЦИЈА И КУЛТУРА ПРВО ПА ЖЕНСКО

Објавено: 16.05.2017, „ЦрноБело.ком“

Извадок

На чекор сме пред петтото јубилејно издание на фестивалот за феминистичка култура и акција ПРВО ПА ЖЕНСКО, имате една достојна дистанца пред вас која ви овозможува да погледнете наназад и да добиете слика дали македонската жена по пет години успеа да отиде чекор понапред во однос на еманципацијата?

JANA. C.

Едни одат напред, други назад. Кога зборуваме за еманципација, за човекови права, за жал превладува фактот дека живееме во две (ако не и повеќе) реалности. Според програмата на нашиот фестивал би рекле дека одиме пополека нанапред, секоја година програмата содржи нови иницијативи, проекти, перформанси итн. Меѓутоа, она што не ни успева да го доловиме е македонската реалност, која, како и пошироко во регионот, а и во светот, е длабоко поларизирана. Горди сме на она што го постигнале жените, од друга страна гневни на сите тие што имаат можност да ги променат нештата (пред сè, политички), а одлучуваат да ја уназадуваат жената на секое поле.

Преку овој фестивал вашата примарна интенција е да ги скршите митовите за феминизмот и на жените да им понудите алтернативна визија за нивната улога во општеството. Каква порака сакате да испратите?

JANA K.

Па, токму како што е формулирано во прашањето, сакаме да испратиме порака дека митовите се тука за да се разбиваат, да се преиспитуваат состојбите во нашето опкружување и притоа да се дејствува со промена. Исто така, сакаме да испратиме порака дека колку и да се убедени некои луѓе дека мажите и жените имаат еднаков статус во општеството, тоа сè уште не е така. Дополнително да ги потсетиме дека некои жени во минатото се бореле, крвавеле и биле физички и психички малтретирани за промени и можности што денес поголемиот дел од жените ги „уживаат“. Да ги потсетиме дека порано на жените не им било дозволено да гласаат, да студираат на факултет и пишувале под машки псевдоними. Историски гледано, тоа не било толку одамна и сè уште треба да се менуваат работите во тој поглед.

Сметате ли дека на моменти феминизмот ја губи поентата со барањето да имаме еднакво место во општеството со мажот. Дали можеби на овој начин ги занемаруваме и ги потценуваме сите оние уникатни вредности и предиспозиции што ја красат жената и кои не мораат да се врзат со зборот „еднакви“, можеби славењето на различностите и прифаќањето на инаквоста во дадени случаи е посоодветен третман кон кој би се стремел феминизмот?

КРИСТИНА Л.

Рамноправноста е човеково право и таа е една категорија, а друга е славењето на различноста, што е демократска вредност. Разбрани соодветно, тие никогаш не си пречат една на друга. Напротив, заемно се овозможуваат и се поддржуваат. Феминизмот е многу повеќе од она што за него дознаваме од мејнстрим медиумите и од женските списанија. Тој е сериозна теорија, полидисциплинарна, која не се занимава само со човековите права на жените, занемарувајќи ја нивната возбудлива различност, туку работи на тоа жените да можат да се остварат себеси во потполност – и општествено и економски и лично.

Каква е иднината на феминизмот? Дали го гледате како движење што има сила и остварливи ветувања или, пак, можеби цели кон уште поголема поларизација и поделби на машко-женските односи?

КРИСТИНА Л.

Беспредметно е да ги трошиме овие редови да се убедуваме дека феминистките всушност не се грди, сексуално исфрустрирани мажомразачки. Феминизмот не е политичка платформа што има ветувања, тој е идеја, убедување дека светот може да биде удобен и рамноправен за сите. Тој не исклучува, туку во својата суштина промовира и заговара инклузивност. Само сфатен површно и упростен до бесмисленост може да се злоупотребува како закана против мажите. Ние веруваме дека, во суштината, мажите се феминисти многу повеќе од што се свесни за тоа. Од друга страна, сериозните чичковци во костуми, седнати на одлучувачки позиции сериозно потфрлија. Светот се распаѓа. Хитлер, Трамп, #Ж. Доста е! Ред е на жените да го спасат светот. А во тоа сигурно можат да им помогнат феминистите.

MEDIA COVERAGE

INTERVIEW FOR THE FIFTH EDITION OF THE FEMINIST CULTURE AND ACTION FESTIVAL FIRSTBORN GIRL

Published: 16.05.2017, crnobelo.com

Excerpt

In the eve of the fifth anniversary of the Feminist Culture and Action Festival FIRSTBORN GIRL, you already have a decent distance allowing you to look back and determine whether Macedonian women, after five years, have managed to go a step further in their emancipation?

JANA. S.

Some go forward, others go back. In terms of emancipation, of human rights, unfortunately we live in two (if not more) realities. The festival's program attest to our slow progress forward, each year new initiatives, projects, performances, etc. However, as hard as we try, we cannot convey the Macedonian reality, deeply polarized, similar to our region and the world. We are proud of what women have achieved, on the other hand, angry at everybody with the opportunity to change things (mostly politically) but decides to stop the progress of women in any field.

Your main intention was to bust the myths on feminism and offer women an alternative vision about their role in society. What is the message you wish to send?

JANA K.

To borrow your words precisely, we wish to send the message that myths exist to be busted, that situations from our circumstances have to be re-examined and we have to act towards changes. We'd also like to send the message that as convinced as we might be that men and women enjoy equal status in our society, it isn't true. Moreover, to remind of the women who fought, bled, suffered physical and mental harassment for changes and the opportunities most women "enjoy" today. To remind that women didn't have the right to vote, to study and wrote under male aliases. Historically speaking, it wasn't so long ago, and there is plenty more to change in that regard.

Do you believe at times feminism loses its point by requesting equal place in society with men? Does that perhaps deny or derogate all the values and predispositions unique to women that need not be tied to the word "equal", perhaps celebrating and accepting differences in certain cases is a more appropriate direction for feminism?

KRISTINA L.

Equality is a human right, it is one category, the other being celebrating differences, a democratic value. Identified correctly, they need not impede one other. On the contrary, they enable and support each other. Feminism is more than the mainstream information we receive from media and female magazines. It is a formal theory, polydisciplinary, dealing not only with women's human rights and neglecting their exhilarating differences, but rather encouraging women to fully realize themselves – socially and economically and personally.

What is the future of feminism? Do you perceive it as a movement with the power to fulfil its promises, or perhaps as sliding towards even greater polarization and divisions of the male-female relations?

KRISTINA L.

It seems as a waste of time trying to convince people that feminists are not in fact ugly, sexually frustrated women who hate men. Feminism is not a promising political platform, rather an idea, a conviction that the world could be more comfortable and equal for all. It doesn't exclude, rather, in its essence it promotes, advocating for inclusivity. When interpreted superficially and simplified to nonsense, feminism can be abused as a threat against men. We believe that, essentially, men are feminists more than they are aware of. On the other hand, the suits sitting in the big chairs failed greatly. The world is falling apart. Hitler, Trump, #W. Enough! It's time for women to save the world. Feminists can help.







Јана Коцевска, Кристина Леловац
и Јана Старделова, основачки на
ПРВО ПА ЖЕНСКО

Jana Kocevska, Kristina Lelovac and
Jana Stardelova,
founders of FIRSTBORN GIRL

ПРВО ПА ЖЕНСКО

6 ЧАСА РАБОТА, 6 ЧАСА КУЛТУРА, 6 ЧАСА АКТИВИЗАМ, 6 ЧАСА ОДМОР

FIRSTBORN GIRL

6 HOURS WORK, 6 HOURS CULTURE, 6 HOURS ACTIVISM, 6 HOURS REST

е застапувачки предзнак на шестото издание на фестивалот за феминистичка култура и акција ПРВО ПА ЖЕНСКО. Унапредувањето на работничките права на жените, вреднувањето на неплатениот домашен труд на нашите сограѓанки, наоѓањето начини за свесно давање отпор на современите и некогашни облици на експлоатација и девалвирањето на трудот и достоинството се прашања што го оформуваат тематскиот фокус на годинешниот фестивал. Се застапуваме за нова шестчасовна поделба на денот, потсетувајќи се токму на макотрпно добиениот осумчасовен ден за работниците во 19 век. Во тој период борбата за слободно време за култура и рекреација е главното политичко прашање на работничкото движење. Денес, како отпор на неолибералната експлоатирачка

is the advocating premise of the sixth edition of the Feminist Culture and Action Festival FIRSTBORN GIRL. Promotion of women's labour rights, proper valuation of the domestic labour our fellow female citizens do, finding ways to consciously resist contemporary and past exploitation forms and devaluation of labour and dignity, are some of the issues in the focus of this year's edition. We advocate for a new 6-hour work day, by remembering the hard-won 8-hour work day of the workers in the 19th century. The struggle for a free daily leisure time was the key political issue of the workers' movement then. Today, defying neoliberal exploiting practices, the main political endeavour is proper working conditions, protection and care for the workers, particularly within the industrial branches.

03.–06.
05.2018

Младински културен центар – Скопје, Кино Култура
Youth Cultural Centre – Skopje, Kino Kultura

ПОСТЕР дизајн / POSTER design:
PrivatePrint



ПРВО ПА ЖЕНСКО FIRSTBORN GIRL 03.–06.05.2018 197

практика, главната политичка заложба е наоѓањето пат до соодветни услови за работа, заштита и грижа за работниците, особено во индустријата. Едната четвртина од денот му припаѓа на активизмот затоа што сметаме дека секојдневните проактивни иницијативи за синдикално зајакнување се клучен чекор во градењето на отпорот. Егзистенцијата за мнозинството граѓани во Македонија подразбира кршење на секаков стандард за достоинствен живот, неадекватно образование, јавни здравствени услуги какви што никој не заслужува, корупција како највообичаено секојдневие и, меѓу другото, сеприсутната желба за заминување надвор од оваа прекаријатна состојба.

Македонија има минато на жестока и борбена женска активност и чувствуваме должност да потсетиме на тие денови. Архивите се ограничувачки и нецелосни, но тоа не смее да го однесе во заборав синдикалното активно дејствување на женските икони на работничкото движење во Македонија, меѓу кои Роса Плавева, која заедно со нејзините соборци по првпат го бележи празникот 1 Мај во 1909 година во Скопје. Таа продолжува да организира синдикални штрајкови во периодот по Првата светска војна. Во годините потоа активно организираат штрајкови Невена Георгиева-Дуња, Љубица Георгиева, Илона Трајкова, Денка Димова и многу други жени кои работеле како текстилни работнички.

ПРВО ПА ЖЕНСКО од трети до шести мај 2018 година ќе биде домаќинка на гости кои размислуваат за овие суштински прашања. Со нив ќе разговараме за тоа: Дали текстилните работнички, кои едвај ја земаат минималната плата, го добиваат заслуженото по долгите безнадежни штрајкувања или ќе продолжат да ги собираат на купче мноштвото од едномесечни договори? Дали неплатениот домашен труд, некогаш ќе биде препознаен и вреднуван? Дали ќе се вреднува како полно работно време или и понатаму ќе подразбираме дека тоа е вообичаен, безрезервно овозможуван луксуз од страна на оние што решиле да му се посветат на домот, додека ние со нетрпение ја чекаме храната во чинија поставена на масата? Дали девојките и жените во Македонија, оние во градовите, оние во селата и во руралните места, можат без пречки да се грижат за своето репродуктивно здравје и воопшто за нивната општа здравствена состојба? До кога ќе ги прашуваат девојките дали планираат да раѓаат, на секое интервју за ново работно место? Дали воспитувачката во градинка ќе продолжи да се грижи за 30 деца одеднаш? Дали новата

One quarter of the day is dedicated to activism because we believe daily proactive initiatives towards union strengthening are the key to resistance. Survival for many citizens in Macedonia implies violation of all standards for decent living, inadequate education, public health services beneath anyone's level, corruption, common in the daily life, and, among other things, an all-present desire to leave this precarious state.

Macedonia has a past of fierce, courageous women's activity and it is our obligation to remember those days. Archives were limited and incomplete, which shouldn't imply oblivion of the union activity of iconic women from the workers' movement in Macedonia, women such as Rosa Plaveva, who together with her comrades organized the first celebration of May 1st in 1909 in Skopje. She organized union strikes during the First World War. In the following years, active in organizing strikes were also Nevena Georgieva-Dunja, Ljubica Georgieva, Ilona Trajkova, Denka Dimova and many other women working as textile workers.

FIRSTBORN GIRL, held from 3-6 May 2018, will host guests dwelling on these crucial issues. Together we will discuss: Whether textile female workers, barely getting a minimum wage, receive what they have earned after the hopeless strikes, or will they continue to collect the one-month temporary employment contracts in a big pile? Is free domestic labour ever going to be recognized and valued? Is it going to be valued as a full-time job or still considered as common unconditional luxury offered by those who have devoted themselves to their home, while we impatiently wait for our food on the table? Are girls and women in Macedonia, from the cities, villages and rural places, able to take care of their reproductive health, and general wellbeing? How long will girls be asked if they plan to give birth at each job interview? Are kindergarten teachers going to be expected to continue to look after 30 children at once? Will the new initiative for the maternity leave law stimulate women in Macedonia to be more passive, stay at home and be excluded from public life or should it encourage inclusion, activity and assuming a role of influential and decision-making subject of citizenship in the country? Is the number of 6% elected female mayors in Macedonia ever going to be a double-digit one? The gender gap in salaries continues to elevate gender inequality in socio-economic and cultural life. Resistance efforts against the imposed norms are more than necessary. However, a stronger emancipatory investment, challenging institutions and political will are necessary in order to obtain equality.

Come and exploit these festival days to exchange experiences and knowledge, to

иницијатива за законот за породилно отсуство ќе ја стимулира пасивноста на жените во Македонија, нејзино затворање во домот и отсекување од јавниот живот или треба да поттикнува вклученост, активност и преземање улога на влијателен и одлучувачки субјект на граѓанството на една држава? Дали бројката од шест проценти избрани градоначалнички во Македонија некогаш ќе биде двоцифрена? Родовиот јаз во платите само продолжува да ја поттикнува нееднаквоста на родовите во социоекономскиот и културниот живот. Заложбата за отпор кон тие наметнати норми е повеќе од потребна. Но, начинот на којшто треба да се дојде до еднаквоста вклучува многу посилен еманципаторски влог и сериозен предизвик во институционалната сфера и политичката волја.

Дојдете да ги искористиме овие фестивалски денови за размена на искуства и знаења, за промислување на овие и многу други прашања, за проследување на активните жени на сцената, зашто ПРВО ПА ЖЕНСКО и понатаму продолжува да постои како простор за презентација, учење и размена на нови иницијативи во културата и уметноста, кои се моќни катализатори на пораката што сакаме да ја пренесеме.

Солидарно,
Јана Коцевска

think about this and other issues, to see active women perform on the stage, because FIRSTBORN GIRL continues to exist as a space for presenting, learning and exchanging new initiatives in culture and art as powerful catalysers of the message we wish to convey.

In solidarity,
Jana Kocevska



PROGRAM REVIEW

DAY 1

Discursive Program: Conversations among women sharing the same interests and efforts – female solidarity and social entrepreneurship – Dragana Karovska Chemerska (H.E.R.A.) and Jelena Višnjić (BeFem); textile workers – Kristina Ampeva (Glasen Tekstilec) and Mila Carovska, Minister of Labour and Social Policy; sex workers – Natasha Boshkova (Coalition Margins) and Jasminka Angelova from the Ministry of Interior / **Exhibitions**: „Ćemo, ćemo... ja, ma kako ćemo?!“, Božena Končić Badurina, Duga Mavrinac; “Decorative Towels,” NEpraktične žeNE / **LezFemSlam**

DAY 2

Lecture: “Art Institutions and Equality of Gatherings”, Bojana Kunst, in collaboration with Locomotiva – Centre for New Initiatives in Art and Culture / **Theatre:** “Queens”, BeoArt, collaboration with MOT festival / **DJ Set:** Ivana Dragshikj

DAY 3

Lecture/ Performance: “NEpraktične žeNE“ / **Film Program**: “Dreaming under Capitalism”, Sophie Bruneau, film selection Kumjana Novakova / **Concert:** Fosfen (MK), DIVES (AT) and Replicunts (RS), collaboration with Iskra Tourbooking

DAY 4

Bazaar: Em Ellephantski, ATAMI, Pocket Gallery, Seed of Life / **DJ Set:** Jana, Martina and Roberta / **Culinary exhibition:** “Sunday Lunch as Reproductive Labour,” concept: Kire Vasilev and Kristina Lelovac / **Presentation:** Children Workshop “Beginners Course for Rebels” and **Book Promotion:** “Good Night Stories for Rebellious Girls,” collaboration with Kolektiv Veternica and Ars Lamina / **Performance:** “How My Life Became a Cultural Worker – Cultural Workers Take the Stage,” Biljana Tanurovska Kjulavkovski and Ivana Vaseva / **Concert:** Akua Naru, collaboration with Taksirat Festival

SUPPORT: Ministry of Culture of RM, FRIDA | The Young Feminist Fund and the City of Skopje



ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА

ДЕН 1

Дискурзивна програма: „Разговори помеѓу жени со исти интереси и заложби – женската солидарност и социјалното претприемништво“ – Драгана Каровска Чемерска (H.E.R.A.) и Јелена Вишњиќ („BeFem“); текстилните работнички – Кристина Ампева („Гласен текстилец“) и Мила Царовска, министерка за труд и социјална политика; сексуалните работнички – Наташа Бошкова (Коалиција „Маргини“) и Јасминка Ангелова од Министерството за внатрешни работи / **Изложби:** „Ćemo, ćemo... ja, ma kako ćemo?!“, Божена Кончиќ Бадурина, Дуга Мавринац; „Куварици“, NEpraktične žeNE / **Лезфем слем.**

ДЕН 2

Предавање: „Уметничките институции и еднаквоста во собирите“, Бојана Кунст, соработка со „Локомотива“ – Центар за нови иницијативи во уметноста и културата / **Претстава:** „Кралици“, БеоАрт, соработка со МОТ фестивал / **Диџеј-сет:** Ивана Драгшиќ.

ДЕН 3

Предавање/перформанс: „NEpraktične žeNE“ / **Филмска програма:** „Сонување во капитализам“, Софи Бруне, селекција на филм Кумјана Новакова / **Концерт:** Фосфен (МК), DIVES (AT) и Replicunts (RS), соработка со Iskra Tourbooking.

ДЕН 4

Базар учесници: Em Ellephantski, ATAMI, Pocket Gallery, Seed of Life / **Диџеј-сет:** Јана, Мартина и Роберта / **Кулинарска изложба:** „Неделниот ручек како репродуктивен труд“, концепт: Кире Василев и Кристина Леловац / **Презентација:** работилница за деца „Почетен курс за бунтовници“ и **промоција на книга:** „Приказни за добра ноќ за бунтовни девојчиња“, соработка со „Колектив Ветерница“ и „Арс ламина“ / Перформанс: „Како мојот живот стана културен работник – културните работници ја заземаат сцената“, Биљана Тануровска Ќулавковски и Ивана Васева / **Концерт:** Акуа Нару, соработка со фестивалот „Таксират“.

ПОДДРШКА:
Министерство за култура на РМ, FRIDA | The Young Feminist Fund и Град Скопје

Божена Кончиќ Бадурина, „Тука и таму“, уметничка книга, издание на македонски, Тиииит! Инк., Скопје, 2018
Božena Končić Badurina, “Here and There”, art book, Macedonian edition, Tiiiit! Inc., Skopje, 2018

EXHIBITION

ĆEMO, ĆEMO... JA, MA KAKO ĆEMO?!

Ambiental installation, art book “Here and There”

Collaboration between an artist and a cultural anthropologist

Authors: Božena Končić Badurina and Duga Mavrinac

The Ambiental installation focusses on the issue of unpaid housework. The presented contents are the result of the joint ethnographic research of the work of Croation nurses taking care of the elderly in Italy, and it accentuates and problematizes the invisibility of workers in their home in the daily and public speech, in particular how unprotected they are institutionally. Convention C189 of the International Labour Organization, which clearly defines the basic standards for protection of domestic workers and recognizes their workers and human rights, is key in the installation. The art book “Here and There”, an addition to the installation, unites the various experiences from the life of Croation nurses through text and drawings, their specific transmigratory position and identity.

ИЗЛОЖБА

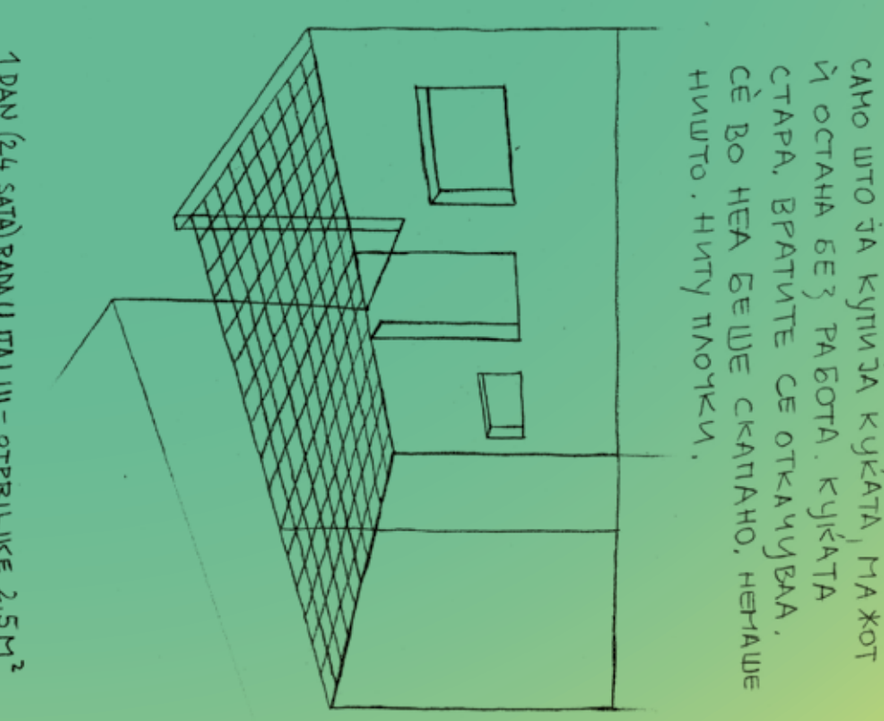
ĆEMO, ĆEMO... JA, MA KAKO ĆEMO?!

Амбиентална инсталација, уметничка книга „Тука и таму“

Соработка меѓу уметница и културна антропологина

Авторки: Божена Кончиќ Бадурина и Дуга Мавринац

Амбиенталната инсталација го актуализира прашањето за неплатениот домашен труд. Презентираната содржина произлегува од заедничкото етнографско истражување на работата на хрватските негувателки на стари и изнемоштени лица во Италија и ја актуализира и проблематизира невидливоста на работничките во домот во секојдневниот и јавниот говор, особено нивната незаштитеност во институционални рамки. Посебно место во инсталацијата зазема Конвенцијата C189 на Меѓународната организација на трудот со која јасно се дефинирани основните стандарди за заштита на вработените во домаќинствата и конечно им се признаваат досега скратените работнички, а и човекови права. Уметничката книга „Тука и таму“, која ја надополнува инсталацијата, низ текст и цртежи ги обединува различните искуства од животот на хрватските негувателки, нивната специфична трансмигрантска позиција и нивниот идентитет.



DOMESTIC WORKERS CONVENTION, INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION, 16.06.2011

Excerpt
The General Conference of the International Labour Organization, Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 100th Session on 1 June 2011, and

Mindful of the commitment of the International Labour Organization to promote decent work for all through the achievement of the goals of the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and the ILO Declaration on Social Justice for a Fair Globalization, and

Recognizing the significant contribution of domestic workers to the global economy, which includes increasing paid job opportunities for women and men workers with family responsibilities, greater scope for caring for ageing populations, children and persons with a disability, and substantial income transfers within and between countries, and

Considering that domestic work continues to be undervalued and invisible and is mainly carried out by women and girls, many of whom are migrants or members of disadvantaged communities and who are particularly vulnerable to discrimination in respect of conditions of employment and of work, and to other abuses of human rights, and

Considering also that in developing countries with historically scarce opportunities for formal employment, domestic workers constitute a significant proportion of the national workforce and remain among the most marginalized,

(...)

Having decided upon the adoption of certain proposals concerning decent work for domestic workers, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention; adopts this sixteenth day of June of the year two thousand and eleven the following Convention, which may be cited as the Domestic Workers Convention, 2011..

Една *girl* четвртина *girl* од денот му припаѓа на *girl* активизмот *girl activism*

КОНВЕНЦИЈА ЗА ДОМАШНИ РАБОТНИЦИ, МЕЃУНАРОДНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ТРУДОТ, 16.06.2011 Г.

Извадок
Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот, свикана во Женева од страна на Управниот орган на Меѓународната канцеларија на трудот, се состана на својата стота седница на први јуни 2011 година, и

Земајќи ја предвид заложбата на Меѓународната организација на трудот за унапредување на пристојната работа за сите преку постигнување на целите на Декларацијата на МОТ за основните принципи и права на работа и Декларацијата на МОТ за социјална правда заради праведна глобализација, и

Препознавајќи го значајниот придонес на домашните работници кон светската економија, што вклучува зголемени можности за вработување за плата за мажите и жените работници со семејни обврски, поголем опфат за грижа за повозрасните лица, децата и лицата со попреченост и значителни преноси на приходи во и меѓу земјите, и

Сметајќи дека домашната работа и понатаму е потценета и невидлива и првенствено се врши од жени и девојчиња, од кои голем број се мигранти или припадници на обесправените заедници и се особено чувствителни на дискриминација во однос на условите за вработување и работа, како и на други кршења на човековите права, и

Сметајќи, исто така, дека во земјите во развој со историски слабите можности за формално вработување, домашните работници учествуваат со значаен процент во националната работна сила и остануваат една од најмаргинализираните категории,

(...)

Одлучувајќи се за донесување на определени предлози во однос на пристојната работа за домашните работници, што претставува четврта точка на дневниот ред на седницата, и

Утврдувајќи дека овие предлози треба да добијат форма на меѓународна конвенција; на шеснаесетти јуни, две илјади и единаесетта година, ја донесува следнава Конвенција, што може да се наведува како Конвенција за домашни работници, 2011 г.

ДИСКУРЗИВНА ПРОГРАМА

РАЗГОВОРИ ПОМЕЃУ ЖЕНИ СО ИСТИ ИНТЕРЕСИ И ЗАЛОЖБИ – ЖЕНСКАТА СОЛИДАРНОСТ И СОЦИЈАЛНОТО ПРЕТПРИЕМНИШТВО

Концепт: Тиииит! Инк.

Ова не е дебата. Ова не е панел-дискусија. Овде нема железен протокол и сериозни вратоврски. Ова се разговори помеѓу луѓе соочени со исти предизвици. На оваа маса седат жени со исти интереси и заложби. Се прашуваат едни со други и наоѓаат заеднички позиции за дејствување.

За женската солидарност и социјалното претприемништво: Драгана Каровска Чемерска (H.E.R.A.) и Јелена Вишњиќ („BeFem“);

За текстилните работнички: Кристина Ампева („Гласен текстилец“) и Мила Царовска, министерка за труд и социјална политика;

За сексуалните работнички: Наташа Бошкова (Коалиција „Маргини“) и Јасминка Ангелова од Министерството за внатрешни работи.

Идејата е претставници на граѓанските иницијативи и на релевантните институции да се сретнат одблизу, да разменуваат искуства и да наоѓаат заеднички позиции за дејствување. Сакаме да се отклониме од актуелната малициозност и критизерство, а да постигнеме атмосфера на разговор меѓу луѓе со исти интереси и заложби. Со овој настан сакаме да овозможиме платформа преку која би се одговорило на прашањето: Што можат да направат заедно граѓанските здруженија со помош на институциите, за да се решат некои состојби и да се унапредат правата на овие категории граѓани. Секој блок трае по најмногу 30 минути во кои двајцата соговорници седат во неформална, речиси приватна атмосфера и меѓусебно си поставуваат по две до три прашања, по што следува краток блок во кој публиката ним им поставува прашања.

DISCURSIVE PROGRAM

CONVERSATIONS AMONG WOMEN SHARING THE SAME INTERESTS AND EFFORTS – FEMALE SOLIDARITY AND SOCIAL ENTREPRENEURSHIP

Concept: Tiiiit! Inc

This is not a debate. This is not a panel discussion. There's no ironclad protocol and formal ties. These are conversations among people facing the same challenges. Women with the same interests and efforts sit at this table. Asking each other questions and finding a common position for action.

On women's solidarity and social entrepreneurship: Dragana Karovska Chemerska (H.E.R.A.) and Jelena Višnjić (BeFem);

On textile workers: Kristina Ampeva (Glasen Tekstilec) and Mila Carovska, Minister of Labour and Social Politics;

On sex workers: Natasha Boshkova (Coalition Margins) and Jasminka Angelova from the Ministry of Interior.

The idea is for representatives from civil initiatives and competent institutions to meet, exchange experiences and find a common position for action. To distance ourselves from the current maliciousness and criticism, achieve an atmosphere of conversation among people with the same interests and efforts. The aim is to provide a platform to answer the question: What can civil society organizations do together, with the help of institutions, in order to solve certain states and promote the rights of this group of citizens. Each part is 30 minutes long, with two speakers sitting in informal, almost private atmosphere, asking each other 2–3 questions, followed by questions from the audience.



ИЗЛОЖБА

КУВАРИЦИ

Автори:
Занаетчиско здружение „NEpraktične žeNE“

Занаетчиското здружение „NEpraktične žeNE“ ги здружува женските, машките и другите верзии на везени „НОВИ КУВАРИЦИ“. Именувано е во 2016 година, а настанало уште во 2000 година. Членки, членови и други: Ленка Зеленовиќ, Бригита Меѓо, Сања Стаменковиќ, Пава Мартиновиќ, Весна Ненадов, Шкарт, Владан Николиќ и многу други жени и мажи...

се прашуваме и прашуваме:

- *Смееме ли токму низ занемарената народна творба, наместо пасивното повторување на традиционалните лекции КАКО ТРЕБА, да зборуваме отворено со јазикот на критичката комуникација за тоа КАКО Е?*
- *Можеме ли да направиме спој на различните занаетчиски и креативни искуства во заедничката борба против патријархатот и насилството, а за еднаквоста, солидарноста и правото на глас?*
- *Што да им се каже на наведнатите глави?*
- *...а што на заспаните?*

„Куварициte“ на NPŽ се изложуваат како на жици за простирање алишта, на улични акции, селски панаѓури, така и во училишта и пензионерски домови, како на активистички собири и протести, така и во светски галерии, музеи и сајми за дизајн. Преведени се на англиски, шпански, полски, германски, француски, корејски, јапонски, а сега и на македонски; се читаат на поетски вечери и во бањи за рехабилитација; достапни се за различна публика и секогаш во потрага по нови прашања и нови коментари.

На ПРВО ПА ЖЕНСКО 6 се одржа и:

Предавање/перформанс на **„NEpraktične žeNE“**

Учесници: Ленка Зеленовиќ, Бригита Меѓо и Пава Мартиновиќ.

EXHIBITION

EMBROIDERED DECORATIVE TOWELS

Authors: Handcraft community NEpraktične žeNE

The handcraft community NEpraktične žeNE (“Impractical women”) unites the embroidered NEW DECORATIVE TOWELS of women, men and others. Named in 2016, but established in 2000. Members, male, female and others: Lenka Zelenović, Brigita Međo, Sanja Stamenković, Pava Martinović, Vesna Nenadov, shkart, Vladan Nikolić and many other women and men...

we keep wondering:

- *do we dare, instead of passively repeating traditional lections of HOW IT SHOULD BE DONE, speak openly, through this neglected craft, with the language of critical communication of HOW IT ACTUALLY IS?*
- *can we join the various handicrafts and creative experiences in a joint fight against the patriarchy and violence, towards equality, solidarity and the right to speak up?*
- *what do we say to heads that look the other way?*
- *...and what to sleepy heads?*

You can find NPŽ *decorative towels* everywhere, on cloth drying ropes, flea markets, country fairs, in schools and nursing homes, as well as gatherings organized by activists and protests, world galleries, museums and design expos. They have been translated in English, Spanish, Polish, German, French, Corean, Japanese, and now Macedonian; they are recited at poetry evenings and in spas; they are available to different audiences, always searching for new questions and new comments.

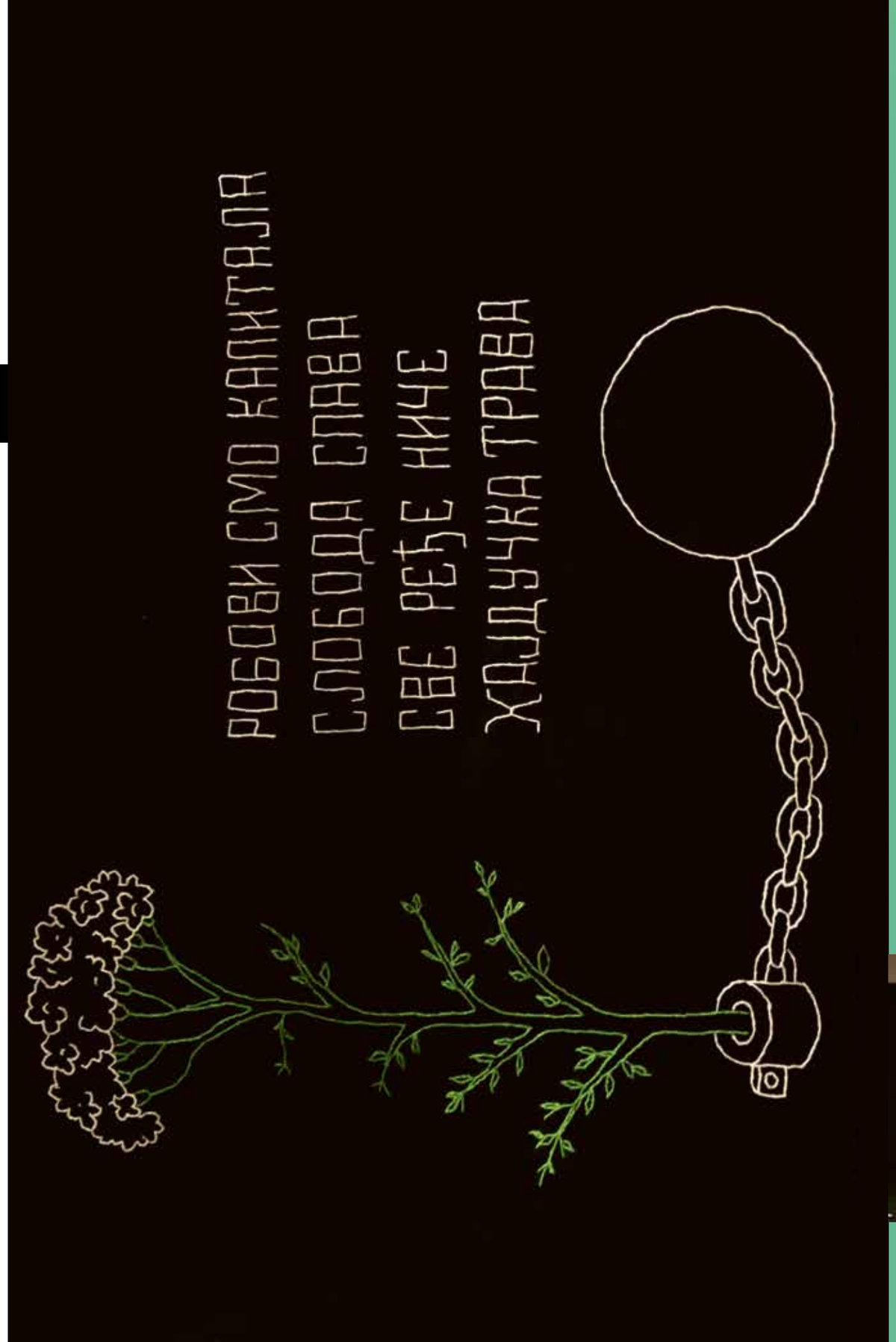
During FIRSTBORN GILR #6 also took place:

Lecture/performance by **NEpraktične žeNE**

Participants:
Lenka Zelenović, Brigita Međo and Pava Martinović.




ВРЕМЕ ЛЕЧИ РАНЕ
ЗЛОЧИН И КАЗНА
ВРОЈИМО ГОДИНЕ И ДАНЕ
А ЧЕО ЖИВОТ У ТРЕНУТКУ СТАНЕ
BRATSTVO JEDINSTVO
Tito mi je bila najveća
ЗА SUCO DAJU NAŠA НЕТР
ЗА ЧЕКА ДА ЋЕКА ДА ЋЕ DREMA
ИГРАЈ СОЛО ВАЛИЦЕР
SIROM AFRIKE BUNA SE DIŽE
ZNA MOŽDA I KOD NAS STIŽE
КОМШИЈИ
СПАВЉЕ
СПРЕМАМ
НА НЕМУ
МЕСТА НЕМАМ



ФИЛМСКА ПРОГРАМА

Сонување во капитализам

Авторка: Софи Бруне, Белгија, 2017
Филмска селекција: Кумјана Новакова

Дванаесет луѓе се навраќаат на своите соништа поврзани со работата и се обидуваат да го толкуваат нивното значење. Овие измачени души на поетски и политички начин го опишуваат своето лично страдање на работното место. Сонувачите и нивните соништа полека го разоткриваат светот во кој доминира неолибералниот капитализам.

По проекцијата се одржа и дискусија со Кумјана Новакова, Елизабета Шелева и Горан Јанев, модерирана од Клементина Ристовска



ПЕРФОРМАНС

Како мојот живот стана културен работник – културните работници ја заземаат сцената

Концепт:
Биљана Тануровска-Ќулавковски – културна работничка, менаџерка во културата и кураторка, соосновачка и извршен директор на НВО „Локомотива". Ивана Васева – кураторка, истражувачка и авторка

Недостатокот од работни услови што продуцира непостојан, несигурен или прекаријатен начин на работа и постојаната преокупација со професионалните ангажмани е една од главните теми на овој специфичен перформанс што има цел да ги нагласи и да ги истакне условите и контекстот во кој работат самостојните културни работници. Содржината се базира на истражувањата околу работните услови во полето на културата, базирано на компаративни анализи во земјите во регионот и пошироко, со цел да се нагласат потребите за промени во „Правилникот за утврдување на критериумите, постапката и начинот на обезбедување поволни услови и надоместоци од средства на републичкиот буџет, на самостојните уметници", како и во Законот за култура.



Сонување во капитализам – дискусија, учесници: Елизабета Шелева, Клементина Ристовска и Горан Јанев, модераторка: Кумјана Новакова

Dreaming Under Capitalism – discussion, participants: Elizabeta Sheleva, Klementina Ristovska and Goran Janev, moderator: Kumjana Novakova

FILM PROGRAM

Dreaming Under Capitalism

Author:
Sophie Bruneau, Belgium, 2017
Film selection:
Kumjana Novakova

Twelve people recount and then interpret their memory of a dream about work. These mistreated souls describe, in a poetic and political way, their subjective suffering at work. Bit by bit, the dreamers and their dreams portray a world dominated by neoliberal capitalism.

The screening was followed by a discussion with Kumjana Novakova, Elizabeta Sheleva and Goran Janev, moderated by Klementina Ristovska

PERFORMANCE

How My Life Became a Cultural Worker – Cultural Workers Take the Stage

Concept:
Biljana Tanurovska Kjulavkovski – cultural worker, culture manager and curator, co-founder and chief executive officer of the NGO Lokomotiva, Ivana Vaseva, curator, researcher and author

The lack of working conditions resulting with inconsistent, uncertain or precarious professional functioning, along with the constant preoccupation with professional engagements is a main topic in this specific performance aiming to highlight professional conditions and the context of independent cultural workers. The content is based on a research on the working conditions in culture, and comparative analyses from the region and broader, in order to emphasize the necessity to amend the "Guidelines on determining the criteria, procedure and manner of providing proper conditions and compensation allocated from the state budget for independent artists", as well as the Law on Culture.

Биљана Тануровска-Ќулавковски и Ивана Васева
Biljana Tanurovska-Kjulavkovski and Ivana Vaseva

КОНЦЕРТ

Акуа Нару

На ПРВО ПА ЖЕНСКО 6, свој концерт одржа Акуа Нару, раперка од Конектикат, САД. Нејзината хип-хоп музика инкорпорира џез и соул елементи.

ЗА АКУА НАРУ, ПОЕЗИЈАТА И ШТО ЗНАЧИ ДА СЕ БИДЕ ЖЕНА

Објавено: 07.05.2018, РАДИО МОФ
Авторка: Стефанија Тенекеџиева

Извадок
Минатата вечер со концерт на Акуа Нару беше затворено шестото издание на ПРВО ПА ЖЕНСКО, Фестивал за феминистичка култура и акција. И тоа е најсоодветното место каде што требаше да се случи овој концерт.

Акуа Нару и нејзиниот надреално талентиран бенд, иако со наивен и лесен почеток, успеаја да направат концерт што долго ќе се памети. Иако релативно непозната на светот (статијата за неа на „Википедија“ е никулец и ја има само на германски јазик), џез/хип-хоп артистката е вистински „ем-си“ – во секој момент од својот настап владееше со атмосферата и знаеше многу вешто да го сврти вниманието на сите, без разлика дали преку размрдување, рапување или разговор со публиката.

(...)

Поезијата на Нару на моменти достигнуваше размери на „gospel preaching“, додека зборуваше за тоа како ништо не е недостижно, ако решиш да се жртвуваш и со срце да го работиш. И во тој момент сфатив зошто е совршениот избор за да затвори настан како ПРВО ПА ЖЕНСКО.
Прво, енергијата, емпатијата и отвореноста што Акуа ја имаше кон својата публика, тврдам дека може на сцена да ја спроведе само жена. А кога таа жена рапува, би помислиле дека е невозможно да биде сензуална и секси. Но, нејзе ѝ успева. Акуа Нару прави да си горда што си жена додека ја гледаш на сцена, има еротицизам и женственост во неа и те тера да ја откриеш и во себе.

Второ, хип-хоп/рап изведувач за повеќето е синоним за силеџија, речникот кој се користи е обсцен, директен и најчесто, мизогинистички. Иако рапот и хип-хопот отсекогаш биле медиум за пренесување на политички став, револуција, black empowerment и зајакнување на црнечката заедница, раперите кои сите ги знаат, кои се мејнстрим, заработуваат продавајќи „генгста“ начин на живот, пеејќи за фелацио додека околу нив играат жени со големи бутови.

(...)

Акуа Нару е една од грст жени во хип-хопот. Низ историјата, таквите се бројат на две раце – Ерика Баду, Лорин Хил, Миси Елиот, Ив... Да, тешко е да се сетите на други жени-џинови во овој жанр. И од тие што ги има, ретко која добила критичко признание за својата работа, иако милиони фанови во светот растеле и се граделе со нивната музика.

Затоа, на светот му требаат повеќе жени како Акуа Нару. Му требаат повеќе вечери во кои сите во еден глас ја пеат „Poetry (How does it feel)“. Му треба да учи повеќе за проблемите и пречките на другите. Му треба поезија. И многу, многу повеќе џез.

CONCERT

Akua Naru

FIRSTBORN Girl #6 hosted Akua Naru, a rapper from Connecticut, USA. She incorporates jazz and soul elements in her hip hop music.

ABOUT AKUA NARU, POETRY AND WHAT IT MEANS TO BE A WOMAN

Published: 07.05.2018, RADIO MOF
Author: Stefanija Tenekegieva

Excerpt
Last night, the sixth edition of the Festival for Feminist Culture and Action, FIRSTBORN GIRL was closed with the life performance of Akua Naru. The concert found its perfect venue.

Akua Naru, joined by her incredibly talented band, despite the naively light start, succeeded in making the performance memorable. Although globally relatively unknown (a small Wikipedia article translated only in German), jazz/hip hop artist is a true MC – she dominated each moment of the performance, skilfully entertaining the audience, whether by dancing, rapping or talking with them.

(...)

Naru's poetry at times resembled gospel preaching, like when talking about how anything can be achieved if you make the sacrifices and invest your soul in it. At that moment, I realized why she was the perfect choice to close an event like FIRSTBORN GIRL.

First of all, the energy, empathy and candidness Akua shared with the audience, can only be done by a woman. I firmly believe this. Moreover, you would think a woman rapping would not be sensual and sexy. Yet, she managed it. Akua Naru made all women proud on the stage, with her eroticism and femininity, encouraging us to search for these in ourselves.

Second, the term hip hop/rap artist is a synonym for a bully who uses obscene, direct and often misogynistic language. Even though rap and hip hop have always been a media for expressing political views, revolution and black empowerment, famous mainstream rappers earn by selling the gangsta life, rapping about fellatio while women with curvaceous buttocks dance around them.

(...)

Akua Naru is among the few women in hip hop. You can pretty much count them aloud throughout history – Erykah Badu, Lauryn Hill, Missy Elliott, Eve... Yes, it's difficult to think of other women who ruled the genre, even more of ones who have received critical acclaims for their music, despite the billions of fans who grew up and developed with their music.

The world needs more women like Akua Naru. More nights when the audience sings along Poetry (How Does It Feel). The world needs to learn more about the problems and obstacles of others. It needs poetry. And plenty, plenty of jazz.



HOW DOES IT FEEL NOW

АКУА НАРУ

Продукција:
Олаја Олатунџи и Акуа Нару

Production:
Olaiya Olatunji and Akua Naru

My ghetto butterfly flew away from me
I wait patiently, by windows and doorsteps
Play make-believe as my tears pour, chest
Won't succeed to breathe, if not the air of you
Surely there has never been a shade so blue
A stink attitude, so not mad at you, uh
Not a magnitude to encompass the latitude
Of my love for you
No space or time compatible
What do I have to do? What do I have to do?
Ooh, my friends say I got it bad for you
I do, but there's nothing in this world I'd rather do
Uh, but you
I want to make love to your existence, uh
Drenched in the colors of your energy
Then masturbate to the memories
I wanna lose myself inside yourself
Until you find me, confine me
To the freedom of your prison
Exist in the same space, same time
Combine until your thoughts slow grind with mine
Combine until your thoughts slow grind with mine
Combine until your thoughts slow grind with mine
My, I wanna drink the sweat of your intellect
Reflect, and watch your light passion mark my neck
Caress the sights of your presence with no question
Undress to the nakedness of love, pure love
I want to make love to my soulmate, my soulmate
Make love to my soulmate, uh, my soulmate
Make love to my soulmate, shit
I wonder, how does it feel to make love to your soulmate?
Kind of like writing poetry till climax
Till the point and place where our space and time match
And we cross divine paths, tell me, would you like that? Uh
Now would you like that? Tell me, would you like that
Would you like that? Tell me, would you like that?
Would you like that? Uh, I'ma ask you again now, tell me
Would you like that? Tell me, would you like that?
Now would you like that? Tell me, would you like that?
Would you like that? Tell me
I wanna love you more than madly, uh
Wrap these legs around your words
Until your speech is straddled deep, gladly
Swim the currents of your vibrations, uh
Be separate and one with the same meditation
Uh, same meditation
Uh, you know what?
This right here is poetry
Yeah, mm

0123456789
ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
03.–06.05.2018
12

ПРВО ПА ЖЕНСКО

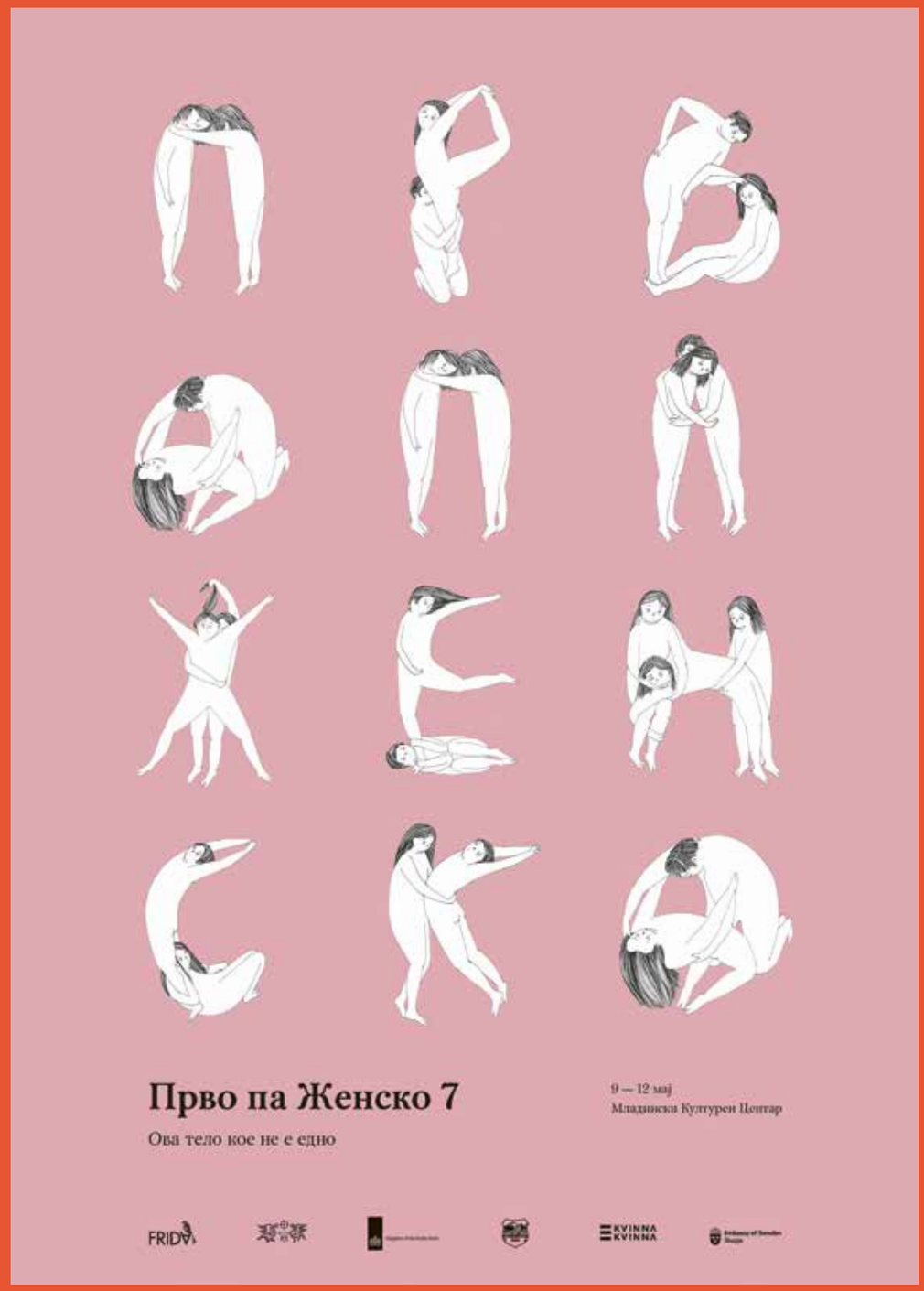
9.–12.5.2019

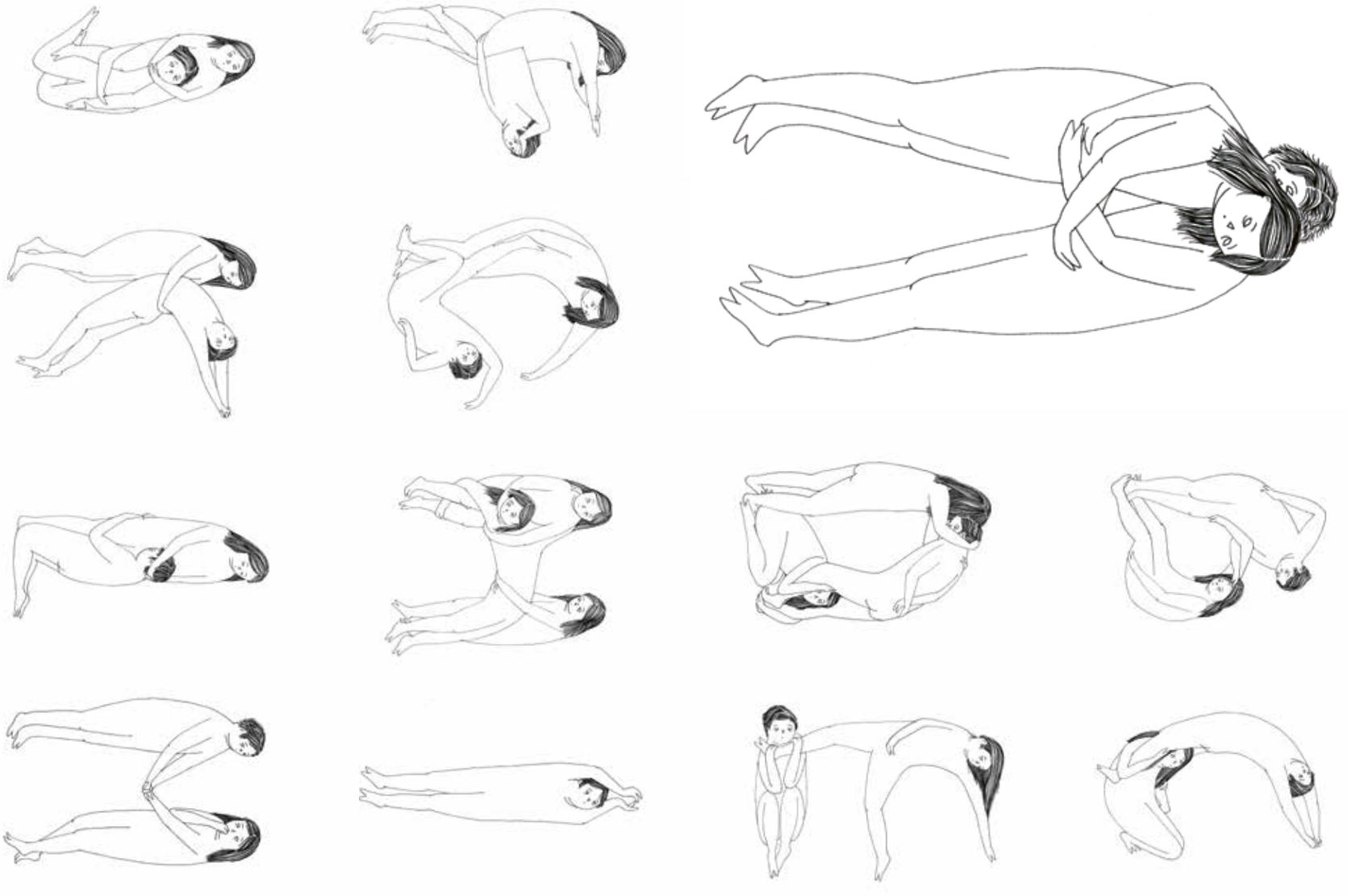
FIRSTBORN GIRL

МЛАДИНСКИ КУЛТУРЕН ЦЕНТАР – СКОПЈЕ
YOUTH CULTURAL CENTRE (MKC) – SKOPJE

ПОСТЕР дизајн:
илустрации на Марија Страјниќ (Love.rs),
графичко обликување: Игор Делов

POSTER design:
illustration – Marija Strajnić (Love.rs),
graphic design: Igor Delov





Во време на визуелна оптовареност ретко среќаваме дела што ни се обраќаат пријателски, пренесуваат познати вибрации и во исто време интригираат. Марија Страјниќ (Србија), фотографка, архитектка и илустраторка која од неодамна дејствува и под своето алтер-его Love.rs, креирајќи ги нејзините меки, бесполови фигури што се протегаат, јаваат, играат, провоцираат, ни ја понуди идеалната визуализација на годинешната тема на фестивалот, како и можност „тииииитовки“ по првпат да соработуваат со дизајнерка надвор од Македонија. Љубовниците на Марија комуницираат со сите прифатени и неприфатени, откриени и неоткриени тела и нè поттикнуваат да размислиме како телото се дефинира во однос на *другиот*, за неговата дуалност и променливост. Love.rs постојано нè потсетуваат дека не постои тело кое е едно.

In times when we are visually burdened, it is not often that we see friendly pieces, sending out positive vibrations and intriguing simultaneously. Marija Strajnić (Serbia, a photographer, architect and illustrator, recently working under her alias Love.rs, creates soft, androgynous figures stretching out, riding, dancing, provoking, offering the ideal visualization of this year's topic, and an opportunity to collaborate with a designer from abroad for the first time. Marija's lovers communicate with all accepted and rejected, revealed and covered bodies, encouraging us to think how the body is defined in relation to the Other, about its duality and inconstancy. Love.rs constantly reminds that nobody is only one.

Јана Старделова
Jana Stardelova

ПРВО ПА ЖЕНСКО

ОВА ТЕЛО КОЕ НЕ Е ЕДНО

Телото отсекогаш било место на контрола, отпор, дисциплина и непослушност и, меѓу другото, простор каде што се вежбале и се истражувале родовите улоги. Промислувањата на телото и телесноста се годинешните потпорни точки на ПРВО ПА ЖЕНСКО. Позајмувајќи ги зборовите на Лис Иригаре го поставивме „Ова тело кое не е едно“ за основа и поттик на она во коешто веруваме, во идејата за отфрлање на концептот за еднаквост во онаа смисла во која тоа подразбира статусни натпревари и манипулации и бескомпромисно преземање атрибути на успешниот со цел изедначување со другиот. Иригаре нè потсетува дека сите сме различни во родовиот аспект и дека онаа еднаквост што постојано ја застапуваме би требало, всушност, да биде заедничкото здружување без хиерархија. Подруготнувањето (Е. Шелева) во ниту еден случај не подразбира еднаквување, туку суштинско разбирање на различностите што првенствено ги препознаваме во нас, однатре она наше тело кое не е едно.

Иригаре ни укажува на тоа дека женската сексуалност и тело биле отсекогаш општествено и културно обликувани врз основа на параметрите на машкиот род, во една бесмислена споредбена релација на образец и копија. Затоа, се обидуваме да се спротивставиме на таквото восприемање на телото и забележуваме дека телата за кои зборуваме и мислиме секогаш се во множина и се создаваат под влијание на различни, често неповторливи искуства.

Програмата на ПРВО ПА ЖЕНСКО оваа година ќе опфати повеќе аспекти од третманот, сликата, идентификувањето и восприемањето на телата, без разлика дали тоа подразбира релација во која е воспоставена институционалната моќ, влијанието од акутните социокултурни динамики или, пак, индивидуалното доживување на себеси. Ќе имаме можност да дознаеме и да размислуваме за старото/младото, грдото/убавото тело во македонската народна култура. Ќе зборуваме за женското здравје, за задоволството, но и за болката и неприпаѓањето. Ќе зборуваме за тоа каква е сликата за телото во киберпросторот, обременета со сите стереотипи и стигми и како тоа влијае врз јавното мислење.

И за крај, дали по логиката на Иригаре за écriture féminine, ќе создадеме сопствено гето (Е. Баковска) или ќе целиме кон поседување на сопствена соба (В. Вулф) е прашање што ќе го оставиме да лебди и наместо да се обидеме да го одговориме ќе се стремиме кон тоа да отвориме простор каде што ќе ги промовираме неконвенционалните, различни тела кои му пркосат на патријархатот. Ова ПРВО ПА ЖЕНСКО, низ контрадикторно и конфронтирачко соединување, ќе се обиде да создаде едно колективно тело од мноштво различности.

Јана Коцевска

FIRSTBORN GIRL

THIS BODY WHICH IS NOT ONE

The body has always been a place of control, resistance, discipline and disobedience, a place where gender roles have been practiced and researched. Thinking the body and the bodily are this year's pillars of FIRSTBORN GIRL. With reference to Luce Irigaray, we devised This Body Which Is Not One as a foundation and encouragement to what we believe in, the idea to reject the equality concept in the sense of competing for status and adamant assumption of success attributes in order to be equal with the Other. Irigaray maintains we are all different from a gender aspect, and this equality we advocate for, should be, in fact, together in a union without hierarchy. The othering implies not becoming equal, rather profoundly understanding the differences we first recognize in ourselves, on the inside of this body which is not one.

Irigaray points that female sexuality and body have always been socially and culturally shaped pursuant to parameters established by the masculine gender, in a pointless comparative relation of the original and the copy. Consequently, our attempts

to oppose such perception of the body and realize that the bodies we discuss and think about are always in plural, created under the influence of different, often unique experiences.

This year's program incorporates several different aspects of the treatment, image, identification and perception of bodies, whether in relation to institutional power, the influence of acute socio-cultural dynamics or, how we experience ourselves individually. There will be opportunities to discover and think about the old/young, ugly/beautiful body in Macedonian folk culture.

We will discuss women's health, pleasure, but also pain and not belonging. We will talk about the body image in cyber space, burdened with stereotypes and stigmas, and the influence on the public opinion.

Finally, following Irigaray's logics about the écriture féminine, will we be able to create our ghetto (E. Bakovska) or aim towards a room of one's own (V. Woolf), a question we leave unanswered and seek to create a space for promoting unconventional, different bodies contradicting patriarchy. This edition of FIRSTBORN GIRL attempts, through contradictory and confronting union, to create a collective body from the multitude of differences.

Jana Kocevska

ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА

ДЕН 1
Панел-дискусија: Гинекологија и акушерство: сервиси, достапност и третман / **Изложба:** „Ова објективизирано тело“, Марија Ангеловска / **Што е филм?:** „Клео од 5 до 7“, Ањес Варда / Диџеј-сет: Еми Ермилова.

ДЕН 2
Дискусија: „Можеш ли да нè следиш? (Женското тело во Инста декада)“, „Медуза“ / Предавање: „Куро крај нема: фоликлорот на телесноста како егзотика и сензација“, Илина Јакимовска / **Перформанси:** „СИНЕ“, Наташа Живковиќ; „Бегалка“, Лана Здравковиќ / **Концерт:** Mavi Phoenix, Bon Praskiza, Donplaya, Prince$$ Donatsu.

ДЕН 3
Работилница за секс играчки: „Play-sure – професионален водич за еротски играчки и добар секс“, Марика Смит / **Дискусија:** „Феминизам и порно, Friends or foes?“ / Перформанс: „Јас, жртвата“ и „Вториот пат“, Симона Семенич / **Концерт:** Nalyssa Green, Post Lovers, SPETИ.

ДЕН 4
„Body Flow“, Ивана Коцевска / **Базар** на ракотворби од локални креативци / **Диџеј-сет:** Теа Шалдева / **Неделен ручек:** Breakfast Club / Детска програма: Театарска претстава за деца „Контрабајка“, Театар „Сенки и облаци“ / **„ПичПрич“ слем:** #сегакажувам / **Дрег шоу:** Борис Геј.

ПОДДРШКА: Министерство за култура на РМ, FRIDA | The Young Feminist Fund, Град Скопје, Фондацијата Kvinna till Kvinna и амбасадите на Холандија и Шведска во РСМ.

PROGRAM OVERVIEW

DAY 1
Panel discussion: Gynaecology and obstetrics: services, availability and treatment / **Exhibition:** "This Objectified Body", Marija Angelovska / **What Is Film?:** "Cléo de 5 à 7", Agnès Varda / DJ Set: Emi Ermilova

DAY 2
Discussion: "Can U Follow Us? (the female body in an Insta Age)", Meduza / **Lecture:** „An Erected Dick Has no Conscience: Exoticism and Sensationalism of Folk Corporeality," Ilina Jakimovska / **Performance:** "SONNY", Nataša Živković; "The Refugee", Lana Zdravković / **Concert:** Mavi Phoenix, Bon Praskiza, Donplaya, Prince$$ Donatsu

DAY 3
Sex Toys Workshop: "Play-sure – a professional guide to erotic toys and good sex", Marika Smith / **Discussion:** Feminism and Porn, Friends or Foes? / **Performance:** "I, the Victim" and "The Second Time", Simona Semenič / **Concert:** Nalyssa Green, Post Lovers, SPETИ

DAY 4
"Body Flow", Ivana Kocevska / Local Crafts **Bazaar** / **DJ Set:** Tea Shaldeva / **Sunday Lunch:** Breakfast Club / **Children's Program:** Theatre for children "Counter Fairy Tale", Theatre of Shadows and Clouds / **PeachPreach Slam:** #Iamsayingitnow / **Drag Show:** Boris Gay

During the festival — **Exhibition:** "O" – Jana Jakimovska

SUPPORT: Ministry of Culture of RNM, FRIDA | The Young Feminist Fund, City of Skopje, Kvinna till Kvinna Foundation and the Embassy of the Netherlands and of Sweden in RNM.

#СЕГАКАЖУВАМ

Концепт: Румена Бужаровска и Ана Василева

По бранот освестувачки, еманципирачки и исповеднички приказни за женските искуства од движењето #MeToo, кое го зафати светот и нашите простори, темата на годинешниот слем е „Сега кажувам“. Форматот на настанот е замислен така што од раскажувачките се очекува да раскажат приказна со времетраење од максимум десет минути на истата тема, која во фокус ги има женските приказни за претрпените психички и физички вознемирувања, кои досега биле премолчувани и неосудувани од страна на општеството.

Слемот се реализира во рамките на „ПичПрич“.

#СЕГАКАЖУВАМ (IAMSAYINGITNOW)

Concept: Rumena Buzharovska and Ana Vasileva

Following the awakening, emancipatory and confession-like stories of women's experiences from the #MeToo movement around the world and regionally, the topic of this year's slam is "I Am Speaking Now". The narrators are expected to share a story on this topic in 10 minutes, focusing on women's stories about mental and physical abuse, silenced and unprosecuted by society.

The Slam took place within PeachPreach.



ОТПОР КОН ТОКСИЧНОТО ФРАЕРСКО ОДНЕСУВАЊЕ

Автор: Гоце Трипковски
Објавено: 16.01.2018, „Призма“

Извадок
Вработени жени добивале непристојни понуди од претпоставените, студентки биле повикувани на „дополнителни консултации“ насамо со професорите, ученички во основно и во средно трпеле дофрлувања од наставниците, а општеството сето тоа го толерирало и го поддржувало низ шеги.

Ова се само дел од сведоштвата што од утрово десетици жени во Македонија ги споделуваат на социјалните мрежи со хаштагот #сегакажувам.

Ана Василева, една од активистките, вели дека директниот повод им е да се надоврзат на светската кампања што се одвива под мотото „и јас“ (metoo), но е нешто на што се работело подолго време.

„Целта е да се стави во фокус и да се денормализира насилството и микроагресиите што се вршат врз жените и девојчињата, како и да се предизвика културата што имплицитно и суптилно го негува и го наградува тоа 'фраерско' токсично машко однесување“, вели Василева.

Целта е јасно да дадеме до знаење дека тие однесувања не се посакувани, не се фраерски, не се секси туку се неприфатливи“, порачува Василева.

„Не е целта да се спроведе казна или одмазда врз поединечни преступници (дел од токсичните однесувања не ни би можеле да повикаат на правна разрешница), туку да се стави во фокус женското доживување на овие микроагресии. Понатаму, дел од сторителите на посериозни дела се на многу моќни позиции и би било речиси невозможно да се предизвика нивниот статус. Имало изолирани обиди затоа и речиси редовно биле заташкани или завршиле на штета на жртвата. Дел од случаите се застарени“, објаснува Василева.

Сега кажувам

Оваа објективно тело

ИЗЛОЖБА

Авторка: Марија Ангеловска, концептуална и мултимедијална уметница

Како уметница, Марија Ангеловска ги споделува своите идеи на социјалната платформа „Инстаграм“, потенцирајќи ја ползата од интернетот, кој ѝ дозволува да ги изрази своите ставови пред пошироката публика, на начин на кој помалку привилегираните жени не биле во можност да го сторат тоа претходно.

Нејзините перформативни и дигитални уметнички дела се насочени кон барање решенија за различни актуелни социополитички проблеми од нашето време. Нејзината уметност не зборува единствено за родот, за феминизмот или за порното. Таа ги таргетира сите проблеми заедно, дури и оние што најчесто ги сметаме за посебни. Адресирајќи ја цензурата и опресијата, Ангеловска си игра со концептот на злоупотреба на начин што ќе ги натера другите да размислат за нивната меѓусебна комуникација. Ограничувањата со кои се соочила во претставувањето на својата уметност на само една електронска платформа, сега ја сочинуваат суштината на нејзината работа.

Преку нив таа успева да ги разбере продолжените родови нееднаквости меѓу креативците во интернет-сферата, како што е случајот со цензурирањето. Меѓутоа, таа оди чекор напред од едноставно набљудување на феномените и покрај веќе дадените одговори во своите уметнички дела – ги мапира можните стратегии за дејствување што не им биле достапни на уметниците во минатото, како и нивните активни улоги во современиот живот.

OPPOSING THE TOXIC BEHAVIOUR OF A PLAYER

Author: Goce Tripkovski
Published: 16.01.2018, Prizma

Excerpt
Female employees received indecent proposals from their employers, students were called to “additional consultations” in private with male professors, primary and secondary female pupils suffered “catcalling” from teachers, and society tolerated and supported this by making jokes.
This is only a small part of the testimonies shared on social media this morning by Macedonian women under the hashtag #Iamsayingitnow.

Ana Vasileva, an activist, explained the intention was to join the global #metoo campaign, though they had been working on the project for some time.

“The goal was to emphasize and de-normalize violence and macroaggressions suffered by women and girls, and challenge a culture implicitly and subtly supporting and rewarding this toxic behaviour of a “player”, said Vasileva.

I Am Saying It Now

The goal is to speak up against such behaviours as undesirable, not sexy and unacceptable,” replied Vasileva.

“We do not intend to punish or get revenge against individual perpetrators (some toxic behaviours cannot be legally solved), but rather to accentuate how women experience such macroaggressions. Furthermore, some of the perpetrators are powerful in society, and it would be almost impossible to challenge their status. There have been isolated attempts of reporting such behaviours, but were always swept under the rag or placed the victim in a more precarious position. In some cases, the statute of limitations has passed,” explained Vasileva.

This Objectified Body

EXHIBITION

Author: Marija Angelovska, conceptual and multimedia artist

As an artist, Marija Angelovska shared her ideas on Instagram, underlining the opportunity internet provides for expressing one's opinions to a wider audience, in a manner few privileged women were able to do so previously.

Her performative and digital art works seek solutions for various current socio-political issues. Her art doesn't speak only of gender, feminism or porn. She targets all issues jointly, even those commonly seen as individual. Addressing censure and oppression, Angelovska plays with the concept of abuse by encouraging us to think how they intercommunicate. The limitations of having to present her own art on a single electronic platform now comprise the essence of her work.

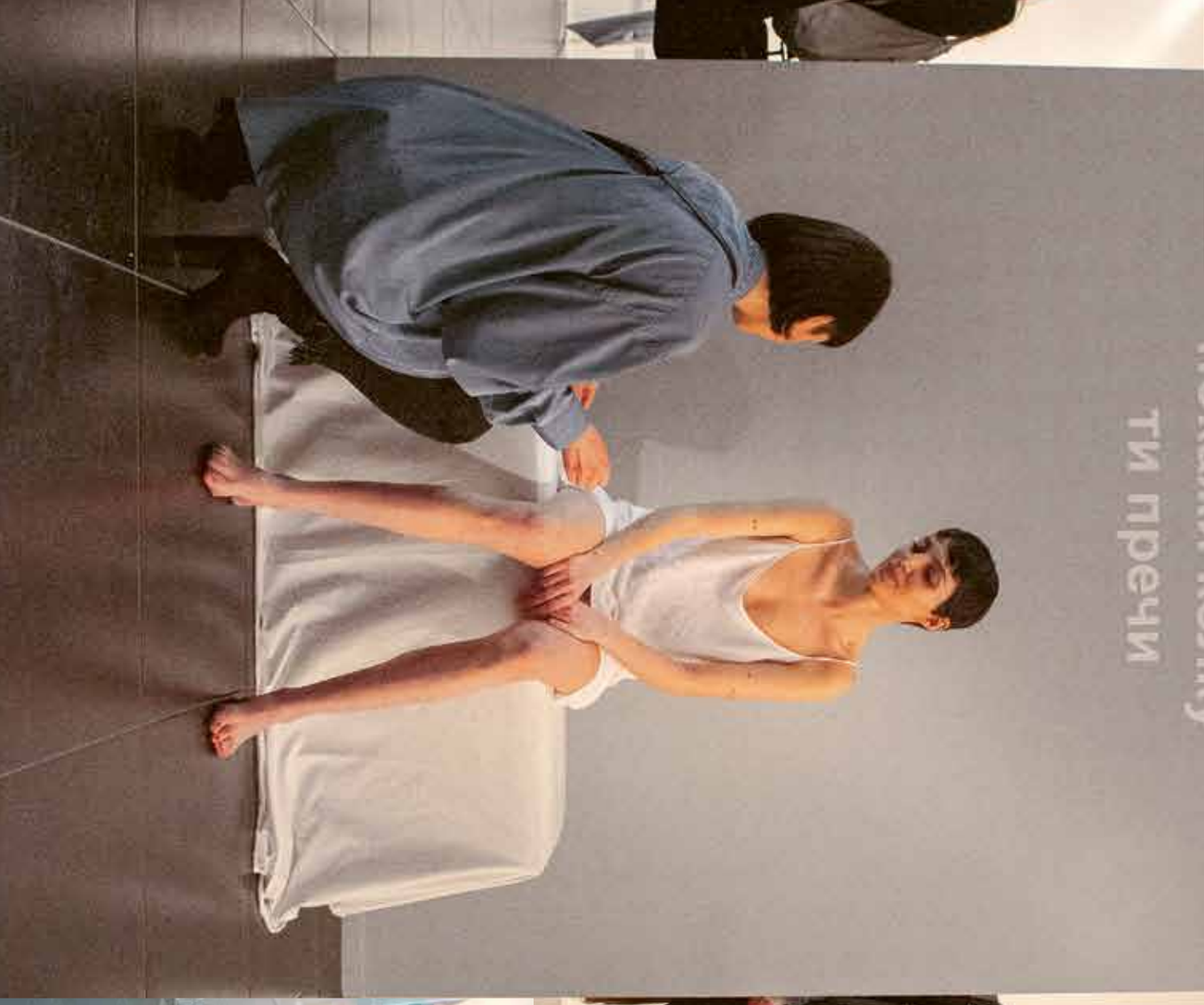
It is how she manages to understand the continuing gender inequality among artists on the internet, as is the case with censure. However, Angelovska is not only a passive observer of the phenomena, and in addition to providing answers in her art work – she also maps action strategies not available to artists in the past, and their active roles in contemporary life.





покажи колку
ти пречи









ПАНЕЛ-ДИСКУСИЈА

ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО: СЕРВИСИ, ДОСТАПНОСТ И ТРЕТМАН

Модерира:
Марија Башевска – „Реактор“, истражување во акција

Говорат: Филипче, министер за здравство, Ана Данева Маркова, Клиника за гинекологија и акушерство, Љатифа Шиковска, здравствена медијаторка, и Елизабета Божиноска, програмска директорка на Х.Е.Р.А. – Асоцијацијата за здравствена едукација и истражување

Поседувањето на достоинствен третман во доменот на репродуктивното здравје и ефективното информирање за здравствените сервиси се загарантирани човекови права. Некоректниот однос, физичкото и психолошкото вознемирување, игнорирањето на болката, лишувањето од избор при бременоста и раѓањето се сериозни секојдневни прекршоци на женските права што мораат да се адресираат јавно. Во процесот на снабдување услуги поврзани со репродуктивното здравје се појавуваат институционални, финансиски и субјективни бариери за кои е нужно системско решение. Токму затоа, на овој панел се отвораат овие теми за да зборуваме за здравствените услуги од доменот на репродуктивното здравје и нивната достапност за сите жени, особено за оние од социјално ранливите групи. И конечно, да се истакнат проблемите со кои жените се соочуваат во доменот на репродуктивното здравје за кои ретко се говори, за да добиеме квалитетни, ефективни и пријателски услуги во иднина.

PANEL DISCUSSION

GYNAECOLOGY AND OBSTETRICS: SERVICES, AVAILABILITY AND TREATMENT

Moderated by:
Marija Bashevska – Reactor, Research in Action

Speakers: Venko Filipche, Minister of Health, Ana Daneva Markova, Gynaecology and Obstetrics Clinics, Ljatifa Shikovska, health mediator and Elizabeta Bozhinovska, program director at HERA – Health Education and Research Association

Proper treatment of reproductive health and effective information on available health services are guaranteed human rights. Inappropriate treatment, mental and physical harassment, ignoring pain, being deprived of the right to choose while pregnant or giving birth are serious daily violations of women's rights that have to be addressed publicly. The process of providing reproductive health services faces institutional, financial and subjective limitations in need of a systematic solution. The panel discussion is an opportunity to discuss health services related to reproductive health, their availability to all women, particularly women from socially vulnerable groups. Finally, it is an opportunity to underline the problems women face regarding their reproductive health, rarely discussed, and receive quality-based, effective and friendly services in future.

ПЕРФОРМАНС

СИМОНА СЕМЕНИЧ НА ПРВО ПА ЖЕНСКО

„Јас, жртвата“ и „Вториот пат“

Два перформанси од Симона Семенич, словенечка драмска писателка и изведувачка

Текст:
Симона Семенич
Играат: Верица Недеска („Јас, жртвата“) и Симона Семенич („Вториот пат“)
Дизајн на светло:
Игор Ремета
Копродукција:
„Место Женск“, ПРВО ПА ЖЕНСКО и MOT+.

Прва копродукција на ПРВО ПА ЖЕНСКО во изведувачките уметности, во соработка со Меѓународниот фестивал за изведувачки уметности „Место Женск“, Љубљана, и MOT+.

Првото изведувачко соло „Јас, жртвата“ на драмската писателка и изведувачка Симона Семенич се занимава со нејзините блиски средби со темните сили од различни типови. Споделувајќи го своето искуство со епилепсијата и здравствениот систем, со гениталниот херпес и здравствениот систем, како и со многу други нешта, таа зборува за начините на кои се справува со она што многумина од нас го искусуваат и го трпат секојдневно.

„Вториот пат“ е втората изведба на овој перформанс од 2014 година. Симона го почнува својот монолог буквално онаму каде што го завршува првиот. Отворајќи ја изведбата со последните зборови од првата изведба – „дозволете да запалам“, таа на изведувачки оригинален и емотивно разоружувачки начин, нè информира за тоа што се случило во меѓувреме, во годините меѓу првата и втората изведба на перформансот.



Перформанс „Јас, жртвата“, авторка: Симона Семенич, игра: Верица Недевска

Performance "I, Victim", author: Simona Semenič, cast: Verica Nedevska

Перформанс „Вториот пат“, авторка и игра: Симона Семенич

Performance "The Second Time", author and cast: Simona Semenič

PERFORMANCE

SIMONA SEMENIČ AT FIRSTBORN GIRL

I, the Victim and The Second Time

Two performances by Simona Semenič, Slovenian playwriter and performer

Text:
Simona Semenič
Actors:
Verica Nedeska (I, the Victim) and Simona Semenič (The Second Time)
Light Design:
Igor Remeta
Coproduction:
Mesto Ženski, FIRSTBORN GIRL and MOT+

A first coproduction of FIRSTBORN GIRL in the performance arts, in collaboration with the International Performance Festival Mesto Ženski, Ljubljana and MOT+

Simona Semenič's first solo theatre piece "I, Victim" examines her close encounters with various types of dark forces. In sharing her experiences with epilepsy and the health care system, genital herpes and the health care system, in addition to many other conditions, she explains how she deals with what many of us suffer and experience daily.

"The Second Time" is the second performance of the piece in 2014. Simona begins her monologue literally from where she had finished the first time. Starting her performance with the last words spoken at her first one – "Let me Smoke", in a unique and emotionally disarming manner she informs us of what has occurred in the meantime, in the years between the first and second performance.

ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
09.–12.05.2019

ЗБОРОВИ ЛИЧНО ОД СИМОНА СЕМЕНИЧ

Љубљана, Словенија, 2007
Извадок

(...)
само една работа ме мачи
навистина ме мачи
тоа што сега тој е центар на внимание
новото човечко суштество
а не јас
ниедна моја болест веќе не привлекува внимание ниту сочувство

и тогаш си мислам
нешто треба да се стори
нешто

и тогаш ми текнува дека единственото нешто што може да ме спаси
да го спаси мојот личен интегритет
е нова болест
за да можам да гледам наоколу со скршен поглед
и луѓето да го разберат
за да можам да поткашлувам
и луѓето околу мене да бидат стаписани од ужас

такво нешто
но
на моја голема жалост
и разочарување
не сакам готови овошни сокови, побрзо сама ќе си направам
не сакам премногу сончање
не сакам хамбургери од мекдоналдс
не сакам кармини и шминки и фенови и спрејови за коса и лакови за нокти
не сакам алкохол (барем не во претерани дози)
не сакам газирано, дури ни кокта ни кока-кола ни пиво
не сакам пржена храна
не сакам овошје и зеленчук од супермаркет, побрзо ќе наберам од бавчата на мама
не сакам замрзнато, готвам речиси секој ден
не возам па така пешачам многу
и не сакам штикли
не сакам еркондишни во стан или кола
не сакам храна што трае со месеци
не сакам парфимирана тоалетна хартија
не сакам вештачки мириси дома кај мене
не сакам избелувачи ни омекнувачи
не сакам кремови против брчки против стареење против целулит
и така натаму
и пак со бескрајна милост

ми текнува дека единственото нешто што можам да го пробам
што ми преостанува
што може да ме спаси
е кафе и цигара
цигара по цигара
без прекин
уште и уште
и пробувам
пробувам
да продуцирам нова дијагноза
за да напишам нова епизода во мојот наратив на жртва

и ве молам
ве преколнувам

кратка пауза
вдишување
и издишување
а потоа завршува

дозволете да запалам

KPAJ.

ЈАС: ЖРТВАТА

words solo by Simona Semenič
Ljubljana, Slovenia 2007

Excerpt
(..)
the only thing that bothers me
i mean really bothers me
is that he is now in the centre of attention
the new human being
not me
none of my diseases draw any attention or sympathy
and then i think to myself
something needs to be done
something

and then i figure the only thing
that could save me

my personal integrity
is a new disease
so that i could look around with a broken look
and people would understand it
so that i could gently cough
and people around will be hushed
in terror

something like that
but
to my great sorrow
and disappointment
i don't like prepared fruit juices, i
rather make them myself
i don't like too much sun-bathing
i don't like hamburgers from mc-donald's
i don't like lipsticks and makeup
and hair dyes and sprays and
nail polish
i don't like alcohol (at least not in
exaggerate doses)
i don't like fizzy drinks, not even
cockta or coca cola or beer
i don't like fried food
i don't like fruit and vegetables
from interspar, I'd rather get them
from my mum's garden
i don't like frozen, i cook almost
every day
i don't drive and thus walk rather
a lot
and i don't like high heels
i don't like air-conditioning in the
apartment or car
i don't like food with a sever-
al-month long shelf life

so that i can write a new episode
in the victim's self-narrative
and i beg you
i urge you

short a break
inhalation
and exhalation
and then it ends

let me smoke
THE END.

i don't like perfumed toilet paper
i don't like artificial fragrances in
my home
i don't like bleaches or softeners
i don't like anti-wrinkle anti-aging
or anti-cellulite creams
and so on
again *cum gratia in infinitum*

i figure the only thing i can try
that i have left
that can save me
is a coffee and a cigarette
one fag after another
chain smoking
more and more
and try
try
to produce another diagnosis

ОВА МОЕ ТЕЛО НЕ Е ЕДНО И СЕ МЕНУВА:

Интервју со
Верица Недеска

Објавено:
03.05.2019, „Фемоар“, Тиииит! Инк., интернет-страница

Извадок
„Телото е нашиот пасош, она што прво се скенира, разгледува, она според кое најчесто се носат заклучоци и се суди. Тоа е неопходно, како и водата. Телото е вода. Без телото не постоиш. Но, ова мое тело не е едно и се менува. Ја менува формата, обликот, структурата. Секој ден е ново и никогаш не е истото од вчера. Искуството што се потпишува на него е пресудно. Телото има меморија, како и водата. Во него се запишани сите лузни на минатото и сите радости воедно. Во мојата професија телото е една од пресудните средства за изразување. Некогаш тоа знае повеќе од мојот мозок. Му верувам, го следам и се обидувам да не го силувам. Со годините го почитувам сè повеќе и сè повеќе му се радувам на секоја трага запишана на него.“

THIS BODY OF MINE WHICH IS NOT ONE AND KEEPS CHANGING:

Interview with
Verica Nedeska

Published:
03.05.2019, Femoar, Tiiiit! Inc. website

Excerpt
“Our body is our passport, the thing scanned first, examined, leading to conclusions and judgment. It is necessary, like water. The body is water. No body, no existence. But this body of mine is not one and it changes. Changing its form, shape, structure. There is something new every day; it is never the same as it was yesterday. The experiences inscribed upon it are crucial. The body has memory, just like water. It bears the scars of the past and all the joys as well. In my profession, the body is crucial for expression. At times it knows more than my brain. I believe it, I follow it, and try not to violate it. As years pass, I respect it more and more, and rejoice at every trace inscribed on it.”

SEX TOYS WORKSHOP

PLAY-SURE – A PROFESSIONAL GUIDE TO EROTIC TOYS AND GOOD SEX

Concept: Marika Smith – sex inspirator, counsellor, lecturer, freelance writer from Stockholm, has specialized in sex and relationships

This interactive workshop for liberation of female sexuality aims to encourage our curiosity in sex and stress the significance of our personal pleasure and the energy we invest in it. Although the workshop is mostly intended for women or non-binary audience, it is important to note that most of the sexual functions, emotions and needs are the same, despite our genitals and gender. The workshop aims to encourage new ways of thinking about sexuality, hearing other experiences, see what it's like to wear a strap-on, exercise and challenge ourselves in finding the answers to certain questions in order to increase our self-confidence.



РАБОТИЛНИЦА ЗА СЕКС ИГРАЧКИ

PLAY-SURE – ВОДИЧ ЗА ЕРОТСКИ ИГРАЧКИ И ДОБАР СЕКС

Концепт: Марика Смит – секс-инспираторка, советувачка, предавачка, фриленс писателка од Стокхолм и специјалистка во полето на сексот и љубовните врски

Оваа интерактивна работилница за емансипирање на женската сексуалност има цел да нè поттикне да бидеме љубопитни за сексот и да ни укаже за значајноста на сопственото задоволство и енергијата што ја вложуваме во него. Иако работилницата е главно наменета за жени или небинарна публика, значајно е да се нагласи дека повеќето наши сексуални функции, емоции и потреби се исти, без разлика на нашите гениталии и род. Целта на работилницата е да се развијат нови начини на размислување за сексуалноста, да се слушне за искуствата на другите, да видиме како е да се носи strap-on, да вежбаме и да се предизвикаме себеси да одговориме на некои прашања и со тоа да ја зајакнеме својата самодоверба.




Ние сме од скоп
YAMAHA
BAR

ДИСКУСИЈА

Феминизам и порно, Friends or Foes?

Модерира: Ивана Драгшиќ – социолог, активистка и културна менаџерка
Говорат: Лана Здравковиќ – филозофка, истражувачка и изведувачка од Словенија и Сара Хелд – истражувачка и уметница на полето на интерсекција помеѓу феминизмот и политичкиот активизам против сексуалното насилство

Жените гледаат порно. Жените снимаат и играат во порно-филмови. Исто така и феминистките. Наспроти овие факти, сè уште постојат митови дека само мажите уживаат во порно, дека порно-актерките не уживаат во својата работа, феминистките мразат порно, а порно-индустријата е менаџирана од мажи. Океј, последново е горе-долу вистина.

Затоа, се поставува прашањето дали алтернативните порно-продукции можат да го променат начинот на кој гледаме на порно-филмовите? Дали може порното да биде протест против социокултурните норми? Кои се можностите на порно-индустријата за едукација, еманципација и ослободување на сексуалните инхибиции? Што би се случило доколку наместо да сме изложени на сексистички мејнстрим порки имаме пристап до порно-материјали што прикажуваат различни типови тела, сексуалности, родови и го вреднуваат и истражуваат задоволството на сите? Доколку визуелно би биле повеќе изложени на женското сексуално задоволство, дали жените поактивно би се залагале за своето право на задоволство и оргазам?

DISCUSSION

Feminism and Porn, Friends or Foes?

Moderator: Ivana Dragshikj – sociologist, activist and cultural manager
Speakers: Lana Zdravković – philosopher, researcher and performance artist from Slovenia and Sarah Held – research and artist in the intersection between feminism and political activism against sexual violence from Austria

Women watch porn. Women shoot and act in porn. So do feminists. Despite these facts, the myth that only men enjoy porn, that porn actresses don't enjoy their work, that feminists hate porn and the porn industry is managed by men still prevails. O.K. the last myth is some-what true.

Hence, the question whether alternative porn productions can change the way in which we watch porn. Can porn be a kind of protect against socio-culture norms? What are the possibilities of the porn industry regarding education, emancipation and overcoming our sexual inhibitions? What would happen if instead of being exposed to sexist mainstream porn we have access to porn featuring various body types, sexualities, genders and value and research the pleasure of everyone? If women were more exposed to female sexual pleasure visually, would they be more active in advocating for their right to pleasure and orgasm?





ДИСКУСИЈА

Можеш ли да нè следиш? (Женското тело во Инста декада)

Иницијатива на феминистичката онлајн-платформа „Медуза“

Модерираат: Калиа Димитрова и Ена Бендевска

Говорат: Мултимедијалната уметница и феминистка Марија Ангеловска (@marijangelovska), Александра Трпеска (@majestic.at), која веќе пет години работи со дигитален маркетинг и ја користи моќта на социјалните мрежи за да ги пренесе своите пораки за self-love, и Кика Аверио (@kikaaveiro), Body Positivity активистка, плус-сајз модел и social media influencer.

Комплексната врска меѓу женските тела и медиумите е разочарувачки одраз на третманот на општеството кон жените и нивното право да постојат и да се изразуваат автономно во своето опкружување. Отсуството на репрезентацијата и нереалните стандарди за убавина со кои жените историски се соочуваат, во време на социјалните медиуми, се зајакнати со цензура, вознемирување и непосакувани коментари, критики и напади. Поради ова, панелот ги адресира проблемите на кои наидува женското тело, како и коментарите, очекувањата и нереалистичните стандарди, наметнати од корисниците и од општеството. Дополнително, панелот ги проблематизира сите можни начини, модели и форми на изразување за (ре) апропријација на просторот што го нудат социјалните медиуми како поле за автономно изразување на женското тело. Нашите говорнички ги начнуваат овие теми преку своите искуства и своето присуство на социјалните медиуми.

DISCUSSION

Can U Follow Us? (The Female Body in the Insta Age)

Initiative by Feminist Online Platform Meduza

Moderators: Kalia Dimitrova and Ena Bendevska

Speakers: Multimedia artist and feminist Marija Angelovska (@marijangelovska), Aleksandra Trpeska (@majestic.at) who has been working with digital marketing for five years and using her social media powers to convey the message of self-love, and Kika Aveiro (@kikaaveiro), body positivity activist, plus-size model and social media influencer.

The complex relationship between female bodies and media is a disappointing reflection of society's treatment of women and their right to exist and express themselves autonomously in their surroundings. The lack of representation and unreal beauty standards women have been facing historically, intensified by censure, harassment and undesirable comments, criticism and assaults in times of social media. The panel addresses the problems female bodies face, as well as comments, expectations and unreal standards, enforced by users and society. In addition, the panel problematizes all possible manners, models and forms of expression for (re)appropriating space social media offers for autonomous expression of the female body. Our speakers touch on these subjects by sharing their experiences and their presence on social media.



ПРЕДАВАЊЕ

КУРО КРАЈ НЕМА: ФОЛКЛОРОТ НА ТЕЛЕСНОСТА КАКО ЕГЗОТИКА И СЕНЗАЦИЈА

Илина Јакимовска, Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“

Предавањето се осврнува на начинот на кој етнологијата и културната антропологија го проблематизираат телото, но и етичките и други дилеми што произлегуваат од тоа. Имено, сосредоточувањето на она што е необично, зазорно во „егзотичните“ култури (меѓу кои и балканските), занемарува едно важно прашање: дали некои од телесните практики во рамките на овие култури претставуваат сурово прекршување на човечки права и дали треба да бидат спречени или, напротив, треба да бидат толерирани и почитувани како дел од автентична традиција, а во име на културната разновидност?

LECTURE

AN ERECTED DICK HAS NO CONSCIENCE: EXOTICISM AND SENSATIONALISM OF FOLK CORPOREALITY

Ilina Jakimovska, Institute of Ethnology and Anthropology at the Faculty of Natural Sciences and Mathematics, St. Cyril and Methodius University

The lecture examines how ethnology and cultural anthropology problematize the body, as well as the consequent ethical and other dilemma. Namely, the focus being on the odd, the scandalous in "exotic" cultures (the Balkan cultures as well), an important question is being neglected: whether some of the bodily practices in these cultures are a severe violation of human rights and should be eradicated, or, on the contrary, should be tolerated and honoured as authentically traditional, in the name of cultural diversity?

Мајки

„БУКБОКС“ ГЛЕДАШЕ

„Мајки“ од Милчо Манчевски

Авторка: Илина Јакимовска
Објавено: 15.10.2010, „Букбокс“, на „Офф.нет.мк“

Извадок
Беше многу топол мај кога со студентите по етнологија ги шпартавме преспанските села, барајќи соговорници. Опремени со капчиња, шишиња вода и диктафони, како некаков српски вод на специјална задача, трагавме по „информатор“ расположен за муабет.

Турата ја нарековме „фрој-довска“, заради живописните имиња на посетените села – Долно Дупени, Подмочани, Наколец. Но, требаше да дојдеме во Курбиново (nomen est omen?) за да го доживееме зен-моментот, кој оттогаш влезе во аналите на македонската етнологија.

На дрвена клупа пред нејзината куќа седеше баба во црнина, замислена, со прекрстени раце и без ниту еден заб. Не изгледаше посебно заинтересирана за разговор, но не се ни противеше. Една од студентките, интересирајќи се за селскиот морал, ја праша: „Бабо, а во твое време важно ли беше невестата да биде невина?“ „Абе деца...“, почна старата, драматично издишувајќи, „ороспиии имало и ќе има. Куро крај нема!“

Додека таа си се смееше како палаво девојче, нам ни требаше некое време да се прибереме. „Вистинската“ за смерната македонска жена, Трајаница или Трпејница, која не знае за предбрачен сексуален живот, не смее да зуцне пред свекорот и треба цел живот само да рајта, да работи и да ќути, ни пукна како стар кондом.

BOOKBOX WATCHED – MOTHERS BY MILCHO MANCHEVSKI

Author: Ilina Jakimovska
Published: 15.10.2010, BOOKBOX, AT OFF.NET.MK

Excerpt
It was the warm month of May when we wandered around the Prespa villages with the ethnology students, looking for interlocutors. Equipped with hats, bottled water and Dictaphones, like a platoon on a special task, we searched for an "informant" in the mood to talk.

The vivid names of the villages we visited – Dolno Dupeni, Podmochani, Nakolec (t/n: the topographical names of these villages are derived from words/functions related to the sex organs), inspired us to name our tour "Freudian". But it was when we reached Kurbinovo (t/n: "Kur" meaning dick in Macedonian) – nomen est omen? - that we experienced a Zen moment, chronicled since then in the annals of Macedonian ethnology.

A tiny old woman was sitting on a wooden bench in front of her house, dressed in black, contemplating, her hands crossed in her lap, and not a single tooth in her mouth. She wasn't particularly interested in talking with us, but didn't decline either. One of the female students, fascinated with the subject of the rural moral, asked: "Grandma, was it imperative that the bride was a virgin in your time?" "What can I say, children...", commenced the old woman, exhaling dramatically, "there have always been sluts. An erected dick has no conscience!".

We were left aghast while she laughed like a naughty girl. The "truth" about the respectable Macedonian woman, Trajanica ili Trpeica, oblivious of premarital sex life, who had to keep her mouth shut in front of her father-in-law, was expected to give birth to many children, work and be quiet, ruptured like an old condom.

Mothers



ДЕТСКА ПРОГРАМА

Театарска претстава за деца „Контрабајка“

Театар „Сенки и облаци“

Пеперутката Хана мисли дека природата не направила вистински избор кога ѝ го доделувала името. Таа знае дека би била баш среќна кога би се претворила во скакулецот Џони. Преку антените ѝ е веќе дојдено од часовите по балет. Тајно ги дипли своите крилја и почнува да оди на свирки и се бутка во шутки. Нејзината најверна другарка мравката Маја ѝ соопшти дека сето тоа нема да ѝ оди така лесно, но Хана е пеперутка бесна и гајле си нема. Од оваа пролет се вика Џони и точка со извичник!

Претставата се создава во рамките на тридневна работилница за деца (и возрасни) на која заеднички се работи на развој на ликовите и приказната, така што децата, покрај тоа што учат како се прави театар на сенки, со своите лични искуства, ставови и мислења имаат директно влијание врз елементите на драмското дејство.

Театарот „Сенки и облаци“ е дружина „сенкаши“, која од далечната 2005 година ненаситно создава претстави со сенки наменети за големи и мали деца. Од минатата година има свој дом – самоодржлив независен простор (театар) во срцето на Дебар Маало, кој располага со сцена за настани од мал формат и изложбен простор отворен за сите заинтересирани организации и индивидуални уметници. Оваа екипа уметници има мисија да создаде мобилна и независна театарска платформа што преку стариот медиум ќе истражи нови начини на изразување и ќе допре до публиката надвор од институционалната уметност. Додека бара нови алатки, звуци и сенки, театарот бележи многубројни соработки со визуелни уметници и изведувачи од други бранши, како и значајни гостувања во Турција, Бразил, САД, Русија, Грузија, Шпанија, Германија, Холандија, Франција, Грција, Србија итн.

CHILDREN PROGRAM

Theatre for Children “Counter Fairy Tale”

Theatre Shadows and Clouds

Hannah the Butterfly believes nature erred when choosing her name. She knows she would be happier as Johnny the Grasshopper. She is sick of doing ballet. She folds her wings secretly and goes out at gigs, moshing. Her dear friend, the ant Maya, thinks it won’t be that easy, but Hannah is an angry butterfly and doesn’t care. Her name is Johnny from this spring on and no more discussion!

The play is created during a three-day workshop for children (and adults) where they all work together to develop the characters and the story. Apart from learning about shadow puppet theatre, the children also, by sharing their personal experiences, opinions and views, directly influence the elements of the performance.

The Theatre Shadows and Clouds are a bunch of people creating voraciously shadow plays for adults and children ever since 2005. They found their home last year – a self-sustainable independent space (theatre) in the heart of Debar Maalo, equipped with a stage for small-format events and an exhibition space for all interested organizations and individual artists. It’s these artists’ mission to create a mobile and independent theatre platform towards researching new manners of expression by employing an old medium, and reach the audience beyond institutional art. While selecting new tools, sounds and shadows, the theatre managed numerous collaborations with visual artists and performers from other fields, as well as meaningful tours to Turkey, Brazil, USA, Russia, Georgia, Spain, Germany, The Netherlands, France, Greece, Serbia etc.



МЕДИУМСКА ОБЈАВА

Цели генерации девојки порасна заедно со ППЖ

Интервју со Тиииит! Инк.

Евоцирање спомени од ПРВО ПА ЖЕНСКО 2019
Објавено:, 24.07.2020, „Медуза“
Авторка: Калиа Димитрова

Затоа што ниеден феминистички настан не може да помине без да биде прославен на „Медуза“, со четирите „тиииитовки“ разменивме впечатоци од годинешната програма, се потсетивме на другите фестивалски изданија и воздивнавме пред убавината на женското другарство.

Пред точно два дена „тиииитовки“ со тимот и волонтерките го затворија седмото по ред издание на фестивалот за феминистичка култура и акција ПРВО ПА ЖЕНСКО. Не можам да пишувам објективно кога станува збор за овој фестивал, кој верувам дека имал огромен удел во градењето на базата на моите феминистички вредности во минатото, а секоја година продолжува да ме инспирира, надградува и поврзува со луѓе чии пријателства ми значат неизмерно. Оваа година „Медуза“ беше дел од многуте сестрински иницијативи на фестивалот, па така вмешавме прсти во дискурзивната програма на фестивалот. Затоа што ниеден феминистички настан не може да помине без да биде прославен на „Медуза“, со четирите „тиииитовки“ – Јана Коцевска, Јана Старделова, Кристина Леловац и Моника Јамандиловска разменивме впечатоци од годинешната програма, се потсетивме на другите фестивалски изданија и воздивнавме пред убавината на женското другарство.

Драги Јани, Кика и Моника, пред некој ден заврши седмото издание на фестивалот за феминистичка култура и акција ПРВО ПА ЖЕНСКО! За оние читателки и читатели кои можеби не се запознаени со фестивалот, да направиме кратко враќање во 2013 година кај почетоците на ППЖ.

Како почнавте со фестивалот, кој веќе станува важна точка во културниот живот во Скопје?

Јана С: Нашите амбиции на почетокот не беа многу големи, туку другарски и со голема желба да придонесеме кон културната сцена во градот. Почнавме со организација на помали настани што растеа од година во година. Настаните како Woody Allen in Skopje, Let’s Dance! David Bowie night и Скопје во деведесетти, ни овозможија да стекнеме искуство и да го раширим кругот на соработнички/ци и поддржувачки/и. Првиот фестивал го организиравме во 2013 година и оттогаш

Прашањата за телото и телесноста, како и родовите политики и сексуалноста, се суштината на феминистичките промислувања.

сè повеќе и повеќе расте. Се надеваме дека ќе (о)стане важно место каде што сите (ќе) се чувствуваат безбедно и комфорно со своите тела и идентитети.

Како шесте фестивалски изданија зад вас ви ги имаат променето целите и очекувањата од фестивалот и дали можеме веќе да зборуваме за влијанието што ППЖ го има на културната сцена во Македонија, со оглед на тоа што една од целите на фестивалот е етаблирање на женските уметнички практики, со посебен фокус на независната сцена?
Кика: ПРВО ПА ЖЕНСКО расте и се развива многу подобро од што можевме и да сонуваме. Со тоа растат и целите и очекувањата, но и одговорноста што ја имаме. Кога почнувавме, пред седум години, зборот феминизам речиси и го немаше во јавниот дискурс, а покрај нашиот имаше само уште еден настан од областа на културата што ги промовираше женските права. Сакаме да веруваме дека ПРВО ПА ЖЕНСКО го прошири и го одржува тој простор за промислување на културата и воопшто на општеството од феминистичка позиција. Имаме цела генерација девојки кои пораснаа заедно со ППЖ, кои денес храбро се нарекуваат феминистки. Се радуваме што сега го имаме суперпопуларниот „ПичПрич“, и на сцена и на радио, ја имаме „Медуза“, која на автентичен начин ја еманципира младинската публика, со кои здружено продолжуваме да го инспирираме и да го поддржуваме автентичното женско творештво во културата. Веруваме дека секоја година ППЖ нуди уметничка програма што е поттик и на домашната сцена да гледаме почести и посмели обиди за уметничко промислување на женското и на феминизмот.

Како вас лично ве има променето работата на овој фестивал?
Моника: Како најнова „тиииитовка“, со задоволство го презедов ова прашање. Работата на овој фестивал не само што ме промени туку и израснав на ПРВО ПА ЖЕНСКО. Идеолошки и професионално. На првото издание во 2013 година сосем случајно се пријавив на „Фејсбук“ за да бидам волонтерка на фестивалот. Оттогаш продолжив да работам покрај Јаните и Кика на ПРВО ПА ЖЕНСКО и другите активности што ги организира Тиииит! Инк. и ова искуство неизмерно ми помогна да се остварам во феминистката која сум денес. Можноста што овој фестивал и „тиииитовки“ ми ја овозможија – да работам и да учам во феминистички простор, одигра неспоредлива и неизмерно важна улога во градењето на мојата личност. Денес, за мене нема ништо помило од работата на овој фестивал, ниту поубави денови во годината од овие четири фестивалски дена.

Фестивалската архива станува сè побогата, публиката поголема, а и тимот зад ППЖ расте. Што значи тоа за Тиииит! Инк.? Дали Тиииит! Инк. ќе почне да нуди и други програми или ќе го задржи фокусот на ПРВО ПА ЖЕНСКО?
Јана С: Фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО без домашната поддршка не би можел да се развива; таа најмногу ни значи и се трудиме да биде колку што е можно поинклузивна, иако сме свесни дека понекогаш е тешко да се вклучат и да се претстават сите родови и етнички погледи. Во однос на тоа што го нуди фестивалот морам да признам дека големо влијание и поддршка наоѓаме и на регионално ниво преку нашите пријателства со феминистички организации и нашето учество на феминистички фестивали преку кои се обидуваме да следиме што се случува во регионот и пошироко, и тоа да ѝ го приближиме на нашата публика. „Тиииитовки“ секогаш работат на нешто ново, затоа сум сигурна дека иднината ќе ни донесе и нови програми надвор од рамките на ПРВО ПА ЖЕНСКО.

Кога мислам на ПРВО ПА ЖЕНСКО, мислам на разговорите во женска соба, фанзините на Wasted Rita, предавањата на Сандра Дален, концертите во денсинг сала и многу, многу други содржини. Дали би можеле да издвоите најдраги сеќавања од претходните изданија на фестивалот?
Јана К: Искрено, не знам од каде да почнам со одговорот на ова прашање, а да не го одземам целиот простор предвиден за ова интервју. :) Затоа што во моментов цело време на меморији ми излегуваат снимки од концертот на Акуа Нару, ќе почнам од минатогодишниот фестивал, каде што имавме едно уникатно и неочекувано доживување со дивата која одлучи да сподели со нас цели два часа концерт и еден час дружење со неа по концертот. Ова се случи благодарение на соработката со „Пасворд продукција“. Особено ни е мило гостувањето на Португалката Wasted Rita за второто издание на ППЖ во 2014 година, која ги изложи своите графики под насловот „HUMAN BEINGS – GOD'S ONLY MISTAKE#5“. Следната година, на наша најголема среќа, ја остваривме соработката со Сандра Дален, секс-инструкторка од Стокхолм, која одржа работилница за клиторијален секс, а по две години дојде повторно и имавме шанса да се едуцираме малку повеќе за вагиналниот секс. Во 2016 година, на четвртото издание, по првпат се случи „ПичПрич“ во МКЦ, и тоа мораме да го издвоиме за почеток на прекрасната понатамошна практика на Ана Василева и Румена Бужаровска, со кои сè уште одржуваме соработка. Кога сме веќе кај соработките на ППЖ, ја издвојуваме Кумјана Новакова, која неколку години по ред ја креира филмската програма на фестивалот. Најмило ни е секако првото ПРВО ПА ЖЕНСКО на кое секогаш ќе си се присетуваме за моментите во кои најпартизански ја организиравме содржината.

А што е со годинешното издание? Дали некој дел од програмата особено ве освои?
Моника: Годинешната фестивалска програма беше толку богата на сите полиња, што навистина не би можела да издојам еден или неколку настани сами по себе. За вљубениците во театарот ги понудивме претставите „Јас, жртвата“ и „Вториот пат“, каде што гостуваше Верица Недеска, како и перформансите „Сине“ и „Бегалка“, кои беа одлични, за журкаџиите имавме две вечери диџеј-сетови и две вечери концерти (Мави Феникс, Nalyssa Green, Post Lovers, SPETИ), за вљубениците во уметноста имавме две изложби: Марија Ангеловска, која го отвори фестивалот со „Ова објективизирано тело“, и Јана Јакимовска „О“, која постојано беше во женска соба. Остатокот од деновите публиката ја проследи дискурзивната програма и разговорите во женската соба што беа посветени на женското тело.

Веќе две години ПРВО ПА ЖЕНСКО се сосредоточува на одредена тема, а оваа година темата беше „Тело“, со поднаслов „Ова тело кое не е едно“. Како се решивте за оваа тема и која е заднината зад темата?
Јана К: Прашањата за телото и телесноста, како и родовите политики и сексуалноста, се суштината на феминистичките промислувања. Овие теми се поидовни точки на многу од позначајните феминистички филозофи и теоретичари и тие се предмет на постојано реобмислување, преиспитување и секогаш се позиционираат во релација со нов општествен и културен контекст. Низ разновидните културно-уметнички фестивалски содржини, ќе имаме можност да зборуваме за телата и телесноста во однос на човековите права, стереотипите, сензацијата, традиционалната култура, киберкултурата, здравјето, задоволството... Навистина е тешко да се опфатат сите прашања што ги обработува оваа тема, но се надеваме дека со селекцијата на програмата ќе успееме да опфатиме еден важен дел од комплексноста на овие идеи. Воедно, му благодариме на нашиот долгогодишен соработник Славчо Димитров за идејата да ја позајмиме мислата на Лис Иригаре во обединувачкиот слоган, кој е поставен толку отворено и широко, а сепак подразбира една идеја за соединување.

За крај, со оглед на тоа што Тиииит! Инк. и ПРВО ПА ЖЕНСКО се гради врз база на пријателски врски, кажете ни како е да се соработува со другарки на фестивал и како пријателствата влијаат на духот на фестивалот?
Кика: Ни „тиииитовки“, ни ППЖ немаше да бидат тоа што се да не беа токму тие другарски врски. Тиииит! Инк. е јаготка на шлагот од долгогодишно женско другарство. Со здружување се создаде и проширеното друштво од неверојатни девојки и момци кои денес го создаваат ППЖ. Тие не само што чувствуваат дека му припаѓаат туку и фестивалот го доживуваат како свој. Затоа и имаме фестивалски тим кој е посветен и предаден на она што заедно сакаме да го постигнеме. Пресрекни сме што оваа година програмата во целост ја развивме низ соработки, а тимот имаше непроценливо важен влог во неѕиното конципирање. ППЖ се гради низ база на пријателство и солидарност и навистина е наше заедничко.

Entire Generations of Young Women Grew Up with FBG

FIRSTBORN GIRL

An Interview with Tiiiit! Inc.
Evoking memories of FIRSTBORN GIRL 2019
Published: 24.07.2020, Meduza
Author: Kalia Dimitrova

Since a feminist event has to be celebrated at Meduza, we sat down to exchange impressions about this year's program with the four members of Tiiiit! Inc., remember other festival editions and exhale in front of the beauty of female comradery.

Two days ago, Tiiiit!'s team and volunteers closed the seventh edition of the Feminist Culture and Action Festival FIRSTBORN GIRL. It's difficult to write unbiasedly when it comes to the festival, which had deep impact in creating the foundation of my feminist values in the past, only to inspire, elevate and connect me with people whose friendships I cherish each year. This year, Meduza was part of many sister initiatives at the festival, such as the discourse program. Since every feminist event has to be celebrated at Meduza, we sat down with the four members of Tiiiit! Inc. – Jana Kocevska, Jana Stardelova, Kristina Lelovac and Monika Jamandilovska to exchange our impressions of this year's program, remember past festival editions and exhale in front of the beauty of female comradery.

Dear Jana's, Kika and Monika, the seventh edition of the Feminist Culture and Action Festival FIRSTBORN GIRL just finished few days ago! Let us make a brief overview of the beginnings in 2013 for those unfamiliar with the festival.

How did you start the festival which has already grown into an important pillar of Skopje culture life?
Jana S.: Our ambitions were pretty small at the start, mostly inspired by comradery and a desire to make an impact in the city's culture scene. The first events were small, growing in size each year. Events like Woody Allen in Skopje, Let's Dance! David Bowie night and Skopje in the 90s, helped us gain experience and build the network of collaborators and supporters. We organized the first edition in 2013, and ever since then it keeps growing. We hope it will become an important place where everyone will feel safe and comfortable with their bodies and identities.

How have the six editions transformed the objectives and expectations from the festival and does the festival have an impact on the Macedonian culture scene, considering one of the objectives was to establish women's art practices, specifically the independent scene?
Kika: FIRSTBORN GIRL has by far exceeded our expectations. It expanded our objectives but also the responsibility on our part. At the beginning, seven years ago, the term feminism was absent from the public discourse, with only one other cultural event promoting women's rights. We believe FIRSTBORN GIRL expanded and maintains this space for rethinking culture and society in general from a feminist position. There is an entire generation of young women who grew up with the festival, proud to be called feminists today. We treasure the super-popular PEACH-PREACH, at the stage and on the radio, MEDUZA as well, emancipating youth public in its own authentic way. United we continue to inspire and support authentic women's creation in culture. We believe the festival program each year encourages the local scene to create more joint and brave attempts for artistic rethinking of the female and feminism.

How has the festival impacted you personally?
Monika: Being the latest member of Tiiiit!, I would gladly answer this question. Working on the festival impacted me highly, but let's not forget I grew up with FIRSTBORN GIRL. Ideologically and professionally. I happened to apply to volunteer at the first edition in 2013. Since then, I have been working with the two Jana's and Kika on other activities organized by Tiiiit! Inc., an experience that helped me accomplish myself as a feminist today. The opportunity the festival and Tiiiit! provided – to work and learn in a feminist space, had an immensely important role in the development of my personality. Today, there is nothing more precious than working on the festival, making those four festival days the best in the year.

The festival archive is growing, as is the audience, and the team. What does this mean for Tiiiit! Inc.? Are you thinking of creating other programs or do you plan to maintain your focus on FIRSTBORN GIRL?
The festival couldn't develop without local support. This is very important to us and we strive to make it as inclusive as possible, although sometimes it's difficult to involve and present all genders and ethnic views. Regarding what the festival has to offer, I must admit that our friendships on a regional level with feminist organizations and our participation at feminist festivals is big support and influence, and we aim to closely follow all events in the region and broadly and present this to our audience. Tiiiit! Inc. is constantly working on something new, and I am certain that the future will bring new programs beyond the frames of FIRSTBORN GIRL.

When I think of FIRSTBORN GIRL, I think of the conversations in the women's room, Wasted Rita's fanzines, Sandra Dahlén's lectures, the performances and many other events. Could you share your dearest memories from the festival's past editions?
Jana K.: Honestly, I wouldn't know where to start and not take over the entire interview :) Right now, Facebook keeps reminding me of Akua Naru's performance last year, where we had a unique and unexpected experience with a diva who decided to perform for two hours for us on stage, and another hour backstage in conversation. It happened thanks to the collaboration with Password Production.

Issues on the body and corporeality, and gender politics and sexuality are the essence of the feminist thought.

We particularly cherished Wasted Rita from Portugal during the second edition in 2014, and her exhibition of graphics entitled HUMAN BEINGS – GOD'S ONLY MISTAKE#5. The following year, we were lucky to have Sandra Dahlén, a sex instructor from Stockholm who held a workshop on clitoral sex, and two years later returned to educate us about vaginal sex. PeachPreach took place in 2016, at the fourth edition, which was the beginning of the future collaboration with Ana Vasileva and Rumena Buzharovska. Speaking of collaborations, we must mention Kumjana Novakova, the creator of the film program for several years now. We consider the first edition as our dearest, and we will always remember how we managed to organize its contents with nothing more than comradery and devotion in our hearts.

What about this year's edition? Was any part of the program particularly disarming?

Monika: The program this year was rich on so many levels, that it would be pretty hard to speak of only one or several events. For theatre goers we had "I, Victim" and "The Second Time", with the guest Verica Nedeska, as well as the performances Sonny and The Refugee, and the two DJ sets and two concerts (Mavi Phenix, Nalyssa Green, Post Lovers, SPETИ) for the party lovers. There were two exhibitions for artists lovers: Marija Angelovska, who opened the festival with "This Objectified Body of Mine" and Jana Jakimovska with "O" in the Women's room. The remaining days the audience had the chance to attend the discourse program and the conversations in the Women's Room, dedicated to the female body.

These past two years, FIRSTBORN GIRL has focused on a particular topic, this year The Body – This Body Which Is Not One. How did you decide on the topic and what is the background?

Jana K.: Issues on the body and corporeality, and gender politics and sexuality are the essence of the feminist thought. They are in the focus of many eminent feminist theorists, and are a subject of constant rethinking, re-examining and always positioned in a relation to a new social and cultural context. We have the opportunity to speak of bodies and corporeality in terms of human rights, stereotypes, sensation, traditional culture, cyber culture, health, pleasure etc. during the many cultural and art contents. True, encompassing all issues examined by feminism is difficult, but we hope the program selection manages to address an important part of its complexity. We would also like to thank our long-term associate Slavcho Dimitrov for the idea to borrow Luce Irigaray's thought under a uniting motto, open and comprehensive, yet implying the idea of union.

Finally, since Tiiiit! Inc. and FIRSTBORN GIRL is founded on friendship and comradery, tell us how it is like to collaborate with your friends and how does friendship impact the festival's essence?

Kika: The members of Tiiiit! Inc. and the festival wouldn't have been the same without those friendships. Tiiiit! Inc. is the cherry on the top of an old friendship among women. This large company made up of incredible boys and girls creating the festival is the result of consolidation. They don't just belong here. Rather, this is their festival. And so, we have a devoted and loyal team working together on our goals. We are happy for the new collaborations this year, and the team invested precious time in the concept. FIRSTBORN GIRL is built on the basis of friendship and solidarity and it is truly a joint venture.











FIRSTBORN GIRL

17.–23.5.
2020

Младински културен центар – Скопје,
ЦАЦ Мобилна галерија,
Парк на франкофонијата, Музеј на
современата уметност – Скопје
и низ градот Скопје

Youth Cultural Centre – Skopje,
CAC Mobile Gallery,
Francophonie Park,
Museum of Contemporary Art – Skopje
and different locations
throughout Skopje

ПРВО ПА ЖЕНСКО

Сизиф

Sisyphus

ПОСТЕР дизајн:
Тамара Забазноска,
графичкото обликување на каталогот:
PrivatePrint.

POSTER design:
Tamara Zabaznoska,
graphic design of catalogue:
PrivatePrint.



Годинешното визуелно решение на ПРВО ПА ЖЕНСКО се повикува на Сизиф. Градиме паралела со феминистичкото движење, кое одново бара значење, смисла и единство. Таа потреба е особено изразена во овие времиња кога пандемијата создаде уште поизразена нееднаквост, ставајќи ги најзагрозените во уште понезавидна положба и изложувајќи ги на уште поголем ризик од насилство и недостиг на грижа. Албер Ками по есејот „Митот за Сизиф“ се придвижува кон „Побунетиот човек“, што е всушност движење од „самотијата кон солидарноста“, и затоа слободно „можеме да го замислиме Сизиф не само среќен (како што тврди Ками во 'Митот за Сизиф') туку и во бунт против сè што може да го скрши, да го задуши и да го расклопи сето она што е човечко“. Бунтовникот на Ками „се бори за интегритет... Не настојува да освои, туку да се наметне со својата вредност“.

Јана Коцевска

The visual solution of FIRSTBORN GIRL this year refers to Sisyphus in an attempt to draw a comparison to the feminist movement, searching for meaning, sense and union again. This need is particularly strong in times when the pandemic created a more expressed inequality, placing the most vulnerable in an even more difficult position, exposing them to greater risk of violence and lack of care. After his essay “The Myth of Sisyphus”, Albert Camus moves on to the Rebellious Man, stepping from “loneliness to solidarity”, and we can perceive Sisyphus as not only happy (as Camus claims in The Myth of Sisyphus), but also rebellious against everything that could break, stop and undo anything human.” Camu’s rebel “fights for integrity... and does not seek to win, but to impose themselves by being valuable.”

Jana Kocevska

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
17.–23.05.2020

WOMEN ARE A MINORITY

Jana Kocevska

This year, the Feminist Culture and Action Festival FIRSTBORN GIRL stands firmly behind the assertion: Women are a minority. This political position aims to reexamine the meaning of the term “minority”, consciously avoiding the dominant national assumption. We wish to point out that the power relations among the various social groups, and the dominance of some over others is a much more important aspect of its meaning. This dominance is daily conveyed in deeply rooted and harmful political orders and social norms, discriminating against numerous identities not fitting in the ideal prescribed by the hegemonic majority. Consequently, minority as an issue is a feminist one.

Keeping our distance from the pointless debate of whether women are really a minority, we prefer a different interpretation of the term “minority”. We will examine the symbolic weight the term carries, such as submission, subordination, and being insufficient and less worth. We live in a country where a census has not been conducted in over 20 years, with the initiative for such a procedure hanging like the Sword of Damocles over the faith of the ruling party. Clearly, a state census would serve only as a tool in the fight for ethnic status, for the majority and minority equally, both in a rush to be among the predominant ones, which unfortunately is, yet again, another important political issue. While we wait for the new government to be reformed, the daily forecast of the ethnic-minority mathematical calculation is the main preoccupation towards the petty gaining of political power. The subsequent result of this “trading” shall not solve the essential problems in the society and the position of the cultural, socially endangered, gender and sexual minorities, among whom women as well.

We invite you to consciously choose and adopt a minority position by recognizing different political models of agency, opposing the dominant norms. Such rebellion seems necessary to find a partial relief from current political, economic, cultural and other social chains. We believe in interweaving various experiences and stress the need for an intersectional approach in policy-making. This means that “being a woman varies on whether you belong to the middle or working class, whether you belong to the hegemonic majority or the racialized minorities, whether you live in an urban or rural area, whether you are old or young, gay or straight “(Yuval-Davis), whether you are trans or cis, a person with disabilities, whether you are a Turk, Albanian, Roma, Macedonian or something completely different.

FIRSTBORN GIRL advocates for re-examination of and public speaking on the dynamics and interconnections of social categories and believes in the feminist movement advocating for policy-making by employing different approaches, where simply meeting gender quotas isn’t sufficient. Such action might seem hard to achieve, but the feminist movement must be rebellious and should not be hushed.

Once again, we strive for an unyielding fight, liberated from the imposed social chains and behaviour modes. It is not our intention to dominate the patriarchal world and life, but to call to breaking the chains and rethinking the spaces of freedom.

-

ЖЕНИТЕ СЕ МАЛЦИНСТВО

Jana Kocevska

Оваа година, фестивалот за феминистичка култура и акција ПРВО ПА ЖЕНСКО застанува цврсто зад транспарентот: Жените се малцинство. Со ваквото политичко позиционирање имаме цел да го преиспитаме значењето на терминот „малцинство“, свесно одбегнувајќи ја неговата национална, доминантна претпоставеност. Сакаме да посочиме дека во значењето на овој поим многу поважни се, всушност, односите на моќ помеѓу најразличните општествени групи, како и доминацијата на едни врз други. Таквата доминација секојдневно се случува преку вкоренети штетни политички уредувања и општествени норми, кои подразбираат дискриминација на мноштво идентитети што не се вклопуваат во идеалот што му е припишан на хегемониското мнозинство. Токму затоа, прашањето за малцинствата е и феминистичко прашање.

Без да навлегуваме во бесмислената дебата дали жените навистина се малцинство, претпочитаме да се упатиме кон поинакво толкување на поимот „малцинство“. Ќе го разгледуваме симболичкиот товар што го носи тој поим, а тоа се потчинетоста, подреденоста и бидувањето недоволна/ен и помалку вредна/ен. Живееме во земја во која речиси дваесет години не се спроведува попис на населението, а иницијативата за оваа процедура виси како Дамоклов меч врз судбината на оние што владеат. Јасно е дека државниот попис би служел единствено како алатка во борбата за етнички статус, како за мнозинството, така и за малцинствата, кои итаат да се пребројат кој е повеќе, а кој помалоброен, а тоа е, за жал, сè уште едно од најважните политички прашања. Додека го чекаме формирањето на новата влада, секојдневно го прогнозираме исходот од етничко-малцинската математичка калкулација за ситно-интересното здобивање со власт и моќ. Резултатот од овој „пазар“ не оди во прилог на решавање на суштествените проблеми на ова општество и позицијата на културните, социјално загрозените, родовите и сексуалните малцинствата, меѓу кои и жените.

Повикуваме на свесно избирање и присвојување на малцинската позиција преку наоѓање на поинакви политички модели на дејствување, кои пркосат на доминантните норми. Таквиот бунт е неопходен за да излеземе барем делумно од постојните политички, економски, културни и други општествени стеги. Веруваме во преплетувањето на различните искуства и сметаме дека треба да се алармира за потребата од интерсекционален пристап при создавањето

на политиките. Тоа значи дека „да се биде жена, се разликува во зависност од тоа дали припаѓаш на средната или работничката класа, дали си припадничка на хегемониското мнозинство или на расијализираните малцинства, дали живееш во град или на село, дали си стара или млада, геј или стреј̀т“ (Јувал-Дејвис), дали си транс или цис, лице со посебни потреби, дали си Турчинка, Албанка, Ромка, Македонка или нешто сосема десетто.

ПРВО ПА ЖЕНСКО застапува преиспитување и јавно говорење за динамиките и испреплетувањата на општествените категории и верува во феминистичко движење што се залага за создавање политики со поинаков пристап, каде што не е доволно само исполнување на родовите квоти. Можеби ваквото дејствување се чини тешко остварливо, но феминистичкото движење мора да биде бунтовно и не смее да замре.

И оваа година, преку ПРВО ПА ЖЕНСКО се залагаме за борба што е истрајна, специфична и ослободена од наметнатите општествени стеги и модели на однесување. Наместо да му повладуваме на патријархалниот свет и живот, повикуваме на кршење на стегите и осмислување и освојување на просторите на слобода.

ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА

ДЕН 1
Изложба: „Ничии прагови конкретно“, Елена Чемерска и Ивана Мирчевска / **Концерт:** Димитра.

ДЕН 2
Дискурзивна програма-перформанс: „Разговор што може(ше) да биде перформанс: Непосредност во криза“, Јасмина Василева, Ана Дубљевиќ, Мод Хендрикс, Билјана Радиноска, Јасна Јасна Жмак, во соработка со MOT+ / **Концерт:** Хана, Долорес и Joana.

ДЕН 3
Прошетка: „Мапирање на женското културно наследство: Скопје 2020 (ж.)“ со Ивана Драгшиќ / **Филмска проекција и дискусија** во соработка со Period. The Menstrual Movement Skopje.

ДЕН 4
Промоција на книга: 15 horror stories by women workers на Кристина Божурска, разговор со авторката и со Кристина Ампева, Марија Христова, во соработка со PrivatePrint / **Филмска проекција:** „Писма 1“ и „Писма 2“, Ана Павловиќ / Диџеј-сет: DIAH.

ДЕН 5:
Изложба: „Без простор“, Селма Селман / **Диџеј-сет:** Diskorgdia.

ПОДДРШКА:
Програма WoW – Women to Women, кофинансирана од „Креативна Европа“ на Европската унија, Министерство за култура на РСМ, FRIDA | The Young Feminist Fund, Град Скопје.

PROGRAM OVERVIEW

DAY 1
Exhibition: “Thresholds of No-Body in Particular”, Elena Chemerska and Ivana Mirchevska / **Concert:** Dimitra

DAY 2
Discourse Program – Performance: A Talk That Could (Have) Be (Been) a Performance: Proximity in Crisis, Jasminka Vasileva, Ana Dubljević, Maud Hendricks, Biljana Radinoska, Jasna Žmak, in collaboration with MOT+ / **Concert:** Hana, Dolores and Joana

DAY 3
A Walk: Mapping Women’s Cultural Heritage: Skopje 2020 with Ivana Dragshikj / **Screening and Discussion** in collaboration with Period. The Menstrual Movement Skopje

DAY 4
Book Promotion: 15 Horror Stories by Women Workers by Kristina Bozhurska, conversation with the author and Kristina Ampeva, Marija Hristova, in collaboration with PrivatePrint / **Screening:** “Letters 1“ and “Letters 2“, Ana Pavlović / **DJ Set:** DIAH

DAY 5
Exhibition: “No Space”, Selma Selman / **DJ Set:** Diskorgdia

SUPPORT
WoW Program – Women to Women, cofinanced by EU’s Creative Europe, the Ministry of Culture of RNM, FRIDA | The Young Feminist Fund, City of Skopje.

ИЗЛОЖБА

БЕЗ ПРОСТОР
[WOW ПРОГРАМА]

Локација: Музеј на современата уметност – Скопје
Авторка: Селма Селман

Селма Селман (1991, Бихаќ, Босна), ликовна уметница која живее во БиХ, САД и низ Европа. Селма има ромско потекло. Главна цел на нејзините дела е да ги заштити женските тела и да им овозможи сеопфатен пристап до самоеманципација на опресираните жени. Селман е основачка на организацијата „Марш во школо!“, чија цел е да им се дадат можности и да се поттикнат девојчињата Ромки кои живеат во сиромаштија, заборавени од општеството. „Без простор“ е нејзина прва изложба во Скопје.

Изложбата „Без простор“ на Селма Селман ја проблематизира особено деликатната и секогаш присутна тема на просторот: личен, колективен, телесен, ментален, емотивен, политички, женски, нерационален, креативен, реален, внатрешен, простор за емпатија, простор на преиспитување и преживување. На сцената во Хамбург, Селма и нејзиното семејство го растураат на делови големиот симбол на капиталистичкото општество – „мерцедесот“, притоа демонстрирајќи ја, преку матрикс естетика, здружената работа за преживување, како на семејството, така и на уметничката практика. Кај Селма, секојдневниот живот е секогаш во фокус, таа свесно се изложува и залага, а нејзината борба, како и преиспитувањето на личните убедувања, постојано се поместуваат од лежиштето. Изложбата „Без простор“ е нејзиното изложување.

Сцените на перформансите на Селма се монументални: здружен ангажман на едно искусно семејство да го растури на делови она што во капиталистичкото општество за многумина претставува израз на самодоверба, чувство на успех и доказ на вредност. Одземајќи му ги овие одлики на етаблираниот симбол, растурајќи автомобили на делови од чиешто продавање преживува



семејството, Селма и нејзиното семејство остваруваат алхемиски процес што ги поврзува меѓусебно.

Уметничките дела на Селма се интимни, речиси семејни. Таа често и говори со гласот на своето семејство, кое ги следи нејзините храбри чекори на сознавање на системот и истапување од него. Се работи за тимска работа и заедништво.

Творештвото на Селма се карактеризира со интимност, јасност и моќност – овие карактеристики се и принципите според кои е поставена и изложбата „Без простор“ во Музејот на современата уметност во Скопје. Просторот на музејот станува деликатна киносала во која класичните киноседишта се заменети со стари седишта искорнати од утробите на автомобилите „мерцедес“. Седиштата така создаваат посебна инсталација што кореспондира со проекцијата на филмот Мерцедес матрикс. Оваа прецизна и соодветна интервенција истовремено претставува и продолжение на филмот, т.е. на перформансот во физичкиот простор на галеријата, односно нашата заедничка реалност и реалноста на Селма. Иако бројот на седишта е ограничен, со начинот на кој Селма ѝ пристапува на публиката од сцената на нејзиниот живот, ни порачува дека ќе има простор за сите, барем за оние што се доволно храбри и желни да го запознаат.

Ивана Ивковиќ, куратorка на изложбата

EXHIBITION

NO SPACE
[WOW PROGRAM]

Location: Museum of Contemporary Art – Skopje
Author: Selma Selman

Selma Selman (1991, Bihac, Bosnia) an artist living in Bosnia and Hercegovina, USA and Europe. Selma is Roma. The main objective of her works is protecting women's bodies and allowing comprehensive access to self-emancipation to oppressed women. She is the founder of the organization "Get Heck to School!" aiming to provide opportunities and encourage Roma girls living in poverty, forgotten by society. "No Space" is her first exhibition in Skopje.

Selma Selman's exhibition "No Space" problematizes the particularly delicate and always current topic of space: personal, collective, bodily, mental, emotional, political, women's, irrational, creational, real, internal, a space for empathy, space for reexamination and survival. On the stage in Hamburg, Selma together with her family dismantle piece by piece the great symbol of capitalism – a Merzedes Benz car, thus demonstrating, by employing a matrix aesthetic, how joint efforts towards surviving function, those of the family and her artistic practice. Daily life is always in Selma's focus. She exhibits herself and advocates consciously, with her personal struggle and re-examination of personal beliefs constantly shifting from their axis. No Space is her exhibiting herself.

Selma's performance is monumental: the joint venture of an experienced family dismantling the symbol of self-confidence for many in capitalist societies, the feeling of success and proof of worth. By depriving the established symbol of these qualities, dismantling the car in pieces sold by her family in order to survive, Selm and her family achieve an alchemic process connecting them mutually.

Selma's art work is personal, almost family. She often speaks on behalf of her family, which follows bravely after her footsteps to learn about the system and step away from it. It's about team work and togetherness.

Selma's creative process is intimate, clear and powerful – qualities embodying the principles according to which No Space is exhibited in the Museum of Contemporary Art in Skopje. The museum space becomes a delicate cinema in which the chairs are replaced with old, worn-out Mercedes Benz chairs. They create a separate installation corresponding with the screening of Mercedes Matrix. The precise and appropriate intervention is simultaneously the installation of the film, i.e. a performance in the physical gallery space, that is ours and Selma's joint reality. Although the sitting is limited, Selma approaches the audience from the stage of her life, letting us know there is space for all, at least for those courageous and willing enough to get to know it.

Ivana Ivanović, curator of the exhibition






SK 3343 AH

Interview with
Selma Selman by
Manja Velichkovska

Published:
21.08.2020, Femoar,
Tiiit! Inc. website

BELIEVE

that in the 21st century, Roma will be the leading, social, ecological and technological futurists on Earth

Excerpt

"I believe that in the 21st century, the Roma are the leading social, ecological and technological futurists on Earth. For 100 years, we, the oppressed minority of the modern West, have been recycling garbage to self-sustain ourselves, valued only now as a modern, socio-economic and ecological practice. I wish more people understood my job as a way to rethink material art, maintaining its authorization on autonomy simultaneously."

(...)

The Get the Heck Back to School project aims to provide scholarships and school meals for Roma children, mostly girls, from Bihac. By organizing fundraising events and selling my art work, the project has managed to support more than 50 students. It targets girls in particular because traditional Roma communities tend to invest in the education of boys, but also because we aim to eliminate the practice of marriage between minors, often an obstacle to continuing with education. The project is accepted by the community very well, influencing the perception of how education is perceived, with the intention to improve not only children's life, but also the entire collective. It helped raise the constantly low average of graduation from primary school from 20% to 90%, and is the only project of its kind.

In its core, the project is based on annihilating the most significant type of inequality – that against young women, which clearly defines the end goal – independent and creative women who have achieved balance in life. This requires women learning skills and acquiring knowledge that would allow them to independently research and operate with their abilities."

Интервју со Селма
Селман од Мања
Величковска

Објавено: 21.08.2020,
„Фемоар", Тиииит! Инк.,
интернет-страница

ВЕРУВАМ

дека во 21 век, Ромите се водечки, општествени, еколошки и технолошки футуристи на Земјата

Извадок

„Верувам дека во 21 век, Ромите се водечки, општествени, еколошки и технолошки футуристи на Земјата. Веќе приближно сто години, како угнетено малцинство на модерниот Запад, ние рециклираме отпад да се себеодржиме, што дури сега како морална, општествено-економска и еколошка практика почнува да се вреднува. Посакувам повеќе луѓе да ја разбираат мојата работа и како начин за реобмислување на материјалната уметност, која истовремено го задржува своето овластување врз автономијата."

(...)

„Проектот 'Марш во школо' (Marš u školu/ Get the Heck Back to School) има цел да обезбеди стипендии и училишни оброци на децата Роми, претежно девојчиња, од Бихаќ. Преку настани за собирање средства и продажба на моите уметнички дела, проектот досега има поддржано повеќе од 50 ученици/чки. Проектот таргетира посебно девојчиња, затоа што традиционалните ромски заедници претпочитаат да инвестираат во образованието на машките, но и бидејќи се стремиме да ја елиминираме практиката на склучување на рани бракови што честопати го спречуваат понатамошното образование. Проектот е добро прифатен меѓу заедницата, влијае на перцепцијата за значајноста на образованието и има намера да го подобри не само животот на децата туку и на колективот. Тој го подигна и со декади непроменливиот просек на завршување на основно образование во оваа средина од 20 на 90 % и е единствен проект од овој тип.

Во своето јадро проектот се заснова на поништување на најзначајниот тип неедначвост – онаа врз младите жени. Тоа јасно ја дефинира и крајната цел на проектот, односно – градење на самостојни и креативни жени кои имаат животна урамнотеженост. Ова бара жените да научат вештини и да се стекнат со знаења што ќе им овозможат самостојно да ги истражуваат и да оперираат со своите можности."

WOW PROGRAM

Women on Women (WoW) is a project financed by Creative Europe of the European Commission, implemented by Tiiiit! Inc. together with Mesto Ženska from Ljubljana, K-Zona from Zagreb and Outlandish Theatre Platform from Dublin. The project focuses on gender equality through a feminist perspective, tracing women's heritage*, particularly through an intersectional and diversity perspective. We celebrate women's achievements in the past and now through new models of solidarity and exchange of knowledge among the various communities, by nominating them for awards for contribution to society, portrayals, collective performances, mapping cities and artistic interventions in public spaces, as well as developing art programs reflecting the cultural diversity in contemporary societies.

This and next year, part of FIRSTBORN GIRL is realized within this project, the usual team being enforced with members of the local WoW group – women from different social, economic, cultural, ethnic and generational backgrounds, working on preparations and realization of the project activities and art programs. Together we made an inspiring Festival that will excite you and make you cream wow!

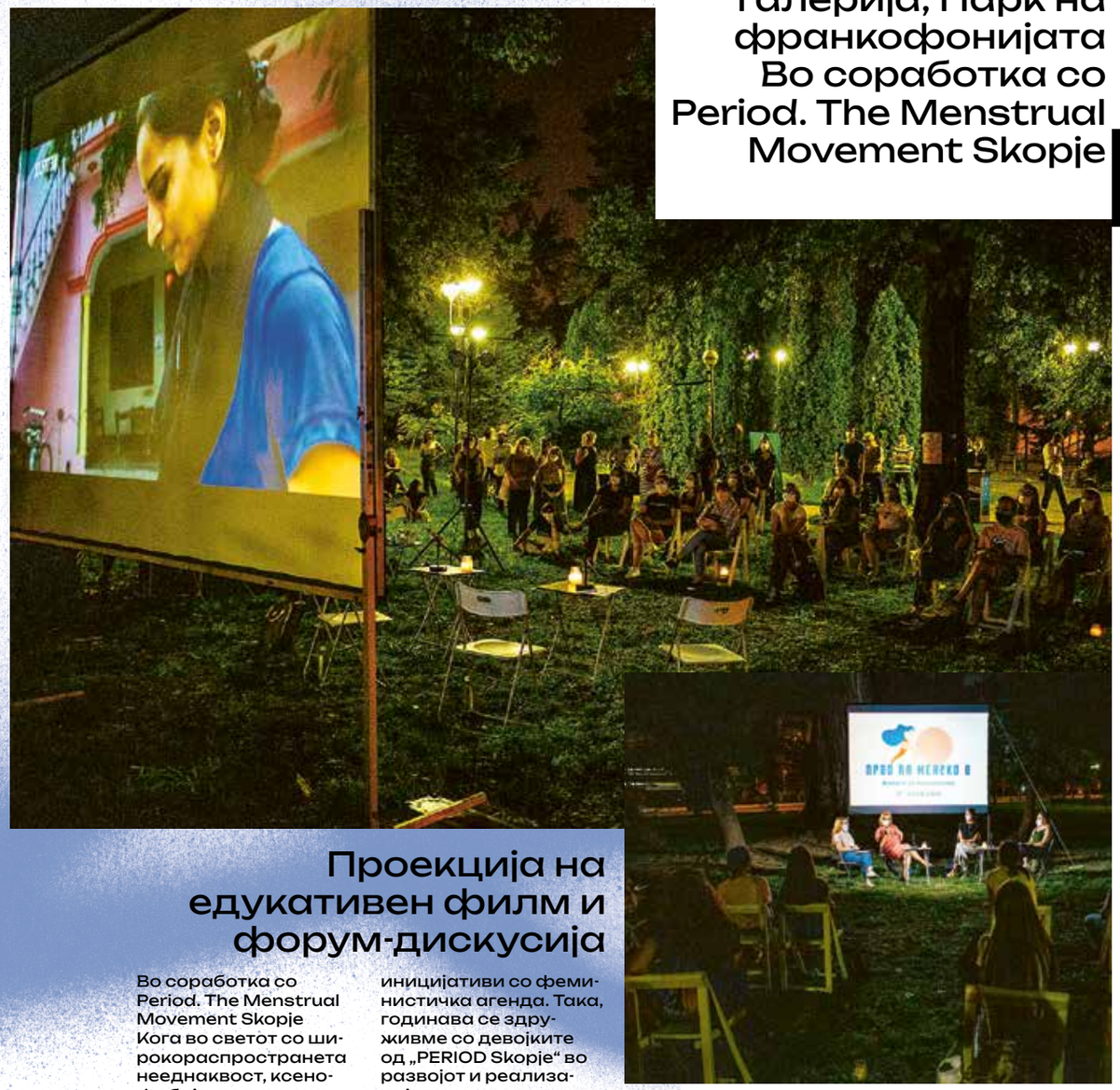
*women, transgender and intersex people identifying as women

WOW ПРОГРАМА

Women on Women (WoW) е проект кофинансиран од програмата „Креативна Европа“ на Европската комисија, што Тиииит! Инк. го спроведува заедно со „Mesto Ženska“ од Љубљана, „K-Zona“ од Загреб и Outlandish Theatre Platform од Даблин. Проектот се сосредоточува на родовата еднаквост низ феминистичка перспектива, трасирајќи го наследството на жените*, особено низ интерсекциска перспектива, како и низ перспектива на различностите. Преку нови модели на солидарност и размена на знаења меѓу различните заедници, ги славиме достигнувањата на жените во минатото и сега, со номинации за награди за придонес кон заедницата, портретирање, колективни перформанси, мапирање градови и уметнички интервенции во јавни простори, како и развивање на уметнички програми што го отсликуваат културниот диверзитет во современите општества. Оваа и следната година, дел од програмата на ПРВО ПА ЖЕНСКО се реализира во рамките на овој проект, а фестивалскиот тим е засилен со членките на локалната WoW група – жени од различни социјални, економски, културни, етнички и генерациски заднини, кои се дел од подготовките и реализацијата на проектните активности и уметничките програми. Заедно со нив правиме фестивал што ќе ве инспирира и ќе ве воодушеви до степен да кажете wow!

* Жени, трансродови и интерсекс луѓе кои се идентификуваат како жени.

МЛАДИНСКА ПРОГРАМА



Локација: ЦАЦ Мобилна галерија, Парк на франкофонијата Во соработка со Period. The Menstrual Movement Skopje

Проекција на едукативен филм и форум-дискусија

Во соработка со Period. The Menstrual Movement Skopje
Кога во светот со широкораспространета нееднаквост, ксенофобија, полициска бруталност, расизам, јакнење на популистичките и фундаменталистички движења и неповратно уништување на природата, младите жени ќе се здружат, тие можат да поттикнат клучни промени. Девојките здружено го разнишуваат патријархатот, ги штитат човековите права и ги надминуваат нееднаквостите. ПРВО ПА ЖЕНСКО отсекогаш бил отворен простор за локалните младински иницијативи со феминистичка агенда. Така, годинава се здруживме со девојките од „PERIOD Skopje“ во развојот и реализацијата на програмата на фестивалот првенствено наменета за младинската публика, која овој пат е сосредоточена на темата на менструалната сиромаштија.

Пристапот до санитарни производи, безбедни, хигиенски простории во кои тие можат да се користат, како и правото да се живее со менструацијата без срам или стигма, е од суштинско значење за секој што менструира. За жал, за многумина, ова не е реалност. Менструалната сиромаштија не е само потенцијален здравствен ризик – таа може да влијае и на пристапот до образованието, развојот, а може да се одрази на целокупниот квалитет на животот.

„PERIOD Skopje“, како поглавје на „Period. The Menstrual Movement“, е младински предводена непрофитна организација. „PERIOD Skopje“ се бори за ставање крај на менструалната сиромаштија и стигма. Нивната работа се заснова на сервиси (бесплатни, достапни и безбедни менструални продукти), едукација (ширење на точни информации и уривање митови) и застапување (преку системски промени до менструална еднаквост).

YOUTH PROGRAM

Location: CAC Mobile Gallery, Francophonie Park In collaboration with Period. The Menstrual Movement Skopje

Screening of an Educational Film and a Forum Discussion

When in a world of widely spread inequality, xenophobia, police brutality, racism, encouragement of populist and fundamentalistic movements, as well as the irreversible destruction of nature, young women unite, they are able to instigate crucial changes. United, young women disturb patriarchy, protect human rights and surpass inequality. FIRSTBORN GIRL has always been an open space for local youth initiatives with a feminist agenda. This year, we joined the girls from PERIOD Skopje in the development and realization of the program primarily intended for the young public, focusing on menstrual poverty.

Access to sanitary products, safe, hygienic facilities for application, and the right to live with menstruation without shame or stigma, is crucial for each person menstruating. Unfortunately, for many, the reality is much different. Menstrual poverty is not only a potential health risk – it could impact the access to education, development and could reflect on the quality of life.

PERIOD Skopje as a chapter of Period. The Menstrual Movement, is a non-profit organization led by youth. PERIOD Skopje fights for ending menstrual poverty and stigma. Their job is based on services (free, available and safe menstrual products), education (disseminating information and busting myths) and advocacy (with systematic changes to menstrual equality).

ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
17.–23.05.2020

WALKING TOUR

MAPPING WOMEN'S CULTURAL HERITAGE: SKOPJE 2020 (F.) [WOW PRO-GRAM]



Location: City of Skopje
Concept: Ivana Dragshikj

Skopje 2020 (f.) is a city walking tour narrating a different story about the beginnings, spatial planning, policies and life of/in Skopje. A narrative burdened by the irrationality and harmfulness of the heteropatriarchy, and in a direct clash with it. We meet at the intersection of famous geographical locations bearing the formal history, contemporary political experiences and women's stories and unlearn that the city, society and culture are not built by male political quasi military characters and other authorities but rather by skills, knowledge and policies created at the margins and under (in)visible macho pressure

Important information:

* A two-hour walk
* Wear light clothes, sun protection and water
* Some of the locations are difficult to access for people with a physical disability.

ПЕШАЧКА ТУРА

МАПИРАЊЕ НА ЖЕНСКОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО: СКОПЈЕ 2020 (Ж.) [WOW ПРОГРАМА]



Локација: Град Скопје
Концепт: Ивана Драгшиќ

Скопје 2020 (ж.) е градска пешачка тура што раскажува друга приказна за настанувањето, просторното планирање, политиките и животот на/во градот Скопје. Наратив оптоварен од неразумноста и штетноста на хетеропатријархатот, но и во директен судир со него. Се среќаваме на пресекот помеѓу познатите географски локации со формалната историја, современите политички искуства и женски приказни и се одучуваме дека градот, општеството и културата не ги градат машки политички квазивоени фигури и други авторитети; туку вештини, знаење и политики создадени токму на маргините и под (не)видлив мачо притисок.

Важни информации:

* прошетката трае 2 часа
* носете алишта во светла боја, заштита од сонце и вода
* напоменуваме дека некои од локациите се тешко пристапни за лица со физичка попреченост.

BOOK PROMOTION

15 HORROR STORIES BY WOMEN WORKERS

Location: Museum of Contemporary Art – Skopje

Conversation with Kristina Bozhurska, artist and writer, Kristina Ampeva, president of the CSO "Glasen Tekstilec", Marija Hristova, cofounder of PrivatePrint

15 Horror Stories by Women Workers is an art documentary project by Kristina Bozhurska, published by PrivatePrint. The book portrays 15 testimonies of workers, accompanied by drawings made by the author. Bozhurska's approach in the work was journalistic, by collecting authentic statements from the workers. In its design and content, the edition conveys the aesthetics of a symbolic pamphlet spreading the voice of these women, and thus developing the possibility for the art work to acquire a new, re-elaborated form and truly contribute towards solving the problem it covers. The book, is primarily conceived and realized as a fundraising project to support the oppressed workers in North Macedonia. A percentage of each sold sample goes to the organization "Glasen Tekstilec" from Shtip, working on improving the working conditions of female workers in the textile, leather and shoe industry.

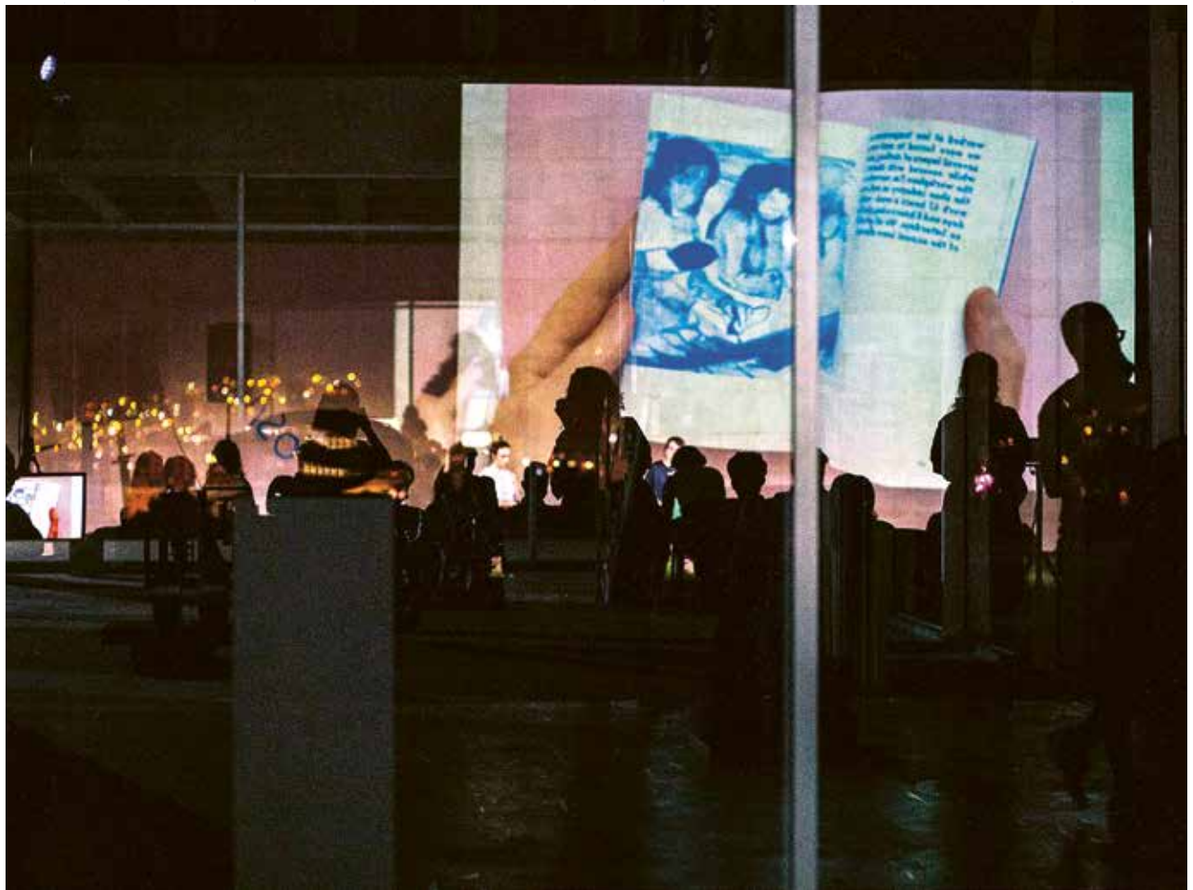
ПРОМОЦИЈА НА КНИГА

15 ХОРОР-ПРИКАЗНИ ОД ЖЕНИ РАБОТНИЧКИ

Локација: Музеј на современата уметност – Скопје

Разговор за книгата со Кристина Божурска, ликовна уметница и авторка на книгата, Кристина Ампева, претседателка на „Гласен текстилец", Марија Христова, сооснивачка на „PrivatePrint"

„15 Horror Stories by Women Workers" е уметничко-документарен проект на Кристина Божурска, во издание на „PrivatePrint". Книгата е составена од 15 сведоштва на работнички придружени со цртежи изработени од авторката. Пристапот на Божурска во ова дело е новинарски, со собирање на автентични изјави на работничките. И дизајнерски и според содржината, ова издание носи естетика на симболичен памфлет што ги шири гласовите на овие жени и со тоа развива можност уметничкиот ангажман да добие нова, промислена форма и реално да придонесе за решавање на проблемот што го третира. Оваа книга е првенствено замислена и реализирана како проект за собирање средства за поддршка на обесправените работнички во Република Северна Македонија. Со секој купен примерок се придонесува и кон работата на здружението „Гласен текстилец" од Штип, чиишто активности се насочени кон подобрување на условите на работничките во текстилната, кожарската и чевларската индустрија.



01 2 3 4 5 6 7 8 9 10
ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
17.-23.05.2020

15 Horror Stories by Women Workers
Author: Kristina Bozhurska
Published: PrivatePrint, Skopje 2020

Excerpt

"I began archiving testimonies from women workers in 2015 and that is still an ongoing process. In addition to archiving journalistic texts and online statements, I noted down all the testimonies that women conveyed to me orally or in private messages, anonymously. Most of the testimonies are from my hometown, Kumanovo, where shoemaking and textile industries – where working conditions are the most inhumane – are especially developed. The testimonies selected in this book are told by women who work in different private companies, have different posts, but in all of these places, what is obeyed are not laws or regulations, but predatory exploitation and an unscrupulous race for profit. In such a local ruthless environment, women workers are additionally burdened by patriarchal expectations, financial instability and disenfranchisement. Through this book I attempt to provide women workers with visibility and space in which their voice will not be lost in vain, but will resonate like an echo."

Kristina Bozhurska

"Sometimes we happen to work for weeks on end without any days off, and we never know in advance whether we are going to work on a Sunday or not. At the end of the workday on Saturday, they just tell us "Come to work tomorrow." They don't ask us if we can, if we are tired, if we can keep up with such a pace. There are many such cases, but here, I will tell you the last thing that happened to me. On Saturday they told us to come back to work on Sunday, but they told us we would finish early: By 3 p.m. we would be done and be able to go home. And so, on Sunday, we all go to work, and at 3 p.m., when we started getting ready to go home, the boss came and started yelling at everyone to go back to their places, because there was still a lot of work to be done. When we started to complain saying that we were promised we would finish by three o'clock and that we all have families and we want to have at least one day off to see our children, our home, our boss threatened us, saying we cannot leave until all the work is done, and whoever wants to leave will not get a paycheck for the day. All of us, women employees, bowed our heads down and went back to our work desks, because no one wants to be given even less than those hundred and thirty euros she gets."

The first story in the book

15 Horror Stories by Women Workers
Авторка: Кристина Божурска
Објавено: PrivatePrint, Скопје 2020

Извадок

„Почнав со архивирање сведоштва на жени работнички од 2015 година и тој процес сè уште трае. Покрај архивирање на новинарски текстови и онлајн-искази, ги забележував и сите сведоштва што жените ми ги пренесуваа усно или во приватни пораки, анонимно. Најголем дел од сведоштвата се од мојот роден град, Куманово, каде што има особено развиена чевларска и текстилна индустрија, каде што условите за работа се најнехумани. Сведоштвата што се селектирани во оваа книга се од жени кои работат во различни приватни фирми на различни работни места, но каде што не владеат законите, туку предаторска експлоатација и бескрупулозна трка за профит. Во вакво локално немилосрдно опкружување, жените работнички дополнително се оптоварени и со патријархалните очекувања, материјалната несигурност и обесправеност. Преку оваа книга се обидувам да им се даде видливост и простор на жените работнички каде што нивниот глас нема да се изгуби во празно, туку ќе одекне како ехо."

Кристина Божурска

„Се случува да работиме со недели без ниеден слободен ден во неделата и никогаш не знаеме однапред дали ќе се работи неделата или не. На крајот од работната сабота само ни кажуваат 'Дојдете утре на работа', не нè ни прашуваат дали можеме, дали сме уморни, дали може да издржиме со такво темпо. Има многу вакви случки, но еве ќе ви кажам последно нешто што ми се случи. Во сабота ни кажаа да си дојдеме пак на работа и во недела, но ни кажаа дека бргу ќе завршиме, до 15 часот ќе сме готови и ќе може да си одиме дома. И така во недела, сите си дојдовме на работа, бидна 15 часот и кога почнавме да се спремаме да си одиме дома, дојде шефицата и почна да вика сите да се вратиме на своите места, зашто имало уште многу работа што треба да се заврши. Кога почнавме да се буниме, дека ни ветија дека ќе завршиме до три часот и дека сите имаме фамилии и сакаме да имаме барем еден слободен ден да си ги видиме децата, домот, шефицата ни се закани дека не смееме да си одиме додека не се заврши работата, а кој сака да си оди, ќе му одбијат од плата. Сите работнички си ги наведнавме главите и се вративме на работните места, зашто никој не сака да му скратат и од тие 8000 денари што ги зема."

Првата приказна од книгата

SCREENING

LETTERS 1 AND LETTERS 2

The story follows the personal diary constructed from the memories of migrants in the first years of their stay in Denmark – Letters 1 and Letters 2, is the exchange of letters and photographs between Ana Pavlović in Copenhagen and her mother in Belgrade. By simultaneously showing personal letters and photographs from other female migrants as well, Ana Pavlović creates a collage from women's memories living in similar circumstances.

ФИЛМСКА ПРОЕКЦИЈА

ПИСМА 1 И ПИСМА 2

Сижејна линија на интимниот дневник конструиран од сеќавањата на мигрантки од првите години од нивниот престој во Данска – „Писма 1" и „Писма 2", е размената на писма и фотографии помеѓу Ана Павловиќ во Копенхаген и нејзината мајка во Белград. Истовремено прикажувајќи лични писма и фотографии и од други мигрантки, Ана Павловиќ создава колаж од сеќавања на жени кои живеат во слични околности.



Author: Ana Pavlović
Danmark / 2018 / 67', 28'
In collaboration with the Film and Video Program of the Museum of Contemporary Art – Skopje
Editing: Vladimir Tomić
Camer and production: Ana Pavlović
Selection and concept: Kumjana Novakova

Кумјана Новакова
Kumjana Novakova

Авторка: Ана Павловиќ
Данска / 2018 / 67', 28'
Во соработка со Филмската и видеопрограма на Музејот на современата уметност – Скопје
Монтажа: Владимир Томиќ
Камера и продукција: Ана Павловиќ
Селекција и концепт: Кумјана Новакова

Dimitra is a solo artist working as a composer, songwriter and performer, with three released editions for Sharla: Zivot vo zivo (2018), Come To The Danger Club (2018) and Prazni Muabeti (2019). She has performed locally and regionally on festivals, and collaborated with local bands, producers, text-writers and audio-visual artists. A true art lover, she has read her poetry (including slam poetry) and performed as an actor in several plays. Currently, she lives and works in Bitola. She experiences her music as a conversation between herself and life, an expression of her existence in the society she lives in – while her styles include various genres united in a post-modern stew.

FAIRY DUST

Album:
Life Live, Shara, 2018

You smell like alcohol
I don't need, I prefer my blood uncontaminated.

You're trouble,
Am I allowed to search for common sense
in all that noise
cuz the noise won't go away
with me sitting listlessly, without any will.

Be gone, like an angry storm,
find a shoulder to lean on and someone to watch over you.
It takes two for mischief,
you've got my heart,
but I've got you by the balls.

More than a fairy dust,
a lost soul, body like a machine,
crystal eyes, is how I recognize you,
except I don't anymore.

Your touch burns like acid,
fused with your boldness it's a good combination,
I blister from your burns,
but it's not in vain,
I'm addicted to your cheating.
I'll get my way, still,
evil is just a choice...

CONCERT ДИМИТРА

Димитра е соло-артистка која како композиторка, текстописец и изведувачка досега има три изданија за Шарла: „Живот во живо“ (2018), „Come To The Danger Club“ (2018) и „Празни муабети“ (2019). Има настапувано на локални и регионални настани и фестивали, а има соработувано и со локални состави, продуценти, текстописци и аудиовизуелни уметници. Љубителка е на сите видови уметности, има настапувано со своја поезија (вклучувајќи слем-поезија) и како актерка во неколку театарски претстави. Моментално живее и работи во Битола. Нејзиното музичко творештво го доживува како разговор помеѓу себе и животот, израз на нејзиното постоење во општеството во кое живее – додека стилот ѝ опфаќа различни жанрови сплотени во постмодерна каша.

САМОВИЛСКА ПРАШИНА

Албум:
Живот во живо, Шарла, 2018

Мирисот твој ко мирисот на алкохол,
а не ми треба, мил ми е крвотокот.

Ама ти си бељa,
незнам дали смеам во та сета врева
разум да барам
пошто таа врева нема да ја сменам
кога седам бледа и сета волја ќе ја снема.

Замини бесно како олуја што дува,
имај рамо за плач и некој да те чува.
Знај за пакост се потребни дваица,
ти ме држиш за срце,
а јас те држам за јаица.

Повеќе од самовилската прашина,
душа забегана, а тело како машина,
кристални очи, така те препознавам,
но веќе не те познавам.

Допирот твој ко на коприва,
со таа смелост добра комбинација,
ти само ме жариш, ама пак ќе ќариш
пошто сум зависна од твоите превари.
Ама пак ќе биде по мое,
злото само избор е...

КОНЦЕРТ ДИМИТРА

A SPEECH AT THE OPENING OF THE NO SPACE EXHIBITION BY SELMA SELMAN

closing ceremony of FIRSTBORN GIRL #8

Excerpt
I would like to welcome all friends of FIRSTBORN GIRL Festival, all those with the sense and consciousness to advocate for social changes in order to make women equal stakeholders in society, pursuant to all bases.

(...) After some hesitation, we decided to hold the festival even in this year of fears and risks, since the Covid-19 pandemics will eventually diminish, hopefully soon, but the issue of women's position will always remain current. We were hoping the pandemic would end by now, but obviously it didn't, and so we rely on the audience to abide by the safety measures tonight as well. On our part we did everything necessary to hold the festival pursuant to the public events protocols prescribed by the Commission for Infectious Diseases.

FIRSTBORN GIRL is specific in its analysis of and addressing women's issues by means of contemporary art and cultural practices, and discourse dynamic forms. It is important to demonstrate that culture and art can strongly and successfully advocate for key political issues. In addition, we consider it important to provide artists with support, particularly those working outside institutions, in the independent cultural sector, crucial in the creation of contents addressing issues lacking in the programs and cultural politics of state cultural institutions.

Devoted to contributing the independent cultural scene in the country as the key driving force of progressive cultural politics, FIRSTBORN GIRL has always been realized in collaboration with national and local cultural institutions. This has helped make the topics and discussions on gender equality and feminist values remain current and vibrant, and be accessible to a broader audience which, in our experience, has demonstrated great interest.

We consider it an additional motive to continue, since by primarily acting in culture, our mission is directed towards constant opposition of patriarchal values, the creation and active maintenance of open space for the promotion of women and marginalized communities – crucial in the critical thinking of the social context.

(...) FIRSTBORN Girls' team is glad to open the first exhibition in 2020 at the Museum of Contemporary Art in Skopje this year, closed for a while now. As organizers, it was a challenge to organize an exhibition for the first time in this momentous institution.

Author:
Jana Kocevska
Location:
Museum of Contemporary Art – Skopje

ГОВОР НА ОТВОРАЊЕТО НА ИЗЛОЖБАТА „БЕЗ ПРОСТОР“ НА ЏЕЛМА ЏЕЛМАН,

затворање на ПРВО ПА ЖЕНСКО 8

Извадок
Ви посакувам добра вечер и добре дојде на сите пријателки и пријатели на ПРВО ПА ЖЕНСКО, на сите што имаат свест и совест, храброст и доблест да се застапуваат за општествената промена што жените ќе ги направи еднакво релевантни чинители, во општеството, по сите основи.

(...) По долго двоумење сепак одлучивме да го одржиме фестивалот и во оваа година на ризици и страв, бидејќи пандемијата кога-тогаш од својата акутност ќе премине во стабилна состојба, се надеваме колку што е можно поскоро, но прашањето за позицијата на жените секогаш ќе остане акутно. Се надевавме дека пандемијата во овој период ќе стивне, но очигледно тоа не се случува и затоа веруваме во сите вас присутни дека ќе се придржувате до мерките и вечерва, за што и ние како организатори направиме сè што е неопходно за да го реализираме овој фестивал согласно протоколите за одржување на јавни настани пропишани од Комисијата за заразни болести.

ПРВО ПА ЖЕНСКО е специфично затоа што прашањето за жената го анализира и го адресира преку современи уметнички и културни практики, како и дискурзивни динамични форми. Важно ни е да покажеме дека културата и уметноста можат силно и успешно да се застапуваат за најважните политички прашања. Воедно, сметаме дека е важно да се овозможи поддршка на уметниците, особено на оние што работат вонинституционално, во независниот културен сектор што е исклучително важно да постои и да создава содржини во културата што често адресираат прашања незастапени во програмите и културните политики на државните културни установи.

Посветено придонесувајќи кон независната културна сцена во земјата, која, пак, е значајна движечка компонента на прогресивните културни политики, ПРВО ПА ЖЕНСКО отсекогаш се реализирал во блиска соработка со националните и локалните културни институции со што идеите, темите и дискусиите за родовата еднаквост и феминистичките вредности се присутни и живи, овозможени за поширока публика, која, судејќи според досегашното наше искуство, има голем интерес.

Тоа ни дава дополнителен мотив да продолжиме и токму затоа, примарно дејствувајќи во културата, нашата мисија е насочена кон постојано спротивставување на патријархалните вредности, создавање и активно одржување на отворен простор за изразување и промовирање на жените и маргинализираните заедници како носители на критичко промислување на општествениот контекст.

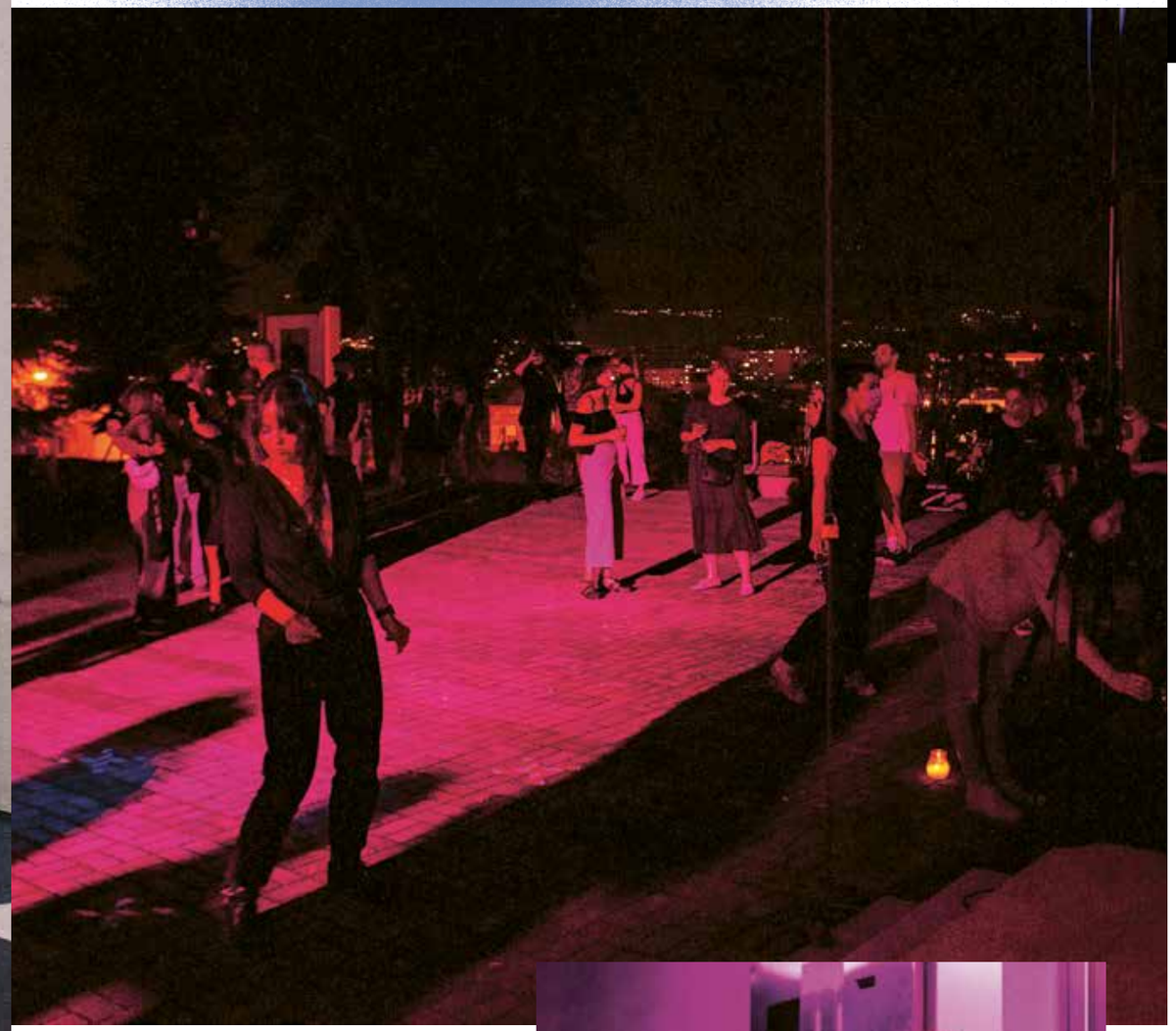
(...) Тимот на ПРВО ПА ЖЕНСКО многу се радува што ја отвора првата изложба за 2020 година во Музејот на современата уметност во Скопје, кој е затворен долг период. Како организатори на фестивалот, за нас е предизвик по првпат да поставиме изложба во оваа значајна институција.

Авторка:
Јана Коцевска
Локација:
Музеј на современата уметност – Скопје



Ивана Мирчевска и Елена Чемерска и нивната изложба „Ничии прагови конкретно“, на отворањето на ПРВО ПА ЖЕНСКО 8 во МКЦ–Скопје

Ivana Mirchevska and Elena Chemerska and their exhibition: “Thresholds of No-Body in Particular”, at the opening of FIRSTBORN GIRL #8 at МКС – Skopje





DJ сет: Diskordia на затворањето на ПРВО ПА ЖЕНСКО 8, плато на Музеј на современата уметност – Скопје

DJ Set: Diskordia at the closing ceremony of FIRSTBORN GIRL #8, plateau of Museum of Contemporary Art – Skopje

JAVNOTO

YOUTH CULTURAL CENTRE – SKOPJE
MUSEUM OF CONTEMPORARY ART – SKOPJE
SUMMER STAGE OF THE FACULTY OF DRAMATIC ARTS
CAFÉ BOOKSTORE BUKVA
ARCHIVE OF THE CITY OF SKOPJE

FIRSTBORN GIRL

JAVNO

PUBLIC

ПРВО ПА ЖЕНСКО

МЛАДИНСКИ КУЛТУРЕН ЦЕНТАР – СКОПЈЕ
МУЗЕЈ НА СОВРЕМЕНАТА УМЕТНОСТ – СКОПЈЕ
ЛЕТНА СЦЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ, КАФЕ-КНИЖАРНИЦА „БУКВА“
АРХИВ НА ГРАД СКОПЈЕ

10–16.6.
2021



ПОСТЕР ДИЗАЈН:
МАТЕЈА НИКОЛИЌ
POSTER DESIGN:
MATEJA NIKOLIC

This year's program of the FIRSTBORN GIRL Festival is realized within the Women on Women (WoW) project. The project is cofinanced by Creative Europe of the European Commission, implemented by Tiiiit! Inc. together with Mesto Žensk from Ljubljana, K-Zona from Zagreb and Outlandish Theatre Platform from Dublin. The project focuses on gender equality through a feminist perspective, tracing women's heritage*, particularly through an intersectional and diversity perspective.

Similar to the 8th edition, this year the festival team was also backed up by members of the local WoW group – women from different social, economic, cultural, ethnic and generational backgrounds, working on the preparation and realization of the project activities and art programs. Together we created an inspiring Festival that will excite you to scream wow!

This year the Feminist Culture and Action Festival – FIRSTBORN GIRL opens a discussion and reexamines the concept of the "public", particularly important in the context of the global pandemic but locally as well, by problematizing and focusing on the idea of accessibility, what is considered public and joint, requiring a relationship of care and preservation. Public spaces, access to health services, culture as a public good that must be accessible to all, availability of services public institutions offer to citizens, the ecofeminist view on the solution of this desperate state affecting all humanity and the planet. In this context, we recommend visitors to use the bicycle to arrive at the festival, to explore selective garbage disposal and use less plastic packaging.

The concept and call is conveyed in the program, and I would like to use this opportunity to present it. I'll be as brief as possible, but attentive to all important details.

Годинешната програма на фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО е реализирана како дел од проектот „Women on Women" (WoW). Проектот е кофинансиран од програмата „Креативна Европа" на Европската комисија, што Тиииит! Инк. го спроведува заедно со „Mesto Žensk" од Љубљана, „K-Zona" од Загреб и Outlandish Theatre Platform од Даблин. Проектот се сосредоточува на родовата еднаквост низ феминистичка перспектива, трасирајќи го наследството на жените*, особено низ интерсекциска перспектива, како и низ перспектива на различностите.

Идентично на осмото издание од фестивалот, и оваа година фестивалскиот тим е засилен со членките на локалната група WoW – жени од различни социјални, економски, културни, етнички и генерациски заднини, кои се дел од подготовките и реализацијата на проектните активности и уметничките програми. Заедно со нив правиме фестивал што ќе ве инспирира и ќе ве воодушеви до степен да кажете wow!

Годинава, Фестивалот за феминистичка култура и акција – ПРВО ПА ЖЕНСКО отвора дискусија и го преиспитува концептот на „јавното", секако особено значаен во контекст на светската пандемија што ни се случува, но и во поглед на локалната состојба генерално, со тоа што ја проблематизира и ја става во фокусот идејата за пристапност до она што се смета за јавно и заедничко и според кое треба да градиме однос за грижа и зачувување. Зборуваме за јавните простори, за пристапот до здравствени услуги, за културата како јавно добро што не смее да биде никому ускратено и сите треба да имаат еднаков пристап до култура, тука би ги вброила и достапноста и услугите на јавните институции кон граѓаните, потоа за екофеминистичкиот поглед кон решавање на оваа очајна состојба во која се наоѓа човештвото, па и планетава. Во линија со оваа идеја би порачале на оние што ќе дојдат на ППЖ да се обидат да дојдат со велосипед, селектирано да го фрлаат отпадот и да користат помалку пластични амбалажи.

Овој концепт и наш алармирачки крик е содржан во програмата на годинешниот фестивал, која би можела да ја претставам во оваа пригода. Ќе се обидам колку што е можно покусо, внимавајќи да не изоставам некој важен детаљ.

PROGRAM OVERVIEW

DAY 1
PeachPreach Slam: Gynaecological stories, moderators: Rumena Buzharovska and Ana Vasileva / **Album Promotion + Conversation:** Weird Fishes, Martina Barakoska / **Concert:** YÖU

DAY 2
Exhibition: "The Sheep, the Snake, the Bitch and Their Swine", Albena Baeva / **Theatre:** Cocoon, Artopia / **Concert:** Dimitra / **Screening:** "Together (Women That Make Clubbing a Common)", Meduza Feminist Platform and Centre for Visual Anthropology - Belgrade / **DJ Set:** NastasyaKish

DAY 3
Conversation: Albena Baeva and Stanimir Panajotov / **Children Workshop:** Linnen Bags instead of Plastic Bags, Dorotej Neshovski / **Film Program** "This Is a Dream Not of a Common Language, But of a Powerful Infidel Heteroglossia: Terra Femme," "Kameradin", Collective Doppelganger, Serbia, 2018, "Cause of Death", Jyoti Mistry, South Africa, Australia, 2020; "Plant" (879 pages, 33 days)", Ruth Höflich, Australia, 2020; "Terra Femme", film performance, Courtney Stephens, USA, 2017 / **DJ Set:** Marigo

DAY 4
Discourse Program: "Perpetual Inventory of Ecofeminist Thought and Practice", Andrijana Papikj Mancheva, Adrianna Quena, program created by Kumjana Novakova and coordinated by Jana Stardelova / **Conversation within the Platform "Rehearsing Feminist Futures":** Against a Logic of Scarcity: Reverse Strike, Striking in and Operations of Militant Abundance", Valeria Graziano and Giulia Palladini

DAY 5
Book Promotion: "Our Paths: 25 Female Stories in History", Ivana Dragshikj Ivana Hadzievska, Jana Kocevska / **Panel Discussion:** "Edition of the Omitted", Kalina Maleska, Sara Milenkovska, Hana Korneti, Katerina Ivanova and Teodora Mileska, moderator

* Two workshops took place within the extended youth program as well:

From My Perspective – Feminist Critical Writing Training, in collaboration with the Meduza Feminist Platform

Feminist Film Critic – in collaboration with the Film and Theatre Criticism Collective Gledaj.mk

SUPPORT:
WoW Program – Women to Women, cofinanced by Creative Europe of the European Commission, Ministry of Culture of RNM, FRIDA | The Young Feminist Fund, City of Skopje, Foundation Kvinna till Kvinna

ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА

ДЕН 1
„ПичПрич" слем: „Гинеколошки приказни", модераторки: Румена Бужаровска и Ана Василева / **Промоција на албум + разговор:** Weird Fishes, Мартина Баракоска / **Концерт:** YÖU.

ДЕН 2
Изложба: „Овцата, змијата, кучката и нивната свиња", Албена Баева / **Театарска претстава:** „Кожурец", Артопиа / **Концерт:** Димитра / **Филмска проекција:** „Заедно (Сложни жени диско градат)", Феминистичка платформа „Медуза" и Центар за визуелна антропологија – Белград / **Диџеј-сет:** NastasyaKish.

ДЕН 3
Разговор: Албена Баева и Станимир Панајотов / **Работилница за деца:** „Платнени торби наместо пластични ќесички", Доротеј Нешовски / **Филмска програма** „Ова не е сон за заеднички јазик, туку за моќна и неверна хетероглосија": „Камерадин", Колектив Доплгенгер, Србија, 2018, „Причина за смрт", Џиоти Мистри, Јужноафриканска Република, Австрија, 2020; „Растение (879 страници, 33 денови)", Рут Хофлих, Австралија, 2020; „Земја Женска", филмски перформанс, Кортни Стивенс, САД, 2017 / **Диџеј-сет:** Мариго.

ДЕН 4
Дискурзивна програма: „Бескраен попис на екофеминистичка мисла и практика", Андријана Папиќ Манчева, Адријана Куена, програма курирана од Кумјана Новакова и кокурирана од Јана Старделова / **Разговор во рамките на платформата**

„Испробување феминистички иднини": „Против логиката на немаштија: обратен штрајк, протестирање и операции на милитантно изобилство", Валерија Грацијано и Џулија Паладини.

ДЕН 5
Промоција на книга: „Нашиот пат: 25 женски приказни од историјата", Ивана Драгшиќ, Ивана Хаџиевска, Јана Коцевска / **Панел-дискусија:** „Издание на изоставените", Калина Малеска, Сара Миленковска, Хана Корнети, Катерина Иванова и Теодора Милеска, модераторка на настанот.

* Како дел од проширената младинска програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО #9 се одржаа и две работилници:

Од мое гледиште – Обука за критичко феминистичко пишување, во соработка со феминистичката платформа „Медуза" Феминистичка филмска критика — во соработка со колективот за филмска и театарска критика „Гледај.мк"

ПОДДРШКА:
Програма WoW – Women to Women, кофинансирана од „Креативна Европа" на Европската унија, Министерство за култура на РСМ, FRIDA | The Young Feminist Fund, Град Скопје, Фондацијата Kvinna till Kvinna

A FEMINIST APPROACH TO THEATRE-MAKING

Author: Kristina Lelovac,
editor of the Performance Program and the Rehearsing Feminist Futures Platform
Published: "Rehearsing Feminist Futures Performance Art Platform", FIRSTBORN GIRL – Feminist Culture and Action Festival, Jana Stardelova (editor), Skopje, 2021

Excerpt

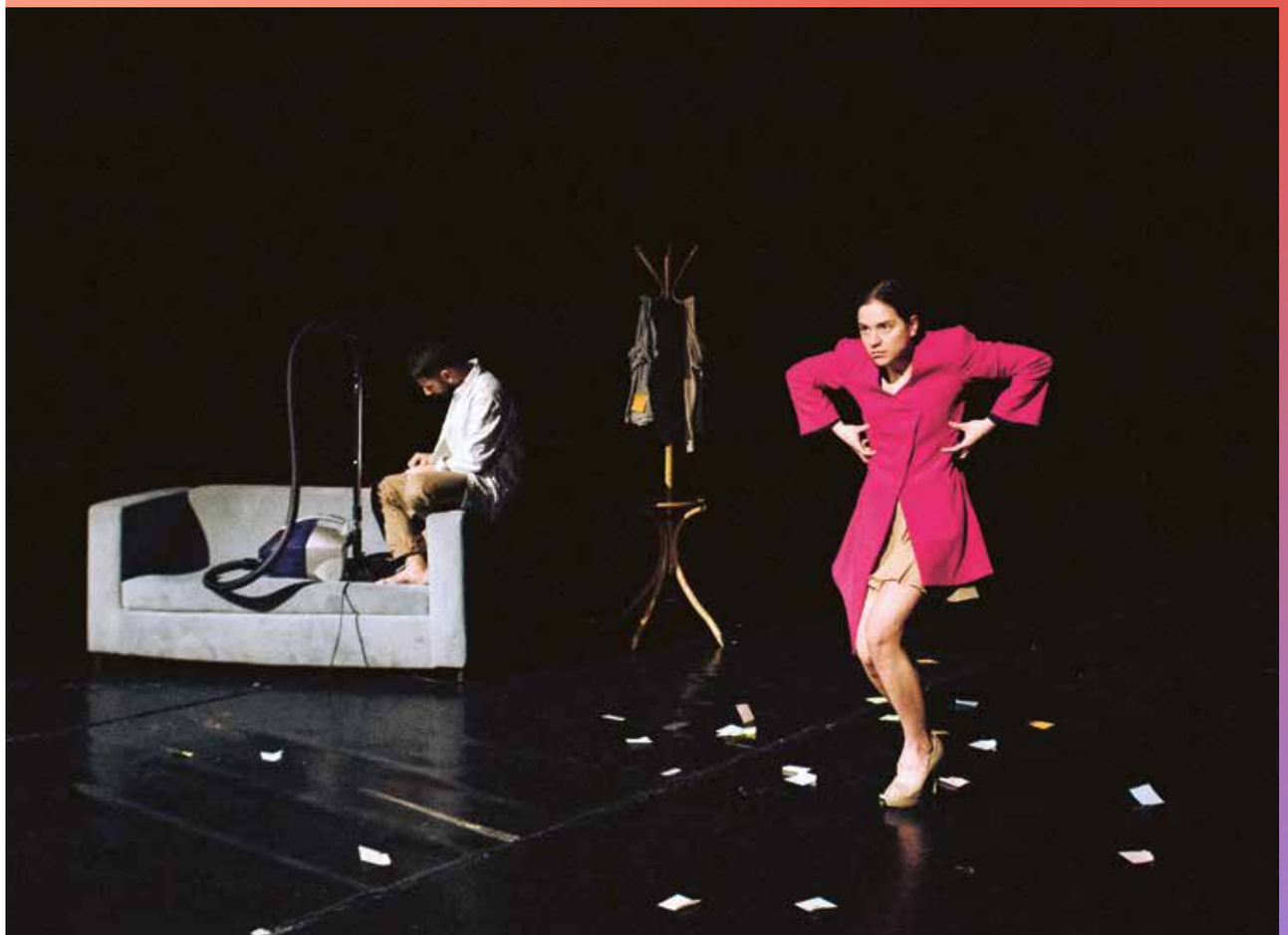
As the only festival for feminist culture and activism in the country, FIRSTBORN GIRL unites in its interdisciplinary program various approaches to gender thinking and representation in art and critical practices as a way to reexamine dominant narratives, challenge stereotypes and maintain the inclusive space where voices of diverse minorities remain included in the mainstream. The key goal of the performance program has always been encouraging the local performance scene, and more frequent, more daring and courageous placement of the female experience, reexamining the constructed female identity and interpreting the personal as political. The position the festival reached through the years opened different perspectives locally, i.e. not only presenting but also thinking of educational and production aspect of the program. Consequently, creating the platform REHEARSING FEMINIST FUTURES is FIRSTBORN GIRL's decision to open an additional space for teaching and creating in the field of feminist performance, theatre and contemporary dance. This decision was reinforced by the Covid 19 pandemic, which brutally enforced the traditional dynamic of power and hierarchy deeply rooted in performance practices, inflicting a serious impact on the already precarious position independent artists and cultural workers had. The key question was how to edit a performance program within a feminist festival in circumstances when the performance arts, as we knew it, were no longer possible. In such conditions, the limited opportunities for women artists in the performance arts completely disappeared, while the already meagre support from relevant institutions remained meaningless. It seemed pointless to continue showing feminist theatre created in circumstances of which the local independent scene could only dream. Apparently, it was necessary to support theatre-making in the brutal circumstances which imposed its rethinking/creation.

Based on the feminist values upon which the festival was founded, we decided to establish an entire system of support for those most affected, by practicing solidarity and learning from one another, and reexamining the dynamics and rejection of the hierarchies rooted in conventional theatre as approaches in performance practices leading to new forms. We restructured and shared the available resources in order to create optimal working opportunities for two women artists from the local independent culture scene, active in the field of the performance arts.

The actress Angela Stojanovska from Kumanovo and the dancer Jovana Zajkova from Skopje were selected in a transparent process. The applications submitted in an open call were assessed via previously determined criteria – clear gender perspective as a subject of artistic interest, being open to express one's self in a manner digressing from conventional/traditional expression, knowledge, understanding and readiness to work in conditions specific for the independent culture scene. An additional criterion was the rare opportunity for professional action and artistic creation. (...)

* "theatre" is used as a synonym for the performance arts, uniting performance, contemporary theatre and dance.

The title was inspired by the term introduced by Tanya L. Shields, a playwright and professor at the Women's and Gender Studies Department at the The University of North Carolina, USA in her work "Bodies and Bones: Feminist Rehearsal and Imagining Caribbean Belonging" in 2014 - Feminist Rehearsal is a methodology approach in text reading that promotes polyvalent readings and foregrounds gender, encouraging unity and consensus building through confronting the overlapping histories of knowledge, power and freedom



Претстава „Јовано, Јованке",
авторка: Јована Зајкова
The play "Jovano, Jovanke",
author: Jovana Zajkova

IN 2021, THE PERFORMANCE PROGRAM OF FIRSTBORN GIRL TRANSFORMED INTO THE PERFORMANCE ART PLATFORM.

PERFORMANCE ART PLATFORM REHEARSING FEMINIST FUTURES FIRSTBORN GIRL

ПРАВЕЊЕ ТЕАТАР ФЕМИНИСТИЧКИ



Претстава „Срам“,
авторка: Ангела Стојановска
The play: “Shame”,
author: Angela Stojanovska

Авторка: Кристина Леловац,
уредничка на изведувачката програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО и на платформата „Испробување феминистички иднини“
Објавено: „Испробување феминистички иднини – платформа за изведувачки уметности“, ПРВО ПА ЖЕНСКО – фестивал за феминистичка култура и акција, Јана Старделова (уредничка), Скопје, 2021

ВО 2021 ГОДИНА, ИЗВЕДУВАЧКАТА ПРОГРАМА НА ПРВО ПА ЖЕНСКО СЕ ТРАНСФОРМИРА ВО ПЛАТФОРМА ЗА ИЗВЕДУВАЧКИ УМЕТНОСТИ.

Извадок

Како единствен фестивал на феминистичката култура и активизам во земјата, ПРВО ПА ЖЕНСКО во својата интердисциплинарна програма обединува разновидни пристапи во промислувањето и репрезентацијата на родот во уметноста и критичките практики, низ кои се преиспитуваат доминантните наративи, се оспоруваат стереотипите и се одржува инклузивниот простор каде што гласовите на различните малцинства стануваат дел од мејнстримот. Клучната цел на изведувачката програма на ПРВО ПА ЖЕНСКО отсекогаш била да се поттикне домашната изведувачката сцена и на неа да гледаме почесто, посвесно и посмело поставување на женското искуство, преиспитување на конструираниот женски идентитет и интерпретирање на личното како политичко. Позицијата што фестивалот низ годините ја достигна во домашниот контекст, отвори перспективи, покрај претставувачкиот, да се размислува и за образовен и продукциски аспект на програмата. Оттука, воспоставувањето на платформата „Испробување феминистички иднини“ е определба на ПРВО ПА ЖЕНСКО да отвори дополнителен простор за учење, но и за создавање во полето на феминистичките перформанс, театар и современ танц. Остварувањето на ваквата определба го катализираше пандемијата со КОВИД-19, која брутално ги зајакна традиционалните динамики на моќ и хиерархии втемелени во изведувачките практики, нанесувајќи длабок удар на и онака прекаријатната положба на независните уметници и културни работнички и работници. Како клучно се наметна прашањето како да се уреди изведувачка програма на феминистички фестивал во услови во кои изведувачките уметности, онакви какви што ги знаевме, веќе не беа можни. Во тие услови, целосно исчезнаа ограничените можности за жените уметници активни во полето на изведувачките уметности, додека и онака несоодветната поддршка од релевантните институции стана безначајна. Немаше смисла и понатаму да се прикажува феминистички театар создаден во услови за кои локалната независна сцена може само да сонува. Стана јасно дека е неопходно да се поддржи создавањето театар во бруталните околности што го условија одново да се промисли/измисли.

Поаѓајќи од феминистичките вредности во кои е втемелено ПРВО ПА ЖЕНСКО, решивме да воспоставиме целовит систем за поддршка на најпогодените, преку практикување солидарност и учење една од друга, но и преку преиспитување на динамиките и отфрлање на хиерархиите втемелени во конвенционалниот театар како пристапи во изведувачките практики што водат до нови форми. Ресурсите што ги имавме на располагање ги структуриравме и ги споделивме со цел создавање на оптимални можности за творечка работа за две жени уметници од локалната независната културна сцена активни во полето на изведувачките уметности.

Актерката Ангела Стојановска од Куманово и танчарката Јована Зајкова од Скопје беа избрани низ транспарентен процес. Пристигнатите апликации на отворениот повик беа оценувани преку однапред утврдени критериуми – јасна родова перспектива како предмет на уметнички интерес, отвореност за изрази што отстапуваат од конвенционалните/традиционалните, познавање, разбирање и подготвеност за работа во услови специфични за независната културна сцена. Како дополнителен критериум платформата требаше да биде ретка можност за нивно професионално дејствување и авторско творештво. (...)

* „Театар“ во текстот се користи како синоним за изведувачките уметности, обединувајќи ги перформансот, современиот театар и танц.

Насловот е инспириран од терминот воведен од Тања Л. Шилдс (Tanya L. Shields) драматург и професорка на Одделот за женски и родови студии на Универзитетот на Северна Каролина, САД во нејзиното дело од 2014 “Bodies and Bones: Feminist Rehearsal and Imagining Caribbean Belonging”- Феминистичката проба е методолошки пристап во читањето текстови кој промовира поливалентни читања и ставање на родот во преден план, поттикнува заедништво и градење консензус низ конфронтација со преплетените истории на знаење, моќ и слобода.



Претстава „Срам“,
авторка: Ангела Стојановска
The play: “Shame”,
author: Angela Stojanovska



Претстава „Јовано, Јованке“, авторка: Јована Зајкова
The play "Jovano, Jovanke", author: Jovana Zajkova

CONVERSATION

AGAINST THE LOGIC OF SCARCITY: REVERSE STRIKE, STRIKING IN AND OPERATIONS OF MILITANT ABUNDANCE

Location: Summer stage of the Faculty of Dramatic Arts
Participants: Valeria Graziano – cultural theorist and practitioner, Centre for Postdigital Cultures at the University of Coventry, United Kingdom and Guilia Palladini – researcher and critical theorists and Senior Lecturer in Drama, Theatre and Performance at the University in Roehampton.

"Our intervention will propose a reflection on forms of political imagination and militancy overcoming a logic of scarcity, or more precisely: undoing the dichotomy between scarcity and abundance in contemporary capitalism. We shall focus in particular on forms of strikes that may reconfigure what operation the strike might be as affirmative imagination of other ways of working, rather than straightforward withdrawal from what is given as the only available logic of production."

Valeria Graziono, Guilia Palladini

The conversation was part of the performance art platform Rehearsing Feminist Futures program.





РАЗГОВОР

ПРОТИВ ЛОГИКАТА НА НЕМАШТИЈА: ОБРАТЕН ШТРАЈК, ПРОТЕСТИРАЊЕ И ОПЕРАЦИИ НА МИЛИТАНТНО ИЗОБИЛСТВО

Локација: Летната сцена на Факултетот за драмски уметности
Учесници: Валерија Грацијано – теоретичарка на култура и практичарка, Центар за постдигитални култури на Универзитетот во Ковентри, Велика Британија, и Џулија Паладини – истражувачка и критичка теоретичарка и виша предавачка по драма, театар и перформанс на Универзитет во Роемптон.

„Нашата интервенција ќе предложи рефлектирање на формите на политичката имагинација и милитантност, надминување на логиката на немаштија или уште попрецизно – поништување на дихотомијата немаштија – изобилство во современиот капитализам. Особено ќе се сосредоточиме на различните форми на штрајкување што можат да го реконфигурираат штрајкот како операција за да претставува афирмативна имагинација на поинакви начини на работа, наместо повлекување од она што е зададено како единствена можна логика на производството."

Валерија Грацијано, Џулија Паладини

Разговорот е дел од програмата на платформата за изведувачки уметности „Испробување феминистички иднини".

THEATRE

Location:
Youth Cultural Centre – Skopje Artopia
Director:
Biljana Radinoska
Text and dramaturgy:
Biljana Radinoska and Verica Nedeska
Actors:
Dushica Nastova, Kristina Lelovac, Simona Spirovska and Natasha Petrovikj
Scenography and light design:
Martin Manev
Audio and video processing:
Dushica Nastova
Camera and photography:
Marjan Petrovski
Producent:
Filip Nikolovski
Organizers and technical support:
Bojan Kirkovski and Nenad Mitevski

Supported by Tiiiit! Inc and МКС

Special thanks to Filip Petrovski, Nenad Tonkin and KOSY.

"I recognize those eyes. I know this woman. She knows me, has since I was a child. We've seen each other before. And now I see her, standing there, looking at me. And she is not judging me. She doesn't judge me. She accepts my silence as me crying on her shoulder."

Written according to a true story, Cocoon takes place in the space of the complex relations of being silent and speaking up. Looking for the language to speak of the internal and external mechanisms of sexual abuse, this collection of scenes, images and songs is an emotional landscape of a trauma, reexamining theatre as representation.

Since its initiation in 2016, Artopia – a troupe from Skopje working on socially engaged theatre and performance, confronts the local independent theatre scene with its productions, mostly based on research processes and always in dynamics with the local political context – Say Hi and Blow Me, Experiment, Rancidness, Cocoon and the international coproduction The Shee(i)t and The Poetics of Shame.

COCOON





ТЕАТАРСКА ПРЕТСТАВА

Локација:
Младински културен центар – Скопје
Артопиа
Режија:
Билјана Радиноска
Текст и драматургија:
Билјана Радиноска и Верица Недеска
Играат:
Душица Настова, Кристина Леловац, Симона Спировска и Наташа Петровиќ
Сценографија и дизајн на светло:
Мартин Манев
Обработка на звук и видео:
Душица Настова
Камера и фотографија:
Марјан Петровски
Продуцент: Филип Николовски
Организатори и техничка поддршка:
Бојан Кирковски и Ненад Митевски

Поддржано од Тиииит! Инк. и МКЦ

Благодарност до Филип Петровски, Ненад Тонкин и KOSY

„Ги познав тие очи. Ја знам оваа жена. И таа ме знае мене, ме знае од дете. Се имаме видено повеќепати. И сега ја гледам, стои овде и ме гледа. И таа не ме суди. Таа не ме суди. Таа го прифаќа мојот молк како плач на своето рамо.“

Работена според вистинска приказна, претставата „Кожурец“ се одигрува во просторот на комплексните односи на премолчувањето и прозборувањето. Барајќи јазик со кој може да се проговори за внатрешните и надворешните механизми на сексуалната злоупотреба, овој збир од сцени, слики и песни како своевиден емотивен пејзаж на една траума, храбро го преиспитува театарот како репрезентација.

Од основањето во 2016 година, „Артопиа“ – трупа од Скопје што работи во полето на општествено ангажираниот театар и перформанс, се конфронтира со локалната независна театарска сцена со своите продукции, главно базирани на истражувачки процеси и секогаш во динамика со локалниот политички контекст – „Да ми го поздравиш и да ми го бациш“, „Експеримент“, „Ужегнатост“, „Кожурец“ и меѓународните копродукции „The Shee(i)t (Д Шиит)“ и „Поетика на срамот“.

КОЖУРЕЦ

DISCURSIVE PROGRAMME

PERPETUAL INVENTORY OF THE ECOFEMINIST THOUGHT AND PRACTICE

Location: Summer Stage, Faculty of Dramatic Arts
Curator: Kumjana Novakova and
co-curator: Jana Stardelova
Participants: Adrianna Quena – gardener and producer from Venezuela, living in Barcelona, Adrijana Papikj Mancheva – From Zero to Zero, translated in Macedonian “Zero Waste Home” by Bea Johnson

Even though the relationship between phallocentrism and anthropocentrism seems, even in the various feminists currents, clear and simple, the relationship between women and nature is effective and problematic, but also debatable, even considered as dividing the feminist theory. Starting with the knowledge that not all women are good, patient, spiritual, motherly or helpless, or nurturing, emphatic and open to collaboration, we suggest this experimental program gesture as an initiative for broadening the ecofeminist thought and practice. We built upon the simple understanding of ecological feminism, as a political movement and embodied theoretical position in response to the “a set of key problems generated by the two great social currents of the later part of this century – feminism and the environment movement – and addressed a number of shared problems.” Consequently, we share the ecofeminist idea of essential links between treating women, or non-binary, non-white, non-privileged people and the lowest social strata, and treating nature. We strongly believe that these links should be considered within political and philosophical viewpoints.

The form of perpetual inventory comes as a response to the inadequacies and fixed spaces and categories of closed program curating. Originating in the temporary working together of diverse women and women’s groups across lands, this is a collaborative feminist micro-gesture taking the form of an open search for the large narratives and the cosmological histories woven within eco-feminist artistic, theoretical and practice-oriented work.

ДИСКУРЗИВНА ПРОГРАМА

БЕСКРАЕН ПОПИС НА ЕКОФЕМИНИСТИЧКА МИСЛА И ПРАКТИКА

Локација: Летна сцена на Факултетот за драмски уметности
Куратор: Кумјана Новакова и
кокуратор: Јана Старделова
Учесници: Адријана Куена – градинарка и продуцентка од Венецуела, живее во Барселона, Адријана Папиќ Манчева – „Од нула до нула“, преведувачка на македонски на „Дом со нула отпад“ од Беа Џонсон

Иако врската помеѓу фалоцентризмот и антропоцентризмот се чини, дури и помеѓу различните феминизми, јасна и едноставна, врската помеѓу жените и природата е и делотворна и проблематична, но исто така и спорна, па дури и разединувачка за феминистичката теорија. Тргнувајќи од сознанието дека сите жени не се добри, трпеливи, духовни, мајчинствени или немоќни, ниту, пак, грижливи, емпатични и отворени за соработка, го предлагаме овој експериментален програмски гест како иницијатива за проширување на екофеминистичката мисла и практика. Градиме врз едноставното разбирање на еколошкиот феминизам, и како политичко движење и како оживотворена теоретска позиција во одговор на „збирот клучни проблеми што ги фрлија двете големи социјални струи од подоцнежниот дел на овој век – феминизмот и движењето за животната средина – и се осврнуваат на низа заеднички проблеми“. Оттаму го делиме екофеминистичкото мислење дека постојат есенцијални врски помеѓу третирањето на жените или небинарните, небелите, неприviлегираните луѓе и најниските социјални слоеви и третирањето на природата. Силно веруваме дека не е во ред овие врски да не се земаат предвид како дел од политичките и филозофските гледишта.

We open the perpetual inventory with three interventions: a performative lecture by Adrianna Quena on feminist commons, feminist political ecology and feminist gardening, a practice-oriented workshop by Andrijana Papikj Mancheva on zero waste, voluntary simplicity in living and environmental practices for everyday life in the city, and a curatorial cinematic gesture by Kumjana Novakova.

We then leave the stage, leaving space for other gestures.

With time, and as necessary.

Here and everywhere.

We sincerely hope these gestures of collaboration would initiate and materialize links among the sensitive web of relationships creating the natural world, women's experiences and feminist knowledge(s).

Формата на бесконечен попис произлезе како одговор на неправилностите и предодредените простори и категории во курирањето затворени програми. Потекнувајќи од современата меѓународна соработка помеѓу различни групи жени, ова е феминистички микрогест на соработка во форма на отворен повик за големи наративи и космолошки истории преплетени во рамките на екофеминистичката уметничка, теоретска и практична работа.

Го отвораме бескрајниот попис со три интервенции: перформативно предавање на Адријана Куена за феминистичкото заедништво, феминистичката политичка екологија и феминистичкото градинарство, практична работилница од Андријана Папиќ Манчева за нула отпад, поедноставено живеење и еколошки практики за секојдневниот живот во градовите и кураторски филмски гест на Кумјана Новакова.

Оттука ја предаваме сцената за други гестови.

Со текот на времето и по потреба.

Тука, и насекаде.

Искрено се надеваме дека овие гестови на соработка ќе иницираат и ќе материјализираат врски помеѓу чувствителната мрежа на соодноси што го сочинуваат природниот свет, искуствата на жените и феминистичко(и)то(е) знаење(а).



„Нула отпад, поедноставено живеење и еколошки практики за секојдневниот живот во градовите“, работилница на Андријана Папиќ Манчева

“Zero Waste, Voluntary Simplicity in Living and Environmental Practices for Everyday Life in the City”, workshop held by Andrijana Papikj Mancheva

“WHO ARE WE, AND WHY SHOULD WE MAKE AN EFFORT TO STAY ALIVE ON THIS PLANET?

What used to be deemed as ecological issues is now a matter of survival. Ecology is precisely for that, ECO means home, a home as a place where I feel safe.

We are an intermingled, codependent web of life. Ecofeminism prescribes deep shifts in the consciousness. In the words of Vandana Shiva, “the more I connect, the more my potential as a human being releases in the network of life.” We perceive planet Earth as a human being, each human being a complex ecosystem.”

From the lectures on feminist union, feminist political ecology and feminist gardening of Adrianna Quena

„КОИ СМЕ НИЕ И ЗОШТО ТРЕБА ДА СЕ ТРУДИМЕ И ДА ОСТАНЕМЕ ЖИВИ НА ОВАА ПЛАНЕТА?

Тоа што порано беа еколошки прашања сега се работа на преживување. И екологија е за тоа, ЕКО значи дом, дом како место каде што се чувствувам безбедно.

Ние сме испреплетена, меѓузависна мрежа на живот. Значи, екофеминизмот предвидува длабинска промена на свест. Како што кажува Вандана Шива, ’колку повеќе се поврзувам, толку повеќе од мојот потенцијал како живо суштество се испушта во мрежата на живот‘. Ние ја разбираме планетата земја како животно суштество, а секој човек како сложен екосистем.“

Од предавањето за феминистичкото заедништво, феминистичката политичка екологија и феминистичкото градинарство на Адријана Куена

EXHIBITION

THE SHEEP, THE SNAKE, THE BITCH AND THEIR SWINE

Location: Youth Cultural Centre – Skopje
Author: Albena Baeva – artist from Bulgaria working with interactive art, increased reality and artificial intelligence in her art work

Albena Baeva's exhibition criticizes online discussions. Participants in these discussions, confounded in their own worlds consisting of similar viewpoints and arguments, see the rest of the world differently, through distorted reflections on the walls of the worlds they inhabit safely, far from opposing opinions. The most frequently repeated opinions in these online spaces become a reality and the most voiced offenses become the norm for new debates.

Daily banal sexism (common in these discussion) aiming to devalue, reject and offend women is the main inspiration for the art work in the exhibition. The vocabulary of this sexism is filled with various animals, such as: pussy cat, cow or pig. Baeva's sculptures embody these words in the form of hybrid creatures, chthonic goddesses and beasts from the origin of our existence, in order to remind us that we have to face our contemporary problems. The sculptures form a visual reference to Dona Haraway's texts. Baeva created these mythological beings by combining and recreating 3D models (from sources like Thingverse and Sketchfab) printed with a 3D pritner.



In the exhibition, these hybrid goddesses face the interactive installation "Cyvyls" (a play on Sibyl and civility). In it, a many-headed prophet spouts sexist comments found under articles about women's rights. The mythology of the exhibition is further explored in a series of collages that include augmented reality and which comment on topical social problems in Belgrade, Sofia, Lozenets, and Phoenix.

SECOND CHAPTER: POLITICIANS AND QUOTAS (6)

[M] Patriarchal culture implied the lack of 50% of female MPs in the People's Parliament; of a female president and prime minister of Republic Bulgaria? Really? But those positions are elected by the people, madam! Why don't women pose as candidate and win the elections? Are you saying that we should just cancel elections as discriminatory atavism from our dark past?



ИЗЛОЖБА

ОВЦАТА, ЗМИЈАТА, КУЧКАТА И НИВНАТА СВИЊА

Локација: Младински културен центар – Скопје
Авторка: Албена Баева – уметница од Бугарија која се занимава со интерактивна уметност, зголемена реалност и вештачка интелигенција при работата на нејзините дела

Изложбата на Албена Баева ги критикува онлајн-дискусиите. Учесниците во овие дискусии, ограничени во своите светови од слични гледишта и аргументи, го гледаат остатокот од светот поинаку, преку изобличени рефлексии на ѕидовите на световите во кои живеат безбедно, далеку од спротивставените мислења. Токму мислењата што најчесто се повторуваат во овие онлајн-простори стануваат реалност и навредите што се најгласни стануваат нова норма за дебата.

Секојдневниот баналeн сексизам (честа појава во овие дискусии) чија цел е да ги девалвира, одбива и навредува жените, е основната инспирација за делата на изложбата. Речникот на овој сексизам е полн со разни животни како: мače, крава или свиња. Скулптурите на Баева ги олицетворуваат овие зборови во форми на хибридни суштества, хтонски божици и ѕверови од почетоците на нашето постоење, со цел да нè потсетат дека треба да се соочиме со современите проблеми. Скулптурите формираат визуелна референција на текстовите на американската писателка Дона Харавеј. Митолошките суштества Баева ги има создадено преку комбинирање и рекреирање на 3Д-модели (од извори како Thingverse и Sketchfab) испечатени со 3Д-печатач.

Овие хибридни божици се изложени спроти интерактивната инсталација „Сивил“ (игра на зборови добиена од Сибил и цивилност). Во инсталацијата се гледа и повеќеглав пророк кој извикува сексистички коментари пронајдени во објавени текстови за правата на жените. Изложбата продолжува да се надоврзува на митологија и во серијата колажи од проширена реалност што ги коментираат општествените проблеми во Белград, Софија, Лозенец и Феникс.

ВТОРА ГЛАВА: ПОЛИТИЧАРИ И КВОТИ (6)

[M] Патријархална култура било отсуството на 50% жени-пратеници во Народното собрание; на претседателКа и премиерКа на Република Бугарија? Навистина? Ама тоа се изборни позиции, бе, госпоѓо! А да се кандидираат жени и да ги добијат изборите? Или велите да ги откажеме изборите како дискриминациски атавизам од мрачното минато?



Јана Коцевска, Станимир Панајотов и Албена Денкова, за отворањето на изложбата на ПРВО ПА ЖЕНСКО 9
Jana Kocevska, Stanimir Panajotov and Albena Denkova, during the exhibition opening of FIRSTBORN GIRL #9

[M] The West needs mothers, not Merkels. See how low these women's standards are – Merkel's, Clinton's and the Argentinian woman. The only exceptions are Queen Elizabeth and Thatcher.

[M] The quota rule requiring a certain percentage of women to be elected on high positions is wrong in its core... People should not be assessed according to gender, rather according to their qualities, particularly people on high positions. In my experience, most women don't reach high positions by deciding according to their emotions, empathy or repulsion. Most of them are petty, cannot see the big picture and make no sense.

[F] In general, quotas are completely absurd, it has nothing to do with common sense. It discriminates and offends truly capable women, because there is always doubt whether they've been assigned the position for their hard work or to fill the quota.

[M] Quotas – are you out of your mind? Quotas will destroy companies forced to employ incompetent people only because of what's between their legs.

[M] You cannot be on a managing position in such a company if you're not a highly qualified engineer, still most women choose chose to study culturology, psychology, sociology, pedagogy... They are no qualified women to select on board positions!

Excerpt from the art work (Civyls), Albena Baeva, exhibited at FIRSTBORN GIRL #9

[М] На Западот му се потребни мајки, не Меркели. Видете колку се ниски стандардите на тие жени – на Меркел, на Клинтон и на Аргентинката. Единствени исклучоци се кралицата Елизабета и Тачер.

[М] Тој принцип на квоти за назначување жени на раководни позиции е длабоко погрешен... Луѓето треба да се проценуваат не според полот, туку според квалитетите, особено раководните кадри. Моето искуство покажува дека повеќето жени не стануваат раководители зашто се управуваат од своите емоции, симпатии и антипатии. Многу од нив се ситничави, не ја гледаат големата слика и немаат логична мисла.

[Ж] И воопшто, тоа со квотите е апсолутна идиотштина, нема никаква врска со здравиот разум, освен тоа ги дискриминира и ги навредува навистина способните жени, зашто секогаш ќе постои сомнеж дали се на позицијата што ја заземаат заради тоа што се труделе или за да ја пополнат квотата.

[М] Квоти – абе, нормални ли сте? Тоа ќе ги уништи оние компании што се принудени да вработуваат неспособни луѓе само поради тоа што го имаат меѓу нозете.

[М] Не можеш да влезеш во раководството на таква фирма ако не си висококвалификуван инженер, а сепак повеќето жени на универзитет избираат културологија, психологија, социологија, педагогија... Од каде да ги земат квалификуваните жени за да ги стават во одборите?

Извадок од делото „Граѓан(к)и (Civyls)“, Албена Баева, изложено на ПРВО ПА ЖЕНСКО 9

SCREENING

TOGETHER (WOMEN THAT MAKE CLUBBING A COMMON)

Location:
Youth Cultural Centre Plateau – Skopje
Meduza Feminist Platform and Centre for Visual Anthropology – Belgrade
Author:
Kalia Dimitrova
Coauthors:
Relja Pekić Carić, Miklosh Barna Lipkovski,
Nikola Radeka
Screenplay:
Kalia Dimitrova
Camera:
Relja Pekić Carić,
Miklosh Barna Lipkovski
Editing:
Relja Pekić Carić,
Nikola Radeka
Sound:
Nikola Radeka

"Together" is a documentary based on friendship and research, a product of the collaboration between the Feminist Platform Meduza (Skopje) and the Centre for Visual Anthropology (Belgrade). The documentary is based on the presumption that when (if) women and queer people work in the male-dominated fields (like the one in the focus of the movie), they (can) not only change the current conditions and relations, but they also (can) create new ones.

The documentary shows a close-up of the lives of key figures of Skopje's cultural life – the development, the interrelations, the collaborations, the obstacles, and the struggles of their existence before and after the health crisis. The lives of female and male DJs whose sets always make us feel liberated, safe and like our true selves, but whose work was paused during the filming. Emi Ermilova, Sonja Ismail, Vera Vendeta, Ivana Dragshikj, Ilina Angel, Ana Malo and Zoki Bejbe tell us about their past and the future of this profession.



„Заедно (Сложни жени диско градат)“, промотивен флаер, дизајн: Калиа Димитрова
"Together (Women that Make Clubbing a Common), promotional flyer, design: Kalia Dimitrova

ФИЛМСКА ПРОЕКЦИЈА

ЗАЕДНО (СЛОЖНИ ЖЕНИ ДИСКО ГРАДАТ)

„Заедно“ е истражувачки, пријателски, документарен филм, кој е плод на соработка помеѓу Феминистичката платформа „Медуза“ (Скопје) и Центарот за визуелна антропологија (Белград), а тргнува од претпоставката дека дејствувањето на жени и квир-лица во доминантно машки простори, каков што е и доменот во нашиот фокус, (може да) ги промени постојните услови и релации и да создаде нови.

Документарниот филм одблизу нè запознава со животот, развојот, меѓусебните врски, соработки, препреки и борба за егзистенција пред, и за време на, здравствената криза на неколку клучни фигури од културниот живот на градот Скопје, дицејки и дицеи на чии сетови се чувствува(в)ме најслободни, безбедни и свои, а чија работа беше (е) оневозможена за време на снимањето на филмот. Еми Ермилова, Соња Исмаил, Вера Вендета, Ивана Драгший, Ана Мало и Зоки Бејбе, зборуваат за своето минато и за иднината на оваа професија.

Локација:
Плато на Младинскиот културен центар – Скопје
Феминистичка платформа „Медуза“ и Центар за визуелна антропологија – Белград
Авторка:
Калиа Димитрова
Коавтори:
Реља Пекиќ Цариќ,
Миклош Барна Липковски,
Никола Радека
Сценарио:
Калиа Димитрова
Камера:
Реља Пекиќ Цариќ,
Миклош Барна Липковски
Монтажа:
Реља Пекиќ Цариќ,
Никола Радека
Звук:
Никола Радека



Кадар од проекцијата
Still from the screening

FILM PROGRAM

THIS IS A DREAM NOT OF A COMMON LANGUAGE BUT OF A POWERFUL INFIDEL HETEROGLOSSIA

Location:
Museum of Contemporary Art – Skopje

Kameradin
Serbia / 2018 / 6’10
Director / Editing / Production:
Doplgenger

Cause of Death
South Africa, Austria / 2020 / 20’
Director: Jyoti Mistry
Editing: Nikki Comninos
Production: Florian Schattauer / Süd Nord Film

Plant (879 pages, 33 days)
Australia / 2020 / 14’ 45”
Screenplay / Editing / Camera / Sound: Ruth Höflich
Additional camera: Ulla von Gemmingen
Sound: Casey Rice

Кортни Стивенс и Кумјана Новакова,
перформанс „Земја Женска“
Courtney Stevens and Kumjana Novakova,
performance “Terra Femme”



FILM PERFORMANCE

Terra Femme
2017–21 / 62’
Author: Courtney Stephens
Includes a selection of “home travelogues”,
amateur films shot by women in the 1920s-40s.

This is not a fixed festival film program, rather a critical feminist film gesture. Critical feminism is an intersectional political philosophy committed to the dismantling of heteronormative, racist, capitalist patriarchy.

The starting point – the program title – is a quote by Donna Haraway, introducing an ecofeminist political position and focused on the different historical interpretation of the common and the shared in the image archives and feminist historiographies. The ecofeminist in the historical employs the method of speculative fabulation, towards creating new forms of narration and imaginative articulation, partial narratives and counter-narratives, the contradictory, transgressive borders, radical connection, the “risky reading”.

The Covid-19 pandemics is a social and bodily reality we live in and with, an even stronger argument of the necessity to create practices of relational reading of the past, present and the future. Hereupon, the search for policies and narratives that embrace new and joint kinships between the human and inhuman, people and animals, plants and technology, the past, present and future, the partial and contradictory. Precisely because of this, this film gesture rejects the idea of identifying a perfectly real women’s language as yet another totalitarian and imperialistic idea, accepting the restructuring and rereading of the partial as a new joint activity “we” would be able to practice. As building kin is about practice. Building imaginative kinships is about staying with the common, and playing through and with the common.

Our “we” is not whole, our “we” is not a natural blend of unity, our “we” is neither innocent nor linear. Our “we” is infidel. Our “we” is the result of contradictory experiences, of our partial knowledge. Our “we” captures all out unclosed construction of the personal and the collective.

Our “we” is a “non-we”.

Kumjana Novakova,
curator of the film program of FIRSTBORN GIRL # 9

Кортни Стивенс, перформанс „Земја Женска“
Courtney Stevens, performance “Terra Femme”



ФИЛМСКА ПРОГРАМА

ОВА НЕ Е СОН ЗА ЗАЕДНИЧКИ ЈАЗИК, ТУКУ ЗА МОЌНА И НЕВЕРНА ХЕТЕРОГЛОСИЈА

Локација:
Музеј на современата уметност – Скопје

„Камерадин“
Србија / 2018 / 6’10
Режија / монтажа / продукција:
Колектив Доплгенгер

„Причина за смрт“
Јужноафриканска Република,
Австрија / 2020 / 20’
Режија: Џиоти Мистри
Монтажа: Ники Комнинос
Продукција: Флоријан Шатауер / Süd Nord Film

„Растение (879 страници, 33 дена)“
Австралија / 2020 / 14’45”
Сценарио / монтажа / камера / звук: Рут Холфлик
Дополнителна камера: Ула фон Геминген
Звук: Кејси Рајс

ФИЛМСКИ ПЕРФОРМАНС

„Земја Женска“
2017–21 / 62’
Авторка: Кортни Стивенс
Вклучува селекција на „домашни патописи“ – аматерски филмови снимени од жени во периодот помеѓу дваесеттите и четириесетти години на 20 век.

Ова не е фиксна фестивалска филмска програма, туку критички феминистички филмски гест. Критичкиот феминизам е интерсекционална политичка филозофија посветена на уривањето на хетеронормативниот, расистичкиот, капиталистичкиот патријархат.

Од почетната точка – преку насловот на програмата – со Дона Харавеј, ја следиме екофеминистичка политичка позиција, во овој гест што се сосредоточува на различното толкување на заедничкото и на она што го делиме низ историјата, во архивските слики и феминистичките историографии. Екофеминистичкото во историското ни овозможува користење на шпекулативна фабулација како метод, со цел креирање на нови форми на раскажување и имагинативна артикулација, на парцијални наративи и контранаративи, на контрадикторното, на трансгресивни граници, на радикално поврзување, на „ризично читање“.

Пандемијата е општествена и телесна реалност во која и со која живееме и која претставува уште поцврст аргумент дека е потребно да креираме практики на релациско читање на минатото, сегашноста и иднината. Оттаму материјализира и потрагата за политики и наративи што ги прифаќаат новите и здружените сродства помеѓу човечкото и нечовечкото, луѓето и животните, растенијата и технологијата, минатото, сегашноста и иднината, делумното и контрадикторното. Токму поради ова, овој филмски гест ја одбива идејата за именување на совршено вистински женски јазик како уште една тотализирачка и империјалистичка идеја, прифаќајќи го реструктурирањето и пречитувањето на делумното како нова заедничка активност што „ние“ би можеле да ја практикуваме. Затоа што градењето сродство значи практикување. Градењето на имагинарно сродство значи останување со заедничкото и играње низ и со заедничкото.

Нашето „ние“ не е целосно, нашето „ние“ не е природна мешавина на заедништво, нашето „ние“ не е ниту невино, ниту линеарно. Нашето „ние“ е неверно. Нашето „ние“ произлегува од нашите контрадикторни искуства, од наше(и)то(е) делумно(и) знаење(а). Нашето „ние“ ги долову-ва сите наши незатворени конструкции на личното и колективното.

Нашето „ние“ е „не-ние“.

Кумјана Новакова,
кураторка на филмската програма
на ПРВО ПА ЖЕНСКО 9



BOOK PROMOTION

OUR PATH: 25 FEMALE STORIES FROM HISTORY [WOW PLACES]

Location:
Café Bookstore Bukva
Authors:
Ivana Dragshikj,
Ivana Hadzievska and
Jana Kocevska
Published:
Tiiiit! Inc., Skopje, 2021



ПРОМОЦИЈА НА КНИГА

НАШИОТ ПАТ: 25 ЖЕНСКИ ПРИКАЗНИ ОД ИСТОРИЈАТА [WOW PLACES]

Локација:
Кафе-книжарница „Буква“
Авторки:
Ивана Драгшиќ, Ивана Хаџиевска и Јана Коцевска
Објавено:
Тиииит! Инк., Скопје, 2021



Excerpt
In front of you is “Our Path: 25 Female Stories from History”, a guide to the geography of North Macedonia but also to the temporal uphill of women involved in the country’s principal historical courses. The guide leads you to 25 places of hard work, success, joy and suffering; to towns and villages, fields and factories, schools, neighbourhoods, orphanages, hospitals, formal places and non-places, places of authority or no authority in the public and private sphere of our country, read about seldomly from an exclusively female perspective. These women and places, and the stories uniting them, are not parallel or secondary narratives, but rather one or two historical arteries of the heart of our current society, often left out of histories of building and destroying many local worlds.

(...) You’ve had the opportunity to read several versions of the same short biography for many of the women portrayed in the guide, written long ago, for a specific occasion, and only in the context of their main activities. Some have had the role of a crucial identity determinant to us, their persona available in popular culture, textbooks and other non-specific and available editions. Available official sources mostly portray women’s desired role in society, effectively consigned to the mould of nurturers and mothers, despite being successful professional women! In other cases, as with the seven women warriors – national heroines, the level of masculine courage is typically assessed, and later on, if they did not die heroically in the wars, they become “successful” according to parameters disregarding the gender aspects of their private and public being. We almost never find out about their other interests, activities, pains and joys of the protagonists and, in practice, the best sources for such information were the interviews with some of these women, documented already. We dared to offer a feminist hermeneutical frame of these 25 stories, and considered the risk of it triggering topics, issues, even problems for social or more specific discussion. But this is our opinion: 1. because Anica Savić-Rebac, Atina Bojadzi, Biljana Garvanlieva, Vera Aceva-Dosta, Veselinka Malinska, Delfa Ivanić, Elpida Karamandi – Bisera, Esma Redzepova, Estreja Ovadija-Mara, the Women’s Craft School Struga, Zaharija Vasileva Shumljanska, Ibe Palikukja, the naming of the bridge “Rosa Plaveva and Nakie Bajram”, Julija Bojkova Bozhinovska, the Krushevo messengers from MRO, Lila Milić, Mara Naceva, Mimoza Nestorova-Tomikj Olga Papesh, Olivera Jocić, The Park of the Woman Warrior, the Skopje Female Rug-Weavers, the Female Editors of the Makedonka magazine, Fana Kochovska-Petra and Fanula Papazoglu are our feminist icons and 2. because we believe that the values they stood up for should become common places in our national and local history.

Извадок
Пред вас е „Нашиот пат: 25 женски приказни од историјата“, водич по географијата на Република Северна Македонија, но и низ темпоралните врвици на жените кои учествувале во нејзините главни историски текови. Овој водич всушност ве води на 25 места на труд, успех, уживање и страдање; по градови и села, полиња и фабрики, училишта, маала, сиропиталишта, болници, формални места и неместа, места на власт или обезвластеност во јавната и во приватната сфера во нашата земја, за кои сосем малку читаме од специфично женска перспектива. Овие жени и места, како и приказните што ги спојуваат, не се паралелни или секундарни наративи, туку една од двете историски артерии во срцето на нашето денешно општество, често изоставена од историите на градење и уривање на многу локални светови.

(...)

За многу од жените во водичов, досега од други извори можевте да прочитате неколку верзии на една иста биографија, пишувана некогаш одамна по некој специфичен повод и само во контекст на нивните главни дејности. Некои се толку значајни идентитетски одредници за нас, а нивниот лик нам не ни е достапен во популарната култура, во учебниците или во други неспецифични и достапни изданија. Во достапните официјални извори најчесто се прикажува посакуваната улога на жените во општеството, умешно сместени во калапот на негувателки и грижни мајки, и покрај тоа што биле успешни професионалки! Кога тоа не е случај, како кај седумте борки народни хероини – кај нив се мери нивото на присутна машка храброст, а подоцна, доколку не загинеле во војна, тие стануваат „успешни“ по параметрите што не ги земаат предвид родовите аспекти на нивното приватно и јавно бидување. Ние речиси никогаш не дознаваме за другите интереси, активности, болки и радости на протагонистките и, во практиката, најдобри извори за овие информации беа интервјуата со некои од овие жени, кои постојат документирани. Така, се осмеливме да понудиме феминистичка херменевтичка рамка на овие 25 приказни, со пресметан ризик таа да отвори теми, прашања, па дури и проблеми за општествена или поспецифична дискусија. Но, тоа е нашиот став: 1. затоа што Аница Савиќ-Ребац, Атина Бојаџи, Билјана Гарванлиева, Вера Ацева-Доста, Веселинка Малинска, Делфа Иваниќ, Елпида Караманди-Бисера, Есма Реџепова, Естреја Овадија-Мара, Женското занаетчиско училиште Струга, Захарија Василева Шумљанска, Ибе Паликуќа, Именувањето на мостот „Роса Плавева и Накие Бајрам“, Јулија Бојкова Божиновска, Крушевските курирки од МРО, Лила Милиќ, Мара Нацева, Мимоза Несторова-Томиќ, Олга Папеш, Оливера Јоциќ, паркот „Жена-борец“, скопските килимарски работнички, уредничките на списанието „Македонка“, Фана Кочовска-Петра и Фанула Папазоглу се наши феминистички икони и 2. затоа што сметаме дека вредностите зад кои стоеле треба да станат општи места во нашата национална историја и во локалните истории.





SCHOOL

FROM MY POINT OF VIEW — CRITICAL FEMINIST WRITING TRAINING

Tiiiit! Inc. in collaboration with the Meduza Feminist Platform this year organized a mini-school for critical writing, held from 1 to 13 June, within the youth program of FIRSTBORN GIRL.

We believe that personal perspective is the essence of an important and well-reasoned critical text, which must be on level with the arguments produced in the text. The training aims to isolate part of the public discourse space because the shared personal views of women, sexual and gender minorities trace more inclusive and solidary future, in touch with their real needs. We believe being active stakeholders in the feminist movement begins with informed consciousness about our real position in society. Consequently, narratives and stories created around this position have the potential to encourage new manners of activism, even completely reexamine what active advocacy for feminist living in fact implies.

The participants have the chance to closely work with our trainers and lecturers, and write important (to them) texts. The school is divided in four parts – two lectures and two practical workshops –an introduction to the fundamental principles of the history of the feminist movement and how present gender is in the public discourse and media, as well as the basic and practical aspects of writing a well-argued text.

This mini-school aims to train the participants in writing well-argued texts that convey potent personal perspective, and disclose new and not-so-much-public viewpoints on the experiences girls and women have, and those of sexual and gender minorities.

PROGRAM

01.06.2021 Lecture: History of Women's Movement and 1,2,3 and discussion on the fourth wave of feminism with Irena Cvetkovic. Irena Cvetkovic has a PhD in gender studies and currently is the executive director of the Coalition Margins.

05.06.2021 Lecture: Gender in Media and Pop Culture with Ana Martinoska, scientist in gender studies, folklore, literature and culture, Institute of Macedonian Literature - Skopje.

06.06.2021 Practical training with Hana Korneti, prosaist and editor of academic and commercial texts.

13.06.2021 Practical training with Kalia Dimitrova, feminist, author and activist, editor of Meduza.

Meduza is a feminist platform created by girls, women, gender and sexual minorities – and everyone interested in hearing, learning and living in a feminist manner, in creating networks of interconnection, reading about one another and writing: about themselves, personal / systematic (and all in-between) problems they face daily in their choices, rights, pleasures, bodies, stories...



ШКОЛА: „Од мое гледиште“, обука за критичко феминистичко пишување
SCHOOL: From My Point of View — Critical Feminist Writing Training





ШКОЛА

„ОД МОЕ ГЛЕДИШТЕ“, ОБУКА ЗА КРИТИЧКО ФЕМИНИСТИЧКО ПИШУВАЊЕ

Тиииит! Инк. во соработка со феминистичката платформа „Медуза“ годинава организираат мини-школа за критичко пишување што ќе се одржува од 1 до 13 јуни, како дел од младинската програма на фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО.

Сметаме дека личната перспектива е суштината на секој важен и квалитетен критички текст и мора да стои рамо до рамо со издржаноста на аргументите во него. Со оваа обука, ние оградуваме дел од јавниот дискурзивен простор затоа што споделените лични гледишта на жените, сексуалните и родовите малцинства трасираат поинклузивна и солидарна иднина, во дослух со нивните реални потреби. Веруваме дека бидувањето активна чинителка во феминистичкото движење почнува со информирана свесност за нашата реална позиција во општеството. Оттука, наративите и приказните што се градат околу таа позиција имаат потенцијал да осветлуваат нови начини на активизам, па и целосно да преиспитаат што всушност значи активно да се залагаме за феминистичко живеење.

Учесничките(ците) имаат шанса за блиска соработка со нашите обучувачки и предавачки и можат да напишат текстови што (им) се важни. Школата е поделена на четири дела – две предавања и две практични работилници – преку кои учесничките/ците се стекнуваат со основните начела на историјата на женското движење и присуството на родот во јавниот дискурс и медиумите, како и основите и практичните аспекти на пишување аргументиран текст.

Целта на оваа мини-школа е да се обучат учесничките за пишување на издржани критички текстови, со силна лична перспектива, која би открила нови и не-толку-јавно-застапени гледишта за искуствата на девојки и жени, како и на сексуалните и родовите малцинства.

ПРОГРАМА

01.06.2021 Предавање: „Историја на женското движење и прв, втор, трет и дискусија за четврти бран на феминизам“ со Ирена Цветковиќ. Ирена Цветковиќ е доктор од областа на родовите студии и моментално работи како извршна директорка во Коалицијата „Маргини“.

05.06.2021 Предавање: „Родот во медиумите и поп-културата“ со Ана Мартиноска, научничка во областа на родовите студии, фолклорот, литературата и културата, Институт за македонска литература – Скопје.

06.06.2021
Практична обука со Хана Корнети, писателка на проза и долгогодишна уредничка на академски и комерцијални текстови.

13.06.2021 Практична обука со Калиа Димитрова, феминистка, авторка и активистка, уредничка на „Медуза“.

„Медуза“ е феминистичка платформа создадена за девојки, жени, родови и сексуални малцинства – и во суштината сите личности со желба да слушаат, учат и живеат феминистички, кои сакаат да градат меѓусебни мрежи на поврзување, да читаат едни за други и пишуваат: за себеси, за личните/системските (и сите помеѓу) проблеми со кои се соочуваат секојдневно, за своите избори, своите права, своите задоволства, своите тела, своите приказни...



Концерт на YÖU на ПРВО ПА ЖЕНСКО 9 во МКЦ – Скопје
Concert of YÖU at FIRSTBORN GIRL #9 at МКС – Skopje

Младински културен центар – Скопје,
Музеј на современата уметност – Скопје,
Филхармонија на РСМ,
Театар „Комедија“, Кинотека на РСМ,
Национална галерија – Чифте амам,
PrivatePrint Studio, Музеј на РСМ.

ПОСТЕР дизајн: KOMA

Youth Cultural Centre – Skopje,
Museum of Contemporary Art – Skopje,
Philharmonics of RNM, Theatre Comedy,
Cinematheque of RNM, National Gallery
Chifte Amam, PrivatePrint Studio,
Museum of RNM.

POSTER design: KOMA

ПРВО ПА ЖЕНСКО
ГОДИНИ БУДНИ

МАРТ–МАЈ,
СЕПТЕМВРИ–
НОЕМВРИ 2022

FIRSTBORN GIRL
FOR YEARS AWAKE

MARCH–MAY,
SEPTEMBER–
NOVEMBER 2022

10 ГОДИНИ

ПРВО ПА ЖЕНСКО

ГОДИНИ БУДНИ

ФЕСТИВАЛ ЗА ФЕМИНИСТИЧКА КУЛТУРА И АКЦИЈА

ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
Март–мај / септември–ноември 2022

302

303

ГОДИНИ БУДНИ

YEARS AWAKE

Под слоганот „Години будни“ оваа година ги одбележуваме нашите долгогодишни соработки и остваруваме нови вмрежувања. Тоа е суштинската практика и значење на фестивалот за феминистичка култура и акција ПРВО ПА ЖЕНСКО, зашто само на тој начин заеднички дејствуваме за градење заедници што придвижуваат.

Слоганот на ППЖ оваа година, освен што го отсликува нашето десетгодишно активно дејствување во културата и активизмот, исто така гради паралела и со феминистичкото и женско движење на овие простори години наназад. Колку што претставува одбележување на еден ретроспективен преглед во минатото, толку е и повик за нови борби, нови начини на отпор и борба против патријархалните норми, практики и тесниот светоглед – најчесто оправдани како „природниот ред на нештата“. Оваа година, ПРВО ПА ЖЕНСКО потсетува на истрајноста на феминистичкото движење и ја потврдува неговата феминистичка визија за слобода и трансформирачка моќ за оние на маргините.

Јубилејното издание го поделивме на два дела: пролетно будење со богата говорна програма и на есен нудиме визуелна програма за сечии будни очи. Фокусот на првиот дел од фестивалот се хуморот и сатирата. Меги Хенефилд – универзитетска професорка (Универзитетот на Минесота), го крепи годинешниот фестивалски предзнак. „Не постои пожестоко политичко оружје од смеата“, вели таа во нејзиниот текст за клучната улога на комедијата во феминистичкото движење. Субјективната природа на хуморот и неговата зависност од општествениот контекст во којшто се случува, го прават исклучителна алатка за оние што сакаат да коментираат, интервенираат или укажат на извесна ситуација или состојба. Сета среќа(!), историски, како главни коментатори се јавуваат мажите. Главно, ова произлегува од нивната општествена доминантност, за разлика од жените и другите малцинства, кои се историски маргинализирани и во областа на комедијата. Ваквата несразмерна алокација на моќ подразбира и веќе утврдена јавна перцепција за тоа што е смешно, со кои ситуации се подбиваме и кои се исмеаните, а најчесто тоа се маргинализираните заедници.

Дискусијата околу хуморот во рамките на феминистичката борба не е ништо ново. Напротив, веќе со години наназад се зборува неоспорната субверзивна моќ што се раѓа од феминистичката комедија. Настрана класичните концепти и модели на комедија, социјалните мрежи, особено „Тикток“, пласираат нови и свежи начини на кои се исмева мизогината чума во киберпросторот. Оттука, потребата за да се прошири ваквата дебата на овој тип феминистичка критика се чини како логичен следен чекор во приказната за ПРВО ПА ЖЕНСКО.

Заради ова, фестивалот оваа година ја отвора темата хумор како феминистичко средство што се испречува пред колоната мизогини и штетни стереотипизирања со патријархалниот хумор. Се потрудивме годинешната програма да ја отсликува ваквата заложба за окупирање на овој „машки клуб“ и да ја преиспитаме функцијата на хуморот во општествени рамки, од гледиште на исмеаните.

Елена Петрова и
Јана Коцевска

Under the motto “For Years Awake”, this year we observe our long-term collaborations and achieve new networking as the key practice and knowledge in the Feminist Culture and Action Festival FIRSTBORN GIRL – the only way we can act jointly towards building communities with agency.

The Festival motto depicts not only the decade-long active participation in culture and activism, but also draws a parallel with the feministic and the feminist movement in the past years in the region. As much as we offer a retrospective overview, we also call to new fights, new manners of resistance and fighting against the patriarchal norms, practices and narrow views – frequently justified as “the natural order of things”. This year, FIRSTBORN GIRL reminds us how perseverant the feminist movement is, and attests to the feminist vision of freedom and its transforming power for the marginalized.

This jubilee edition consists of two parts: Spring awakening with rich program, and a visual program in autumn for everyone who is awaken. The focus in the first part is humour and satire. Meggie Hennefeld, professor at the University of Minnesota, endorses the festival’s portent: “Feminist laughter is a forceful political weapon”, she says in her text on the key role comedy has in the feminist movement. The subjective nature of humour and its reliance on social context, make it an exceptional tool for those interested in commenting, intervening or indicating to a certain situation or state. As luck would have it(!), from a historical context, the main commentators are men. This is mostly the result of their social dominance, contrary to women and other minorities, historically marginalized even in comedy. Such disproportionate allocation of power implies an already established public perception of what is considered funny, when we mock and who the mocked are, usually marginalized communities.

The discussion of humour within the feminist fight is nothing new. On the contrary, the indisputable subversive power of feminist comedy has been debated for years. Aside from the classical concepts and models of comedy, social networks, TikTok in particular, manufactures new and fresh ways for the misogynist plague to mock with in cyber space. Consequently, the need to establish such a debate in this type of feminist critique seemed to be the logical next step in the story of FIRSTBORN GIRL.

As a result, the festival opens the topic of humour as a feminist means disrupting the series of misogynist, harmful stereotypes of patriarchal humour. This year’s program reflects the efforts to occupy the “men only club” and reexamine the function humour has in social frames, from the mocked viewpoint.

Elena Petrova and
Jana Kocevska

ПРВО ПА ЖЕНСКО
FIRSTBORN GIRL
Март–мај / септември–ноември 2022

ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА

ПРОЛЕТНА ПРОГРАМА:
Школа за феминизам: ФЕМ 101, во соработка со „Медуза“ / „ПичПрич“: **„Цепки“,** концепт Румена Бужаровска, Ана Василева, учесници: Катерина Попова, Маја Казакова, Петар Андоновски, Софија Ристевска, Мима Симиќ, Илина Арсова и Јана Јакимовска / **Стендап** комедија, Софија Ристевска, Ангела Стојановска, Борис Геј / Работилница за деца: „За родова еднаквост потребни се дваица“, Селма Селман / **„Срамота!“** – раскажување квир-приказни, Скопски викенд на гордоста + Забава со Зоки Бејбе / **Перформанс:** „Гол живот“, Оља Грубиќ, „Виа Негатива“.

ЕСЕНСКА ПРОГРАМА:
Зелена програма ППЖ10: Предавање „Зошто е модата феминистичко прашање?“; Работилница „Како да изградите одржлива капсулна гардероба?“; Разменотека на облека / **Концерт:** „Розовата бука никогаш не била поавтентична!“, Galatheia, Марија Каева, Сара Ренар и Јоана Ристевска / **Изложба:** „Доаѓаме со поклон“, Шејла Камерић, во соработка со КРИК – фестивал за критичка култура / **Изложба:** „Земјата во нашите џебови“, Невена Алексовски, во соработка со PrivatePrint Studio / **Филмска програма:** „Да играме“ – „Муценбахер“, Рут Бекерман; „Нишај се и играј“, Чика Барбоса и Фернанда Песоа; „Сексуалниот живот на баба“, Уршка Џукиќ, Емили Пигар; „Она што останува зад нас е истетовирано на нашите очни капаци“, Дијана Туседо / **Работилница:** „Феминистичка филмска играчница“, Кумјана Новакова и Дијана Туседо / **Изложба:** „Документот кој недостига: За методологијата (текст, глас и тело)“, Христина Иваноска во соработка со ЦИНИК / **Танцов перформанс:** „Ми треба ново тело“, Викторија Илиоска со Настја Зубан, во соработка со „Локомотива“ и МОТ фестивал / **Кокураторски разговор:** „Дијалог што недостига“, со Викторија Илиоска за „Ми треба ново тело“ во соработка со „Локомотива“.

ПОДДРШКА:
Шведска и The Kvinna till Kvinna Foundation, FRIDA | The Young Feminist Fund, Зигрид Раусинг Траст и Министерство за култура

AUTUM PROGRAM
Green program PPŽ10: Lecture "Why is fashion a feminist issue?"; Workshop "How to build a sustainable capsule wardrobe?"; Clothing exchange / **Concert:** "Pink beech has never been more authentic!", Galatheia, Marija Kaeva, Sara Renard and Joana Ristevska / **Exhibition:** "We come with a bow", Šejla Kamerić, in collaboration with KRIK - festival for critical culture / **Exhibition:** "The country in our pockets", Nevena Alexovski, in collaboration with PrivatePrint Studio / **Film program:** "Let's play" – "Mutzenbacher", Ruth Beckerman; "Swing and Dance", Chica Barbosa and Fernanda Pessoa; "Grandma's Sex Life", Urška Džukić, Emily Pigar; "What remains behind us is tattooed on our eyelids", Diana Tucedo / **Workshop:** "Feminist Film Playhouse", Kumjana Novakova and Diana Tucedo / **Exhibition:** "The missing document: On methodology (text, voice and body)", Hristina Ivanoska in collaboration with CINIK / **Dance performance:** "I need a new body", Victoria Ilioska with Nastya Zuban, in collaboration with "Locomotive" and MOT festival / **Co-curator's conversation:** "Dialogue that is missing", with Victoria Ilioska about "I need a new body" " in cooperation with "Lokomotiva".

PROGRAM OVERVIEW

SPRING PROGRAM:
Feminist School: FEM 101, in collaboration with Meduza / **PeachPreach:** Jokes, concept Rumena Buzharovska, Ana Vasileva, participants: Katerina Popova, Maja Kazakova, Petar Andonovski, Sofija Ristevska, Mima Simic, Ilina Arsova and Jana Jakimovska / **Standup Comedy,** Sofija Ristevska, Angela Stojanovska, Boris Gay / **Children Workshop:** "It Takes Two for Gender Equality", Selma Selman / Shame! – queer storytelling, Skopje Pride Weekend + Party with Zoki Bejbe / **Performance:** "Naked Life", Olja Grubić, ViaNegativa

SUPPORT:
The Kvinna till Kvinna Foundation, FRIDA | The Young Feminist Fund, Sigrid Rausing Trust and Ministry of Culture

НА ПРВО ПА ЖЕНСКО 10:

„ПИЧПРИЧ“ НА ТЕМА „ЦЕПКИ“

Локација: Филхармонија на РСМ
Концепт: Румена Бужаровска и Ана Василева
Учесници: Катерина Попова, Маја Казакова, Петар Андоновски, Софија Ристевска, Мима Симиќ, Илина Арсова и Јана Јакимовска

Во состав на годинешниот фестивалски фокус на субверзивната моќ на хуморот, свои интерпретации на темата раскажуваат петмина локални раскажувачи кои со своите настапи веќе оставиле голем впечаток на публиката на „ПичПрич“ – уметницата Јана Јакимовска, планинарката и уметница Илина Арсова, писателот Петар Андоновски, радиоводителката Маја Казакова, како и режисерката Софија Ристевска. Како и на сите други гала-настани на „ПичПрич“, како гостинка имаме и една регионална раскажувачка, а овој пат тоа е хрватската книжевничка и активистка Мима Симиќ.

„(...) Секогаш бев дебелка, и дебело дете и дебела тинејџерка и дебела младинка и дебела мајка и сè дебела – неважно! (...) Е, сега, сакам да ви ги кажам проблемите на дебелите жени. Значи, ние, дебелите жени, имаме некои проблеми што општеството не ги препознава, индустријата за алишта не ги препознава. На пример, триењето на внатрешната страна на бедрата. Значи, без разлика дали е лето, дали е зима, ако ти носиш фустан, тебе ти се тријат нозете, константно. И најмили пријатели, нема, мене ми се тријат, ставаш бициклистички, некакви мидери, тоа уште потешко. Жега, се потиш. Ти и така се потиш, мидерите опнати оддолу, фустанчето тесно од сите страни, хаос. И едно лето во Охрид, една пријателка моја ми вели, 'Софче, ти се тријат најмила, нозете, а?', 'А бе, ми се тријат, мацо, многу!' 'А бе, најмила, ќе си го земиш ролонот за под мишки и ќе си се мачкаш меѓу нозете, бе! И нозете ќе ти лизгаат!' И сега, пријатели, јас без рексончето не одам никаде! Значи, одам, оп, ми се затриваат нозете. Стоп! И не ми е гајле, ме гледаат-не ме гледаат, јас имам проблем! Фап-фап-фап, ќе си продолжам.“

Дел од приказната на Софија Ристевска на „ПичПрич“



AT FIRSTBORN GIRL #10:

PEACHPREACH ON THE TOPIC OF "GAGS"

Location:
Philharmonics of RNM
Concept:
Rumena Buzharovska and Ana Vasileva
Participants:
Katerina Popova, Maja Kazakova,
Petar Andonovski, Sofija Ristevska, Mima Simić,
Ilina Arsova and Jana Jakimovska

Within this year's festival focus on the subversive power of humour, we will hear the personal interpretation of five local storytellers, familiar to our audience already – Jana Jakimovska, artist, Ilina Arsova, professional mountain climber and artist, Petar Andonovski, writer, Maja Kazakova, radio host, and the director Sofija Ristevska. Similar to our other gala events, tonight we also have a regional storyteller, the Croatian author and activist Mima Simić.

"(...) I was a fat child, fat teenager, fat youth, fat mother, not important! Now, I want to speak about the problems fat women face. Please, pay attention! We, fat women, have certain problems society doesn't acknowledge. The fashion industry doesn't acknowledge them. For instance, inner thigh chaffing! Regardless whether it's winter or summer, if you're wearing a dress, your inner thighs are chaffing! Constantly! It happens to me all the time. I've tried biker shorts, undergarments, makes it even worse because of the heat! You're already sweating, the undergarment is pressing, the dress, chaos! One summer in Ohrid, a friend asks me, 'Sofce, do your inner thighs rub? Yes, honey, a lot! Dearest, grab a Rexona stick, and rub it between your legs. Your legs will slide!' So, friends, I never leave the house without my Rexona stick! Whenever I go for a walk and my thighs chuff, I don't care who's watching, I have a problem! And I go dab-dab ... Then I simply continue."

An excerpt from Sofija Ristevska's story at PeachPreach



КОМЕДИЈАТА КАКО ДЕЛ ОД ФЕМИНИСТИЧКАТА ИСТОРИЈА – ПОНЕОПХОДНА ОД КОГА БИЛО!

Објавено: 06.05.2018 година, онлајн-порталот Open Democracy: Free Thinking for the World
Авторка: Маргарет Хенефилд

Извадок

[...]

Како што наведувам во мојата нова книга „Specters of Slapstick“ и „Silent Film Comediennes“, остроумната сатира и изобилството комедија биле важни феминистички двигатели во раните години на движењето. Најголемиот мит на антифеминистичката пропаганда – сеприсутен и денес – е дека борбата за еднакви права и смислата за хумор меѓусебно се исклучуваат.

Всушност, кога жените се смеат отворено и гласно, честопати се сметаат за хистерични, и тоа во патолошка смисла, која нè враќа на она „Ти си за во ментална институција, да ти брцаме во матката и да видиме што не е во ред со тебе“.

[...]

Жените, ЛГБКТ+ и другите угнетени малцинства одамна ја користат сатирата за да им возвратат на авторитетите кои ги маргинализираат и со тоа да ја кажат вистината за оние на власт. На пример, како што вели Линди Вест во „How to Make a Rape Joke“, постои јасна разлика помеѓу „шега за силување жени“ и „шега за тоа како културата на силување – која ги вклучува и овие шеги – дополнително ги траумативира жените“.

Иако ништо не е забрането за прогресивната комедија, па дури ни силувањето, клучно е тоа кој служи како предмет за потсмев: жртвата или напаѓачот. Без оглед на идентитетот на комичарот, дури и ако се најдат во ситуација да треба да живеат со реперкусиите од тоа што го рекле, шега што ги преминува границите или ја искористува темата на потсмев наместо да ја демистифицира и да ја разоткрие, најчесто не е смешна.

[...]

Исто така, важно е да се забележи дека киното, слично на денешните „Твитер“ или „Јутјуб“, бил највлијателен тип медиум од категоријата „нови медиуми“ во деведесеттите години на 19 и првата декада на 20 век. Можноста на киното да прикаже движење како никогаш дотогаш – куќни помошнички како експлодираат, автомобилски судири, стопени минијатурни никотински самовили – создало плоден терен за протест и културно експериментирање.

[...]

Низ историјата, „новите“ медиуми отсекогаш го привлекувале вниманието на луѓето заради очигледната трансформативна моќ на радикалните слики што имаат моќ да влијаат на општествените и политичките откритија. Женските тела, како и родово-флуидните тела – облеката што ја носат, позициите што ги заземаат и начинот на кој нивните тела постојат во јавните простори – се маркери за тоа колку општествените норми и културните идеали можат да се променат со текот на времето.

Постојат еден куп паралели помеѓу феминистичката протестна култура од првите години на 20 век и моменталната ситуација во 2018 година, кога сатирата и експериментирањето со новите медиуми се исто толку живи и клучни делови од нашата колективна имагинација и активистички отпор. Една од моите омилени протестни пароли на Глобалниот женски марш во 2017 година беше гордо подигнат од група жени облечени како суфражетки: „Исти срања, различен век“, се вели во него.

Иако прашањата се сменија – од право на глас до право на абортус и движењето #MeToo, некои работи остануваат исти: феминистичката смеа сè уште е силно политичко оружје. Некои ќе продолжат да мантраат дека „Жените не се смешни“, и тоа е во ред – тоа покажува дека сè уште им е страв од револуционерната моќ на колективната смеа.

COMEDY IS PART OF FEMINIST HISTORY – AND WE NEED IT MORE THAN EVER!

Published: 06.05.2018, online portal Open Democracy: Free Thinking for the World
Author: Maggie Hennefeld

Excerpt

[...]

As I show in my new book, Specters of Slapstick and Silent Film Comediennes, insightful satire and exuberant comedy were important forces in the early years of the feminist movement. The biggest myth of antifeminist propaganda – both in the present moment and in the history of the struggle – is that wanting equal rights and having a sense of humour are somehow mutually exclusive.

In fact, when women laugh too loudly or pointedly, they're often disregarded as "hysterical" – not in the positive sense or as a figure of speech but a pathology: "maybe we should send you to a mental institution and poke at your uterus to figure out what's wrong with you."

[...]

Women, LGBQT+, people of colour and other oppressed minorities have long used satirical comedy effectively to "punch up" against authority and speak truth to power. For example, as Lindy West puts it in How to Make a Rape Joke, there's a difference between "a joke about women getting raped" and "a joke about the way that rape culture – which includes rape jokes, makes women feel".

Nothing is off-limits for progressive comedy, not even rape; what matters is whether the victim or assaulter becomes the butt of the punch line. Regardless of the comedian's identity – even if you have to live in the aftermath of your own mockery – a joke that goes too far, or that risks exploiting its topic rather than exposing it, will typically fall on deaf ears.

[...]

It is also important to remember that cinema, like Twitter or YouTube today, was the most popular form of new media in the 1890s and early 1900s. There was something about the power of cinema to display movement as never before – housemaids exploding, automobiles crashing, miniature nicotine fairies melting – that provided fertile terrain for social protest and cultural experimentation.

[...]

People have been drawn to "new" media throughout history because they believe in the transformative power of radical image to influence social and political breakthroughs. Female-identified and gender fluid bodies – the clothes they wear, the positions they assume and the way their bodies occupy public spaces – are makers of how much social norms and cultural ideals can change over time.

I see so many parallels between the feminist protest culture of the early 1900s and our present-day moment in 2018, when satirical laughter and new media experimentation are again such vibrant parts of our collective imagination and activist resistance. One of my favourite protest signs at the Global Women's March in 2017 was proudly raised by a group of women dressed as suffragettes: "Same Shit, Different Century," it said.

Though the issues have changed – from voting rights to abortion rights to #MeToo – some things remain the same: feminist laughter is a forceful political weapon. Some will continue to repeat the old lie that "Women Aren't Funny", but that's ok – it shows that they're still terrified by the revolutionary power of collective laughter."

01 2345678910

СТЕНДАП КОМЕДИЈА



Локација: МКЦ клуб и ресторан
Учесници: Софија Ристевска, Ангела Стојановска и Борис Геј

Заземањето на овој (неретко) ексклузивно хетеронормативен простор е всушност од суштинско значење за да се наметне гледиштето на оние што се најчесто мета на подбив. Затоа решивме да овозможиме простор за наративите што им се смеат на исмевачите и отскокнуваат од рамките на „хехе“ хуморот.

Софија Ристевска е театарска режисерка од Битола, основачка на независниот театар „Интимен театар“ и една од најредовните раскажувачки на настаните на „ПичПрич“.







Ангела Стојановска е дипломирана актерка на Факултетот за драмски уметности во Скопје. Голем дел од времето го посветува на независната театарска сцена. Ангела мрази долги прошетки, ама многу сака да се занимава со финансии, да реди сложувалки и да везе. Сето ова, искомбинирано со нејзината неверојатна трпеливост, прави да личи на сериски убиец, сè уште не е.

Борис Геј е еден шашав дрег крал од Шкотска, Обединетото Кралство, кој со своите настапи има гостувано на фестивали и настани низ Германија, Австрија и Србија во последните шест години. Неговата персона е мешавина на кемп-музиката на Дорис Деј, духовитоста на Оскар Вајлд и сексапилот на напален паун. Ова е второ гостување на Борис Геј на ПРВО ПА ЖЕНСКО. На ПРВО ПА ЖЕНСКО 7, 2019 година, одржа дрег шоу.



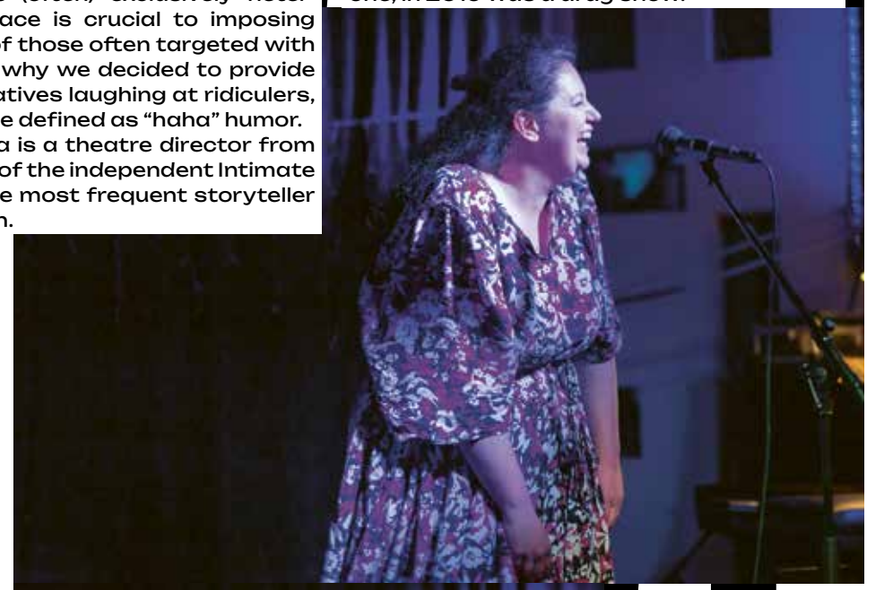
STANDUP COMEDY

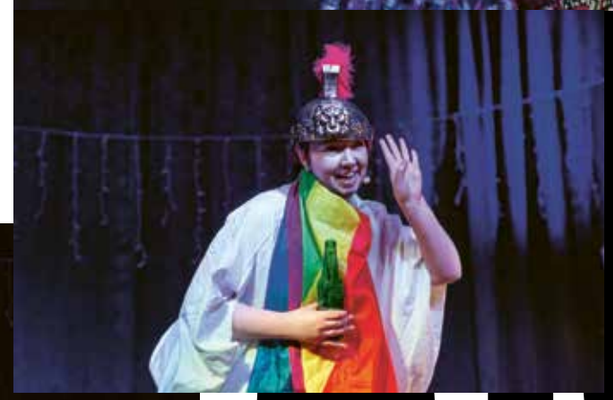
Location: MKC Club and Restaurant
Participants: Sofija Ristevska, Angela Stojanovska and Boris Gay

Occupying this (often) exclusively heteronormative space is crucial to imposing the viewpoint of those often targeted with ridicule. This is why we decided to provide space for narratives laughing at ridiculers, which cannot be defined as “haha” humor.
Sofija Ristevska is a theatre director from Bitola, founder of the independent Intimate Theatre and the most frequent storyteller at PeachPreach.

Angela Stojanovska is a graduated actress from the Faculty of Drama Arts in Skopje. She spends most of her time on the independent theatre scene. Angela hates long walks but loves dealing with finances, doing puzzles and knitting. She combines all of this with an incredible patience much like a serial killer, which she still hasn’t become.

Boris Gay is a crazy drag king from Scotland, United Kingdom, who has performed at many festivals and events in Germany, Austria and Serbia in the past six years. His persona is a mix of Doris Day’s camp music, Oscar Wild’s humour and the sex appeal of a horny peacock. This is Boris’s second performance at FIRSTBORN GIRL. The first one, in 2019 was a drag show.







ШКОЛА ЗА ФЕМИНИЗАМ

ФЕМ 101 – ДОДЕЛУВАЊЕ СЕРТИФИКАТИ НА УЧЕСНИЧКИТЕ

Локација: МКЦ клуб и ресторан
Во соработка со „Медуза“

Школата ФЕМ 101.02 беше составена од пет предавања и седум работилници, распределени низ речиси три месеци, почнувајќи од 15 март 2021 година.

Познавањето на феминистичката историја, стратегиите на отпор и методите на креативен феминистички израз можат да нè зајакнат во борбата против родовата нееднаквост, да ни помогнат во критичкото преиспитување на односите на моќ, родовите релации и нашите сопствени позиции.

Обуките ги водеа реномирани теоретичарки, професорки, феминистки со обемно искуство и знаење во полињата во фокус на школата: Ирена Цветковиќ, Ана Мартиновска, Елизабета Шелева, Адријана Захаријевиќ, Јани Сунден, Емилија Петреска-Камењарова, Румена Бужаровска, Сузана Милевска, Јана Јакимовска и Кумјана Новакова.

Мини-фемзин, воведен текст
Авторка: Калиа Димитрова,
главна и одговорна уредничка на „Медуза“
Објавен како резултат од школата

„Исходот на оваа школа секогаш е различен, колку што е различна и секоја учесничка. Некои учесници имаат искуство во пишување, други не. Некои се во средно училиште, а други работат веќе со години. Некои имаат обемно познавање од тематиката, други првпат се среќаваат со поимите. Но, заедничко за сите е силниот интерес и ентузијазмот за учење, читање и дискутирање за различните и мноштво перспективи и аспекти на феминизмот и целосно вложување во таа мала, новосоздадена заедница, во која секоја од нив е поддржана, инспирирана и поттикната. Токму затоа, никогаш не се сомневам дека текстовите што ќе произлезат од школата ФЕМ 101 ќе се релевантни, разновидни и квалитетни.

Во оваа мала публикација, нашиот мини-фемзин, со авторски текстови ќе ги сретнете Милена Сливоска, Натали Китаноска, Елена Кузмановска, Марија Ангеловска, Евгенија Несторовска, Љупка Ѓошева, Бојана Стевановска, Марта Стевковска и Бисера Ѓуровска, кои пишуваа на теми што ги препознаа како важни за нив во времетраењето на школата: од лични, интимни искуства, трендови во поп- и интернет-културата, до правно-имотни прашања, родово-базирано насилство и распределба на трудот во домот.

Ние продолжуваме, искрено и посветено да веруваме во јазикот, читањето, комуникацијата и едукацијата како создавачи на реалноста. Артикулацијата на нашите светогледи е важна, конгрегирањето на еден афирмативен простор во кој девојките и жените и други малцински групи можат да се препознаат, прочитаат, слушнат и да се вклучат во неговото создавање и градење.“

Насловна страна на „Мини-фемзин“, Калиа Димитрова (уредник), феминистичка платформа „Медуза“, издание на Тиииит! Инк., Скопје 2022

Cover of “Mini-Femzine”, Kalia Dimitrova (editor), Meduza Feminist Platform, Tiiiit! Inc. edition, Skopje 2022

FEMINISM SCHOOL

FEM 101 – AWARDING CERTIFICATES TO PARTICIPANTS

Location: MKC Club and Restaurant
In collaboration with Meduza

FEM School 101.02 consisted of 5 lectures and 7 workshops in the course of three months, starting from 15 March, 2021.

Knowledge of feminist history, resistance strategies and methods of creative feminist expression can make us stronger in the fight against gender inequality, help us to critically examine power relations, gender relations and our own positions.

The trainings were led by established theoreticians, professors, feminists with abundant experience and knowledge in the fields of focus at the school: Irena Cvetkovic, Ana Martinovska, Elizabeta Sheleva, Adrijana Zaharijeviki, Jani Sunden, Emilija Petreska-Kamenjarova, Rumena Buzharovska, Suzana Milevska, Jana Jakimovska and Kumjana Novakova.

Mini-Femzine, introduction
Author: Kalia Dimitrova, editor-in-chief of Meduza
Published as a result of the school

“The outcome of the School is always diverse, just as diverse as each participant. Some of them are experienced in writing, others are not. Some are in high school, others have been working for years. Some have an abundant knowledge of the subject matter, others encountered most terms for the first time. The common factor for all was the big interest and enthusiasm to learn, read and discuss the various and many perspectives and aspects of feminism, and the total engagement with this small new community, supporting, inspiring and encouraging each of them. Consequently, I have no doubts about the relevance, diversity and quality of the texts written as a result of the School FEM 101.

This small publication, a mini-fanzine, familiarizes you with texts by Milena Slivoska, Natali Kitanoska, Elena Kuzmanovska, Marija Angelovska, Evgenija Nestorovska, Ljupka Gjosheva, Bojana Stevanovska, Marta Stevkovska and Bisera Gjurovska, writing on subjects recognized as important during their attendance of the School: from personal, intimate experiences, trends in pop and internet culture, to legal property issues, gender-based violence and labour division in the home.

We believe, sincerely and devotedly in the language, reading, communication and education as creators of reality. Articulating our worldviews is important for creating an affirmative space in which young women, women and other minorities can recognize, read and hear themselves and participate in creating and building it.”





ВИКЕНД НА ГОРДОСТА

СРАМОТА! – ВЕЧЕР НА РАСКАЖУВАЊЕ КВИР-ПРИКАЗНИ

Локација: Театар „Комедија“
Концепт: Румена Бужаровска и Ана Василева
Учесници: Биљана Гинова, Ѓорѓе Јовановиќ, Јелена Вишњиќ, Лила Милиќ, Ана Аврамоска, Славчо Димитров

Настанот е одржан во рамките на Скопски викенд на гордоста

„Срамота“ е дел од Скопскиот викенд на гордоста и е иницијатива на дуото на „ПичПрич“ – Ана Василева и Румена Бужаровска. Неколкумина раскажувач(к)и од јавната културна, политичка и општествена сфера раскажуваат кратки приказни за телесниот, родовиот и сексуалниот срам што ја обележал нивната општествена ненормативност – оттаму, „квир“ како она што излегува од рамките на прифатливиот општествен код.

Со овие јавно изговорени приказни, срамот се превртува и се трансформира, исмеаниот станува исмевачот – срамот се враќа назад кон оние што занесени во својата арогантност и привилегија, претпоставуваат дека го имаат правото да бидат родова, сексуална и морална полиција и да понижуваат.
Срамот е поврзан со нашите желби, задоволства, однесувања, движења и мисли, па затоа овие приказни создаваат наративи за отпор. Конечно, нашиот срам станува наше задоволство и среќа. Наместо наведната глава и зацрвенети образи, ние даваме отпор. Наместо неподносливото внатрешно задушување, ние пукаме од смеење. Овој настан има намера да го искористи хуморот како моќна алатка за отпор и кршење на општествените норми и притисок што создава чувство на срам кај нас како поединци.

Викендот на гордоста е фестивал за квир-култура, уметност и теорија и има цел да создаде простор за промоција на ненормативните форми на светообразување, односно на односите, афектите, идентитетските позиции, телесните стилови и сензибилитетите што од хетеронормативниот, националистички и неолиберален капиталистички контекст се обележани како квир, ексцентрични и неуспешни.

Во соработка со Скопскиот викенд на гордоста од 2017 до 2023 година реализирани се пет изданија на „Срамота“! Настанот е дел од активностите на иницијатива на Румена Бужаровска и Ана Василева „ПичПрич“.

PRIDE WEEKEND

SHAME! – AN EVENING OF QUEER STORYTELLING

Location: Theatre Comedy
Concept: Rumena Buzharovska and Ana Vasileva
Participants: Biljana Ginova, Gjorgje Jovanovikj, Jelena Višnjić, Lila Milikj, Ana Avramoska, Slavcho Dimitrov

The event was held within the Skopje Pride Weekend

SHAME is part of the Skopje Pride Weekend and the initiative of the PeachPreach Duo Ana Vasileva and Rumena Buzharovska. Several storytellers from the public cultural, political and social sphere tell short stories about the bodily, gender and sexual shame that has marked their social non-normativity – hence “queer” as something outside the acceptable social code.
The publicly told stories transform and shift shame, the mocked becomes the mockee – the shame turns back to those blinded with arrogance and privilege, presuming they have the right to act as gender, sexual and moral police, mocking and humiliating.
Shame relates to our desires, satisfaction, pleasures, behaviours, movement and thoughts, and the stories create narrative of resistance. Finally, our shame becomes our pleasure and happiness. Instead of a bowed head and blushed cheeks, we resist. Instead of the unbearable internal suffocation, we burst out laughing. The event intends to use humour as a powerful tool for resistance and disruption of social norms and pressure creating a feeling of shame among us, individuals.

Pride Weekend is a festival of queer culture, art and theory, aiming to create a space for promotion of non-normative forms of world-making, i.e. of relations, affects, identity positions, body styles and sensibilities marked in the heteronormative, nationalistic and neoliberal capitalist context as queer, excentric and failures.

In collaboration with Skopje Pride Weekend, five editions of Shame were organized from 2017 to 2023. The event is part of the activities within PeachPreach initiative by Rumena Buzharovska and Ana Vasileva.





ПЕРФОРМАНС

ГОЛ ЖИВОТ

Локација: Младински културен центар – Дансинг сала
Идеја и концепт: Оља Грубиќ, „Виа Негатива“, Љубљана
Изведувачки: Оља Грубиќ, Анита Вах, Кристина Алексова, Нина Горопечник, Барбара Куковец и Ена Курталиќ



ИНТЕРВЈУ СО ОЉА ГРУБИЌ

ХУМОРОТ КАКО ОЛЕСНУВАЊЕ, АПСУРДОТ КАКО ИЛУСТРАЦИЈА НА СТВАРНОСТА

Авторка: Хана Сировица
Објавено:16.05.2022, онлајн-магазин „Културпункт.хр“
Превод на македонски: Душица Димитровска

Извадок

„Во моето творештво, како и во поголемиот дел од историјата на уметноста, присутно е голото тело. Голото тело ми е толку фасцинантно затоа што го поседуваме сите, но нашето разбирање и односот кон него се разликува од личност до личност. Ме интересира зошто човекот толку се оддалечил од своето тело, дали може да се воспостави некој нормален однос со голото тело, која е причината што сме толку ’возбудени‘ кога ќе видиме голо тело, зошто голото тело ни е толку ненормално и неприфатливо, зошто толку се срамиме од себеси и дали можеме да го промениме сето тоа? Зошто во нашето општество може да помине голо тело што реклама паста за заби или боја за видови, но штом тоа носи некоја поголема, уметничка порака, станува кршење на јавниот ред и мир? Ако го промениме својот однос и односот на другите кон голото тело, ако го прифатиме своето голо тело, ќе се прифатиме и себеси и другите.

Зеленчуковиот, растителниот, животинскиот свет, исто така, наоѓа место во моите дела, исклучиво заради својот органски карактер. Тоа е природата и ние сме дел од неа, низ разбирање на природата можеме да се разбереме и себеси. Ако ја почитуваме природата, се почитуваме и себеси. ’Гол живот‘ е перформанс што се занимава со прашањето како да се постои во светот во кој живееме. Не би рекла дека перформансот е ’пресметка со зеленчукот‘, тој е пресметка со нашето разбирање на општествената ситуација и идеологија, со условите на постоење. Преку поетичен јазик, ’Гол живот‘ ја визуализира интимноста на живата присутност на човечкото тело и на динамиката меѓу неговиот физички, духовен и чувствен идентитет. По секој од досегашните перформанси го запишуваме текот на мислите што настанал за време на акцијата на рендање на зеленчукот, а со изренданиот зеленчук ги храневме кокошките.“





INTERVIEW WITH OLJA GRUBIĆ

HUMOUR AS RESPITE, ABSURD AS ILLUSTRATION OF REALITY

Author: Hana Sirovica
Published: 16.05.2022, online magazine kulturpunkt.hr

Excerpt

“In my work, as in larger part of history of art, the naked body is present. The naked body is fascinating to me because everyone has one, but our understanding and relation to it differs from person to person. I want to know why human beings distanced themselves from their own bodies so much, whether it is possible to establish a normal relation with the naked body, why are we so “excited” when we see a naked body, why is the naked body so abnormal and unacceptable, why are we so ashamed of ourselves and whether we can change that? Why a naked body advertising a toothpaste or wall painting is acceptable in our society, but as soon as it conveys a greater, artistic message, it becomes violation of public peace and order? If we change our relationship and the relationship of others toward the naked body, if we accept our own naked body, will we accept ourselves and others?

Vegetables, plants, animals are also present in my works, exclusively for their organic character. It’s nature, and we are part of it, by understanding nature we can understand ourselves too. If we respect nature, we respect ourselves. Naked Life is a performance dealing with the question how to exist in the world we live in. I wouldn’t say that the performance is a “showdown with vegetable”, rather it is a showdown with our understanding of social circumstances and ideology, with the conditions of existing. In a poetic language, Naked Life visualizes intimacy as life presence of the human body and the dynamics between its physical, spiritual and sensory identity. After each performance we would right the flow of consciousness during the grinding of the vegetables, and used the vegetables to feed the chickens.”

PERFORMANCE

NAKED LIFE

Location: Youth Cultural Centre – Dance Hall
Idea and Concept: Olja Grubić, ViaNegativa, Ljubljana
Performers: Olja Grubić, Anita Vah, Kristina Aleksova, Nina Goropećnik, Barbara Kukovec and Ena Kurtalić.



ИЗЛОЖБИ НА ПРВО ПА ЖЕНСКО 10

ДОАЃАМЕ СО ПОКЛОН

Локација: Чифте амам
Авторка: Шејла Камерић
Куратorка: Наталија Пауниќ

Во соработка со КРИК – фестивал за критичка култура

Шејла Камерић (1976, Сараево) живее и работи во Берлин, Истра и Сараево. Студирала на Уметничката академија во Сараево. Се занимава со теми што произлегуваат од нелинеарни историски наративи и лични приказни.

Претставувањето на делото на Шејла Камерић во Скопје го разгледува долгогодишното портретирање на жените како вештерки и/или предмети. Алудирајќи на добропознатите тематски интереси на радикалниот феминизам, социјалистичкиот феминизам и постструктуралистичките гледишта, изложбата исто така има цел да расветли обични, домашни и познати секојдневни елементи и да им даде нагласок на проблемите на кои обично не им обрнуваме многу внимание. Оваа намера е внимателно внесена во новата измена на централното дело на изложбата „Доаѓаме со поклон“, кое прикажува необично долга, тенка црвена ткаенина што почнува како типичен украс-панделка од женската долна облека и завршува така што ја заплеткува публиката со својата сопствена материјалност. Овој гест – претераното издолжување на панделката – си поигрува со идејата за предмет што и не е веќе предмет, туку има свој сопствен живот, своја сопствена волја и моќ.

EXHIBITIONS AT FIRSTBORN GIRL #10

WE COME WITH A BOW

Location: Chifte Amam
Author: Šejla Kamerić
Curator: Natalija Paunić

in collaboration with CRIC – Festival about Critical Culture

Šejla Kamerić (1976, Sarajevo) lives and works in Berlin, Istra and Sarajevo. She graduated from the Art Academy in Sarajevo. She explores subjects resulting from the non-linear historical narratives and personal stories.

Šejla Kamerić work in Skopje elaborates on the centuries-long portrayal of women as witches and/or objects. By referring to familiar thematic interests of radical feminism, socialist feminism and post-structuralist views, the exhibition also aims to clarify common, local and familiar daily elements and focus on problems we never pay attention to. This intention is carefully introduced in the latest change to the central piece of the exhibition We Come with a Bow, in which we can see an unusually long, thin red fabric, a typical bow from female underwear at the top, but at its end entangles the audience in its own materiality. The gesture – the excessive length of the bow – plays with the idea of an object which is not an object any longer, but which has life, will and power.



Шејла Камерић
Šejla Kamerić







НЕВЕНА АЛЕКСОВСКИ:

САКАВ ДА ОТКРИЈАМ ШТО ЗНАЧИ ДА ПОТЕКНУВАШ ОД НЕКАДЕ

Интервју со Невена Алексовски
Објавено: 13.10.2022, онлајн-портал „Попап.мк“

Извадок
„Кога ја добив поканата да учествувам на ПРВО ПА ЖЕНСКО, знаев дека сакам да се занимавам со овој дел од мојата семејна историја. Потеклото од Македонија не можев да го занемарам. Откако се договоривме да го реализираме овој проект, јас и Јана Старделова (куратор-ката на изложбата) дојдовме заедно во Македонија и ги посетивме селата во кривопаланечкиот регион од каде што потекнуваат моите предци. Успеав да стапам во контакт со некои роднини, кои ме прошетаа низ селата и ми раскажаа многу приказни. Овие села, кои некогаш биле самоодржливи, сега се обземени од прекрасната природа што ги опкружува и се целосно напуштени. Вредните жители што се грижеле за нив веќе одамна се отселиле. Бев трогната од промената што ја доживеала оваа област по толку кратко време, бидејќи јас сум само трета генерација иселеници од моето семејство.

(...) Врската на моето семејство со Македонија беше ослабната по турбулентните деведесетти години и овој проект ми даде можност одново да се поврзам со оваа област, да разберам што значи да се потекнува од некаде и како тоа го гради мојот идентитет. Додека растев, дефинитивно не бев толку заинтересирана за овој дел од мојот идентитет и немав силно чувство на припадност никаде. Можеби затоа и ми беше лесно да се преселам, бидејќи не чувствував длабока поврзаност со ниедно место. Се обидов да разберам како живееле моите предци, но и зошто си заминале и никогаш не се вратиле. Сакав да го разберам подобро моето потекло, но трагав и по универзалното во оваа приказна – напуштањето на домот во потрага по побезбеден и подобар живот, како и живеењето во тој меѓупростор помеѓу домот што го напушташ и новите места што сè уште не се твој дом.“(...)

NEVENA ALEKSOVSKI

I WANTED TO FIND OUT WHAT IT MEANT TO BE FROM SOMEWHERE

Interview with Nevena Aleksovski
Published: 13.10.2022, online portal popap.mk

Excerpt
“When I received the invitation to participate at FIRSTBORN GIRL, I immediately knew I wanted to deal with this part of my family history. I couldn’t neglect my Macedonian origins. After we agreed to do the project, I and Jana Stardelova (curator of

ЗЕМЈАТА ВО НАШИТЕ ЏЕБОВИ

Локација: PrivatePrint
Авторка: Невена Алексовски
Куратorка: Јана Старделова

Во соработка со PrivatePrint

WE CARRY SOIL IN OUR POCKETS

Location: PrivatePrint
Author: Nevena Aleksovski
Curator: Jana Stardelova

In collaboration with PrivatePrint



Невена Алексовски
Nevena Aleksovski

the exhibition) came together to Macedonia and visited the villages from the Kriva Palanka region, the birthplace of my ancestors. I managed to reach some relatives, who showed me the villages and told me many stories. These villages, once self-sustainable, are now occupied by glorious nature totally abandoned. The hardworking villagers moved out a long time ago. I was touched by the change the region experienced in such a short time, because I am only the third generation of migrants form my family.

(...) My family's link to Macedonia diminished in the turbulent 1990s, and this project provided me with the opportunity to reconnect to this region, to understand what it means to be from somewhere and the impact to identity. While I was growing up, this part of my identity never attracted me and I never felt like I belonged anywhere. Perhaps that's why it was easy to move, because I didn't feel deep connection with a place.

I tried to understand how my ancestors lived, but also why they left and never returned. I wanted to understand my origin, but I also searched for the universal in this story – leaving the home in search for a safer and better life, and living in this interspace between the home you leave and the new places which are not yet your home."







ДОКУМЕНТОТ ШТО НЕДОСТИГА: ЗА МЕТОДОЛОГИЈАТА (ТЕКСТ, ГЛАС И ТЕЛО)

Локација: Museum of the Republic of Northern Macedonia
Авторка: Христина Иваноска
Во соработка со ЦИНИК

„Документот што недостига“ е долгогодишен истражувачки, концептуален и ликовен проект почнат во 2014 година, кој се однесува на формите, наративите и естетиката на политичкото дејствување на жените во Македонија во првата половина на 20 век и нивното поврзување со денешните форми на отпор. (...)

Во дијалог со Ивана Хаџиевска и Јана Коцевска, кои ме поканија да бидам дел од истражувачкиот тим со фокус на подзаборавеното списанието „Македонка“ (1944–1952), почна да се оформува идејата за оваа изложба.

Најмногу се задржав на првиот број на „Македонка“, кој како орган на Антифашистичкиот фронт на жените од Македонија по првпат се појавува, во печатено издание, во извонредно тешки услови, на седми ноември 1944 година.

Кај мене, тоа ја поттикна потребата да размислувам што значи да се создава и да се уредува еманципаторска содржина и кои се клучните поими на промислување на овој процес. Оттаму, сосредоточувајќи се на својата методологија на работа, произлегоа трите, за мене суштински елементи или поими на перформативното: текст, глас и тело. (...)

Христина Иваноска од описот за изложбата

Во состав на изложбата се одржа и тркалезна маса по повод промоција на зборникот на трудови „Архиви на невидливите: „Македонка – Орган на АФЖ“ (1944-1952): историски искуства и културна меморија“, издание на ЦИНИК, Скопје, 2022.

DOCUMENT MISSING: ON METHODOLOGY (TEXT, VOICE AND BODY)

Location: Museum of Republic North Macedonia
Author: Hristina Ivanoska
In collaboration with CINIK

Document Missing is a long research, conceptual and art project initiated in 2014, which deals with the forms, narratives and aesthetics of women's resistance strategies and political actions in Macedonia in the first half of the 20th century and their connection with today's forms of resistance. (...)

In conversation with Ivana Hadzievska and Jana Kocevska, who invited me to be part of the research team focusing on the forgotten magazine for women "Makedonka" (1944–1952), the idea for the exhibition began shaping.

My research was focused on the first issue of "Makedonka", an organ of the Antifascists Front of Macedonia printed in extremely difficult circumstances, in November 7th, 1944.

It instigated the need to think what it means to create and edit emancipatory content, and what the key terms of thinking in the process are. From there, focusing on my work methodology the three, for me, essential elements or terms of the performative: text, voice and body emerged. (...)

Hristina Ivanoska, from the exhibition description

As part of the exhibition a round table was held on the occasion of the promotion of "Invisible Archives: Makedonka – Organ of AFW (1944-1952): historical experience and cultural memory," published by CINIK, Skopje 2022



Тркалезна маса по повод промоција на зборникот на трудови „Архиви на невидливите: „Македонка - Орган на АФЖ“ (1944–1952): историски искуства и културна меморија“

Round table at the promotion of the anthology of essays "Invisible Archives: Makedonka – Organ of AFW (1944–1952): historical experience and cultural memory"



Христина Иваноска, Јана Коцевска, отворање на изложбата

Hristina Ivanoska, Jana Kocevska, exhibition opening

ТАНЦОВ ПЕРФОРМАНС И РАЗГОВОР

МИ ТРЕБА НОВО ТЕЛО

DANCE PERFORMANCE AND CONVERSATION

I NEED A NEW BODY





Локација:
Младински културен центар – Дансинг сала
Концепт и кореографија: Викторија Илиоска во разговор со Настја Зубан и Лаура Стелачи
Изведувачки: Викторија Илиоска и Настја Зубан
Позајмени гласови: Амели Халер и Марен Кјупер

Копродукција помеѓу „Локомотива“ – Центар за нова иницијатива во уметноста и културата/програма „Кореографирани тела“, Life Long Burning (LLB)/Програма Performance Situation Room, Номад Танц Академија Словенија и Викторија Илиоска

Најава на настанот
Кога кризите – пандемијата, климатскиот колапс, војните и нуклеарните закани – веќе не се трупаат, туку се хранат една со друга, полесно ни е да го замислиме крајот на светот, отколку да се спротивставиме на експанзијата, експлоатацијата и екстракцијата. Единствениот начин да преживееме е да останеме здружени и да ја замислиме најрадикална алтернатива на светот, поцврсто држејќи се за раце, посилно прегрнувајќи се, сакајќи се повеќе од кога и да е.

Потврдувајќи дека ПРВО ПА ЖЕНСКО е (сè уште) тука само зашто отсекогаш било заедничко – споделено место на среќавање и ненапуштање, на запознавање и спознавање, на споделување без хиерархии, на нежност и грижа еден за друг, изведувачката програма на јубилејното издание на фестивалот се остварува благодарение и во чест на другарките кои од почетокот ја сакаа(т), поддржуваа(т), овозможуваа(т) и создаваа(т). Здружени со „Локомотива“ на 47. МОТ со публиката ќе ја споделиме премиерата на новиот танцов перформанс „Ми треба ново тело“ на долгогодишната сакана другарка на ПРВО ПА ЖЕНСКО – кореографката и изведувачка Викторија Илиоска (Република Северна Македонија/Германија) проследена со разговор со авторката, воден од Билјана Тануровска-Ѓулавковски и Кристина Леловац.

Хана Арент пишуваше дека некои пријателства се она што животот го прави вреден за живеење. ПРВО ПА ЖЕНСКО потврдува дека женското другарство е единствената причина што ги преживеавме десетте години зад нас и заговара дека тоа е единствениот начин да ги преживееме десетиците години пред нас, па и крајот на светот.

„Ми треба ново тело“, танцов перформанс

Во светот во кој уживаме во лажната слика на бескрајни ресурси, каде ја исмукавме земјата за да ги извлечеме последните нејзини состојки, како успеваме и понатаму да пумпаме? Процесот на пумпање, односно преместување на материите од едно место на друго, се чини е во срцевината на повеќето витални процеси на производството и на репродукцијата. Смукаме, цицаме, извлекуваме и го исцедуваме Земјиното тело за да ги збогатиме нашите животи, во исто време празнејќи ги нашите иднини. Така и ги инјектираме, зголемуваме и ги пумпаме нашите тела, преминувајќи ја границата на нивните капацитети.

Но, парадоксално, додека пумпањето е капиталистичка практика на исцрпување, тоа во исто време може да биде и феминистичка практика на збогатување и подобрување. Кога се пумпа на едната страна, се исцедува другата. На крајот, можеби ова дело ќе зборува повеќе за трошење, празнење и исцрпување. Едно е сигурно, „Ми треба ново тело“ ќе се одвива помеѓу телото како изложување и телото како ресурс, бараjќи го местото каде што овие две се вкрстуваат.

Location: Youth Cultural Centre – Dance Hall
Concept and choreography: Viktorija Ilioska in conversation with Nastya Dzuban and Laura Stellaci
Performers: Viktorija Ilioska and Nastya Dzuban
Voices: Amélie Haller and Maren Küpper

Coproduction among Lokomotiva – Centre for New Initiatives in Art and Culture / Program Choreographed Bodies, Life Long Burning (LLB)/ Program Performance Situation Room, Nomad Dance Academy Slovenia and Viktorija Ilioska

Event description
When crises – pandemic, climate collapse, wards and nuclear threats – no longer accumulate but feed off each other, it is easier for us to imagine the end of the world than to oppose expansion, exploitation and extraction. In order to survive, we need to stay together, hold hands tighter, hug each other tighter, love each other more than ever and imagine the world's most radical alternatives.

Attesting that FIRSTBORN GIRL is (still) here only because it has always been joint – a shared place of meeting and never leaving, of getting to know and acknowledging each other, of sharing without hierarchies, of tenderness and caring for each other, the performance program of the jubilee edition of the Festival is realized thanks to and in honour of friends who from the very beginning lover, enabled, supported and created it. Together with Lokomotiva, at the 47th MOT Festival we are sharing with the audience the premiere of the new dance performance I Need a New Body, by our old and beloved friend – choreographer and performer Viktorija Ilioska (North Macedonia / Germany), followed by a conversation with the author, moderated by Biljana Tanurovska – Kjulavkovski and Kristina Lelovac.

Hannah Arendt wrote that friendship of a serious kind is what makes life worth living. FIRSTBORN GIRL affirms that female friendship is the only reasonv we survived the past ten years, advocating that it is the only way to survive future decades, even the end of the world.

I Need a New Body, dance performance

In a world where we enjoy a fake image of endless resources, where we sucked the earth to draw out the last bits, how do we continue to pump? The operation of pumping, i.e. moving matters from one place to another, seems to be at the core of most vital processes of both production and reproduction. We draw, suck, elicit, and drain Earth's body to enrich our lives on it, emptying our future(s). At the same time, we inject, boost and inflate our bodies, transgressing their capacities.

Yet, paradoxically, pumping is a capitalist practice of exhaustion, but also a feminist practice of enrichment and enhancement. When pumping on one side, the other is being sucked out. Perhaps, the piece says more about wasting, emptying and exhausting. One thing is certain, "I Need a New Body" will take place in-between: a body as an exhibition and a body as a resource while looking at the place these two intersect.





ДИЈАЛОГ ШТО НЕДОСТИГА

кокураторски разговор со авторката

Ова е првиот од серијата (кокураторски) разговори, востановени од „Локомотива“ и ПРВО ПА ЖЕНСКО со цел да се креира простор во јавноста каде што ќе можеме заедно да рефлектираме за делата, практиките, потребите, процесите, условите и политиките во полето на современите изведувачки уметности. Сметаме дека на тој начин ќе придонесеме кон ослободување од доминантниот впечаток во локалната професионална заедница и кај поширокаата публика, дека творечките процеси во полето на современите изведувачки уметности, како и самите дела се херметични, поради тоа што отстапуваат од традиционалните линеарни постапки во креирањето и условуваат поинакви потреби за развој, креирање, изучување и претставување.

THE MISSING DIALOGUE

cocurator's conversation with the author

This is first of the series (cocurator's) conversations, initiated by Lokomotiva and FIRSTBORN GIRL in order to create a public space in which we can together reflect on the pieces, practices, needs, processes, conditions and policies in the field of contemporary performance arts. We believe that will lead to dismissing the dominant impression in the local professional community and the general public, that creative processes in contemporary performance arts, as the pieces, are hermetic since they digress from traditional linear procedures in the creation process, conditioning different needs for development, creation, studying and presentation

МЕДИУМСКИ ОБЈАВИ

ГРАД СКОПЈЕ НЕ ГО ПОДДРЖА ЕДИНСТВЕНИОТ ФЕСТИВАЛ ЗА ФЕМИНИЗАМ ПРВО ПА ЖЕНСКО

Објавено: 08.04.2022, интернет-портал „Мета.мк“

Извадок
Единствениот фестивал за феминизам и феминистичка култура во Република Северна Македонија, ПРВО ПА ЖЕНСКО годинава остана без средствата од Град Скопје. Градските власти одлучија да не ја поддржат годинешната музичка програма на фестивалот што годинава го слави јубилејното десетто издание, информираат организаторките на Тиииит! Инк.

„Оваа година ППЖ го слави своето јубилејно десетто издание, па затоа се потрудивме и програмата на фестивалот да ја отсликува оваа дечениска заложба за отворање и одржување на овој феминистички простор во нашиот град. За жал, добивме само штуро известување по мејл за ваквата одлука, без никаков подетално образложение или решение, кое би ни овозможило да ја обжалиме ваквата одлука на Град Скопје“, велат од фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО.

ТИИИИТ! ИНК. ЗА ДЕСЕТ ГОДИНИ ПРВО ПА ЖЕНСКО ППЖ ЈА РАЗНИШУВА ХЕГЕМОНИЈАТА НА КУЛТУРНАТА СФЕРА

Интервју со Јана Коцевска, Кристина Леловац, Елена Петрова и Кумјана Новакова
Авторка: Марта Стевковска
Фотографија: Жарко Чулиќ
Објавено: „Портрет магазин“ – број 56 лето 2022

Извадок
ЕП: Горди сме што сè уште сме тука, без да направиме компромис со вредностите на кои го засноваме ППЖ – пријателството, поддршката, споделувањето. ППЖ денес е потврда дека тие се единствените стратегии за преживување во светот во кој живееме. А тој свет, особено со актуелните кризи што само се напластуваат, е сè посуров, и тоа најмногу кон ранливите чијшто простор е ППЖ.

ЈК: Слоганот годинава [Години будни], освен што го отсликува нашето десетгодишно активно дејствување во културата и во активизмот, исто така гради паралела и со феминистичкото и со женското движење на овие простори години наназад.

КЛ: Тоа што секоја година на ППЖ и во програмата и меѓу публиката, меѓу редовните, има нови лица, кои имаат нови феминистички иницијативи што ги комуницираат со нови средства својствени за новите генерации, ни покажува дека движењето не само што се развива туку има и иднина. Покрај другарките со кои почнавме – „ЛезФем“, Коалицијата „Маргини“, „Акција Здруженска“; Хелсиншкиот комитет за човекови права, Платформата за родова еднаквост „Skopje Pride Weekend“, ЛГБТИ центар за поддршка, организацијата Х.Е.Р.А., денес се и „ПичПрич“/„Срамота!“, „Медуза“, „Period. The Menstrual Movement – Skopje“ и уште многу други. ППЖ останува отворена прегратка за оние што допрва доаѓаат.

КН: Во текот на изминатите неколку децении, критичката теорија го оспорува ограниченото и ексклузивно патријархално антропоцентрично претставување на општеството. Како резултат на ова, неколку области на критички теоретски истражувања, како што се постхуманизмот, (еко)феминизмот, студиите за афект и квир-студиите, го свртеа своето внимание кон итната потреба за моделирање на општествени процеси на производство на имагинарни значења насочени кон сложеноста на односите на планетата и потребата од небинарни начини на размислување.

TIIIIT! INC. TOWARDS 10 YEARS FIRSTBORN GIRL FIRSTBORN GIRL DISTURBED THE HEGEMONY IN CULTURE

Interview with Jana Kocevska, Kristina Lelovac, Elena Petrova and Kumjana Novakova
Author: Marta Stevkovska
Photography: Zharko Chuilki
Published: Portrait Magazine – edition 56, summer 2022

Excerpt
EP: "Proud to be here, without having compromised the values of FIRSTBORN GIRL – friendship, support, sharing. The Festival attests these are the only survival strategies in our world. This world, considering the current crises mounding, is becoming crueller, particularly towards the vulnerable seeking shelter in FIRSTBORN GIRL."

JK: "This year's motto [Woke for Years], reflects not only the decade of being active in culture and activism, but rather draws a parallel with the feministic and the feminist movement throughout the years in the region."

KL: "A new face with new feminist initiatives, communicating with new means typical of the new generations of audience and the festival program, demonstrates that the movement is not only developing but also has future. In addition to the friends at the start – LezFem, Coalition Margins, Zdruzenska, Helsinki Committee for Human Rights, Gender Equality Platform Skopje Pride Weekend, LGBTI Support Centre, HERA, today we are joined by PeachPreach / Shamel, Meduza, Period. The Menstrual Movement – Skopje and many others. FIRSTBORN GIRL remains open to those yet to come."

KN: "In the course of the past few decades, critical theory challenged the limited and exclusively patriarchal anthropocentric presentation of society. As a result, several fields of the critical theory research, such as posthumanism, (eco)feminism, affect and queer studies, turned their focus towards the urgent need to shape the social processes of imaginary knowledge production fixed on the complexity of the relations on the planet and the need for non-binary thinking."

MEDIA COVERAGE

THE CITY OF SKOPJE FAILED TO SUPPORT THE ONLY FEMINIST FESTIVAL FIRSTBORN GIRL

Published: 08.04.2022, online portal Meta.mk

Excerpt
"The only Feminist Culture and Action Festival in North Macedonia, FIRSTBORN GIRL wasn't allocated any finances from the City of Skopje. The city authorities decided not to support this year's music program, when the Festival is celebrating its 10th jubilee edition, informed the organizers from Tiiiit! Inc.

"This year, FIRSTBORN GIRL is celebrating its 10-year anniversary, echoing in our efforts to prepare a program that would reflect the decade-long work on establishing and sustaining this feminist space in our city. Unfortunately, the city's decision was conveyed in an e-mail, without detailed explanation or a solution. We are left with no means to appeal the City's decision," informed us from the FIRSTBORN GIRL festival."



Додаток
Appendix

ПРВО ПА ЖЕНСКО фестивалски тим (2013–2022)

Кристина Леловац
Јана Старделова
Јана Коцевска
Моника Јамандиловска
Ева Ристиќ
Ивона Наскова
Симона Јовчева
Кумјана Новакова
Георги Старделов - Џоџо
Дарко Набаков
Милена Крстева
Марија Димитрова
Елена Димитровска
Стефан Богески
Калиа Димитрова
Елена Крстева Пеліхан - Еци
Ненад Ѓорѓиевски Тонкин
Мања Величковска
Благица Петрова
Ена Бендевска
Дино Милосављевиќ
Драгица Николовска
Елена Петрова
Славица Ќурчинска
Јулијана Младеновска
Елизабета Пољоска (се придружи во 2023)

FIRSTBORN GIRL festival team (2013–2022)

Kristina Lelovac
Jana Stardelova
Jana Kocevska
Monika Jamandilovska
Eva Ristic
Ivona Naskova
Simona Jovceva
Kumjana Novakova
Georgi Stardelov - Jojo
Darko Nabakov
Milena Krsteva
Marija Dimitova
Elena Dimitrovska
Stefan Bogeski
Kalia Dimitrova
Elena Krsteva Peljhan - Eci
Nenad Gjorgjievski Tonkin
Manja Velickovska
Blagica Petrova
Ena Bendevska
Dino Milosavljevic
Dragica Nikolovska
Elena Petrova
Slavica Kjurcinska
Julijana Mladenovska
Elizabeta Poljoska (joined in 2023)

ПРВО ПА ЖЕНСКО Волонтери 2013

Моника Јамандиловска
Симона Јовчева
Аида Реџепагиќ
Ева Ристиќ
Ивона Наскова

2014/2015/2017

Моника Јамандиловска
Ивона Наскова
Ева Ристиќ

2016

Моника Јамандиловска
Ивона Наскова
Ева Ристиќ
Клементина Ристовска
Симона Спировска
Тамара Ристоска
Ристе Ѓорѓиески

2018

Надица Банишка
Теодора Милеска
Ивана Цилевска
Драган Тануровски
Верче Петрушевска
Енџи Николоска
Изабела Јакимова
Нина Елзесер
Јована Спасиќ

2019

Надица Банишка
Теодора Милеска
Ивана Цилевска
Верче Петрушевска
Енџи Николоска
Маја Петревска
Изабела Јакимова

2020

Семра Бајрам
Изабела Јакимова

2021/2022

Џемилиана Абдулова

FIRSTBORN GIRL Volunteers 2013

Monika Jamandilovska
Simona Jovcheva
Aida Redzepagikj
Eva Ristikj
Ivona Naskova

2014/2015/2017

Monika Jamandilovska
Ivona Naskova
Eva Ristikj

2016

Monika Jamandilovska
Ivona Naskova
Eva Ristikj
Klementina Ristovska
Simona Spirovska
Tamara Ristoska
Riste Gjorgjieski

2018

Nadica Banishka
Teodora Mileska
Ivana Clevska
Dragan Tanurovski
Verche Petrushevska
Endji Nikoloska
Izabela Jakimova
Nina Elzeser
Jovana Spasikj

2019

Nadica Banishka
Teodora Mileska
Ivana Cilevska
Verche Petrushevska
Endji Nikoloska
Maja Petrevska
Izabela Jakimova

2020

Semra Bajram
Izabela Jakimova

2021/2022

Dzemiliana Abdulova

Историјата ги изостава жените од своите редови. Ова не е само нашата долга листа на благодарност кон сите што придонеле кон растењето на ПРВО ПА ЖЕНСКО, туку и обид за архивање на женските гласови, дела и заложби. Ви се поклонуваме!

History leaves women out of its ranks. The following is not only our long list of thanks to everyone who has contributed to the growth of FIRSTBORN GIRL but also an attempt to archive women's voices, work and commitments. We bow to you!

2013

ЛезФем
Реактор
Театра
Контрапункт
Сигмапрес
Христина Иваноска
Здруженска
Skopje Casual
Преплет
Škart
Здружение Домаќинки на Македонија - Скопје
Бори се женски
Камка Тоциновски
Ѓорче Ставревски
Ана Јакимска
Иван Илиев
Наташа Гелева NeuErotik
Самир Љума
Катја Штркова
Димитар Апостолов
Менче Петреска
Филип Паідаков
Кинотека на РМ
Voislav Nanović
Вангел Чемчев - Лаки
Милчо Манчевски
Александар Ѓурчинов
Никулец Креатива
ХНУ_Истражувачкото студио за храна наука и уметност
Игор Ангелов
Влатко Деловски
Artan Sadiku
June
Ивана Коцевска
Игор Веланоски
Филип Јовановски
Јованка Попова
Ивана Васева
Ивана Драгиќ
Хелена Роза
Искра Гешоска
Ана Франговска
Зорица Димовска
Драгица Русковска
Билјана Секуловска
Владица Младеновски
REPETITOR
De Dash feat. Yannah
Dayanas vs. The World
ATAMI
Александра Шекутковска
LUDUS
Драма студио Ивана Кнез
Нита Муча и Дафина Џепаровска
M craft's
Wizart
Soro Jewelry
Chic Undercowear
Плетени колачиња
Ultra Design Shop
Damaja [handmade]
Atelier يدن...

2014

Бори се женски
Матка
Реактор
Студиорум
PRAVO LJUDSKI Film Festival
Women Make Movies
Manuel Abramovich
Marina Lutz
Tracey Moffatt
Ngozi Onwurah
Julie Wyman
Jean-Gabriel Périot
Магор
Темплум
Академска Книга
Или-или
Wasted Rita
HAVEIT
Теодора Поповска
Валентина Миновска
Никулец Креатива
Фондација за образовни и културни иницијативи ЧЕКОР ПО ЧЕКОР
BeFem
ЛезФем
Шпајз грлс
Драгана Стојчевска Гунин
Ирена Илиевска
Талија Настова
Ангела Стојановска
Емилија Мицевска
Нина Максимова
Ивана Павлаковиќ
Chantal Akerman
Maxi Cohen
Valie Export
Laurence Gavron
Bette Gordon
Ulrike Ottinger
Helke Sander
Владица Младеновски
Punchke
┼chresus jist┼
Кармакома
Kontradikshn
Wizart
Just Because
Плетени колачиња
Глигор Кузмановски, ATAMI & Gaya
Em Ellephanstki
M craft's
Black Fox
Drama Studio
Bip Art
Soro Jewelry
Александра Шекутковска
LUDUS
IsNoGood
Мима Пејоска
ĶAPĶA Jewelry
Ѓорѓе Јовановиќ

2015

Сигмапрес
Филип Јовановски
Ивана Васева
Кристина Костова
Глигор Кузамновски
Em Ellephantski
ATAMI
Ѓорѓе Јовановиќ
LUDUS
WizzArt
Mei Ro
M'Crafts
Soro Jewelry
Плетени колачиња
Damaja [handmade]
Just Because
Black Fox
IsNoGood
ĶAPĶA Jewelry
Наде Димушевска
Скеј̣т Асоцијација на Македонија (CAM)
Ана Мало
Ана Василева
Сара Симоска
Калиа Димитрова
Верица Недеска
КУЛА
Pravo Ljudski Film Festival
Alina Marazzi
Petr Lom
Corinne van Egeraat
Ивана Коцевска
Викторија Илиоска
Бојана Додевска
Канал 103
Ана Мало
Христина Шеќерова
DIAH
Вера Бунтеска
Катерина Колозова
Славчо Димитров
Јелисавета Благојевиќ
Sandra Dahlen
VOX FEMINAE
Women Make Movies
Amy Harrison
Luce Guilbeault
Nicole Brossard
Margaret Wescott
Владица Младеновски
Sajsi MC
Threesome
Да Џака Накот
Green Fuzz
Палиндром
Никулец Креатива
Симона Спировска
CULTURAL AND GENDER PRACTICES NETWORK
Christina Wassholm
Анѓела Čeh
Jovana Đorđević
Ирена Цветковиќ
Билјана Гинова
Уранија Пировска
Неда Коруновска
ЛезФем
Ана Симонова
Ана Таневска
Драгана Дрндаревска
Ана Симова
Павлина Симоноска - Арсиќ
Жарко Трајаноски
Petrus Theunisz
Телемама
PRAVO LJUDSKI Film Festival
Ulrike Ottinger

2016

Helena Janečić
Катедра за италијански јазик при УКИМ Филолошки факултет – Скопје
Alina Marazzi
Lumi Beqiri
Ванчо Џамбаски
Роберт Атнасовски
Борче Поповски
Томислав Георгиев
Огнен Теофиловски
ПичПрич
Румена Бужаровска
Ана Василева
Лилјана Дирјан
Оливера Трајковска
Јана Јакимовска
Гордана Поп Симонова
Ана Костовска
Lepi Xhoni
На Мехо Малиот
Foolish Green
Црно Семе
Vox Feminae
All Together Distro
Femkanje
Femart
Елизабета Баковска
ХЕРА
ЛезФем
Јована Ананиевска
Маја Мрмова
Биљана Гинова
Наташа Бошкова
Ана Поп Стефанија
VOX FEMINAE
Barbara Gregov
Adela Jušić
Donikë Ahmeti
Agnes Nokshiqi
DJ ALINKA
Една може
Обединети против насилството врз жените
Pocket Gallery
Mighty Jewelry
Глигор Кузмановски
ПлетЕлица
ХЕРА Млади
Маја Балшиќеска
Деспина Стојановска
Naser Durmishi
Елена Димушевска
Платформа за родова еднаквост
ЛД СОЛИДАРНОСТ
Јана Старделова
Уранија Пировска
Мерсиха Смаиловиќ
Ленче Здравкин
Васаči Sjenki
Интимен Театар
Ана Ćурčин

2017

Румена Бужаровска
Дина Дума
Елеонора Венинова
Ана Јакимска
Радован Петровиќ
Христина Иваноска
HAVEIT
Sandra Dahlen
Драгана Стојчевска Гунин
Ана Стојаноска
Симона Спировска
Соња Исмаил
Ана Мало
Славчо Димитров
Ivana Pantelić
Franko Dota
Tijana Okić
Bitef Teatar
Olga Dimitrijević
Vladimir Aleksić
Jelena Ilić
Milica Stefanović
Ana Ćurčin
MOT +
Владица Младеновски
Cóntact 59
King's Peach
SEINE
Bitipatibi
КУКЛА
Маіда и Весна
Мариго Антов
Доротеј Нешовски
MightyJewelry
Глигор Кузмановски
Crush
Ѓорѓе Јовановиќ
BullBerry
ПлетЕлица
MaiCraft's
LUDUS
WizArt
Mei Ro
M'Crafts
Farina's handmade
Okokori
Nikulec pop-up store
Васко од ДКЦ
BikeStop
ХНУ_Истражувачкото студио за храна наука и уметност
Бранислав Јовановиќ
Васко Лазаревски
Ивор Мицковски
ЛезФем
Виолета Качакова
Илина Ангел
Diskordia Dissident Set

2018

Jelena Višnjić
Драгана Каровска Чемерска
Мила Царовска
Наташа Бошкова
Јасминка Ангелова
Božena Končić Badurina
Duga Mavrinac
ЛезФем
NEpraktične žeNE
Lenka Zelenović
Jelena Zelenović
Pava Martinović
Brigita Međo
Dragan Protić - Prota
Локомотива - Центар за нови иницијативи во уметноста и културата
Bojana Kunst
BeoArt
Branislav Trifunović
Milica Janevski
Milica Trifunović
Tijana Marković
MOT+
Ивана Драгиќ
Sophie Bruneau
Елизабета Шелева
Клементина Ристовска
Горан Јанев
Фосфен
DIVES
RepliCunts
Јана, Мартина & Роберта
Em Ellephantski
ATAMI
Pocket Gallery
Seed of Life
Кире Василев
Рада Петрушева
Деница Тануровска
Елена Павлеска
Виолета Леловац
Лидија Спасиќ
Слаѓан Пенев
Колектив Ветерница
Арс Ламина
Билјана Црвенковска
Биљана Тануровска Ќулавковски
Ивана Васева
Пасворд
Akua Naru

2019

Јана Јакимовска
Марија Башевска
Венко Филипче
Елизабета Божиноска
Љатифа Шиковска
Марија Ангеловска
Фестивал на европски филм Синеџејс (Cinedays)
Музеј на современа уметност – Скопје
Agnès Varda
Еми Ермилова
Калиа Димитрова
Ена Бендевска
Марија Ангеловска
Александра Трпеска
Кика Аверио
Илина Јакимовска
Наташа Живковиќ
Lana Zdravković
Mavi Phoenix
Donplaya
Bon Praskiza
Prince$$ Donatsu
Marika Smith
Ивана Драгиќ
Lana Zdravković
Sarah Held
Mesto Ženska
MOT+
Simona Semenič
Верица Недеска
Билјана Радиноска
Ема Маркоска Милчин
ИСКРА Турбукинг
Nalyssa Green
Post Lovers
SPETИ
Ивана Коцевска
Театар Сенки и облаци
ПичПрич слем
Румена Бужаровска
Ана Василева
Boris Gay
Теа Шалдева

2020

Ивана Мирчевска
Елена Чемерска
Билјана Радиноска
Јасмина Василева
Ana Dubljević
Maud Hendricks
Bernadette O'Reilly
Jasna Jasna Žmak
ИСКРА Турбукинг
Joana Ristеска
Долорес Поповиќ
Хана Корнети
Ивана Драгиќ
PERIOD Skopje
Ана Данева Маркова
Ангела Јаневска
Наталија Крстевска
Кристина Ампева
Кристина Божурска
PrivatePrint
Марија Христова
Илија Прокопиев
Ana Pavlović
DIAH
Selma Selman
Ivana Ivković
Diskordia

2021

Феминистичката платформа Медуза
Ирена Цветковиќ
Ана Мартиноска
Хана Корнети
Калиа Димитрова
Мартина Бараковска
Дамјан Даневски
Skopje Drum Talks
YÖU
Албена Баева
Станимир Панајотов
Артопија
Билјана Радиноска
Верица Недеска
Симона Спировска
Наташа Петровиќ
Душица Настова
Кристина Леловац
Феминистичката платформа Медуза
Centar za vizuelnu antropologiju - Beograd
Калиа Димитрова
Relja Pekić Cerić
Mikloš Barna Lipkovski
Nikola Radeka
ИСКРА Турбукинг
Димитра
Nastasyakish
Доротеј Нешовски
Гласен Текстилец
Doplgenger
Jyoti Mistry
Ruth Höflich
Courtney Stephens
Андријана Папиќ Манчева
Adrianna Quena
Ursula Biemann
Valeria Graziano
Giulia Palladini
Ивана Драгиќ
Ивана Хаџиевска
Јана Коцевска
Калина Малеска
Сара Миленковска
Катерина Иванова
Теодора Милеска
Хана Корнети
Мариго Антов

2022

Феминистичката платформа Медуза
Ирена Цветковиќ
Ана Мартиновска
Елизабета Шелева
Adriana Zaharijević
Jenny Sundén
Емилија Петреска-Камењарова
Румена Бужаровска
Сузана Милевска
Јана Јакимовска
Кумјана Новакова
ПичПрич
Ана Василева
Илина Арсова
Петар Андоновски
Маја Казакова
Софија Ристевска
Mima Simić
Борис Геј
Ангела Стојановска
Софија Ристевска
Selma Selman
Срамота!
Зоки Бејбе
Via Negativa
Olja Grubić
Anita Vah
Kristina Aleksova
Nina Goropečnik
Barbara Kukovec
Ena Kurtalić
Александра Спасеска
Galatheia
Joana Ristеска
Sara Renar
Марија Каева
Šejla Kamerić
Natalija Paunić
Branislav Dimitrijević
Nevena Aleksovski
PrivatePrint
Марија Христова
Илија Прокопиев
Ruth Beckermann
Chica Barbosa
Fernanda Pessoa
Урška Djukić
Émilie Pigeard
Diana Toucedo
Центар за истражување на национализмот и културата (ЦИНИК)
Музеј на Република Северна Македонија
Христина Иваноска
Ивана Хаџиевска
Јана Коцевска
Дарко Леитнер-Стојанов
Jelena Milinković
Вера Бунтеска
Билјана Котевска
Душица Лазова
Ана Василева
Викторија Илиоска
Nastya Dzyuban
Laura Stellacci
Биљана Тануровска Ќулавковски
Душица Лазова
Елизабет Колевска
Rok Vevar
Кумјана Новакова
Христина Иваноска
Јасмина Василева
Филип Јовановски

БЛАГОДАРНИЦА ЗА ЕЛИЗАБЕТА ИЛКОВСКА

Тимот на фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО упатува срдечна благодарност до Елизабета Илковска за нејзината непоколебliва поддршка и посветеност во изминатата деценија, особено во сите дождливи услови какви што и вообичаено беа нашите фестивалски денови. Како ценета членка на нашата публика, постојаното присуство и ентузијазмот на Елизабета беа извор на инспирација и охрабрување за сите нас.

Драга Бети, твојата посветеност да ги славите феминистичката уметност и култура покрај нас помогна да се обликува и одржи нашиот фестивал. Ти благодариме што си посветена наша поддржувачка и што го сподели ова патување со нас. Твојата лојалност и поддршка ни значат многу, и со нетрпение очекуваме уште многу години од вашето инспиративно присуство во ПРВО ПА ЖЕНСКО.

Со искрена благодарност,
Тимот на фестивалот ПРВО ПА ЖЕНСКО

ACKNOWLEDGMENT FOR ELIZABETA ILKOVSKA

The FIRSTBORN GIRL Festival team extends its heartfelt gratitude to Elizabeta Ilkovska for her unwavering support and dedication over the past decade, especially in all rainy days typical for our festival. As a cherished member of our audience, Elizabeta's consistent presence and enthusiasm have been a source of inspiration and encouragement to us all.

Dear Beti, your commitment to celebrating feminist arts and culture alongside us has helped shape and sustain our festival. Thank you for being a devoted supporter and for sharing this journey with us. Your loyalty and support mean the world to us, and we look forward to many more years of your inspiring presence at FIRSTBORN GIRL.

With sincere appreciation,
The FIRSTBORN GIRL Festival Team



Автори на фотографиите
Foto Credits

© Kristijan Karadjovski – pp. 6 top right, bottom, 14, 15, 90–93, 96, 105–111, 199, 205, 211 top, 214–217
© Emilija Misheva (Em Ellephantski) – pp. 6 top left, 97
© CM photography – pp. 114, 115, 135
© Simona Jovcheva – p. 7 bottom left, 116, 117, 122–124
© Irena Mila – pp. 8 top, 9 bottom, 10, 11, 138–141, 148, 149, 150 bottom, 151, 155, 162, 164
© Vancho Dzambaski – pp. 7 top, bottom right, 8 bottom, 13 top, 23, 142, 157, 158, 308–309, 318 bottom, 319 bottom, 320, 321
© Biljana Klisarova - pp. 144, 145, 150 top
© Elena Fidanska – pp. 12 bottom, 173, 180–183, 188, 189, 194
© Dragi Nedelchevski – pp. 12 top, 13 centre and bottom, 177, 186–187
© Kumjana Novakova – pp. 18–21
© Lilika Strezovska – pp. 9 top, 163, 166, 167, 195
© Lidija Gosheva – pp. 207–210, 211 bottom
© Dragica Nikolovska – pp. 16, 17, 225, 228–231, 233–240, 246, 247, 255, 257, 258, 259, 263–265, 267, 272, 273, 278–283
© Sonja Stavrova – pp. 22, 278, 284–286, 288, 290, 291, 293–301, 312, 313, 316, 318 top, 319 top, 322, 324–328, 330–334, 336–337
© Jelena Belikj – pp. 307, 342
© Nebojsha Gelevski Bane – p. 317
© Ivan Blazhev – p. 323
© Strahil Petrovski – p. 329

p. 173 Design by Aleksandra Aleksovska, Angelika Apsis, Tanja Ribarska, Natalija Lukomska, Nebojsha Gelevski Bane, Dragana Zarevska, Nika Gavrsovska, Kalia Dimitrova, Emilija Miseva, Marija Shakleva, Marija Smilevska, Zoran Kardula, Elena Krsteva, Marijana Ivanova, Lara Marinkovikj, Kristina Karapeoska, Aleksandar Josifovski, Suzana Plachkova, Sabrina Zeleznik and Lea Linin, Petra Brankovska, Matea Matevska and Andrej Kocev, Margarita Simovska, Jasna Vejselovikj, Maja Stojanovska, Emi Ermilova and Sandra Mojsova, Katarina Velichkovska, Vasil Shemkovski

Импресум

ГОДИНИ БУДНИ
Рефлексии за првите 10 години на ПРВО ПА ЖЕНСКО – фестивал за феминистичка култура и акција

Издавач:
Здружение за промоција на женската активност Тиииит! Инк. – Скопје
Ул. „Ристо Равановски“ 36-1/1
Карпош, Скопје
www.tiiiitinc.com
tiiiit.inc@gmail.com

Ко-авторки на концептот на изданието:
Кристина Леловац, Јана Коцевска и Јана Старделова

Уредничка:
Марија Христова

Текстови и разговори:
Елизабета Шелева, Клелија Живковиќ, Викторија Илиоска и Биљана Тануровска-Ќулавковски, Калиа Димитрова и Елена Петрова, Марија Вулетиќ, Уршка Јеж, Тихана Бертек, Јелена Вишњиќ, Александра Стојановска и Доротеј Нешовски, Владица Младеновски-Грга и Елена Пељхан, Ивана Мирчевска и Христина Иваноска, Артан Садику и Славчо Димитров, Кумјана Новакова и Џиоти Мистри

Превод на англиски јазик:
Јулија Мицова

Лектура на македонски јазик:
Дејан Василевски

Графичко обликување:
Ариане Шпаниер
Штефи Бекер

Печатење:
Датапонс - Скопје
Прво издание

Тираж:
300

Скопје, 2024

© 2024 Тиииит! Инк. и авторите за своите текстови

ISBN 978-608-67167-1-4

Colophon

FOR YEARS AWAKE
Reflections on the First 10 Years of FIRSTBORN GIRL Festival for Feminist Culture and Action

Publisher:
Association for promotion of women's action Tiiiit! Inc. – Skopje
Risto Ravanovski Street, 36-1/1,
Karposh, Skopje
www.tiiiitinc.com
tiiiit.inc@gmail.com

Co-authors of the edition's concept:
Kristina Lelovac, Jana Kocevska, and Jana Stardelova

Editor:
Marija Hristova

Texts and conversations:
Elizabeta Sheleva, Klelija Zhivkoviќj, Viktorija Ilioska and Biljana Tanurovska-Kjulavkovski, Kalia Dimitrova and Elena Petrova, Marija Vuletić, Urška Jež, Tihana Bertek, Jelena Višnjić, Aleksandra Stojanovska and Dorotej Neshovski, Vladica Mladenovski-Grga and Elena Peljhan, Ivana Mirchevska and Hristina Ivanoska, Artan Sadiku and Slavcho Dimitrov, Kumjana Novakova and Jyoti Mistry

Translation to English:
Julija Micova

Macedonian language proofreading:
Dejan Vasilevski

Graphic design:
Ariane Spanier Design
Stephie Becker

Printing:
Datapons – Skopje
First edition

Print run:
300

Skopje, 2024

© 2024 Tiiiit! Inc. and the authors for their respective texts

344

This material is completely or partly financed by Sweden and The Kvinna till Kvinna Foundation, that do not necessarily agree with the opinions expressed within.
The author alone is responsible for the content.

10 YEARS
AWAKE

ЖЕНСКО
girl
power
first
PRO

PATH
TO HIM